Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	
Titel | Title:	Bibliothek for Morskabslæsning : 1820-1825 : 1.-12. Bd.
Alternativ titel | Alternative title:	Bibliothek for Moerskabslæsning.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	1823; Vol. 9
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kbh., 1820-1825
Fysiske størrelse | Physical extent:	12 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 57 8°
1157 0 8 00155 9 + Rex

Det Kgl. Bibliotek
130025953496

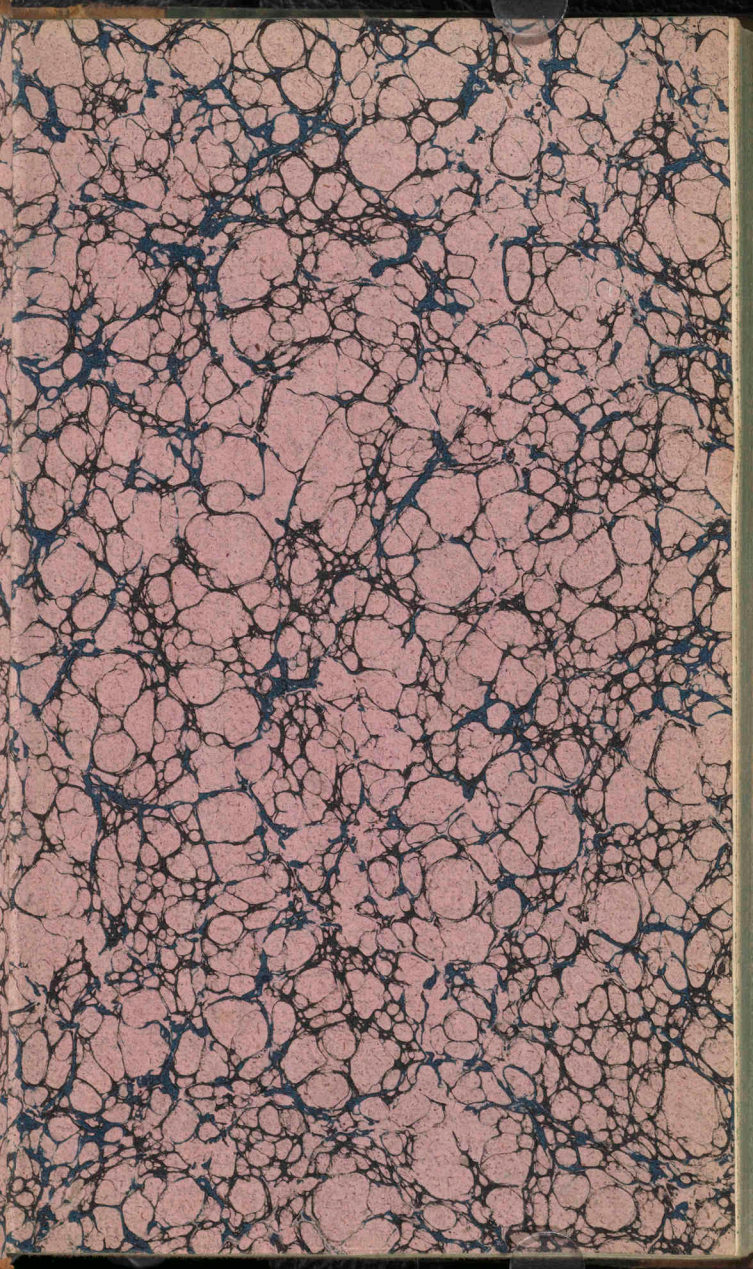

57.-9.

Bibliothek

for

Moerskabslæsning.

Niende Bind,

eller

Fierde Aargangs andet Bind.

Kiøbenhavn.

Udgivet og forlagt af den Gyldendalske Boghandling.

1823.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Indhold.

Side

Forlovelsen, Novelle af Tieck, oversat af Professor L. Kruse. . . . . 1.

Kongelig Selvovervindelse, af det Engelske oversat af Professor L. Kruse . . 85.

Om Napoleon og de ham omgivende Personer i Feldttoget i Sachsen 1813, af et Øienvidne i den franske Keisers Ho-

Side

vedqvarteer, Baron Otto von Odeleben. (Anden Afdeling) . . . 101.

Fortsat . . . . . 268.

og . . . . . 439.

Peter Schlemihl; Fortælling af Chamisso. 169.

Min Bedstemoder; (en Fortælling af H. Clauren) 337.

Forlovelsen.

Novelle af Tieck.

"Jeg har længe ventet paa Dig!" raabte den unge Ferdinand sin Ven imøde. "Du veed jo," svarede denne, "at det er umueligt, at komme bort fra den korpulente Baron, naar han fortæller Fragmenter af sin Historie."

"Hvis Du var Officier, som jeg" svarede Ferdinand, "saa vilde Du dog have fundet det mueligt at være punktlig; det lærer man i det mindste i Tienesten. De ere alt alle tilsammen paa Deres Spadseretuur, lad os skynde os, at jeg kan forestille Dig for den hæderlige Familie."

De unge Venner dreiede om Klippe-Hiørnet, og glædede sig over Synet af den klare rullende Flod, som strømmede skinnende forbi Bierge og Skove. Et særdeles yppigt Foraar forskiønnede især dette Aar.

"Hvor bliver man dog let tilmode," sagde Alfred, "naar man paa en saadan Dag har Byen og alle aandløse Forretninger i Ryggen, og efter lang Anstrængelse og Uudværelse ret føler al Na-

turens Velsignelse, og dens hellige Stemmer! Og hvor megen Tak skylder jeg Dig, min bedste Ven! at Du vil føre mig i denne Kreds af de bedste og ædelste Mennesker. Thi hvormeget vi end stræbe at danne os, hvor alvorligt vi end studere, indsamle, og søge at udvide Hierte og Gemyt, saa er det dog kun Omgangen med ægte Mennesker, som først bringer Liv i al denne døde Virken og ubehielpelige Kamp. Men det er fiintfølende Fruentimmer forbeholden at give Manden den Dannelse, som han i Følge sine Kræfter og sine Evner er istand til at modtage."

Den unge Officier saae tvivlende og misbilligende paa sin Ven, stod derpaa stille og sagde derpaa, idet de gik langsomt videre: "O jeg kan paa ingen Maade stemme i med i disse Phraser, som jeg alt over tusinde Gange har maattet høre; paa den Maade maatte man jo tye til den store Verden, eller til det saakaldte gode Selskab for at blive moden i al den daarlige Vittighed, Coquetterie, Løgn og Sludder som Censomheden ikke kan meddele os. Hvorvel jeg i de fleste Ting er af Din Mening, maa jeg dog ligefrem give dig Uret heri. Fruentimmerne! just de synes egentlig af en ondskabsfuld Skiæbne at være bestemte til ganske at bemægtige sig Manden, at afstryge ham alt Menneskeligt, Ædelt, Kraftfuldt og Sandt, og saavidt muligt er forvandle ham til en Abekat, for at han kan

due til at blive et uværdigt Spilleværk for dem. Den Tænkemaade Du nyelig yttrede har egentlig hiemme i en nu næsten forsvunden Tid, en Tid, som var Sandheden, men fremfor alt ethvert religiøst Sindelaug fiendsk. Jeg maae forudsige Dig, at Du ikke vil finde det Væsen, hvorved vore unge Herrer før troede at kunne danne sig, i disse Damers Kreds, thi hos dem er alting hellig Sandhed, Uskyldighed og ægte Fromhed."

Vennen søgte at undskylde sin Mening og retfærdiggjøre sig selv, medens de under ivrige Samtaler skyndsomst fortsatte deres Vei. Nu saae de alt Haugen ligge foran dem, i hvis kjølige Gange Baronessen med sin Familie og nogle udvalgte Venner ventede de Kommende. Alle føelte sig vel og behagelig stemte i den grønne Omgivning.

Kun den unge Sekretair Alfred faldt det i Begyndelsen vanskeligt at skikke sig i den der herskende Stemning og Underholdning. Han var, som det ofte gaaer, alt for spændt, til at indlade sig i en levende Samtale; ogsaa havde han alt for meget paa Hiertet, som han med en vis Bangheed stræbte at bringe paa Bane, hvorved han ofte maatte tage Feil i sin Dom over sig og andre; thi naar han havde ordnet sine Tanker til et Foredrag, var det passende Øieblik imidlertid forsvundet til at anbringe det, og under saadanne Gienstande for den almindelige Underholdning, som vare

ham nye, kom der atter saa meget for, der klang ham uforstaaeligt, og som han dog var alt for undseelig til at udbede sig nærmere Oplysning om. Dertil kom at han var ligesom blændet af Damernes Ynde; den alt givte Datter Kunigunde var en glimrende Skjønhed; endnu ypperligere straalte den yngre Clementine, mod hvilke den Yngstes, Frøken Claras blonde barnlige Physiognomie var en rørende Contrast. Dorothea, den ældste Frøken, faldt i denne Omgivning allermindst i Øinene, hvor skjønne hendes Øine, hvor fiin hendes Vært endogsaa var; hun var tilbageholdende, og hele Tiden stille og undseelig, ogsaa var det paafaldende at Ingen henvendte sin Tale eller sine Spørgsmaal til hende, hvor ivrigt endogsaa de tilstædeværende Herrer beilede til Moderens og de øvrige Døttres Opmærksomhed.

Blandt den mandlige Deel af Selskabet udmærkede sig især en Mand til Aars, som for det meste førte Ordet, talte i en belærende Tone, og afgiorde alle stridige og tvivlsomme Spørgsmaal. Selv Officieren behandlede ham med ydmyg Hengivenhed og denne Ven af Familien henvendte sig med Godhed og Nedladelse til Alle, i det han snart spurgte, snart viste tilrette, opmuntrede og paa en fiin Maade giorde sig Umage for at sætte Mod i den eene og oplyse den anden. Ham lykkedes det ogsaa endelig at drage den forlegne Al-

fred ind i Samtalen, hvis Taknemmelighed yttrede sig i en begeistret Tale, som han nu fandt Leilighed til at anbringe, og hvori han udviklede med almindelig Bifald og til megen Tilfredshed, sin Begierlighed efter Dannelse, sin Ærefrygt for Familielykke, sit Haab om at ægte religiøs Stemning og sand Fromhed snart vilde udbrede sig over hele Landet.

Den skjønne Kunigunde havde hørt opmærksomst til af dem Alle, og gav nu ogsaa fremfor de øvrige sit Bifald tilkiende. "Hvor lykkelige ere vi," sluttede hiin endelig sin Tale, "at vor dyrebare Kreds stedse forøges med flere Gemytter, som ville det Gode og Ædle, som erkiende det Overjordiske, og som indsee hvorlidet Verden, samt alle dens lokkende Skatte betyder. Men det er en Egenskab hos Sandheden og det Gode, at de drage det Bedre nærmere til sig, og forvandle, hvad som er svagt til noget høiere. Har den selskabelige Omgang i et videre Omfang en saa lykkelig Virkning, saa er det derimod Ægteskabets Velsignelse at det inden fire Vægge endnu inderligere opflammer de Foreenede, begeistrer dem for det Guddommelige, og endnu kraftigere hæver det svagere Gemyt til Kierlighed for det Uendelige.

"Meget rigtigt," udbrød et ungt Menneske, som sad ved Siden af den aldrende Mand; "det er just det, som jeg føler hver Dag inderligere og

taknemmeligere." Han sukkede og saae op i Skyerne, og Sekretairen erfoer, da han erkyndigede sig om ham, at han var den skjønne og fromme Kunigundes Gemal.

Moderen tog Ordet og sagde ikke uden Bevægelse: "Hvor maae jeg føle mig lykkelig, at eg saaledes har fundet det høieste i mine Børns Kreds og at jeg selv har gjort det mueligt for dem, at opnaae den ædelste Lykke paa denne Jord. Det er mig ikke heller paa nogen Maade mueligt, at tage Deel i de fleeste Menneskers Bestræbelser, ja! deres ofte udbrydende Enthusiasmus opvækker snarere Medlidenhed hos mig, end at jeg i deres mangfoldige Anstrængelser for at opnaae et saakaldet Gode, skulde kunde finde noget, der æsker vor Agtelse. Saaledes rende de efter Kunst eller Philosophie, i den Formening, at det evige Lys skal oprinde for dem i megen Viden eller i Farver og Toner; qvæle sig med Historien og al Livets forvirrede Strid, og forsømme det Eene som er fornødent, og som erstatter og gjør fyldest for alt. Siden jeg har funden denne Kilde, som saa kierlig stiller Siælens Tørst, er hiin spragede Mangfoldighed, som jeg rigtig nok i min Ungdom skienkede mangt et længselfuldt Smiil, ikke mere til for mig."

"Hvor maae jeg beundre Dem!" raabte Sekretairen: "med hvilken Længsel har jeg søgt Li-

vet, og stedse kun grebet tomme Skygger! og hvor let er det dog at finde Sandheden, som aldrig skuffer os, aldrig smutter fra os, som tilstæder vort Hierte alt; og hvori vi kun leve og kunne være til."

"Jeg forstaaer Dem," svarede Baronessen; "De hører til vor Kreds; det er en salig Følelse, at fromme og begeistrede Gemytters Samfund stedse formerer sig."

"Vi skride de herligste Tider imøde," udbrød den unge Officier begeistret. "Og hvor salige maae vi føle os, da det som hæver os over det slaue Liv er den evige Sandhed selv, da den behersker os, og vi regjerede af den, ikke kunne feile, aldrig kunne fare vild; thi vi aabne vort Gemyt saa ganske for Kjerlighed, at den virker i os og aabenbarer vort Hierte sine Hemmeligheder."

"Saa er det," sluttede den gammelagtige værdige Mand: "det er det just, som maae give os den Sikkerhed, hvorved vi skiælnes fra sædvanlige Enthusiaster eller Sværmere. De har talt et vigtigt Ord, bedste Ferdinand, og derfor er De mig saa dyrebar, fordi ingen udfinder det Rigtige saa hurtigt som De, og paa samme Tid forstaaer saa klart og simpelt at udtale det." Han omfavnede Ynglingen, saae mod Himmelen og en stor Taare glindsede i hans skjønne dunkle Øie. Baronessen reiste sig, og nærmede sig denne Gruppe;

alle vare bevægede, kun Frøken Dorothea vendte sig bort og syntes at søge noget som var tabt mellem Buskene.

Det undgik ikke Alfreds Opmærksomhed, at Moderen kastede et smerteligt udtryksfuldt Blik hen paa sin ældste Datter, som paa en sælsom Maade syntes at være udelukket fra denne rørte kierlighedsfulde Kreds. Baron Wallen, saaledes heed den aldrende Ven af Huset, nærmede sig Frøkenen med inderlig Mildhed i sit Blik; hun slog Øinene forlegen ned, men en flammende Rødme blussede paa hendes Kinder. Han talte hemmelig, tydelig rørt med hende, dog syntes hun i sin Forlegenhed ikke at give synderlig Agt paa hvad han sagde, thi da i det samme en Dame, som viste sig nede i Alleen nærmede sig Selskabet, ilede hun hende hurtigt imøde, og sluttede hende med den største Hiertelighed og Glæde i sine Arme.

Moderen rystede næsten umærkeligt paa Hovedet, og kastede et forskende Blik paa Baron Wallen; han smilede og Samtalen gik nu over paa ganske andre og ligegyldige Gjenstande, thi Frue von Halden, som nu traadte hen til Selskabet, sladdrede med lydelig Røst, loe og fortalte Nyeheder og giorde saaledes hver høiere Flugt, al inderligere Meddelelse umuelig, saa at de ogsaa allesammen bleve noget forstemte, paa Frøken Dorothea nær, hvis Blikke hang ligesom vederqvæ-

gede og trøstede paa den snaksomme Kones Mund, og fra nu af agtede endnu mindre paa det øvrige Selskab.

"Hvem er vel denne Nyheds-Kræmerske?" spurgte Alfred fortreden, "der som en vild Fugl flagrer ind i vor lille Kreds og bortskræmmer alle blidere Følelser?"

"En Naboerske af vor værdige Baronesse," svarede Hr. von Wallen. "Hun har til sand Bedrøvelse for os alle, paa en ubegribelig Maade fængslet Frøken Dorotheas Gemyt. Den fortræffelige Opdragerinde her i Huset, Frøken von Erhard, en Slægtning af Familien, har alt i den deilige Piges Opvæxt søgt at forhindre, at denne Omgang ikke skulde undertrykke hendes bedre Evner; men hidindti har alle hendes Bestræbelser været frugtesløse."

Opdragerinden, som hidindtil ikke var blevet synderlig lagt Mærke til nærmede sig nu, da hun saae at der blev talt om hende, og blandte sig i Samtalen. Hun fortalte at Dorothea havde fra sin tidlige Barndom af midt i denne saa kjerlighedsfulde og høitstemte Familie ført et ganske afsondret Liv og paa en vis Maade været ganske alene blandt saamange Sødskende. Frøken Charlotte von Erhard fortalte dette med en hæs og grov Stemme, men blev saa bevæget derved at hun ikke kunde holde sine Taarer tilbage. Al-

fred, der alt var rørt fandt i sin forhøiede Stemning den aldrende og næsten hæslige Dame elskværdig og smuk; og der opstod en Slags Modbydelighed, en levende Ringeagtelse hos ham for den stakkels Dorothea, som nu tog Afskeed fra sin snaksomme Veninde og vendte tilbage til det øvrige Selskab. Hun var i et synligt muntrere Lune, men man saae hvilken Overvindelse det kostede hende atter at tage Deel i de alvorligere Samtaler. Hun fortalte at Frue von Halden stod i Underhandlinger om sit Gods og sandsynligviis vilde sælge det.

"Sælge det?" spurgte Moderen forbauset, og kunde alligevel være saa munter, saa overgiven?"

"Hun mener" indvendte Dorothea, "at hun ikke med Hensyn til sig selv og sine endnu umyndige Børn bør afvise en saadan Handel."

"Gives der nogen Fordeel for Børnene." sagde Moderen, "som kan sættes imod Hiemmets stille Lykke? Og Din Veninde selv, som er opvoxet her paa hendes Gods, som levede her med Forældre, Søskende, og siden efter med en elsket Mand, hvorledes kan hun forstøde sig selv saalodes, og vende de Træer Ryggen, udelukke sig selv fra de Værelser, hvilke hun alt som Barn har kiendt og elsket? Det er mig med enhver nye Dag mere paafaldende, hvor slet jeg forstaaer de allerfleste

Menneskers Liv og Handlemaade. — Og hvem er vel Kiøberen?"

"Det hænger forunderligt nok sammen," svarede Dorothea, "Kiøberen vil endnu paa ingen Maade nævne sig; men en vis Grev Brandenstein underhandler for ham. Min Veninde iler dermed og er bestemt, thi den Fremmede som er fra Amerika kiøber endnu flere Godser, saa at hun holder det for en Lykke, især da han ikke seer ængstelig paa Prisen, hvis hun kan blive af med sit til den Ubekiendte."

Ved Navnet "Brandenstein" blev Moderen bleg, men hun søgte hurtigt at fatte sig, og sagde efter et lille Ophold: "Ja det er det Navn, som nu i en heel Uge har ligget mig tungt paa Hiertet. Jeg veed alt, at denne Mand, der nu for en Tidlang vil fordærve vor glædelige Stilhed og forstyrre Harmonien i vor Kreds, er kommet hertil. Og jeg kan ikke undgaae at see ham, thi han er en gammel Bekiendt af vort Huus, og Tonen i denne Verden tvinger os til endogsaa at omgaaes venskabeligt med dem, som ere os modbydelige i vort inderste Hierte, ja, som vi, om vi endog tænke nok saa billigt, maae erkiende for slette og ryggesløse Mennesker."

Dorothea meente at i Tilfælde, hvor en saa bestemt Følelse var forherskende, skulde intet Menneske paalægge sig Tvang; og især paa Landet, hvor

de levede, var det endnu lettere end i Byen at undgaae saa fortredelige Besøg. Men Moderen sagde: "Det forstaaer Du ikke, mit Barn! kunde et samvittighedsfuldt Menneske uden Grundsætninger ikke paa den føleligste Maade skade eller kræn-ke os; stod det ikke ved Hielp af Vittighed og Frivolitet i hans Magt, at giøre os hele vort følgende Liv suurt, saa vilde jeg koldt afvise og uden Omsvøb sige ham med min Sandhedskierlighed, som I alle kiende, at jeg ikke vilde have nogen Omgang med ham; men da dette nu ikke er mueligt, saa maae jeg komme ham høfligt imøde, søge med Fiinhed og Velvillie at betvinge den onde Aand hos ham, og siden saa umærkeligt, som mueligt, drage mig tilbage fra hans fordærvelige Kreds."

De øvrige Døttre trængte sig om Moderen, og omfavnede hende ligesom trøstende. "Hvis jeg ikke havde Eder," sukkede Baronessen: "hvis jeg ikke turde giøre Regning paa vor ædle Vens Hielp, saa vilde dette ugudelige Menneskes Besøg endnu mere ængste mig."

"Hvem er han egentlig?" spurgte Baronen.

"Et Menneske" svarede Moderen, "der alt fra sin tidlige Ungdom af har tumlet sig om i Verden og dens Forviklinger, der, drevet af sit Hierte paa en hæslig Maade bespotter og forfølger Alt hvad som hedder Kierlighed, Ydmyghed, Fromhed; en grov Egoist, som ikke kan elske Nogen, og som

just derfor bringes, overalt hvor han bliver det Hellige og Overjordiske vaer eller blot aner det, i en modbydelig Fortørnelse, der da begeistrer ham til den Slags frivole Vittighed, som vi alle saa dybt foragte. Det blev mit Livs Ulykke, at han giorde min gode salig Mands Bekiendtskab, at han fik ham kiær og opoffrede sig i mange bedrøvelige Timer til hans Selskab og hans sørgelige Philosophie."

"De skildrer værdige Kone," sagde Officieren, "en af den Slags Charakterer, som nu, Himlen være lovet! alt begynder at blive sieldnere!"

"En Ryggesløshed," sagde Baronen, "som bespotter det Usynlige, fordi den er grundet paa Selv-Foragt. Men De er, ligesaavel som vi alle, hævet over denne Jammerlighed."

"Hans middelmaadige Formue," blev Moderen ved, "var snart sat til; da forlod han Europa, drev om blandt — Gud ved hvilke vilde Folkeslag, — og er nu, som jeg hører vendt tilbage, som Fuldmægtig hos en umaadelig riig Amerikaner, der om et Aars Tid kommer bag efter, og har faaet det Indfald at kiøbe endeel Godser sammen i vor Naboelaug, for af dem at danne en betydelig Eiendom."

Frøken Dorothea blev ved at paastaae, at man baade kunde og skulde undvige et saa slet Menneske, og hun vilde paatage sig at gjøre det

umueligt for ham at træde over Deres Dørtærskel, hvis Moderen vilde give hende den fornødne Fuldmagt dertil; dog hun blev fortrydelig og forbød at nævne den Fredsforstyrrers Navn mere den Dag. Nu saae man Vognen kjøre frem, da Familien havde i Sinde i Aftenkjølingen at vende tilbage til deres nærliggende Landgods, men i dette Øieblik forefaldt en heel besynderlig Scene. Den gamle Baron havde alt nogle Gange nærmet sig til Dorothea; men hun var stedse undveget ham, dog benyttede han det Øieblik, da han hialp hende ind i Vognen til at hviske nogle venlige Ord til hende. Hun sprang tilbage, ilede hurtig bort fra Vognen og ned ad Alleen. Baronen kunde ikke hente hende ind, hvor megen Umage han end gjorde sig; da han alt var dybt inde i Haugen, kom hun aandeløs tilbage, kastede Sløret over det blussende Ansigt, og græd heftigt i det hun tillige ængstlig undveeg den meer end forbausede Moders spørgende og træffende Blik. Vognen kiørte rask afsted, og efterat Baronen forvirret og undseelig havde sagt de yngre Venner Farvel, steeg han i sin med dyb Krænkelse, hvilket man ret godt kunde mærke, hvormeget han endogsaa søgte at tiltvinge sig Fatning.

Medens nu den unge Sekretair og Officieren vendte tilbage ad Byen til, sagde den første efter et Ophold: "Hvad var det? Jeg kan endnu ikke

komme mig af min Forundring over at en saa upassende Scene virkelig har kunnet forefalde mellem saa dannede og fiine Mennesker! Hvorledes kommer overhovedet denne Frøken med sin forunderlige, ja modbydelige Characteer i en Familie, som jeg kunde fristes til at give Navn af hellig? En eller anden stor Forseelse maae trykke hende, da hun stedse trækker sig saa forlegen tilbage, aldrig tager Deel i Samtalen, og desuden behandles med en nedladende næsten ringeagtende Medynk af alle de andre, som maae falde enhver Fremmed i Øinene. Man faaer ærgerlige Formodninger, om man ellers ikke just er tilbøielig til Mistanke!"

"Men Du tager dog Feil," indvendte hans militaire Ven, "thi hverken Brøde eller Forseelse nedbøier dette Væsen. Blandt saa høitstemte Mennesker som de alle ere, vilde sligt maaskee uden stor Kamp atter lade sig jevne, hvis denne Søster forresten blot stod i nogen aandig Harmonie med de øvrige. — Men det værste af alt bestaaer deri, at hun alt er kommet til Verden med en lavere uædlere Aand, at hun ikke fatter alle de Øvriges Stræben, og dog ikke kan dølge for sig selv, at der gives noget Høit og Ædelt, som blot hun ikke kan opnaae. Denne Følelse af hendes Uværdighed nedtrykker hende dybere, end selv Bevidstheden om en Brøde vilde være istand til; hun føler sig fremmed blandt sine Nærmeste, uhyggelig i sit

eget Hiem. Hun føler sig oplivet ved uværdige Bekiendtskaber, som for Exempel med hiin tykke snakkesyge Naboerske og undflyer især Baronen, som vi alle bære saamegen Høiagtelse for, og som alt for meget, næsten med Lidenskab nedlader sig til, at aabne hendes Sands for et høiere Liv."

Nu bøiede de atter om Klippehiørnet, og saae Byen ligge foran sig. Men til deres Forfærdelse bleve de tillige den samme korpulente Baron von Wilden vaer, som den unge Sekretair kun med Møie var sluppen fra om Eftermiddagen. "Nu," raabte han dem imøde, "komme I alt tilbage fra Himmelen? Er der forefaldet brav mange ambrosiske Talemaader? Ere de nektarsøde Aandsmeddelelser faldne i god Jord? Formodentligt dog ingen Misvæxt paa overjordiske Følelser?"

Vennerne, som gierne endnu havde ladet deres Følelser klinge harmonisk ud i den skiønne Natur og den blide Aftenroe, søgte at vikle sig løs fra ham; men da han gik samme Vei tilbage til Byen var det umueligt? "Hvor vil I hen?" raabte han med bydende Stemme: "vi blive troelig sammen, og længer oppe ved Brønden treffe vi endnu en stakkels Synder, som venter paa mig."

Begge de unge Mennesker saae sig tvungne til at gjøre en Dyd af Nødvendigheden, især da den ufølsomme Baron blev ved med skraldende Stemme: "Jeg mærker vel, at I gierne endnu

ville være følsomme i Naturens Skiød, især da Maanen snart vil staae op; men sligt Sværmerie taales ikke i min prosaiske Nærværelse. Troe mig dog unge Mennesker; al den Æthersiseren og det fromme Smidskerie der har dog ingen anden Hensigt, end at faae Eder til at bide paa den lokkende Ægteskabs Krog, saasom I begge To ere i Besiddelse af Embede og Formue. Der ere saa mange Døttre der i Huset, og kun den forvildede ældste er saa gal at vise alle Partier fra sig. Ja den kiære, gode, saa høit forønskte Ægtestand, det Friervæsen, som efterspeides med alle muelige Slags Kikkerter, naar slige herlige ædle Døttre sidde rundt omkring i Familie Salen, runde og trinde, hvide og røde, klygtige og dygtige, fuldvoxne og parate! Og midt imellem dem den kloge Moder, agtpaagivende, lurende og spekulerende, med Øinene i alle Kroge, følende enhver paa Tænderne, som træder ind ad Døren, om den fine Kiole ogsaa er betalt, og om samme Herre, imen. han fortæller om Baller og Reiser, ogsaa skulde være i Stand at ernære en lille Ægtemage. Saa flyder der da saa fromme, bløde og heelt troskyldige Talemaader over den gode Matrones fine Læber, og alle Ord og alle Blik svømme som hundrede Medekroge i den flaue Underholdnings Strøm, og de unge Svende fare logrende og skiærtsende løs, snart paa en, snart paa en anden Snor, til

endelig, om det end skulde vare hele Uger, en og anden bliver hængende. Saledes har de faaet den fine Hvilling fisket op til Kunigunde, og tillige sat ham i Hovedet, at den buttede Pige var meget for god til ham, saa at han nu som en angrende Synder slæber paa Ægtestandens Vogn, og maae føle sig beæret ved, at det høie Væsen har fornedret sig til ham. Nu skal Clara, Clementine og den jordiske Dorothea endnu forsørges; ja jeg staaer ikke inde for at jo den bedagede Proselytmagerinde til Livets Vei selv nok eengang udarbeider sig en Brudgom af en eller anden from Knøs, og spiller ham en Ægteskabskontrakt i Haanden, istædet for Cathechismussen. Ja vist nok er Ægtestand, Smægtestand! Alle styrte de som blinde og døve ind under det sørgelige Aag, og give Frihed og Lune til Priis for den onde Aand, som fornedrer Manden til en Slave."

"De er en slem Synder!" sagde Officieren, "Af lunefuld Forvorpenhed hader De Ægteskab og forlanger nu at alle Mennesker skal leve, som syndige fritænkerske Pebersvende, og fordi Deres Tænkemaade ikke passer i en saadan Omgivning, saa bagvasker De de gode Mennesker, som ere ophøiede over alt Skumlerie."

"Ret martialsk!" raabte Baronen. "Og dog beholder jeg Ret, og maaskee vil De selv engang sukke, naar De som et Egern i sin

Kiæde idelig og idelig maae gientage de samme rettroende Spring for at faae fat paa de Nødder, som Deres Gemalinde vil tildele dem: Ak! havde jeg dog bare troet den resolveerte Vilden.

"Nei! min Herre!" sagde Sekretairen heftigt, "Deres Anskuelse er kun Fortvivlelsens Selvbedrag, ja De troer Dem ikke engang selv."

"Nu for mig gierne," svarede Baronen, "kan være at et ganske andet Creatur, end jeg selv er, taler ud af min Mund; thi det er ofte Tilfældet i Livet, og hos hiine apostoliske Mennesker kikker der ogsaa tit noget abekatteagtigt frem af de broderede og stivede Klæder. Ikke sandt, især hos den gammelagtige, alt for lidet verdslige Frøken Erhard, den uforlignelige Opdragelses-Kunstnerinde? hun har tilskaaret Huemønsteret for hele Familiens indvendige Sindelaug, men optaarnet sig selv den meest krusede Religions Frisur. I mene vel, naar hun kogler sine Orakler frem og fordreier de smaae Øine, saa maae vi Vantroens Børn strax gaae til Bunds. Jeg er hende meest paa Halsen, thi det er egentlig hende, som har fordærvet den hele Familie i Bund og Grund.

De vare imidlertid komne til Brønden. Solen var for længe siden gaaet ned, og i de dunkle Skygger listede sig et Menneske frem fra en Pilehække. "Ah! see der Mikkel!" raabte Baro-

nen: "Kan De, mine Herrer! gjøre Brug af en ærlig Tiener?"

"Hvorfor" spurgte Officieren "har han forladt den fortreffelige Baronesses Tieneste, der sørger saa moderligt for sine Folk?"

"Ak! naadige Herre!" sagde Tieneren; "jeg blev uden videre jaget paa Døren, fordi jeg nyelig løi en lille Smule ganske uskyldigt."

"Det er Ret!" raakte Officieren, "derpaa gienkiender jeg den ædle Kone."

"Det var altsammen anlagt af den avindsyge Frøken Erhard," blev Mikkel ved: "Hun kan ikke taale, at to holde af hinanden, da ingen vil forløse hende selv fra sit Jomfrueskab, og siden hun for fire Uger siden saae, at jeg gav Stuepigen et Kys, har hun husket mig det."

"Hvor gemeent!" udbrød Alfred.

"Ja! min naadige Herre!" sagde Tieneren. "Hun er ikke fornem men smuk, og Kys bliver Kys! Nu havde jeg en Dag, rigtig nok ogsaa over Pigen, glemt at hente en nye Bog fra Byen, det skulde være saadan en ret superklog, andægtig een, saa sagde jeg i min Angest at Bogen alt var laant bort, men saa kom det ud, at jeg slet ikke havde været i Byen, og saa blev jeg for den Smule Løgns Skyld strax jaget ud af min Tieneste."

"Kan De bruge ham til noget?" spurgte

Baronen de unge Mennesker; men de forsikkrede begge to, de vilde ikke have noget at bestille med et Menneske, som ikke engang kunde tagles hos den ædleste og meest overbærende Familie. — "Nu! saa bliv imidlertid hos mig;" endte Baronen, "men lyv saa lidet som mueligt."

"Tilforladelig, naadigste Baron!" udbrød Karlen, "aldrig med Forsæt; Der kommer Een ofte i sin Angst en saakaldet Nødløgn i Halsen, som vel var at faae Forladelse for, meente selv den gamle Præst, hiemme i min Bondebye; men mit naadige Herskab lægger Alting paa Guldvægten, og i et Huus, hvor den allerudsøgteste Fromhed og den meest opstudsede Dyd herskер, der kan en stakkels ordinær Dogmestik slet ikke trives! Vi ere alt for jordiske, mine bedste Herrer. De fornemme Folk har det lettere; der slibes og slibes nu bestandig paa Hierte og Siel; vi derimod maae slibe Knive, og har tusinde andre Forretninger, som ikke levne os Tid dertil. Frøken Doris vilde ogsaa undskylde mig, og sagde: det var jo dog ikke en saa vigtig Sag, — men hun kom godt an; de fore allesammen endnu hæftigere op mod hende end mod mig. Hende foragte alle de andre og hun er dog den bedste i hele Huset, just fordi hun ikke vil saa høit op; thi Mennesket er jo dog engang blevet til af en Klump Jord, og saa maae

ogsaa fra Tid til anden det gamle Leer og Muld skinne igiennem.'"

"Hun og Mikkel passe godt sammen', sagde Officieren smilende.

"Men holdt!" raabte Baronen, "jeg har nu taget Dig i min Tieneste og ganske forglemt at Frøken Erhard alt i Morgen tager i mit Huus paa nogen Tid. Ja! mine Venner! jeg kan rigtig nok ikke udstaae hende, men da jeg har en ung Søster hos mig, som nu netop er fuldvoxen og mange Slags Mennesker gaaer ind og ud af Huset og jeg desuden ofte er fraværende, saa maae hun dog, da jeg ikke har i Sinde at givte mig, baade have Selskab og Opsigt. Saa har det forkeerte gamle Pigebarn bestemt sig til, at forsøge det i mit Huus, hun veed at det gaaer slot til hos mig og ikke saa knebent som hos hiin fattige Familie. Jeg har ogsaa tit Selskab! Maaskee tænker hun ogsaa lettere at finde et ømt Hierte i min Kreds, end ude i den Ørken. Saa vil vi nu en Maanedstid probere, hvordan vi komme ud af det med hinanden."

"Alt ret fiint gemeent konstrueret" tog Sekretairen Ordet: "naar De kun finder nogle ringe Motiver, saa bliver alting Dem klart."

"Naturligt" sagde Baronen. De skiltes ad, da de havde naaet Byen.

Den næste Morgen var alting meget tidligt i fuld Uroe i Baronessens Huus. I den store Haugesal var hele Familien forsamlet ved Solens Opgang. Der blev hængt Blomsterkrandse paa Væggene; et ziirligt udpyntet Bord stod foran en Dørkarm, bedækket med Klædninger, Bøger og mangfoldige Foræringer, og man ventede nu paa den ældste Datter Dorothea, som daglig i den tidligste Morgenstund pleiede at besøge Haugen, for glædelig at overraske hende med disse Gaver og denne Fest. Det var hendes Fødselsdag, og Moderen og Sødskendene havde let kunnet bringe alt i Orden, uden at hun mærkede det, da hun aldrig bekymrede sig synderlig om Almanakken. Nu kom hun endelig nede i Haugen, og saae allerede langt fra de forsamlede Søstre. Da hun studsende traadde ind i Salen, og alle venskabeligt omringede hende og bød hende hver sin Foræring, og Moder og Søster viste sig saa usædvanligen kierlighedsfulde imod hende, blev hun dybt bevæget, og saa meget des heftigere rørt, jo mindre hun havde ventet denne Kierligheds Fest.

"Hvor er mig alt dette nyt!" raabte hun; "Ak! og hvor lidet har jeg fortient dette af Eder! Holde I da virkelig saa meget af mig? Hvorledes kan jeg giengielde Eder alle disse Foræringer, denne Glands, denne venlige Opmærksomhed? Jeg er saa overrasket over, at I alle saadan i al Stil-

hed have tænkt paa mig Stakkel, at jeg ikke engang er i Stand til at takke Eder."

"Elsk os kun ret inderligt," sagde Moderen i det hun hierteligt omfavnede hende, "skil Dig ikke saaledes fra os, kom os alle meer imøde; Erkiend, hvorledes vi mene det i vort Inderste, og giør Dig Umage for at trænge ind i vore Følelser og Anskuelser, thi vi søge jo kun det Gode, vi ville jo kun det, som er Ret; Troe mig, Dine Luner, min elskede Glut, Din Halstarighed, som giør Dig meer og meer fremmed for Venner og Sødskende, som neddrager Dig til ringere Mennesker er en Uartighed, en Forvænnelse hos Din Aand. Du vil eller kan erkiende Sandheden saafremt Du kun alvorlig vil det."

"Jeg vil blive bedre," sagde den grædende Datter, "jeg lover Dem det denne Time, som bevæger mig saa uendeligt."

Alle favnede og kyssede hende, og Dorothea, som alt længe havde staaet som en Fremmed midt i sin Familie, følte sig som i et nyt Liv. Hun saae forskende paa dem alle; hun viste enhver af dem Kiertegn, lod sig vise og forklare alle Forærringerne; det var, som om hun var kommet tilbage fra en lang og vidtløftig Reise, og hilsede nu enhver af Sine efter en smertelig Skilsmisse. "Kunde jeg kun gjøre noget for Eder alle!" raabte hun.

„Hvis det er din alvorlige Villie," svarede Moderen, „saa kan Du i Dag giøre os alle, men først og fremmest mig, ubeskrivelig lykkelig."

„Nu saa tal," raabte Dorothea, „sig mig, hvad jeg skal giøre."

„Hvis Du i Dag, paa denne høitidelige Dag," blev Baronessen ved „endelig vilde give det Samtykke, Du saa længe har vægret Dig ved; hvis Du vilde giøre vor Ven, Wallen, som Du i Gaar paa en saa usømmelig Maade har krænket, lykkelig ved dit Jaord."

Dorothea blev bleg, og traadte forfærdet tilbage. „Det forlanger De?" sagde hun stammende; „Jeg tænkte jeg havde engang for alle givet min Erklæring i den Anledning."

„Din Lidenskabelighed" svarede Moderen, „kan ikke gielde for nogen fornuftig Beslutning. Du elsker ingen Mand, har Du ofte sagt, Du kiender ogsaa neppe nogen, som Du kunde have særdeles Agtelse for. Vor ædle Ven er Dig hengiven med den skiønneste Hiertelighed; han tilbyder Dig en Lykke, som neppe saa skiøn vil komme Dig imøde paanye, naar Du skyder den fra Dig; Du kiender din Families Stilling, veed hvor betænkeligt det seer ud, med vor Formue; Du kan blive din Moders Velgiørerinde, dine Søstres Forsørgerske. Har Du alt overveiet, min kiære Glut, hvor trøsteløs din egen Udsigt i Fremtiden

vil blive hvis Du fremturer i Din Egensindighed; forladt af begge Kiøn, en Gienstand, som oprørte dine nærmestes Hierter og udødskede deres Had, eensom og fortabt midt i en kold haanende Verden, fattig og trøstløs! Vilde Du da ikke ønske Dig Din Ungdom tilbage, og med bitter Smerte angre, at Du saa egensindigt, saa ubetænksomt nu støder Din og Dines Lykke fra Dig? fordrer vel denne ædle Mand Kierlighed og Lidenskab af Dig saaledes som begge disse skildres i vore forkeerte Bøger? Forlanger han meere end Venskab og Agtelse? Og kan Du nægte ham disse? Han er bereed til alle Opofrelser, som vor trykkende Stilling kræver, og som hans store Riigdom giør muelige; men hvis Du saa spodsk forhaaner ham og han træder fornærmet og beskiæmmet tilbage — hvem kan da vide, hvor Dine Søstre og Din Moder i tilstundende Alderdom maae betle om en ussel Almisse, hvor jeg engang skal ligge syg og hielpeløs, og Dit grædende Øie forgiæves see længselfuldt tilbage paa disse Dage, som da for evig ere forsvundne."

Hold op, min bedste elskede Moder! raabte Dorothea i den største Smerte: „O! desværre, desværre er Retten ganske paa Deres, og Uretten ligefrem paa min Side! Nei, jeg har endnu ikke elsket, og skal heller aldrig elske, mit Hierte er lukket for denne Følelse; de Mænd, som jeg har

kiendt, have alle indgydet mig en modbydelig Følelse, mange Medlidenhed, for ikke at sige Foragt; jeg indseer jo at et Ægteskab, som grunder sig paa Fornuften, som sætter os i Velstand og Sikkerhed for Sorger, er et Gode, som er værd at ønske; at jeg ved et eeneste Ord kan giøre Dem og os alle lykkelige, at det vel er ædelt, hvis min Mund udtaler det, at Nødvendigheden maaskee vil aftvinge mig det, og min Pligt som Barn, og de ædelste Hensyn — og dog — hvorfor gyser min Følelse tilbage derfor? — Ak! kiære Moder, hvis kun een Ting ikke var — tør jeg sige det? vil de ikke ganske misforstaae mig? O sikkert! sikkert! thi jeg forstaaer mig jo ikke selv."

„Tal, min elskede Glut!" udbrød Moderen i den venligste Tone, „jeg vil ganske føle Dit Hierte, om jeg ogsaa ikke ganske fatter dine Ord."

Dorothea nølede, saae bedende paa hende og sagde endelig forlegen og med zittrende Stemme: „Jeg har ofte spurgt mig selv derom, og alvorligen prøvet mig selv i eensomme Timer, og det forekom mig mere end engang, at jeg vel kunde lægge min Haand i den værdige Mands, som De, som hele Verden agter saa høit, hvis han bare ikke —"

„Nu?" raabte Moderen.

„Hvis han bare ikke var from" sagde Datteren hurtig.

Der opstod en lang forlegen Pause paa alle Sider. Dorotheas Kinder blussede, Søstrene fore ængstligt tilbage, Moderen slog Øiet ned, for strax efter at fæste det dobbelt skarpt og forskende paa den stakkels Pige, som forekom alle og sig selv med hart ad som vanslægtet. Endelig udbrød Moderen: „Ja, i Sandhed! det maae overraske mig, og hvis jeg forstaaer denne Skræk hos Dig, saa nødes jeg næsten til at gyse. Altsaa tilstaaer Du nu offentlig dit Frafald fra Gud? Du er altsaa blevet enig med dig selv om at det Hellige er Dig til Forargelse og til Afskye! Du kan ikke elske det, som er Kierligheden selv? Saa gaae da og fornægt det Guddommelige, lev ryggesløs og døe forladt af Himmelen."

„De forstaaer mig ikke," raabte Dorothea med en ædel Harme; „Det er jo min egentlige Ulykke, at alt hvad jeg giør eller siger, mistydes, hvor godt jeg endogsaa mener det. Maaskee vilde Hr. von Wallen slet ikke være mig imod, hvis jeg bare ikke vidste, at han var saa from, ja maaskee vilde jeg da holde ham for from."

„Fortreffeligt!" vedblev Moderen i smertelig Fortørnelse, „naar vi selv ere fordærvede, saa er det rigtig nok det beqvemmeste, at tvivle om de værdigste Menneskers Dyd. Dermed giver Du tillige tilkiende hvad Du tænker om mig, og hvad

jeg overhovedet kan vente mig af din barnlige Kierlighed."

„De skal see, De tager Feil, ja De tager Feil!" raabte Dorothea, med en vred Trods, „jeg vil giøre mere af Kierlighed til Dem, end jeg kan forsvare for mig selv; jeg giver Dem mit Ord paa, at jeg endnu i Aften vil forlove mig med Hr. von Vallen."

Et almindeligt Glædes Udraab, Taarer, Omfavnelser, Hulken afbrøde og gjorde fyldest for al Samtale. Den nyelige Ordstrid forvandlede sig til den høieste og gladeste Tummel, alle vare ude af sig selv og udtrykte Kierlighed og Henrykkelse paa en hæftig og overdreven Maade. Kun Dorothea var ligesom hun havde udtalt sine Ord, pludseligt blevet ganske kold igien, og overlod sig stille og uden al Giengield til alle de andres Kiertegn.

„O! Du mit elskede Barn!" sagde Moderen endelig fattet paanye, „ja jeg har misforstaaet Dig, og Du vil tilgive mig det; Din uventede frivillige Erklæring giør jo alting godt igien. Og nu tør jeg ogsaa tilføie hine Smaagaver af vor Kierlighed den skiønneste og kostbarste Foræring, dette Smykke, som Baronen sender Dig; jeg har holdt det tilbage, fordi jeg virkelig havde Tvivl om Din skiønne Følelse."

Datteren saae paa Moderen med store Øine,

derpaa kastede hun et koldt Blik paa de kostbare Stene, og lagde dem roelig paa Bordet imellem Blomsterne. Frokosten blev nu bragt, og jo mere høitalende de nys havde været, desto roeligere vare alle nu; ingen Samtale vilde ret komme i Gang. Det ringede til Kirke; Tienerne bragte Tørklæder, Schavler og Psalmebøger. Dorothea lagde sin fra sig og sagde: „De tilgiver vel kiære Moder, at jeg i Dag bliver hiemme fra Kirken, jeg er i en alt for spændt Stemning; jeg vil imidlertid her i Censomhed søge at fatte og forberede mig til vort Middagsselskab, og endnu mere til i Aften."

„Som Du vil, min hulde Glut," svarede Baronessen: „Vel synes Kirken og vor fromme Siælesørgers Tale at være det naturligste Sted til at samle Tankerne paa; imidlertid Du har nu engang din egen Skik og Vane; som vi idag ikke ville holde os op over. Det er siensynligt Himmelen selv, som tilfører Dig, Du Elskede! som allermeest af os alle behøver det, vor værdige Wallen; ved hans Haand vil Du lære at tænke anderledes og maaskee lever jeg endnu den Dag, at Du beskiæmmer os alle og skinner med endnu større Glands end vi alle."

Da Dorothea fandt sig alene, mønstrede hun næsten tankesløs sine Foræringer. De glindsende, kostbart indbundne Bøger vare alle i hine nye re-

ligiøse Maneer, som hun aldrig havde kundet finde nogen Interesse i; Hvad siger det? sagde hun til sig selv. Er da denne Jord, dette hele Liv saamange Omstændigheder værd? Hvorfor vil jeg med saamegen Modbydelighed udføre den Rolle, som kun eengang er tildeelt mig. Hvad jeg tidligere har tænkt og foresat mig, er jo dog kun Drøm og tom Indbildning. Jeg seer jo hvorledes alle, alle Mennesker kun spille og hykle en indre Opløftelse, og saa beroligede og gierne nedsynke i Livets Gemeenhed. Er det den almindelige Skiæbne, hvorfor skal jeg da saa hæftigt sætte mig derimod? Det er græsseligt! men endelig, tidligt eller sildigt løser jo dog Døden dette Livs forviklede Nøt, og hisset gives der dog vel Frihed.

Alt som hendes Stemning blev mørkere, blev ogsaa Himmelen det. Svære dunkle Skyer droge sammen og syntes at føre et Tordenveir med sig. En høi rank Mand kom nede i Haven og nærmede sig Salen. Da han var i Begreb med at træde ind, gik hun den Fremmede imøde, der syntes at være en Mand af Stand. De hilsede hinanden og den Ubekiendte bad om Tilladelse til at opholde sig noget, han havde nede i Lindealleen afgivet sin Hest til en Tiener, og var derfra traadt ind i den aabne Hauge; han beklagede at han ikke traf den øvrige Familie; hvorpaa Dorothea indbød ham til at vente i Salen, til Uveiret

var forbi, og opholde sig til hendes Moder og Søstre kom tilbage fra Kirken.

„De synes ikke at være bange for Torden," bemærkede den Fremmede.

„Aa jo" svarede Dorothea, „naar den kommer alt for nær, og Slag og Lyn falder sammen; jeg troer ogsaa, at alle Mennesker da meer eller mindre føle Frygt; thi hvor der ingen Modstand kan finde Sted, hvor et pludseligt uforvarende Øieblik kan rive mig bort, der ængster det mig just, at jeg ikke kan tage mig i Agt. I slige Øieblikke beroeliger kun Troen paa et nødvendigt Fatum, og den Betragtning, at jeg ikke er bedre end Tusinde af mine Medmennesker, som ere udsatte for den samme Skræk."

„Det kan jeg kalde en kiæk Tænkemaade" bemærkede den Ubekiendte, „i Modsætning til den Modløshed, som ikke sielden finder Sted hos Damerne, der forgaae i bleg Frygt, tabe al Fatning, græde og jamrer sig, naar de blot see det fierneste Kornmod blinke."

„Gandske sandt" vedblev Dorothea," og jeg ængstes alt for min Moder og mine Søstre, hvis Nerver kun alt for let blive angrebne. Jeg dadler det ikke, thi det er vel, ligesom saamegen anden krampeagtig Frygt, en legemlig Svaghed."

„Det er ikke let at afgiøre," indvendte den Fremmede „thi der maatte da først giøres et al-

vorligt Forsøg paa, hvad en fast Villie formaaer, og om ikke Legemet, naar Sielen tvinger sig, i det mindste gaaer nogle Skridt med; og om da ikke Sundhed viser sig af sig selv der, hvor en egensindig Stemning har fremavlet Sygdommen."

„Dette fører til det Spørgsmaal," sagde Dorothea, „hvorvidt vi ere frie og hvad vi ved et fast Forsæt formaae over Aand og Legeme."

„Vistnok" var Svaret, „og ikke blot denne, men alle alvorlige Betragtninger føre til det store Spørgsmaal. Uden at have svaret sig selv derpaa kan vi heller ikke fatte sand Interesse for noget, og hverken fæste Troe til os selv, eller til andre."

„Frihed!" sukkede Dorothea ligesom phantaserende for sig selv: De troer paa Frihed? Jeg giorde det ogsaa forhen, da jeg var yngre —"

„Yngre, min Frøken? Det klinger underligt fra Deres skiønne Læber. Jeg tvivlede som Yngling, og er først sildigere blevet overbeviist derom."

„Tilgiv" tog Dorothea undseeligt Ordet, „at jeg forvilder mig med Dem i slig en Samtale, da jeg —"

Den Fremmede afbrød hende. „De maa ikke behandle mig som et ungt ubekiendt Menneske, der troer sin Nærværelse kun bestemt til at sige noget forbindtligt. De er kommet mig med

skiøn og alvorlig Tiltroe imøde, og jeg veed at jeg ikke er den uværdig."

Og virkelig lod det som om Dorothea talte med en gammel Bekiendt eller en Broder, saa lidet forekom denne Mand — hvis Navn hun endogsaa forglemte at spørge om — hende fremmed. I lang Tid havde hun ikke fornummet den Følelse, at turde sige hvad hun tænkte uden Frygt for at blive misforstaaet, dette gav hende en Veltilfredshed, hvorved hun lidet lagde Mærke til det stedse frembrydende Tordenveir og forglemte selv den forestaaende Aften, som hun nyelig kun med Forfærdelse kunde tænke paa. I Samtalens Løb fortalte den Fremmede om sine Reiser, ja mange af sine egne Tildragelser; Han mindedes sin Ungdom, og tilstod endelig at han ofte havde seet disse Værelser, og især Frøkenens for flere Aar siden afdøde Fader. „De ligner Deres Fader overordentlig" endte han, „og jeg har ligefra det første Øieblik jeg saae Dem ikke uden Bevægelse kunnet betragte disse venlige Træk."

Dorothea blev overrasket, da hun alt saae Familien komme tilbage fra Kirken. Man hilsede den Fremmede; Moderen traadte næsten forskrækket tilbage, og Dorothea blegnede, da hun hørte ham blive nævnet som Grev Brandenstein. Han blev høflig indbuden til Bords; den gamle Baron Wallen indfandt sig ogsaa, saavelsom Se-

kretair Alfred og den unge Officier; begge vare reedne derud fra Byen. Familien klædte sig om, og Dorothea faldt paa sit eensomme Værelse i dybe Tanker. Verden forekom hende forunderligere end nogensinde før; hun kunde neppe fatte sig nok til at ordne sin beskeedne Pynt, og da hun siden: efter ligesom drømmende vendte tilbage til Selskabet, forekom alle Ansigter hende skarpe og spændte, ja endogsaa fremmede, men især Baronens bløde salvelsesfulde Miner saa fordreiede, at de kunde indjage Skræk, og en Følelse som om hun maatte lee, betog med Jiskulde hendes hele Væsen, da hun erindrede sig, at hun samme Aften skulde erklære denne Mand for sin Brugdom. Ligesaa modbydelige som den unge Officeer og Sekretairen vare hende, saa bekiendte, tillidsfulde og blide flammede Grevens Blik hende imøde, ham, som hun Dagen før havde hørt afskildre som et slet og farligt Menneske.

Han var den Eeneste ved Bordet, som var aldeles utvungen. Med Velbehag talte han om de Forretninger, som han besørgede for sin amerikanske Ven; han nævnte de Godser, som han alt havde kiøbt eller som han endnu stod i Handel om, og man forundredes over den ubekiendte Mands Riigdom, som kunde foreene de skiønneste Besiddelser til et stort Herregods. Ved Grevens Færdighed, bleo Samtalen snart friere, og Baronen, som giorde sig al Umage for at modstaae den

Følelse, som bestormede ham, søgte at bemægtige sig Ordet og beherske Samtalens Gang, vel fornemmelig for at de unge Mennesker og Fruen i Huset ikke skulde lunknes i deres sædvanlige Ærefrygt.

Men som det sædvanligt skeer, at en Samtale, der ikke føres med let Utvungenhed og fiin Tact, ved Anmasselse og Spænding let antager en polemisk Natur, saa gik det ogsaa her; al Baronens Tale og alle hans Yttringer vare skiulte Angreb paa Greven og hans Meninger, saaledes som han tænkte sig dem, i Følge Baronessens Skildring. Greven agtede i Begyndelsen ikke paa disse Demonstrationer, han underholdt sig fornemmeligt med Dorothea, som sad ved Siden af ham, talte om sine Forretninger, og sagde endelig ogsaa ligesom i Spøg, at hans amerikanske Ven tillige havde givet ham i Commission, at søge ham en Kone ud.

„Det kan vel ingen af Dem have meent alvorligt!" sagde Baronessen.

„Og hvorfor ikke?" svarede Greven i muntert Lune, „min Ven efterligner jo kun i denne Henseende de regierende Fyrster, som underhandle ved Fuldmagt og i Følge politiske Hensyn. Han er ikke mere ung og kan ikke vente at opvække Lidenskab; Han har i sin Ungdom giort sørgelige Erfaringer og oplevet saavel med Hensyn til sin

egen Ulykke som til mangen en Vens, at det som Menneskene kalde Kierlighed kun er blødagtig Længsel, ofte Forfængelighed, undertiden endogsaa Forblindelse og at de fleste Ægteskaber, som blive sluttede med synlig Lidenskab ofte tilveiebringe et nødtørftigt, heelt kummerfuldt Liv og tit Elendighed. Han kiender mig nøie, og giør Regning paa at min Menneskekundskab vil udtrække ham et passende Lod."

Baronen indvendte, at et saadant Foretagende desuagtet vedblev at forekomme ham misligt, og at den Ubekiendte dog satte sit Livs Lykke paa Spil derved! —

„Lykke?" tog Greven Ordet. „Upaatvivligt hvis han tænker sig derved det Ubetingede, Uendelige og Udsigelige, som Ungdommen sædvanligt forbinder med dette Ord. Hvor finde vi det? Hvo som ikke forstaaer at sætte sig selv Grændser opnaaer intet, og allermindst hvad som ligger uden for alle Grændser. Resignation synes vel i Begyndelsen at være bitter; men uden den kan ingen Tilstand i Livet udholdes; thi hvis vi kun omgaaes oprigtigt med os selv, saa maae jo dog alt, hvad som henrykker os umiddelbart giøre Plads for Veemod, ja vore Henrykkelser selv falde sammen dermed, og Skiønhed, Kunst, Begeistring, alt er for os jordiske forgiængelige Mennesker kun til, for saavidt som det er forgiængeligt, omend-

skiønt Roden af Alt Guddommeligt hviler i Evigheden."

„Besynderligt!" sagde Baronen: „følgelig skulde ogsaa Andagt og Fromhed, Erkiendelsen af det Himmelske være underkastet denne Ustadighed."

„Jeg troer," meente Greven, at hvo som ikke vil være jordisk, ikke heller kan være overjordisk; Nat og Dag, Søvn og vaagen Tilstand, Opløftelse og Ligegyldighed maae afløse hinanden. Vi beklage med Rette, at det er og maae være saaledes, men det kan ikke være anderledes; Og hvo som vilde giøre Andagtens Lysglimt, en himmelsk Kierligheds Henrykkelser til en staaende Artikel i sit Hierte, han turde vel befinde sig paa det allerfarligste Standpunkt, som et Menneske kan vove sig paa."

„De er engang bekiendt som Fritænker" svarede Moderen, „og det vil ikke lykkes Dem i denne Kreds, at fordunkle vor klare Overbeviisning."

Kunigunde sagde med en smeltende Tone: „De mener altsaa, det skulde være farligt, at elske Herren?"

Brandenstein maatte smile: „Farlig, som al Kierlighed, skiønne Dame," svarede han let; „især naar man ikke kiender den Gienstand som man foretager sig at elske, eller ogsaa giør sig en ganske falsk Forestilling derom; endnu værre, naar

vi giøre den til et Phantom, som skal bestyrke vore Fordomme, give os Ret i vore Svagheder, authorisere vore Feil og Vildfarelser; thi da kunde vi let skiænke vort daarlige Hierte bort til et Spøgelse, (flere gamle Eventyr fortælle noget Lignende) og vilde blive forfærdede, hvis eengang det Guddommeliges sande Skikkelse i et forklaret Minut lod sig see for os."

Dorothea hørte opmærksomt til, og Baronen sagde noget fortredelig: „Kierlighed kan ikke tage Feil. Hvor skal vi ellers søge en Veiviser paa vor Vei?"

„Hvis det er den sande Kierlighed, ikke," svarede Greven; „men i denne Henseende skuffe vi os selv kun alt for let: thi hvis vore Lidenskaber ikke vare Sophister, saa vare de heller ikke Lidenskaber."

„Saa er Tvivl altsaa vor eeneste Gevinst," sagde Baronen vred.

„Den bør være vor Tiener" blev Greven ved, „som undersøger Veiene, vor Nar, som med tør Spas advarer os for det Overvættes eller for Overilelse; men Børn og Narre tale Sandheden, som Almue-Ordsproget siger; i det mindste undertiden, om ikke ofte og altid."

„En Moder," tog Baronessen Ordet, „veed, hvad Kierlighed er; Manden beholder maaskee stedse en dunkel tvivlende Forestilling om denne Kraft.

Gierning er ogsaa mere end Ord, og saaledes har jeg opdraget mine Børn og levet med dem ganske i Kierlighed, aldrig fordret blind Lydighed, aldrig noget Ufornuftigt af Dem, stedse opofret mig selv for Dem, men De har ogsaa, næsten endnu førend de kunde tale, erkiendt og besvaret min Kierlighed, de har ogsaa stedse tordet følge blot deres Hierter, og Strænghed, Frygt og deslige Ting ere altid blevne dem ubekiendte."

Døttrene saae ømt paa Moderen og Moderen havde Taarer i Øinene, blot Dorothea slog ængstlig sit Blik ned, og Baronen sagde begeistret: „Man kiender og ærer Deres exemplariske Opdragelsesmaade, og hver som nærer Tvivl mod Kierlighed komme og see denne Familiekreds."

„Det være langt fra mig," udbrød Brandenstein, henvendt mod Dorothea, „med en raae Følelse ikke ogsaa at ville erkiende denne Kierlighed; blot mener jeg, i det jeg mindes min egen lykkelige Barndom, at Kierlighed til Forældre og en vis religiøs og ædel Frygt for dem maatte omtrent være eet og det samme; thi ved disse sidste synes mig min egen barnlige Kierlighed først at have faaet sin sande Kraft og Inderlighed, ogsaa maae jo denne hellige Ærefrygt for noget Ubegribeligt fremavle den ubetingede Lydighed mod Forældrene, hvorved Barnet føler sig saa lykke-

ligt; thi uden denne Lydighed finder, — holder jeg for —, hverken Opdragelse eller Kierlighed Sted."

Moderen saae betænkeligt paa sin ældste Datter, som syntes at være af samme Mening, og sagde derpaa noget spidst: „Jeg har tidlig foretrukket at overbevise mine Børn, og hvor det ikke var mueligt, at stemme dem saaledes, at de af Kierlighed til mig, giorde hvad de ikke kunde indsee."

„Jeg ærer Deres Opdragelse," sagde Greven, thi hvem vilde bestride den i denne skiønne Omgivning; dog turde denne Udvei let være et alt for kostbart Surrogat for den ligefremme og ikke dyre Lydighed."

Baronen vendte sig forstemt til Sekretair Alfred; Samtalen tog en anden Vending. Den unge Officeer fortalte med Selvtilfredshed at han nyelig uden den mindste Undskyldning var blevet borte fra et Selskab, hvortil han var indbudet hos en Dame, da det var forekommet ham syndigt, at foregive en Upasselighed eller en Forretning. Man roste denne Sandhedsdrivt og meente denne Fremgangsmaade burde blive almindelig i det selskabelige Forhold, hvis man vilde rense det fra tom Affectation, Hyklerie og stedse herskende Smaaeløgne. Ogsaa Moderen istemmede langtrukken denne Mening, omendskiøndt hun befrygtede, at

sligt kun vanskeligt kunde giøres mueligt uden tilfige fuldkommen at løsne Selskabelighedens fiine Baand; dog just derfor fortiente de Enkeltes Dyd, som havde Mod til at hæve sig over disse Hensyn, saameget desstørre Ros. „Der er intet," blev hun ved, „som jeg saameget har stræbt at vække og holde i Live hos mine Børn, som denne hellige Sandheds Drivt; jeg har vaaget over, at de aldrig turde tillade sig, ja ikke selv for Spøg, den allermindste Usandhed. Jeg har ogsaa altid giort mig Umage for at besvare alle deres Spørgsmaal fuldkommen overeensstemmende med Sandheden, og bortrydde alt det i deres Underviisning, som ikke kunde giøres dem klart og tydeligt; men allermeest har jeg undgaaet alle urimelige Eventyr og løgnagtige Historier, som nære Frygt og Overtroe, og som vel meest af alt giør et barnligt Gemyt fremmed for Sandheden."

Baronen udviklede disse Sætninger endnu nøiere og alle de øvrige stemmede i med, paa Greven nær, som yttrede, at det Spørgsmaal, hvori Sandhed, den egentlige Sandhed bestod, vel af alle var et af de vanskeligste at besvare. „Menneskene," meente han, søge den nu fra Arilds Tid af i alle muelige Retninger, og selv i denne Henseende maae for det meeste den gode Villie til at ville være sand kun alt for ofte giøre fyldest for Sagen selv. Vil jeg stedse sige Børn eller svage

Mennesker Sandheden paa alle deres Spørgsmaal, saa løber jeg Fare for, slet ikke mere at kunne være sand; thi dette grunder sig jo dog paa en Hemmelighed, som jeg ligesaalidet tør nægte, som jeg kan erklære. Og til denne Usynlige fører Phantasie og Følelse os alt meget tidligt, og Læreren som finder det nødvendigt atter fierne den barnlige Utaalmodighed derfra, maae nu atter tage sin Tilflugt til en anden Løgn, som maaskee er ligesaa skadelig ved den falske Oplysning den giver, som en overtroisk Forklaring er. Heller ikke synes det mig godt giort ikke at ville danne Børnenes Phantasie, selv i den forunderlige Kraft, som den besidder i at søge det Gyselige og optænke blinde vilde Skrækkebilleder. Denne Drivt ligger dybt hos os, den rører sig tidlig, og skal den nu undertrykkes, stræber man at tilintetgiøre den, som dog ikke er mueligt, saa voxer den stedse meer og meer i sin mørke Dybde, og vinder i Magt, hvad den taber i Form. Jeg har kiendt qvindelige Væsener, som man man af overdreven Oplysning vogtede selv for det uskyldigste Eventyr, og som i modne Aar ikke kunde føre det over deres Hierte at gaae igiennem det mørke Værelse ved Siden af uden saa ganske at betages af en barnagtig Grue, at de vare nær ved at falde i Afmagt ved enhver Lyd, for enhver Skygge. Føres derimod det meest forunderligt ængstende forbi Bar-

nets Phantasie, mildnes det ved Eventyr og Fortællinger, saa blander denne Skyggeverden sig af sig selv med Lune og Spøg, og selv den meest forvirrede som vor Aand danner sig, kan blive et Tryllespeil for Sandheden. I det Chrystal-Perspectiv kan vi bemærke langt fraværende og dog venskabelige Aander, som kun høist sieldent sværve os første forbi i synlig Nærhed."

„At De er en saadan Ven af Overtroen," vedblev smilende Baronessen, „maae jeg nu for første Gang erfare af Dem selv."

Dorothea syntes ikke at tabe et eneste Ord af denne besynderlige Samtale; hun saae paa Kunigunde, som hiin Skildring om en ufornuftig Angst, som hun endogsaa tit følede ved høi lys Dag, bogstavelig passede paa; de andre Søstre vare ogsaa tit barnagtige nok, og toge sig vel i Agt for at gaae i Mørke. Kunigunde blev ømfindtlig, hun troede den fremmede Giæst kiendte hendes Svaghed, og havde villet stikle paa hende. Moderen kunde ikke ganske skiule sin Forlegenhed.

„Hvad vi kalde Selskabet," blev Brandenstein ved, „kan jeg heller ikke altid nærme mig til med den nøgne Sandhed, thi det fordrer og venter den ikke af mig. Jeg tør ikke føre Ensomhedens Dyder ind deri, naar jeg ikke vil forstyrre den Trolddom, der giør det saa tillokkende for dannede Mennesker. Man finder overalt slet

Selskab, som jeg i Sandhed ikke vil berømme; men at man saa ofte forhaanende sammenligner det fine Liv, den mere dannede Verdens tyndere Baand, begge Kiøns yndefulde Forhold, de Former, som Vid og Levemaade opfandt, med et sindriigt Kortspils Love og Betingelser, har just ikke forekommet mig upassende men forunderligt; og ubegribeligt at man ikke vil erkiende Livets Mangfoldighed og dets nødvendige Figurer. Man behøver kun at have levet en Tidlang blandt Mennesker, som ere opvoxne paa Bondemaneer og som saa ofte ville giøre deres raae Fremfusenhed, der saarer al Følelse, gieldende som jevn Dyd, som ikke erkiende nogen Hemmelighed, noget umt Forhold, men døbe alt aandigt med Navn af Affectation og Hyklerie, man behøver kun nogle Uger at have været udsat for denne raa Beføleise, og Hænders Paalæggelse og trykkende Keedsomhed, for atter at lære at sætte Priis paa en fiin, aandrig Omgangs indre Adel. Her gielder rigtig nok ikke altid et blankt Ja og Nei; og at ville omstøde de eengang antagne Former, hvorunder det gode Selskab kun lader sig fremstille, med den saakaldte Sandhed er ligesaa ubilligt, som om jeg vilde erklære Lovene for et kunstigt Schakspil for Løgne, rykke strax med mine Bønder op i min Medspillers første Linie og erklære mit Spil for vundet."

„De er en temmelig Sophist," sagde Baro-

nen. „Det feilede kun at de store Selskabers Skumlen, Slidder Sladder, Avind og Forfølgelse skulde finde en Lovtaler; nu bliver der kun tilovers, ogsaa at forhaane den ikke fornemme Verdens stille Dyder, skiønne Borgerlighed, barnlige Uskyldighed og ædle Eenfoldighed."

„De kan umueligt have misforstaaet mig saaledes" tog Greven atter Ordet. „Jeg mener blot, at man ikke bør forvexle de Betingelser, som ethvert Spil, ethvert Kunstværk nødvendigen forudsætter, (og det gode og fiine Selskab skulde dog vel have noget af begge Deele), med Usandheder; thi ogsaa i Dands er der ingen Sandhed, hvis ellers det ligefremme hurtige Forretningsskridt kan kaldes saaledes, og i Følge denne Anskuelse torde der maaskee lade sig opkaste ikke ubetydelige dydige Tvivl selv mod at spadsere."

„Stedse værre!" raabte Baronen; „til al Lykke min skarpsindige Greve, siger De alt dette i et Selskab, som det ikke kan have nogen skadelig Indflydelse paa."

De har eengang ført mig paa glat Jis," svarede Brandenstein, „og saa maae De ligesaagodt høre min hele Troes-Bekiendelse. Jeg troer, der har endnu ikke været noget Menneske til, og saadan et vil heller ikke fødes, som ikke eengang i sit Liv i det mindste har løiet med fuld Bevidsthed. Det være sig nu en Nødløgn, eller af

Svaghed, eller Frygt, Egennytte, Forfængelighed, eller hvad Navn, alle disse vor Naturs Pletter, monne bære, eller ogsaa for kun eengang at følge denne Aand, som kun alt for indtagende forlokker os. Vi behøve jo kun at kaste Øiet tilbage paa de ophøiede Apostler for at lære, at de ikke vare stærke nok til, altid at blive deres Mønster, den evigguddommelige Sandhed troe. Mange af dette Slags kunde jeg fristes til at kalde de uskyldige Løgne, som det bedre Menneske, just fordi de ere saa raske, let kan gaae af Veien for. Men hvad sige vi vel til den overglattede Egenkierlighed, til den prunkende Egoisme, til det meest slebne Hykkerie, som danne mange Menneskers hele lange Levnet til en eeneste lang Løgn? Jeg har i det mindste kiendt nogle, der vare saa dybt nedsunkne i Løgnens Aand, at der for dem slet ikke gaves nogen Sandhed mere. Og disse Mennesker gieldte for dydige, de holdte sig selv for Udvalgte, det var dem endogsaa mueligt selv paa Dødssengen at spille deres hykkelske Rolle til Ende."

„Det er umueligt!" raabte Baronen, Alle gave ham Ret, blot Alfred yttrede, at slig Forkeerthed dog vel kunde finde Sted, hvorpaa Dorothea saae med store Øine forundret paa ham. „De taler overhovedet," blev Baronen ved „om en nu forgangen Verden. Under Deres Fraværelse har alting saaledes forandret sig hos os, at

De, naar De først lærer at kiende vort Fædrene-land igien, neppe finder et Spor mere af den forrige. Den gamle Irreligiøsitet, hiint tomme Fritænkerie som kaldte sig Oplysning, er Himmelen være lovet! temmelig forsvundet. Stedse skiønnere udvikle sig Spirerne til en ægte Religion, man undseer sig ikke mere ved at være Christen, ved at troe paa Herren og svinge sig op til ham i hede Bønner. Kirkerne ere atter fulde, de høiere Stænder forsmaae ikke mere Fælledsskab med Deres Medchristne, andægtige Bøger har fortrængt de frivole Skrifter fra vore Koners og Pigers Syeborde, luttrede Siæle samtale nu — istædet for Theaterpræk — om Bibelen, opmuntre hinanden til Andagt og Bod, meddele hverandre de Erfaringer, som de giøre med Hensyn til deres egne Hierter, styrke hinanden giensidig, og Herrens Aand taler stedse tydeligere ud af disse opløftede Gemytter. Alt dette, min tvivlende Ven! maae De i det mindste lade staae og gielde, thi her er Sandhed og Kierlighed, her er ingen Vildfarelse muelig."

Han havde sagt alt dette med megen Salvelse. Greven taug et Øieblik førend han sagde: „Vor Bordsamtale har taget en saa alvorlig Vending og fundet et saa høitidelig Indhold, at det vel var passeligere at afbryde og enten giemme disse Meddelelser til en stillere Time eller ganske

at tie, da man kun alt for let misforstaaer hinanden naar Talen er om disse vigtige Gienstande."

„Da De nu føler Dem aldeles slagen," udbrød Baronen, „saa vil De i det mindste forbeholde Dem et sikkert Tilbagetog. Som jeg tænker, var det nu Deres Pligt, aabenhiertet at tilstaae, at De intet veed at sige angaaende denne Punkt, saafremt De ikke uden Dølgsmaal vil bekiende, at hiint næsten ganske forglemte Fritænkerie er Dem kiærere end vor hellige Religion."

„O tal De dog, tal!" raabte Dorothea forglemmende sig selv.

„De seer, hvor indstændig De bliver opfordret!" sagde Moderen, i det hun kastede et langt og truende Blik paa Dorothea; ogsaa Alfred bad at Greven vilde erklære, hvorvidt han i denne Punkt var enig med Tids-Alderen.

„Da jeg ikke ganske kan forbigaae det," begyndte denne, saa vil jeg i Korthed pege paa, hvad jeg har været istand til at bemærke, thi da jeg alt et Aars Tid atter har opholdt mig i mit Fædreneland saa er ikke alting mig saa fremmed, som De troer, omendskiønt jeg først for kort Tid siden atter har besøgt min Fødeegn. Kunde jeg kun betage Dem alle den Fordom hvori jeg mærker de staae, i det de holde mig for en ugudelig Uchristen. Tvertimod, jeg maae kun forbeholde mig min ustridige Ret til at turde være Christen

paa min Maade. Hvem vilde vel tvivle paa, at der nu som til alle Tider gives sande fromme og aandelige Gemytter, og at man bør have Ærbødighed for dem. „Trang til Troen har atter meldt sig, Aanden har banket paa næsten alle Hierter, og mange Slags Paamindelser har ladet sig fornemme fra alle Kanter. En frisk klar Strøm fra de evige Bierge har atter udgydt sig over den forsmægtende Slette, og de Ting og Væsener, som Strømmen berører, følge dens Bølgers Kraft; umodstaaelig føler Alting sig revet med, og Store og Smaae, Stærke og Svage maae nødtvungne svømme afsted paa dens Vover. Hvor ægte Begeistring dette end har foranlediget, saa er det dog ogsaa gaaet hermed, som med alle menneskelige Begivenheder; Mængden, Forfængeligheden, menneskelige Svagheder svække ogsaa dette Indtryk, og ligesom det engang var Mode at tænke frit, og spille den ubundne Aand, hvorvel mange ogsaa da vare svage og overtroiske, saa er det nu blevet Mode, at synes religiøs, omendskiønt mangen een end er frivol og uluttret nok tilmode derved."

„Desinit in atrum piscem," sagde Baronen hæftig, „Begyndelsen at Deres Tale gav Formodning om noget bedre."

„Hvor mange har jeg ikke truffet paa," blev Brandenstein rolig ved „som næsten ved den første Hilsen forsikrede mig, at de vare ganske over-

ordentlige Christne. Andre tale ved hvert tredie Ord og ved de ligegyldigste Gienstande om Frelseren; de bede ved enhver Anledning, om den end er nok saa ubetydelig, og glemme ikke at fortælle os det; ja jeg har seet Romaner, hvori Forfatteren i Fortalen sagde at han skrev aldrig uden i Forveien at giøre sin Bøn, og at alt Godt, som staaer i Bogen, er umiddelbar Indskydelse; det korteste Middel til at afvæbne hver Critik, og til at sætte Romanzen ganske ved Siden af Skrivtens Aabenbaringer. I Selskaber griber man enhver Anledning til at tale om Anger, Bod, Andagt og Forløsning, og vanhelliger efter min Følelse derved det Hellige, glemmer at det har en Liighed med Kierlighed, hvis Følelser og Tilstaaelser den sande Elskende ikke gierne giver til Priis for noget fremmed Øre."

„Men hvad kan det skade," afbrød Baronen ham, om ogsaa fromme Gemytter maaskee alt for ofte tale om Gienstanden for Deres Kierlighed?"

„Det kan ikke være Kierlighed," svarede Brandenstein, „det er Forfængelighed, Hofmod, som vil være bedre end andre Mennesker. Ligesom i Følsomhedens eller Oplysningens Periode er det en sygelig Trang, som søger Næring overalt, som smigrer sig selv, og gaaer over til en stedse tiltagende Sygdom, som seer intolerant og foragtende ned paa Medmennesker, som ofte ere

bedre og frommere end dem, fordi hine ikke ligefrem ogsaa vil istemme den angivne Tone."

„De skildrer Vanslægtelsen," stammede Baronessen med en Slags Angst.

„Netop, min ærede Frue!" svarede Greven; „thi denne er det, som hyppigt har mødt mine Øine. Jeg har ogsaa seet Opbyggelses-Bøger, som ere meget i Moden, Gammelt og Nyt, som i Sandhed kun kan tiene til ganske at forvirre middelmaadige Mennesker, som alt ere smittede af Forfængellghed, hvori Skaberen, den rene Kierlighed, staaer fremstilt, liig en lunefuld særsindet gammel Mand, der af Keedsomhed finder Fornøielse i at sammenvæve de meest modsatte Skiæbner, for paa en fiin og selsom Maade, om end en heel Deel finde deres Undergang derved, at føre denne eller hiin atter ud af sin Elendighed. Andre forvandle Religion til Magie og Trolddom; andre forhærde Qvindernes Hierter, saa at de føle dem uendelig ophøiede over deres Mænd, søge at holde disse, hvis de ikke lege fromme paa samme Maade som de, i en Sønderknuselses Tilstand, og i dyb Følelse af, hvor dybt de have nedladt sig ved at være slige ordinære Synderes til Hellighed indviede Koner. Jeg har kiendt en stakkels middelmaadig Pige, som skattede sig lykkelig ved at blive givt med en ung velhavende Mand, men efter et halvt Aars Forløb ogsaa blev til en Helgen, og

som nu forelyver sig, at hendes christelige Dyd bestaaer i at taale sin Mand. Hun forekommer sig selv at være overmenneskelig, fordi hun ikke ganske foragter ham; men dog siger hun det daglig til sine religiøse Medspillerske. Er det nu ikke Synd?"

„Det veed Gud!" sukkede pludselig Kunigundes Mand, og Moderen, som saae sin hele Families Holdning næsten synlig styrte sammen, angrede at hun havde begyndt denne Samtale, og vrededes paa hendes værdige Ven, Baronen, som kom meer og meer i Flamme. Men Brandenstein, som nu engang var blevet varm kunde heller ikke dæmpe sin aandelige Iver, førend han havde anbragt hele sin catilinske Tale. „Hvor opløftende kan det være," blev han høiere ved, „naar vi see fromme Mænd vende Verden og alle dens Skatte Ryggen, for ganske at opofre sig til det Hellige, for i stille Afsondring blot at leve for een stor Følelse. Jeg vil ikke dadle enkelte Broderskaber naar de i en lignende Aand tillukke deres Sands, og ikke ville høre noget om Kunst og Historie, Philosophie og Verden. Men naar disse eensidige Fromme, som blive staaende i Verden, have nydt samme Opdragelse, som de øvrige, og selv kalde sig dannede; naar disse uophørlig gientage: kun eet giøres behov; Malerie, Musik og Digtekunst, ere ikke alene overflødige, men tvertimod syndige, og kun

Bøn, Himmelens Lys, Bod, er alt det, som Mennesket bør lægge sig efter — saa gad jeg dog nok spurgt dem om, paa hvilken snæver Følelse deres saakaldte Religion grunder sig, at de ikke kunne og turde give Kierlighed, Sandhed, Fornuft og Phantasiens elskelige Syner Rum? Altsaa er nutildags ikke mere alting reent for de Rene? Det Menneske kan betragtes som alt dødt, for hvem Gud ikke aabenbares i Naturen og Historien. Den er fortabt som ikke mere seer hans Nærværelse i Fornuftens Kraft. Ogsaa den er from, som et Malerie tilstraaler himmelsk Henrykkelse og den, som medens han læser Shakspears Skiærsommernat, føler sig salig og i Himmelen. Thi Spøg, Fryd og Vid er ogsaa af guddommelig Herkomst, og vi blive selv desto reenere og mere luttrede, jo mere vi skiælne den guddommelige Straale i disse ømme og fiine Spil."

„Gandske sandt" sagde Baronen, som havde mærket Baronessens paafaldende Misfornøielse; „kan vi ikke for i Dag hermed ende denne interressante Samtale."

„Umueligt!" svarede Greven, der selv syntes at studse over sin varme Iver, „thi jeg gad dog ogsaa see mig grundig unterrettet om, hvorfor disse fromme Gemytter ikke med mere Ydmyghed forene deres Anskuelser med Kirkens? Hvorfor de forlange at alle Mennesker skulle see Tingene paa

deres Maade? Hvorfor de ikke ogsaa hiemsøges af Tvivl, som giøre dem det begribeligt, at de dog vel ogsaa kunde tage Feil? Om det ikke var christeligere ifølge Evangelium mere at bede inden lukte Dørre, end som Pharisæerne giøre Deres megen Beden bekiendt for al Verden? Jeg kunde desuden endnu giøre den Bemærkning at denne aandelige Svimmel ikke lidet paafaldende staaer i Forbindelse med en politisk Retning og at denne sygelige Stemning, som udbreder sig over hele Lande og Tyskland især, har giort en aldeles forvirret Bog det mueligt, at erhverve sig skrigende Bifald hos en Mængde, som nu først selv stadfæster, hvorlidet den nogensinde har fattet vor store Digter, medens den jublede over ham. Det kunde see ud som en Brøde mod denne store Mand, hvis man ikke snarere maae finde det latterligt at man saaledes paa Skolemestermaneer gaaer ham til Livs med Troesspørgsmaal, at man forekaster hans Værker Immoralitet og Mangel paa Idee, fordi han aldrig har nedladt sig til denne Ordførers usle Fornødenheder. Mueligheden af alt dette har viist mig, hvorlidet sand Dannelse endnu har fæstet Rødder hos os, og hvorlet det derfor giøres forskruede Hoveder at forvirre den skrigende Mængde med halvsande Begreber."

„De mener Gøthe" sagde Baronen, og de saakaldte uægte Vandringsaar. Nu, der ere vi jo

alt komne temmelig langt bort fra vor første Diskurs."

Der indtraadde en Pause; alle syntes at være forstemte, Dorothea var dybt bevæget. I det Tieneren nu bragte Stegen, raabte Baronessen. „Ak! hvor kunde jeg ogsaa forglemme den stakkels syge Enke? Johan, bring strax denne Ret tilligemed mine hierteligste Ønsker til den arme Kone. Hun skal lide utroeligt, har jeg hørt i Dag, desuden er hun fattig, og hendes Børn kunne ikke hjelpe hende synderlig." „Ak! ja! Armod og Sygdom" sukkede Baronen; „O! min Himmel! hvad skulde der blive af den elendige Jord, hvis ikke stedse endnu bløde, ædle Gemytter tragtede efter at formilde den uhyre Elendighed."

„Den stakkels Kone," føiede Kunigunde til, „skal heller ikke have været lykkelig med hendes afdøde Mand. Han var haard og knurvorn og behandlede hende ofte med Overmod." Tillige kastede hun et forunderligt Blik, som kunde betyde meget til hendes Gemal, som sad ved den anden Ende af Bordet. Den unge Mand var, opflammet af Bordsamtalen, saa uhørt dristig at svare, at det ofte var Konernes egen Skyld, naar de ikke vare lykkelige i deres Ægteskab. For at forhindre en nøiere Drøftelse af denne Materie bemærkede Greven, at maaskee en uforsigtig Nydelse af Kiødspise kunde have en skadelig Virkning hos

Konen, hvis Sygdom man ikke kiendte. Men Baronen, som formodede et nyt Krigs-Angreb, talte med inderlig Bevægelse om Baronessens store Velgiørenhed, om hvorledes hun var en Moder for de Fattige, og begreb ikke, „hvor det var mueligt, at der endnu kunde gives saa haarde Mennesker, som bleve urørte ved deres Medmenneskers Elendighed."

Nu kom Johan tilbage med Stegen og meldte, at Enken sendte den tilbage med megen Tak; men hendes Doctor havde forbudet hende at spise Kiød, saalænge hendes Feber varede, ogsaa havde hun nu alt i tre Uger faaet alt hvad hun behøvede fra Gaarden, hvorover hun ikke noksom kunde udtrykke sin rørte Taknemmelighed. „En Doctor?" udbrød Baronessen, „alt i tre Uger faaet? Hvorledes da?" „Ak naadige Frue," sagde den gamle Tiener, forlegen og rørt; „Frøken Dorothea har alt længe sendt hende Alting; hun har ogsaa ladet Doctoren komme og besøger selv den Syge, hver Morgen og Aften." „Saa?" vedblev Baronessen i en langtrukken, sittrende Tone, med et skiærende Blik paa sin Datter, som i sin Undseelse ikke formaaede at svare" „og hvorfor, min Glut! udøver Du denne Velgiørenhed, en Dyd, som er mig ganske nye hos Dig, saa hemmeligt? Hvorfor under Du din Moder ikke ogsaa en lille Andeel af din Fortieneste, da Dit

Hierte endelig faaer Smag paa slige christelige Kierlighedsbeviser? Mit Raad vilde først giøre din Velgierning til en ægte. Men saaledes seer det ud som om snarere Egensindighed end Medlidenhed var Bevæggrunden til dine Handlinger."

„Kiære Moder!" bad Dorothea, „skaan mig."

„Det er at beklage," blev Baronessen ved, „at selv det, som i og for sig selv er Dyd, udarter ved den Maade som det udøves paa, til en Feil, som fortiener Dadel. Fornemmelig seer jeg Stolthed og Anmasselse i denne Fremgangsmaade, som om Du paatog Dig at ville være klog og viis paa din egen Haand, da Du dog ikke kan vide om Du stifter mere Skade end Nytte derved."

„Det er for meget!" raabte Dorothea med høi Graad, stod hurtigt op, og forlod Værelset med bedækket Ansigt.

Alle giorde store Øine, men Greven syntes allermeest overrasket! Han sagde med rørt Stemme: „Men giør De ikke ogsaa Frøkenen Uret? Hun har sikkert meent det godt! Det forekommer mig heller ikke strafværdigt at hun hemmelig udøver sine Velgierninger, da hun maaskee kun er noget for taus, for ikke at udsætte sig for Skin af at ville prunke dermed."

„Tilforladelig, naadigste Frue," sagde den gamle Tiener," Frøkenen er en Engel, og saaledes

betragter ogsaa hele Bondebyen hende, Hvad hun sparer sammen af sine Lommepenge, og paa nogen Maade undværer af sine Klæder giver hun de Fattige, men det skiønneste derved er den stille venlige Maade hvorpaa hun giver, hvorledes hun giver, hvorledes hun trøster de stakkels Folk, og beroeliger de Syge, og formaner Børn til Lydighed mod Forældre, som tit ere urimelige; — ja! vi burde rigtig nok tie, thi det har hun strengt befalet os, vi har ogsaa giort det hele Aar, men engang forsnabliserer man sig dog. Om Forladelse, naadige Frue."

Disse Ord faldt fore i det man stod op; Baronessen sittrede. Baronen søgte med høitideligt Ansigt og Anstand, i det han kyssede Moderens Haand, at giøre det godt igien; Greven anbefalede sig med faae Ord og Alfred fulgte med ham. Det øvrige Selskab gik ind i Haugesalen.

„Der kommer ikke noget godt ud af," sagde Moderen „naar slette Mennesker træde over vor Dørtærskel."

„Med dem følger ingen Himlens Velsignelse!" føiede Baronen til.

„Hvilken Middag," raabte Vertinden, jeg vil huske den længe. „Det feiler kun, at vi skal have slige Mennesker i Nærheden af os, for at giøre mit stakkels frafaldne Barn reent ulykkeligt. Men ogsaa De Hr. Søn viste det ugudelige Men-

Menneske meer Deeltagelse end jeg og Deres fromme Kunigunde kan ønske."

„Men mig tykkes," sagde Kunigundes Mand, „at meget af det han sagde var ret fornuftigt; jeg troer ogsaa at Fromheden gaaer alt for vidt, og at mange Koner have alt for store Indbildninger."

Da saae Baronen paa ham med et langt straffende Blik, som den stakkels Mand ikke kunde udholde, og da nu Kunigunde begyndte at græde høit, og Moderen ligeledes grædende slog sine Arme omkring hende for at trøste hende, kunde han i sin Bevægelse ikke længere holde sine Taarer tilbage; han styrtede sig i sin Kones Arme, hulkede og bad om Forladelse. „Berolige Dem kun allesammen" trøstede Baronen høitidelig, med Blikket opløftet med Himmelen, „Herren vil giøre Alting godt, thi i Aften, eftersom De har sagt mig, forlover hiint forhærdede os alle dog dyrebare Hierte sig med mig; ved min svage Hielp vil ogsaa Aanden komme over hende med, og da skulle vi alle vorde kun eet Hierte og een Kierlighed."

Dorothea havde grædende lukket sig inde i sit Værelse. Saa forstyrret, utilfreds med sig selv og Verden, saaledes fortabt og elendig havde hun

endnu aldrig følt sig. Hun skammede sig dybt over at den ligefremme Maade, hvorpaa hun tog sig af de Fattige, og som syntes hende den naturligste, pludselig var blevet bekiendt ved en Tieners Eenfoldighed; den Maade hvorpaa hendes egen Moder havde behandlet hende i alle Giæsters Nærværelse forekom hende ogsaa for haard, men der var hende det allersmerteligste, at det var skeet i en Mands Nærværelse, som hun maatte ære, som havde vundet hendes Tillid, og hvis Agtelse hun ligeledes ønskede sig.

Det var blevet mørk uden at hun havde mærket det, da Tieneren bankede paa Døren og bad hende komme ned til sin Moder og til Selskabet. „Moder!" sagde hun ved sig selv. „Moder hvilket yndigt Ord! Hvorfor har jeg ikke lært at kiende nogen?"

Hun gik ned; Familien var forsamlet i Salen, ogsaa den unge Officeer var tilstæde. I det Dorothea traadte ind, faldt det hende først ind igien, hvorfor hun var bleven kaldet. En Feberkulde overfaldt hende. Alle kom hende imøde, og hilsede hende som Baronens Brud; Moderen sagde venligt, at hun vilde tilgive hende sin Opførsel samme Dag; Søstrene ønskede den bedrøvede Pige til Lykke, Baronen bedækkede hendes bævende Haand med ømme Kys. „Vær De roelig, og lykkelig," sagde han i en blid Tone! fra i Dag

af, min Elskede! skal De høre os ganske til, dette Menneske skal ikke mere komme over vor Dørtærskel; De havde fuldkommen Ret, og Himmelen talte ud af Deres Mund da De yttrede, at en saadan Usling ikke burde vandre, hvor vi satte vore Fødder."

„Usling?" raabte Dorothea, og rev sin Haand saa voldsomt ud af hans at Baronen tumlede tilbage. „De er et frækt Menneske, at De vover at bagvaske en saadan Mand!"

„Himmel!" skreg Moderen, „hun har tabt Forstanden! En ond Aand taler ud af hende."

Dorothea kom paa nye til Besindelse, hun saae hele Omgivningens Forbauselse og søgte at fatte sig. „Jeg er saa angrebet," begyndte hun, „jeg føler mig saa bevæget, maaskee en Sygdom — kun et Øieblik vil jeg kiøle mig af i frie Luft."

„I dette Veir?" sagde Moderen, „i denne Regn og Storm, saaledes uden Schavl, i din tynde Klædning?"

„Jeg maae giøre det, jeg maae!" raabte hun, og havde alt uden at høre de Øvriges Ord aabnet Salsdørren, og stod i den mørke, kolde Hauge. Da Regnen slog hende i Møde, vendte hun sig til den tæt sammenflettede Buegang, og gik hurtig op og ned; — „For stedse forbunden med ham, som er mig saa modbydelig?" sagde hun til sig selv? „Nedværdiget saa dybt,

saa dybt? Og for hvem? For nogle som aldrig ville takke mig derfor, som strax efter ville lade som om de havde viist mig den største Velgierning dermed? Redde min Siel? Her bliver den fortabt og tilintetgiort!"

En dunkel Skygge nærmede sig til hende, og paa den blide læspende Stemme kiendte hun Baronen. „Min Gode!" begyndte han „Deres kiære Moder og vi alle vente derinde paa Dem med bange Bekymring; mit Hierte smelter af Ømhed, da jeg alt betragter Dem som min Hustrue og mine fromme Børns Moder."

„Himmel!" raabte hun, „det har jeg ikke engang tænkt paa at min Elendighed ogsaa kan gaae saavidt, at jeg maae see Hyklere, og falske Egoister groe frem af mit Blod. Men om denne Ulykke end ikke skulde blive mig til Deel, saa kan jeg dog aldrig blive Deres."

„Hvorledes?" raabte Baronen, „og det høitidelige Løvte, som De i Dag Morges aflagde i Deres Moders Haand?"

„Og hvis jeg havde lovet en Engel fra Himmelen det," sagde Dorothea, „saa kan jeg ikke holde det! Ja! hvis Vielsen alt var forbi, saa maatte vi dog atter skilles ad!"

„Sælsomt! min Frøken! Betænker De ogsaa Følgerne?"

„Hvilke kunne de vel være? Heller taale alt, end den uoverseelige Elendighed, som venter mig."

„Veed De ogsaa at Deres Moder kan fordre det? Veed De, at hun skylder mig Forpligtelser; som jeg hidindtil har fortiet og baaret med Kierlighedens Taalmodighed i det Haab, at tilhøre Deres Familie nærmere? Spørg Dem selv, om det under disse Omstændigheder ikke tilkommer Dem, at indløse Deres Moders Forpligtelser, saafremt De vil gielde for en god Datter?"

„Nei! raabte Pigen i den største Anstrængelse, „hellere lide Mangel med hende, arbeide for hende, ja døe for hende!"

„Men der gives dog Midler," sagde Baronen halv leende, „til at bøie en saadan Halstarrighed; Forældrenes Rettigheder ere store og ganske aabenbart har De ikke Deres Fornufts fulde Brug; halv Bøn og halv Magt vil nok knække denne barnagtige Villie."

Han havde heftig grebet hende om Armen, og giorde sig Umage for at trække hende tilbage til Huset, men den stærke Pige rev sig rask løs, og flygtede ned ad Gangene, Baronen efter hende; men hun som var lettere og kiendte bedre alle Haugens Veie og Stier kom snart et langt Stykke forud; nu havde hun naaet den aabne Grændse af Parken; hun overskreed ogsaa denne, og løb nu over Marke og Enge, som en jaget Hind, me-

dens Regnen afvexlende giennemblødte hende, og Stormen bragte hendes spæde Lemmer til at stivne.

Frue von Halden sad i en behagelig Stemning i sin lille Stue, medens Stormen rystede Træerne udenfor og Regnen slog pidskende mod Ruderne. Hun var ret hiertenstilfreds; thi hun havde solgt sit Gods for en uventet høi Priis, Kiøbet var sluttet og Grev Brandenstein havde tilligemed Sekretair Alfred bragt alting i Rigtighed endnu samme Aften. Begge sov allerede ovenpaa i Huset, thi det var nær Midnat, og hun var ogsaa i Begreb med at begive sig ind i sit Soveværelse, da en hæftig stærk Banken paa Porten og en klagende bedende Stemme forskrækkede hende. Hun ringede, Tieneren blev sendt ned for at lukke op, og med drivvaade Klæder, sittrende og bleg som et Liig styrtede Dorothea ind, kastede sig hæftigt i hendes Arme og raabte med hæs Stemme: Red mig! Red mig!"

„For Guds Skyld," sagde Veninden i høieste Angst, „Er det Dig bedste Glut? og, min Gud! i hvilken Tilstand? Jeg troer endnu ikke mine egne Øine.

Hvor forskrækket end Frue von Halden var,

lod hun dog strax med den største Venlighed bringe Klæder og Linned, hialp den giennemfrosne Pige at klæde sig om, og nødte hende derpaa til at drikke en Viinkandel, som hun i al Hast havde ladet lave, for at forebygge slemme Følger af Forkiølelsen. Tillige omfavnede hun hende saa hierteligt, tørrede Taarerne af hendes Øine, kyste de blege Kinder, som dog begyndte at rødme igien, saa bevæget, at Dorothea følede sig næsten ligesaa lykkelig som i en Moders Arme. Efter mange trøstende og spøgende Ord, sagde Frue von Halden endelig: „Fortæl mig nu i al Korthed, hvad der har drevet Dig til denne halvgale Beslutning, og gaae til Sengs og forsov alting."

„Du maae beskytte mig," sagde Dorothea, „Du maae ikke nægte mig Huuslye; enten maae jeg da begive mig fortvivlet ud i den vide Verden, eller Fortvivlelse og Angst fører mig i den næste Mølledams Bølger."

„Berolige Dig, mit Barn!" trøstede hun, „Du maae jo dog hiem igien. Men fortæl! Hvad er saa pludselig kommet over Dig?"

„Lee bare ikke," raabte Dorothea „bliv alvorlig, min gode kiære Veninde, thi jeg er i Fortvivlelse. I Morges lod jeg mig overtale, svag og rørt som jeg var, man havde saa uventet helligholdt min Fødselsdag, til at love, at jeg i Aften vilde forlove mig med Baron Wallen. Det

skulde nu gaae for sig, og derfor er jeg løbet bort, fordi jeg afskyer ham, fordi jeg ikke mere kan leve i mit Fædrene-Huus med mine Søskende og med min Moder."

„Jeg veed ret godt" svarede Veninden, „at Du aldrig kunde elske Baronen, at Du tit leed Uret i Din Familie; men dette Præg af Forfærdelse hos Dig, da Du lod til at have vænnet Dig til alt, bliver mig dog ubegribeligt."

„Jeg begriber det endnu ikke selv" tog Dorothea Ordet igien, „og jeg veed ikke, hvorledes jeg skal fortælle Dig det. At jeg ikke var lykkelig maae Du vel have seet, skiønt jeg ikke nogensinde har sagt Dig et Ord desangaaende. Ak! det skriver sig jo alt fra min elskede Faders Død. Du veed, jeg var neppe tretten Aar gammel da jeg mistede ham! O! min Gud! hvad var det for en Mand! Jeg kunde ikke dengang fatte hans hele Værd; men jo ældre jeg blev, jo mere blomstrede han frem i min Erindring til en forklaret Gienstand for min Kierlighed. Hans milde, venlige Gemyt, hans Munterhed, Menneskekierlighed, stille Fromhed; hans Fryd over Natur og Kunst, hans let rørte, herlige Aand — Ak! og han var heller ikke lykkelig! Jeg saae, jeg mærkede det vel, alt som jeg fik Forstand; Han var ikke lykkelig i sit Ægteskab; Han og min Moder tænkte alt for ulige, de strede ofte med hinanden. Da var han

af og til ret dybt dedrøvet; hans smukke brune Øine kunde udtrykke en uendelig Kummer naar han saadan sænkede dem stille ned for sig. Da var jeg hans eneste Glæde; jeg følede, hvor jeg kunde trøste ham. Og nu var han pludselig gaaet heden. Han maae sikkert ogsaa hisset have erfaret og følt, hvorledes min Hiertenskierlighed har fulgt ham. O! min Veninde! der gives smertelige Øieblikke, hvori blot den kolde dumpe Sløvhed, som endelig bedøver vort Væsen redder os fra Vanvid og Raserie. Saaledes var jeg nu voret op i Smerte og Længsel, som ingen deelte og ingen forstod. Og hvorledes forandrede Livet sig i vort Huus. Istedet for levende Meddelelser, muntre Selskaber — en alvorlig, høitidelig Prunken. Mine yngre Søskende bleve opdragne i en Aand, som var den, min Fader havde ønsket, ganske modsat. Bedetimer, Andagtsbøger, religiøse Samtaler fyldte hver Time paa Dagen. Og mit Hierte blev bestandigt tommere, jeg kunde ikke føle denne Andagt med, ja ikke engang troe paa dens Tilværelse. Alle mine Bøger, og selv min Faders Foræringer torde ikke mere komme for Lyset. Alting var verdsligt, forargeligt; jeg forskrækkedes over den Betydning, som man tillagde de Steder, som vare mig de kiæreste, som jeg vidste udenad. Selv Gøthes himmelske Natur, hans ædle Høihed var Forførelse, sandselig Lyst; og et raffineret

Prüderie, som forekom mig høist anstødeligt, sik Navn af Dyd. Saasnart mine Søstre begyndte at tænke dem om, betragtede De mig som en Vanslægtning, hos hvem det Gode ikke kunde fænge; det hørte de jo hver Time paa Dagen, de maatte altsaa troe det. Der opstod et Forhold mellem dem og min Moder, som giorde mig ligemeget fremmed for dem alle, og som jeg dog ikke kunde misunde dem. En overdreven Kierlighed, en fiin Blødhed, en Skaansel, og en Holden af, som ofte skar mig i Hiertet; Ja! min Moder gik saa vidt at hun forgudede sine yngre Døttre, tilbad dem, og fortalte dem at hun giorde det. Mine Søstre behandlede deres Moder, omtrent som man vilde omgaaes med en afdød Helgen, der atter var vendt tilbage iblandt os; dog kunde jeg ogsaa bære mig ligedan ad en Dagstid, saa maatte jeg dog snart paa en liveligere Maade giøre Bekiendtskab med den Hellige, eller ogsaa ganske skye det. Jeg kunde endnu godt erindre mig, hvor ofte min Fader havde sagt, at Børn maatte i deres tidligste Ungdom vænnes til blind Lydighed, for at de, naar de bleve voxne, kunne være skikkede til Friheden. Men denne Aandens og Gemyttets Frihed, som først giør Mennesket til et ved sig selv bestaaende Væsen og først giør Kierlighed og frie Hengivelse muelig, fandt dog ikke Sted mellem denne saa nøie forbundne Familie, ja den blev, naar

den engang vilde vise sig, behandlet som den værste Synd. Den mindste Svaghed, den allerringeste Fordom hos Moderen torde aldrig berøres, selv i Smaaeting; om en ligegyldig Bog, ja blot om Farven paa et Baand, turde ingen være af anden Mening end hun. Var blot Talen om en Spadseregang ikke længer end til det nærmeste Gods, ja selv igiennem Haugen, saa forbød hun den, naar hun ikke kunde eller vilde tage Deel deri, ikke ligefrem, men hun sagde: „Gaaer kun, hvis I kan undvære mig; jeg kan rigtig nok ikke leve foruden jer; men kan I giøre det, saa vil jeg ikke forstyrre Eders Fornøielse; jeg er jo ogsaa vant til, at opofre mig ganske for Eder.“ Naturligviis skeede det ikke, og mine Søstre gave da deres Fortrædelighed Anstrøg af Andagt, og jeg, som ikke hørte til Forbundet, maatte undgielde for deres Luner. Jeg tabte Modet. Jeg taalte endogsaa at selv min yngste Søster hovmestererede mig. O! min Veninde! naar jeg saaledes lagde Mærke til alt det, som syntes mig forkeert og falskt, ofte med Bitterhed lagde Mærke dertil, saa gik jeg gierne ned i den ensomste Deel af Haugen, og gav mine hede Taarer frit Løb, thi jeg forekom mig selv slet og ugudelig, fordi jeg tilstod for mig selv at det var saaledes, og ikke kunde undertrykke den Sands for Sandhed, som min Fader havde vakt og uddannet hos mig. Ofte var jeg saa usigelig

elendig at jeg bad Gud om min Død. Der kom ogsaa Tider, hvor jeg maatte see paa, hvorledes alle Mennesker som kom i vort Huus, viiste mine Søstre Ærbødighed, hyldede dem og gik af Veien for mig, mod hvilke jeg da forekom mig selv slet og foragtelig. Men naar jeg kiæmpede med mig selv for at være ligesom de andre, saa forlod alle mine Kræfter mig, og mine Arme sank som lammede ned ved min Side. Men hørte Du det ikke rasle i det andet Værelse?"

„Nei! mit gode Barn!" sagde Frue von Halden, Alle sove; det kan i det høieste maaskee være Katten."

„Kunigunde blev givt," begyndte Dorothea atter; „de Mænd, som beilede til mig, ængstede mig kun med deres naragtige Væsen, andre stødte mig tilbage med deres Raahed. Jeg kunde ikke begribe, at een kunde elske mig, som jeg ikke elskede igien, og derfor forekom deres overdrevne affecterede Talemaader mig saa flaue, og jeg kunde aldrig fæste Tiltroe til Deres Lidenskab. Men alting gik endnu taaleligt, indtil Baron Wallen kom i vort Huus. Han bemægtigede sig snart fuldkommen Herredømmet over min Moders Gemyt, og nu blev Slaveriet ganske utaaleligt. Nu prunkedes der først ret i det Store med den Kierlighed, som disse Sødskende bare til hinanden og til Moderen, i hele Egnen taltes derom; naar der kom

Fremmede var det som et Skuespil, hvori alle Dyder udviklede sig. O! tilgiv mig, Du og den eensomme Nat ville ikke føre mine Ord videre; Du har jo ogsaa ofte selv været Vidne dertil, og Himlen forandre eller forlade mig mine Følelser. Men ret ængstligt var det mig at see, hvorledes en sand Faun i denne afglattede Barons Skikkelse vandrede i denne præstelige Dragt. Han syntes godt om Clara, ogsaa om Clementine; men de stakkels Piger, hvormegen Ærbødighed de end bare for ham, forfærdedes dog ved Tanken, at maatte tilbede ham som Ægtemand; De bleve ogsaa snart befriede; thi den Bestemmelse, som de følede dem for gode til, blev uformærkt og paa en kunstig Maade ført over paa mig. Nu maatte jeg i eet Væk høre, hvor ædelt, ja hvor nødvendigt det var at opofre sig selv, i hvilket usselt Lys Kierlighed, som egentlig Lidenskab, viiste sig, og hvorledes et fornuftigt Ægteskab overgik hver anden Lykke paa Jorden. Troe mig, jeg havde ladet mig selv synke, jeg var blevet et høist elendigt Offer hvis —"

Dorothea holdt inde. „Nu, min Gut?" spurgte Veninden spændt.

„Hvis ikke i Dag," blev hun ved i en melodisk Tone, „just i Dag, paa den Dag, da jeg blev født, og da jeg ogsaa igien begyndte at leve, en Mand havde besøgt os, som var vor Familie en Afskye, og som jeg i Følge de Beskrivelser,

som jeg havde hørt om ham, følede mig hæftig vred paa; en Mand, som har vendt mit hele Hierte om, ja skabt det paany, og hvis Fremtrædelse alene, om han end ikke havde talt et Ord, giorde mig det umueligt at ægte Baronen, ja, enhver anden Mand."

„Besynderligt!" raabte Frue von Halden.

„Kald det kun saaledes," sagde Dorothea, „det er ogsaa saaledes, ak! og dog var det paa den anden Side saa naturligt og nødvendigt. I ham, i hans milde Blik, der indgyder lutter Tillid — troe mig, jeg havde virkelig ganske glemt, at der endnu gaves andre Hine i Verden — i hans forstandige Tale, i enhver af hans Miner viste Sandheden, som næsten var blevet mig en Fabel, sig atter for mig, og min Ungdomstid, min Faders Velsignelse. Jeg har aldrig kunnet begribe, hvad Mennesker kalde Kierlighed; i Digterværker har jeg vel anet det; men jeg troede denne himmelske Følelse var ikke skabt for mig stakkels forstødte Skabning; men nu veed jeg at det maae være det, som jeg føler for denne fortreffelige Mand; thi jeg kunde ikke forestille mig, at der virkelig vandrede et saadant Væsen paa Jorden.

„Stakkels Glut!" sagde Veninden, „Han er en ruineret Mand uden Formue, og hvem veed om han ogsaa føler saaledes for Dig; thi han er ikke mere ung. Gaae nu til Sengs, i Morgen

tidlig ville vi ret med Fornuft overlægge, hvorledes vi kunne stille Din Moder tilfreds, saa at Baronen lader Dig i Ro."

„Jeg vender ikke tilbage!" raabte den stakkels Pige med fornyet Hæftighed, „jeg vil heller tiene for mit Brød i et fremmed Land."

Nu hørte man tydeligt noget røre sig i Værelset ved Siden af, Fruentimmerne studsede, Døren aabnede sig, et Lysskin strømmede ud af den, og Grev Brandenstein traadde hen imod dem, „O! min Gud!" raabte Dorothea, „Greven selv!"

„Jeg var ikke gaaet til Sengs," svarede denne, „men jeg arbeidede endnu, da dette uventede Besøg —" det lod, som hans Bevægelse hindrede ham fra at sige mere.

„Listige Mand!" raabte Frue von Halden, „saa har De vist nok ogsaa hørt alt hvad min Veninde har fortalt?"

„Jeg kan ikke nægte det," sagde Greven, „Væg og Dør ere saa tynde, at ikke et Ord undgik mig."

Dorothea zittrede hæftigt. „De vilde altsaa ikke forsmaae mig, min skiønne, ædle, og mig uendelig dyrebare Frøken, hvis jeg kunde lægge en Formue for Deres Fødder?" henvendte Brandenstein sig til hende.

„O! hvor beskiæmmer De mig," svarede hun, „skal jeg endnu sige mere.

„Tag dette Blad," blev Greven ved, „disse faa Linier ville sikkre Dem for enhver Ulempe i Deres Moders Huus."

Han kastede et giennemtrængende Blik paa Dorothea, og bortfiernede sig langsomt. Hun var saa bevæget og rystet i sit Inderste, at en urolig Slummer ikke var synderlig istand til at vedergvæge hende.

I Baron Vildens Huus vare nogle Venner forsamlede til et lille Bal. Alfred og Officeren vare ogsaa tilstede, og Baronens Søster en elskværdig Glut, lod til at være yderst fornøiet; Frøken Erhard viste sig ogsaa meget munter, og Michel, som var Tilskuer, begreb ikke, hvor hun kunde bevæge sig saa hurtigt i den skottske Dands. Nu var Ecossaisen tilende, og den korpulente Vært tumlede aandeløs om paa en Sopha. „Bliver man ikke ordentlig ung igien, saa suurt det endogsaa falder een!" raabte han. „Hille den, min bedste Frøken Erhard, hvor De kan springe om. Jeg havde aldrig troet, at De med Deres Gudfrygtighed besad saa megen Elasticitet. Saadan kan jeg lide det, naar man kan forene det verdslige Væsen med det overjordiske; thi sandfærdig, Hjertet smægter hen i al den Ydmyghed og det bløde Væsen, hvis det ikke kan sprætte op engang imellem i

Lyst og Fryd. De kommer mig for, her i mit Huus, som en ganske nye Skabning, Frøken Erhard; jeg havde ikke kiendt Dem igien, hvis jeg ellers ikke havde vidst at det var Dem."

Den muntre Frøken satte sig hen til ham, og begge betragtede de dandsende Par. Sekretair Alfred havde særdeles travelt med Sophie, Baronens Søster, hvilket denne med Velbehag lagde Mærke til. Skiænkebordene vare rigeligen forsynede med Forfriskninger, og Tienere i kostbare Livreer serverede paa Sølv. „Ikke sandt," smaaeloe Hr. von Vilden, som bemærkede Frøkenens velbehagelige Blik; „her gaaer det anderledes til end derude, hvor de mestendeels allesammen sidde ligeoverfor hinanden, som Adam og Eva før Syndefaldet! Hvor der vanker høihiertede Talemaader, apokalyptiske Suk, og en Mirakeltinktur af ambrosisk Veemod. Tøiet af Dyd og Andagt, Foeret et fromt Gemyt, og Opslagene af Anger og Bod. Nei! man maae synde en lille Smule, for siden at kunne omvende sig igien? ikke sandt, min høiærede Frøken? Benene giøre Dem dog ikke ondt? De trækker saadan paa Munden."

„Nei!" svarede hun, „jeg vilde kun bide Latteren ned over Deres forunderlige Udtryk; thi De er i Sandhed en slem Synder. Jeg haaber imidlertid De vil endnu giøre Bod."

„Kommer Tid, kommer Raad," sagde Baronen: „Seer De, jeg har giort en klog Indretning; jeg har i min Ungdom begaaet en heel Mængde Synder forud, for at jeg i min Alderdom smukt kunde have noget at angre, for ikke, som saa mangen Pietist at see mig Synder ud af mine Fingre, og for ikke at giøre mig Samvittigheds-Skrupler over slet ingen Ting. O! derom kan jeg endnu fortælle Dem en heel Deel i mangen Time efter Middagsbordet, saa det skal blive Dem guult og grønt for Øinene."

„Men slige Talemaader ere en nye Synd," svarede Frøkenen.

„Nei!" raabte Hr. von Vilden, „De maa ikke betragte mine Dyder giennem et Mikroskop, ellers blive vi ikke færdige med hinanden; thi hos mig gaaer alting noget i det Grove; mine Fortienester ere ligesaalidet forfinede som mine Laster. Men seer De, hvor Hr. von Bøhmer ganske eensom midt imellem alle mine Giæster sidder der ved Caminen og giør Almanakker trods alle Instrumenter. Hr. Lieutenant kom dog, og dands engang med en af disse Damer."

„Jeg dandser aldrig," sagde den unge Officeer, idet han traadde nærmere, „og jeg var heller ikke kommet, hvis ikke Frøken Erhard havde indbudet mig. — Jeg kunde vel ikke drømme om, at hun gav sig af med et larmende Bal."

„Skulde ikke alting være reent for den Rene?" spurgte Frøkenen med megen Salvelse.

Alfred, som imidlertid havde nærmet sig, tog Ordet: „Det er sikkert den rigtige Anskuelse, og det skulde være moersomt, om Hr. von Vilden blev omvendt af Frøkenen, og hun af vor stedse lystige Baron. Men Du, Ferdinand" vendte han sig til Officeren, „Du har jo ikke een festlig Mine i Dit mørke Ansigt."

„Jeg gaaer herfra ud til Baronessen," svarede han, „vil Du følge med?"

„Nei min Ven," smilede Alfred, „jeg har ikke i Sinde mere at falde den Kreds derude til Besvær; thi dens prunkende Skinhellighed er nyelig blevet mig modbydelig. — Jeg kan ikke noksom takke den vakkre Mand, som drog mig Blaaret fra Øiet."

„Du mener Grev Brandenstein?" sagde Ferdinand; „Du tager altsaa den Ondes Partie imod den Fromme, Syndens mod Dyden?"

„Ikke i den Tone," svarede Alfred, „siden jeg har lært at kiende denne Mand, føler jeg mig myndigere."

„Veed De noget om den Historie?" blev Baronen ved. Den Vilde fra Amerika skal jo være ankommet, et plettet, kobbersarvet Menneske, med Haar som Skiæl eller Pigge. — Folk siger, dette ubændige Dyr vil givte sig med Frøken Dorothea."

„Man veed intet med Vished," sagde Alfred, „Amerikaneren er vel iøvrigt et Menneske, som vi alle, og følgelig er hun vel bedre faren med ham, end med Baron Vallen."

„Som Du ikke forstaaer at sætte Priis paa" raabte Officeren, idet han med et kort Buk tog Afskeed.

„De mener altsaa" blev Baronen ved, „en velopdragen Pige kunde blive lykkelig med et saadant Søe-Uhyre? Men rigtignok maae der forbruges mange Slags Lykke i Livet, for at hver kan faae noget, som passer sig til ham, og som jeg hører er jo den smukke Dorothea saa ugudelig, at maaskee den ugudeligste Menneskeæder ikke er for slem til hende."

„De er urigtig berettet," svarede Alfred, og vilde begynde at fortælle, da den venlige Sophie kom hoppende til, for at erindre ham om, at han var engageret med hende til Contradandsen. Baronen tog imidlertid til Glasset og lovede Frøken Erhard at dandse den næste Polonoise, og i al Fald den lystige Køraus med hende.

Da man hiin Nat savnede Dorothea, efterat Baronen havde meddeelt Historien om sit ulykkelige Frierie, blev hele Huset sat i den største Forvirring. — Man sendte Bud allevegne ud med

Lanterner, men alle kom i den stormfulde Nat tilbage med uforrettet Sag. Moderen var meget urolig, og syntes at bebreide sig, at hun havde drevet sin Datter, hvis hæftige Gemyt hun kiendte, saavidt. — Hun sov ikke, men vankede om i Huset, og begge de yngre Døttre søgte at trøste hende. Om Morgenen kom et Bud fra Frue von Halden, som overgav Baronessen en Billet, og kort efter kiørte en Bogn for Døren, som Dorothea steeg ud af, Moderen modtog hende med tvungen Fatning. Man talte kun lidt, men der blev intet Ord hørt, som lignede en Bebreidelse, ligesaalidet var Datteren istand til at frembringe en Undskyldning.

Baronen som ængstelig og forvirret lagde Mærke til alt, sagde endelig: — „Denne Seddel har jo giort Mirakler! Af alt det som De foresatte Dem at foretage med det vanartede Barn, har De jo ikke giort det allermindste. De er tvertimod mildere imod hende end nogensinde før! Maa jeg ikke vide, fra hvem den kommer, og hvad den indeholder?"

Baronessen rødmede. „Den kommer fra Brandenstein," sagde hun med vaklende Stemme, „dog indeholder Slutningen den største Bagvaskelse."

Baronessen læste:

„I Fald De, som jeg sikkert haaber, venlig „modtager Deres ædle sørgende Datter, under in-

„tet Paaskud qvæler hende, ikke mere tænker paa „at gjvte hende med Baron Wallen, saa lover jeg „Dem herved den Capital, som Baronen har til „gode hos Dem, og desuden et betydeligt Laan, „begge uden Renter paa ubestemt Tid. Tving „mig ikke til at træde op imod Dem, der kunde „ellers blive meget bekiendt, som ikke passer til „det Dydsbillede, som Verden beundrer i Dem. „Med Vished tør jeg underskrive mig

Deres Ven

G. Brandenstein."

„Denne Seddel bevidner," erklærte Baronen med et tvungent Smiil, „at vor heroiske Greve har anseelige Summer at disponere over og at hans amerikanske Ven, som han sørger for, hvis Hofmester og Forvalter han spiller, maa være saa temmelig svagsindet, ganske saaledes, som jeg fra Sagens Begyndelse har tænkt mig ham. Den ædle Mand vil efter Omstændighederne stikke Haanden til Bunds i det fremmede Vidunders Pung, og saaledes forsvinder da ved nærmere Prøvning af enhver opsvulmet Conto den falske Forgyldning, og forvandles til Kobber."

Men Sagen fik dog et andet Udseende, da der den følgende Dag kom et Brev fra Greven, hvori han anholdt om Dorotheas Haand til sin rige Amerikaner. Han havde overtydet sig om, skrev han,

at hans Ven, som han nøie kiendte, kun kunde være lykkelig med dette hulde Væsen.

Dorothea som var ganske fordybet i sine Tanker og Følelser forskrækkedes over dette Tilbud. Hun undslog sig derfor med Heftighed, hendes Hierte fortvivlede over, at Greven, som havde seet hendes hele Siel, kunde giøre dette Forslag! Altsaa slet ingen Følelse, sukkede hun i Stilhed, ikke den ringeste for mig, som kun kan tænke og drømme ham.

Paa Moderens skrivtlige Vægring fulgte et endnu venligere Brev fra Greven; han udbad kun Tilladelse for sin Ubekiendte, som inden kort Tid kunde ventes, til at turde vise sig, og at Frøken Dorothea blot vilde værdiges, at lære at kiende ham og hans Sindelag.

Paa dette Forlangende svarede Dorothea intet. I hendes stumme Smerte agtede hun ikke paa Tiden, og hendes Omgivning maatte betyde hende, at Dag og Time var forhaanden, hvori den forunderlige Beiler vilde giøre sit Besøg. Frue von Halden var som Veninde tilstæde. — Et Firespand engelske Heste dandsede frem, en kostbar Vogn, Domestikker viste sig. Dorothea var i Haugesalen, nær ved at falde i Afmagt. Brandenstein traadte ind, bryllupsklædt i Mandommens fulde Skiønhed. „Og Deres Ven?" spurgte Moderen. „Det er kun den dyrebare elskede Dorothea," udbrød han og ilede hen til hende, „som jeg maa

bønfalde om Tilgivelse for mit Spøg; jeg er selv Amerikaneren, det forønskede Herregods er nu endelig mit, og der feiler kun endnu et Ord af denne huldsalige Mund til min Lykke.'

Dorothea blomstrede op, saae paa ham med en Taare i det glindsende Øie, og rakte ham sin Haand. „Vi kiøre strax, min Dyrebare" blev han ved i det han vendte sig hilsende til de Øvrige, „til det nærmeste Gods, som hidindtil tilhørte Frue von Halden. Jeg har Tilladelse til Vielsen, Huset er bereed, Præsten ventes."

Kun Brudekrandsen blev flettet i Pigens Haar, derpaa stege alle til Vogns. Greven omfavnede sin Brud og trykte det første Kys paa hendes Læber. „Turde jeg haabe denne Salighed" sagde han med Taarer; „maatte denne rene Siels Kierlighed komme mig imøde? Den samme Glut blive mit Livs Held og Glæde, som jeg i forrige Tider, ved Din dyrebare Faders Side, vuggede paa mine Knæe? See, her vandrede Du fortvivlet i hiin stormfulde Nat. Guds Tiener venter os i det samme Værelse, hvori Du dengang aflagde Din Veninde den Bekiendelse, der giennemtrængte mig som lutter Lyn."

Dorothea var saa lykkelig, saaledes opvakt fra Smerte til Salighed, at hun næsten manglede Ord. Hele Egnen gienlød af Grevens Rigdom, af Frøkenens vidunderlige Lykke, og alle Naboerne vare Vidne til dette lykkelige Ægteskab.

Da Alfred forlovede sig med Sophie, forkyndte ogsaa Baron Vilden sin Forbindelse med Frøken Erhard: Han svarede sine Venner, som forundrede sig derover. „Seer kun, bedste Mennesker! Censomhed og Kedsomhed giøre mange Ting muelige; tilmed har min Brud mange gode Egenskaber, og er blevet meget lystigere end hun forhen var. Ogsaa giver hun sig overordentlig Møie med min Omvendelse, og det er ingen let Sag, da Sielen ligger i mit fede Legeme langt dybere end hos andre Mennesker. Jeg er nu ogsaa snart from paa min Viis; sørger nu kun for, at Sagen bliver smukt i Mode, for at jeg ikke igien engang skal komme til at gaae baglænds, som en Krebs."

Nogen Tid efter fandt Baron Wallen og Baronessen ogsaa for godt at indgaae en ægteskabelig Forening, da han ikke kunde faae nogen af Døttrene, og Omgangen med denne Familie dog var blevet ham uundværlig.

Alfred levede siden efter meget i Grevens Huus, hvis Fuldmægtig han var, og mangengang erindrede Brandenstein endnu med Henrykkelse, at Skiæbnen havde forundet ham at finde den ægte Perle i sin Ægtefælle, som saa ganske blev overseet og miskiendt af hendes hele Omgivning og hendes nærmeste Paarørende.

L. Kruse.

Kongelig Selvovervindelse.

(Af det Engelske.)

Adskillige engelske Familier, hvis Besiddelser grændsede saa nær til hinanden, at deres Baade alt Kl. 6 om Morgenen kunde støde sammen i en yndig Bugt, vare indbudne til Frokost og Middagsmaaltid paa Skraaningen af en løvkronet Høi, som ludede ud over en lille Bugt, der atter, overskygget af høie Fielde, var berømt i hele Egnen for sit fortrinlige Laxfiskerie. Eieren af Samme var ogsaa Festens Amphytrio, og Veirliget begunstigede hans giestmilde Indbydelse. Baadene landede ved en Slette, hvor landlige Fløitetoner og et naturligt Blomsterteppe indbød Ungdommen til en Dands indtil Frokosten var færdig. I Fiskerhytterne kogtes Vandet til Theen, som var ledsaget af røget Lax paa Træespid. Alle toge for sig deraf for ikke at krænke de stakkels Folk, og var det nu en Følge af den forfriskende Morgenluft, eller den nyelige Springen, eller af den virkelig fortreffelige Arte del cuoco, nok: Alle vare eenige om, at Fiskene umueligt kunde tillaves bedre, og i samme Stund aftaltes og stiftedes en aarlig Laxfest.

Paa en af de dertil helligede Dage var Maaltidet alt til Ende, da adskillige Matroser kom tilsyne som falbød hollandsk Legetøi til meget billige

Priser. En af dem som kunde tale lidt Engelsk, berettede at deres Fartøi havde en Ladning inde fra Rotterdam. Endeel smaae Indkiøb bleve giorte og Matroserne indbudne til at spise Frokost med Tienerne og Sluproerne. — Imidlertid henvendte Samtalen sig paa disse Fremmedes Fædreneland.

En af Giæsterne meddelede en Veteran i Armeen, som sad ved Siden af ham den Bemærkning, at alle Søefarende overhovedet skyldte den svenske Konge den største Tak fordi han gierne altid med virkelig Liberalitet kiøbte dem deres Varer af.

Officeren erklærede uden Forbeholdenhed sin Forkierlighed for Undersaatterne af en Fyrste, der i Kampens Stund var en større Helt i at overvinde sig selv end andre.

„Paa hvad anden Maade yttrer denne Selvovervindelse sig" spurgte en Dame, „end deri at han deler alle Besværligheder med sine Krigsmænd, hvilke han iøvrigt har smittet med sit affindige Hang til Krig." Men i Mændenes Kreds gik den bekiendte Anekdote fra Mund til Mund, om med hvilken Bestemthed Carl den 12te havde undflyet en elskværdig Kammerpige, hvis Yndigheder havde fængslet hans Opmærksomhed i et Værtshuus.

„Jeg" faldt Officeren ind, „er istand til at anføre et endnu langt ærefuldere Exempel paa Carls Retsindighed og Selvfornægtelse. — Imidlertid da Ungdommen yttrede Lyst til at begynde deres af-

brudte Lystighed, besluttede han, uagtet Fleres Bønner at opsætte sin Beretning derom, til en velkommen Forfriskning, naar Eftermiddags-Heden nødte Alle til at søge en sval Skygge under Træerne.

Solen steeg stedse høiere paa det skyefrie Firmament og efter en timelang Dands dreve dens brændende Straaler den muntre Kreds hen til en skovbevoxet Dal, som var giennemslynget af klare Bække og beskygget af høie Ege, Birketræer og Bøge; en Rad Høie i Østen sendte Kiøling giennem de belsvede Kiæmpers vidtudstrakte gyngende Arme. Festdagens Værtinde havde laant Forpagterens Bedstefaderstoel fra den nærmeste Gaard; frisk Grønsvær og bemossede Træebuller dannede bequemme Sæder for Auditoriet, og hun bevægede Veteranen til at præsidere, for at alle destydeligen kunde fatte hans Fortælling, som vi ville søge at gientage med hans egne Ord, forsaavidt som Hukommelsen efter et Mellemrum af tredsindstyve Aar, vil tillade det.

„Paa den allerubeleiligste Tid for mig," begyndte han, „brøde de Saar gientagne Gange op, som jeg havde Slaget ved Dettingen at takke for, og i Aaret 1744 satte Saarfeberen mig saaledes tilbage, at jeg ikke var istand til at indskibe mig med mit Regiment til Flandern. Først nogle Maaneder efter afgik jeg med et Kiøbmandsskib, som var bestemt til Ostende; men vi strandede ved den

nordlige Kyst ovenfor Rotterdam. Den vedholdende Anstrængelse, som vor Stilling giorde nødvendig, og Bestræbelsen for at redde min Bagage førte et Tilbagefald med sig; Saarfeberen angreb mig paany, og med megen Besværlighed blev jeg bragt ombord paa en Jagt, som tilhørte Rhederne af det ulykkelige Skib, og som var ilet til, for om mueligt at redde en Deel af Ladningen."

„Herr van Onzel tog mig med sig til Rotterdam, sørgede for al mulig Bistand og for de berømteste Læger, hvorvel hans egen Omgang og Pleie var mig den meest styrkende Balsam. Han fortalte mig, at han egentlig stammede fra Sverrig, at hans Moder var en Englænderinde, og at hendes betydelige Medgift havde lagt Grunden til hans Riigdom, ligesom han havde hendes Veiledelse at takke for, at han beklædede en høi Værdighed, som Overdommer i Rotterdam."

„Endskiøndt van Onzels sædvanlige Kreds bestod af den fineste Verden bestemte han dog sine Aftentimer til at underholde mig, som ikke kunde forlade Sengen; han meddelede mig mange Anekdoter om høistmærkværdige Personer, men den høieste Interesse indgiød de Oplysninger, som han bibragte mig om Enkedronnigen af Sverrigs Kunstgreb for at udelukke sin Sønnesøn fra al Deeltagelse i de offentlige Anliggender, og det var netop et Exempel, som han anførte mig paa disse In-

triger, der stemplede Carl den Tolvte til min Yndlings-Helt." —

„I Slutningen af October 1697, førte en Skibskapitain fra Den Rygen et Fruentimmer, som var indhyllet i Overkiole og foret Hue, ind i en svensk Herres Huus i Rotterdam. Denne Svenske havde Andeel i en Handel, som modtog Forsendinger fra Stokholm; og den Fremmede afgav en Adresse til ham af det Indhold, at Madame Charlezal ønskede at blive modtaget i Kost hos en anstændig Familie, og Betalingen skulde erlægges qvartalviis af den, som havde skrevet Addressen, hvilken var Handelshusets Correspondent. — Damen sagde tillige til Herr Swerdenboß, at hun var gaaet saa tidligt i Land for at have Tiden for sig til at søge et blivende Opholdssted, men følede sig tillige saa mat, at hun udbad sig Tilladelse til at maatte lægge sig til Hvile, og at man vilde være saa god at sætte hendes Kuffert ind i hendes Sovekammer. Alligevel lagde hun sig ikke til Hvile, men traadte kort efter atter ind i en ziirlig Enkedragt, og Swerdenboss følede sig ikke lidet slaaet ved Damens ungdommelige Ynde og fine Anstand. — Med Hensyn til hende havde han strax skrevet til en Præst, hvis Døttre alt vare gifte ud af Huset, og hvis Søn levede som Theolog i en anden Provinds af Holland. Det værdige gamle Ægtepar saae med Fornøielse sin lille huuslige

lige Kreds udvidet ved en Giæst, som bragte baade Underholdning og Fordeel. — De indfandt dem ufortøvet selv og Madame Charlezal fulgte tilbage med dem i deres Huus; der udbad hun sig, at leve ganske for sig selv paa sit Værelse, skiøndt hun ofte besøgte Præstefamilien naar ingen Fremmede vare hos dem. — De to gamle Folk rettede sig derefter i den Forudsætning, at en saa smuk og ung Dame snart vilde blive keed af Enkestanden, og endelig ligesaa villig stille sine Yndigheder til Skue for Verden, som alle vare nysgitrrige for at see den elskværdige Kone, om hvis Fuldkommenheder den gamle Swerdenbos talte med Enthusiasme. Men Madame Charlezal undslog sig urokkeligt for at see nogen Fremmed, og forlod aldrig Huset uden for at bivaane Gudstienesten; men da var hun altid svøbt i en lang Kaabe, med en Hætte som skiulte hendes Ansigt."

„I Aaret 1709 blev hun rørt af et Slag; hendes indtagende Ansigtstræk bleve derved forstyrrede, og hun kunde i flere Maaneder ikke forlade sit Værelse; dog var hun 1711 kommet sig saavidt at hun var istand til med den største Omsorg at pleie den værdige Præst i sin sidste Sygdom. Den Afdøde var Herr van Onzels Onkel, og hans Moder delede ofte en Sygekones sørgelige Forretninger med den Fremmede. Dette gav Anledning til et nøiere Bekiendtskab, som snart gik over til for-

troeligt Venskab og da Præsteenken drog hen til en Datter i Culemberg, kom Madame Charlezal i van Onzels Huus."

„Mod Slutningen af Aaret 1713 var det tydeligt at den elskværdige svenske Dame stundede mod sin Afskeed fra Verden. En tærende Sygdom undergravede hendes Legeme og svækkede hendes Aand. — Ikkun Opiater kunde forskaffe hende Søvn, og disse Midler forøgede hendes Svaghed. Da hun mærkede at Døden nærmede sig, sagde hun til sine Venner: „Eders hiertelige Opmærksomhed opfordrer mig til Giengield, og tilmed til den eeneste som staaer i min Magt. Den bestaaer i Fortællingen af min ulykkelige Historie, forsaavidt som jeg selv kiender den; den var kun to Væsener foruden mig bekiendt. Det ene, den værdige Præst, er gaaet over til den evige Salighed. Det andet — er langt, langt herfra. — Mine Forældre kan jeg aldeles ikke erindre mig. Intet Spor af faderlig Omsorg, af moderlig Ømhed giemmer min Hukommelse. De første Indtryk, jeg kan erindre mig, vare Frygt og Beundring for en Mad. Rousaneau; var jeg saa lykkelig at min Fremgang i Studeringer vandt hendes Bifald, saa kaldte hun mig Niece; tildrog jeg mig derimod hendes Mishag — og det var meget tit Tilfældet, saa heed jeg en Tiggertøs, hendes Slavinde og hun behandlede mig som det forvorpneste, elendigste Væsen. —

Jeg kan ikke erindre mig at have tilbragt et heelt Aar til Ende i nogensomhelst Bye, og jeg blev snart klædt som Pige, snart som Dreng, som jeg ogsaa blev opdraget som begge Dele."

„I Aaret 1697 ventede jeg daglig paa at vi skulde forlade Stutgard, hvor vi havde tilbragt Vinteren, og hvor jeg var blevet forestillet for min Tantes Bekiendtere som en Pige, der just var indtraadt i mit 15de Aar. Mange undrede sig over min Størrelse, og studsede over min Dannelse, hvorover de sagde min Tante Artigheder. En Aften maate jeg bivaane en glimrende Fest, som hun gav, ved hvilken Leilighed hun sagde mig, at hun paa Grund af min Uvidenhed havde forestilt mig som en Pige paa 15 Aar, skiøndt jeg alt var 20, og maatte tænke paa at sørge for min Fremtid. Jeg forsikkrede hende om min Beredvillighed dertil og at jeg gierne i denne Henseende vilde beflitte mig paa alt, som hun fandt passeligt dertil. Hun smilede, kaldte mig sin lydige Niece, og befalede mig at giøre mig Umage for at trøste den smukke Oberst, som forrige Torsdag havde ladet sin Kone begrave. Denne smukke Oberst kunde være min Bedstefader, og hans Bestræbelse at spille et ungt Menneskes Rolle giorde ham høist latterlig; men at ægte en anseet Mand, at kunne føre et glimrende Huus, og blive forløst fra Prygl og Skiældsord vare Fristelser, som en forældreløs Pige ikke

kunde modstaae. — Desaarsag taalte jeg Oberstens ækle Smigerier, indtil jeg mærkede at han vel havde udkaaret mig til sin Mage, men at intet ægteskabeligt Baand skulde forbinde os; Madame Rousaneau spurgte mig, hvad jeg havde at udsætte paa et Tilbud, som jeg ikke engang var værd. — Jeg tilstod hende, at hendes Læge, da han havde taget mig i Huset for at helbrede mig for en smitsom Feber, som tidligere længe havde opholdt os i Cassel, saavelsom hans Kone havde givet mig Bøger at læse, at jeg dybt havde indpræget mig de i samme foredragne Lærdomme, og var fuldkommen overbeviist om, at jeg burde foretrække Døden for Vanære. — Denne Bemærkning maae vældigt have truffet hende, thi hun pryglede mig i et Anfald af Raserie saa ubarmhiettigt, at al Besindelse forlod mig under hendes Slag og jeg maatte adskillige Dage holde mig i Sengen. — Da jeg atter var kommet mig, fremsatte min Tante følgende to Alternativer for mig: Enten at give efter for Oberstens Ønsker, eller at træde i Mandsklæder som Pige i en stor Herres Tieneste. Med Glæde tog jeg imod det sidste Forslag."

„Ad adskillige Omveie reiste vi til Halberstadt, og paa den første Station blev jeg alt forvandlet til en rank Yngling. Min Tante antog et andet Navn, udgav sig selv for en engelsk Kiøbmands Enke, og mig, hendes Neveu for Sønnen

af en afdød hannoverſk Officeer. Vi fortſatte Veien til Danzig, hvor jeg vedblev at modtage Underviisning i militære Øvelser og i Fægtekunſten, saavelſom atter at fornye mit Bekiendtſkab med det ſvenſke Sprog. Men mit ſværeſte Arbeide var at maatte med Sikkerhed og Færdighed foreſige mig ſelv en Fortælling, ſom nedſkrevet af min Tante, var beſtemt til en Oplysning om min Perſon for mine tilkommende Foreſatte. Jeg maatte saalænge i forſkiellige Indklædninger, men overeensſtemmende i Hovedſagen, gientage den for hende, indtil jeg tilſidſt ſelv bildte mig ind at det var Sandhed. Halvdelen af det Arbeide og de Omkoſtninger ſom her bleve anvendte for at giøre mig til en Bedragerſke, ſkulde have været nok til at bane mig Veien til et ærligt Udkomme, men jeg var kun en Maſkine, og vovede ingen Indvendinger. Rhode d'Elville var mit ſidſte Pigenavn, ſom Yngling ſkulde jeg hedde Rudolph Høndaner."

„Med høiſt blandede Følelſer reiſte jeg endelig fra min Tante. Hun var det eneſte menneſkelige Væſen, ſom syntes at bære Omſorg for mig, men dog kunde jeg ikke forglemme hendes Tyrannie, og ſkiøndt jeg ved Afſkeden fældede Taarer, saa følede jeg mig dog ſom en befriet Slave. Disſe glade Følelſer af Frihed forſvandt imidlertid ſnart; jeg gyſte for Mueligheden af en Opdagelſe, thi jeg havde lært af min vakkre Læge, at Falſk-

hed stedse slaaer sin egen Herre paa Halsen. — Ankommet til Stokholm blev jeg ført i et ansee-ligt Huus, og spurgt nøie ud. Mine Examina-torer syntes at være tilfredse og omtrent en Time efter kom der Een for at vise mig Veien til det kongelige Slot. Han lod mig alene i en Sal, som jeg siden fik at vide, var et Forgemak. — Kort efter gav et ungt Menneske sig i Snak med mig; Han spurgte mig om jeg var Rudolph Høn-dauer, og uden at give mig Tid til at svare, om jeg forstod at fægte? Mit Navn svarede jeg er Rudolph Høndauer og ingen Hannoveraner paa min Alder er uvidende i Fægtekunsten. Istedet-for Svar tog han et Par Rappierer ud af et Skab; snart fægtede vi begge med største Hidsig-hed, da til vor Lykke den hele kongelige Hofstat traadte ind, og jeg mærkede at min Modstander var den unge Konge selv. Jeg styrtede for hans Fød-der og bad om Tilgivelse for en Usømmelighed, som Uvidenhed havde givet Anledning til."

„Carl løftede mig op, og sagde i en mild Tone, jeg var en kiæk Knøs og fortiente at fægte med Kongen. Han greb enhver Leilighed til at tale om mig; vi fægtede sammen hver Morgen, mangengang endogsaa oftere, og Kongen nedlod sig til at sige til mig i Spøg: jeg vidste at tilkiæmpe Veien til hans Gunst."

„Omtrent 3 Uger efter min Ankomst til Stokholm saae jeg Enkedronningen for første Gang. Han talte meget naadigt med mig, roste min hidtil udviiste Opførsel og advarede mig for i mindste Henseende at lægge nogen Hindring i Veien for de Ønsker, som det maatte behage Kongen at yttre, thi han kunde ikke taale den mindste Modsigelse."

„Jeg forsikkrede hendes Majestæt paa det ydmygste, at jeg ingen større Lyksalighed kiendte, end den at adlyde min kongelige Herre. — Jeg talte af min Siels Inderste og følede mine Kinder blusse ved denne Erklæring, thi for første Gang stillede sig en Fare for min Siel, som jeg frygtede mere end Tabet af mit Liv. Carl havde vundet min inderligste Tilbøielighed, men de Følelser som jeg nærede for ham modsagde ikke Dydens Forskrivter, og hans hele ædle Væsen fyldte mig med Afskye mod mig selv i min Forklædning. — Godhed havde jeg aldrig kiendt førend han selv opmuntrede mig til et fortroeligt Venskab, og han syntes endogsaa at foretrække mit Velbehag og Velbefindende for sine kiæreste Tilbøieligheder. Han fandt Fornøielse i hæftige Legemsøvelser, men naar han blot mærkede et Spor til Træthed hos mig — enten vi saa vare paa Reiser, eller vi fægtede sammen eller foretoge militaire Evolutioner, saa lod han strax en Hviletime indtræde. I slige Mellemrum kaldte han mig

sit Hiertes Lidenskab, bad mig kalde sig Alexander og udtrykte undertiden sin Forundring over min Tilbageholdenhed. Jeg tilskrev den min dybe Ærefrygt, men han troede at kunne undvære den, da andre helligede ham den i Overflødighed, og ønskede det meest utvungne Venskab fra min Side. Jeg kunde kun forsikkre ham, at jeg vilde sætte mit Liv tilside for min Iver i at tiene ham.

Jeg skulde have været lykkelig, hvis ikke Frygten for en Opdagelse havde holdt mig i en stedsevarende Uroelighed. Mit Sovekammer stødte tæt til Kongens, og min Tieneste bød mig at vække ham, paa et bestemt Klokkeslet. En Morgen havde jeg forsovet mig; han vækkede mig vaerligt, og jeg foer forskrækket i Veiret. Han fik min Forfærdelse paa den blideste Maade til at vige, og da han bemærkede at jeg blot havde aflagt min Overtrøie før jeg gik til Sengs, roeste han, at jeg syntes at ville hærde mig til Krigens Besværligheder og yttrede at han haabede engang at giøre mig til Feldmarschal. Det var nær ved, at jeg i dette Øieblik var sunket ham tilfode, og havde tilstaaet ham Bedrageriet; men jeg manglede Mod dertil.

Man kan begribe, at jeg blev forsigtigere, og som oftest lukkede mine Øine sig først efter Midnat; men den stedsevarende Angst nedbrød min Sundhed. Carl bemærkede at den tog af, og da den koldere Aarstid nærmede sig, lod han min

Seng sætte ind i sit Sovekammer, men denne Mildhed forhøiede min Ulykke. En Nat da jeg i frygtelig Sieleangst ikke formaaede at lukke et Øie, drev denne mig til at forraade min Hemmelighed. Jeg vækkede Kongen. Han blev strax mine vilde Blik vaer, sagde jeg var syg, og vilde lade Lægen kalde, da besvor jeg ham, først at høre mig. —"

„Paa mine Knæe fortalte jeg ham nu min ulykkelige Historie, og vovede ikke at løfte mine Øine op til ham; men med en dybt rørt Stemme bad han mig at staae op." „Stakkels Pige" sagde han, „Du er blot et Værktøi for en —" „han afbrød sig selv og føiede kun til: „Jeg tilgiver paa det Vilkaar, at Du er taus. Gaae til General Piper og vent der paa min Ordre, men meddeel ham ikke det mindste, Du kiender min Haand og jeg vil sende Dig Forholdsregler."

Mere død end levende forlod jeg Værelset. Om Eftermiddagen leveredes mig en forseglet Pakke, som indeholdt en Nøgle og faae Linier, som befalede mig at gaae tæt indhyllet ombord paa et Skib, bestemt til Rotterdam, og, ankommen dertil, til Hr. Schwerdenboß. Der skulde jeg blot ombytte mine Klæder og overgive ham et Brev. Brevet og en Pengesum laae tillige i Pakken. Jeg opfyldte punktlig min kongelige Velgiørers Befalinger. Ak! jeg følte at jeg ved min Skilsmisse

fra ham opgav min Lyksalighed. Uafladelig stor hans Billede for mine Øine og o! Gud! jeg elendige Synderinde blandede jordisk Lidenskab med Religionens helligste Pligter. Født til den catholske Religion, fornægtede jeg min Troe, fordi Kongen af Sverrig er Lutheraner; men jeg troer med Ydmyghed, at jeg oprigtig bekiender mig til den reformeerte Religion og paa dens Lærdomme grunde sig mine Forhaabninger. Mit Hierte jublede med Carls Seire. Jeg behøver ikke at sige hvor dybt den sørgelige Omvexling af hans Skiæbne har smertet min Medfølelse. I see Virkningen deraf og den vil inden kort Tid styrte mig i Graven. Ham gielder min sidste Bøn, ham, som var ædel nok, til ikke at benytte min Svaghed til sin Fordeel. Hellere fiernede han det Væsen, som var ham saa dyrebart, fra sig, for ikke at styrte det i Elendighed og betvang sin uindskrænkede Magt. Af den salige Pastor erfoer jeg, at han kort efter min Afreise havde med vældig Haand grebet Regieringens Tømmer og taget Commandoen over Armeen. Midt i sine mangfoldige Forretninger glemte han ikke den punktlige Udbetaling af min Pension, og næst det guddommelige Forsyn ærer jeg min Befrier fra timelig og evig Elendighed: ham. Naar jeg ikke er mere til, ville I finde i min Kuffert de Mandsklæder, som jeg har baaret i min høimodige kongelige Herres Tieneste, og

de anonyme Linier, som han skrev mig til da jeg forlod den. Læg alt dette, tillige med den Kaarde, som jeg modtog af hans Haand, hos mig i Kisten. Nu har jeg intet mere med Verden at bestille, og alle mine Tanker tilhøre allene vor velsignelsesrige Skaber."

„Den stakkels Pige levede to Maaneder endnu efter denne Tilstaaelse og Madame van Onzel opfyldte troelig hendes sidste Villie."

Veteranen beraabte sig nu paa sit eget Anditorium, om denne Carl den tolvtes Seier over sin hæftigste Tilbøielighed ikke fortiente at kaldes en ædlere Heltedaad end Moscoviternes Nederlag ved Narva. Hans Krigshæder delede hans Soldater med ham, men hans Skilsmisse fra Rhoda var et Mønster paa Selvbeherskelse, som langt overgaaer den romerske Scipios berømte Offer, da han var fortryllet af Pantheas Yndigheder. Han vidste at hendes Hierte alt tilhørte en anden, og havde følgelig intet Beviis paa hendes Gienkierlighed. Men da Rhoda opdagede sig for Kongen, maatte et Blik tydelig vise ham den høieste Grad af Hengivenhed, trods hendes tilbageholdende Væsen, og han havde fundet en Elskerinde i hende, hvori hans hele Siel var istand til at hensmelte; desuagtet havde han Kraft til at overvinde den mægtige Fristelse, og ikke lade sit Bryst omslynge af Vellystens Snog.

Saavidt den engelske Fortæller, der fremstiller denne Anekdot, som aldeles nye og aldrig før bekiendtgiort. Ogsaa synes det Fragmentariske i Samme at give den et høit Præg af Sandhed; thi for en Digter vilde det have været en let Sag at forene de afskaarne Traade i en heel kunstig Væv. Det er rimeligt at det nye engelske periodiske Skrivt, Ackermanns Repository, hvori denne Beretning findes, og maaskee selv disse Blade ville blive læste i Sverrig; maatte de opfordre en af dette Lands brave Oldgranskere til at efterspore de her løselig angivne Kilder. De vilde da maaskee lede til en høist interessant historisk Opdagelse.

L. Kruse.

Om Napoleon, og de ham omgivende Personer i Felttoget i Sachsen 1813, af et Vievidne i den franske Keisers Hovedqvarteer, Baron Otto v. Odeleben*), Oberstlieutenant i den kongl. sachsiske Generalstab.

(Uddraget af denne Forfatters: Napoleons Feldzug in Sachsen 1813, eine treue Skizze dieses Krieges, des französischen Kaisers und seiner Umgebungen, 2te verb. Aufl. Dresden 1816.)

Anden Afdeeling.

Napoleon havde besluttet at blive i Dresden til Vaabenstilstandens Udløb. Men for at kunne være

*) Ved en Trykfeil staaer i forrige Hefte Odsleben.

aldeles uforstyrret og for ei at foraarsage den kongelige Familie nogen Tvang, vilde han boe i een af Forstæderne. Paa Reisen til Dresden besaae han næsten alle vigtige Situationer, henhørende til Valpladsen for Slaget ved Wurschen; især undersøgte han med stor Opmærksomhed det Bjerg, som strækker sig fra Kunewalde ned mod Bautzen, for at bedømme, hvorvidt Angrebet fra denne Side vilde have været ham lettere.

Den 10de Juni indtraf Keiseren i Dresden og steeg af i det Grevelig-Marcoliniske Lyst-Palais i Forstaden Friederichstadt. Dette Palais havde man, tilligemed Haven, sat istand til ham, og det indeholdt, ligesom hiint forresten meget skiønnere og større Elisee-Napoleon, nu Elisee-Bourbon — som Napoleon sædvanligen beboede om Sommeren — mange Beqvemmeligheder og syntes ret skikket til uforstyrret Virksomhed.

Hans Følge anviste man for det meste Huse i samme Forstad, men Berthier, Prinds af Wagram, havde foruden det Brühlske Palais, tillige sine Arbeidsværelser i en Fløi af den keiserlige Boelig; det samme havde ogsaa Caulincourt.

Denne blev det engang under Vaabenstilstanden overdraget at undersøge Lazaretherne, paa hvis slette Tilstand han udentvivl selv havde gjort Napoleon opmærksom. Det er vist at saavel disse, som Armeens Forpleiningsvæsen i det Hele, skam-

meligen behandledes. De øverste Administrations-Autoriteter ved Armeen vare maaskee forsømmelige, og de Underordnede frække Bedragere, der stolede paa deres Uundværlighed. Napoleon, som maaskee selv var i det Dunkle i Hensyn til disse Menneskers Adfærd, blev bedraget; saa at denne saa vigtige Green af Administrationen forblev i Ordonnateurernes og Intendanternes Hænder.

Desuden var Napoleon bestandigen alt for meget sysselsat med sine mathematisk-geographiske Calculer til Operationer og Seiervindinger, til at kunne ret tage sig af denne, den fortrædeligste af alle Krigskonstens Dele. Darû undgik, før ei at opirre ham, at tale om Farens Storhed, og Napoleon troede at have gjort nok, naar han lod store Masser af Levnetsmidler komme fra Frankrig selv. Men hele Verden veed, hvor skiændig Omgangen hermed var, og hvor lidet deraf, formedelst Betjentenes afskyelige Bedragerier, kom Armeen til Bedste.

Det er mærkværdigt, at Napoleon, allerede nogle Dage før Vaabenstilstanden sluttedes, i Neumark omhyggeligen lod sig underrette om den saakaldte Pirnaske Leir, i hvilken ved Syvaarskrigens Begyndelse den største Deel af den sachsiske Armee maatte capitulere. Han spurgte nøie om Troppernes Stilling og Styrke, Aarsagerne til deres Uheld, kort om alle Omstændigheder, og var uden-

tvivl, i det Tilfælde, at Østerrig erklærede sig mod ham, findet at bygge paa denne naturlige Grænsefæstning. I alle Tilfælde var Marschal Soult, Hertug af Dalmatien, bestemt til at commandere den Leir, der her skulde dannes. Men de slette Efterretninger fra Spanien bevægede siden efter Keiseren til over Hals og Hoved at sende den nævnte Feltherre did med nye Ordres, og at overgive Marschal Gouvion St. Cyr Commandoen over Leiren.

Soult havde først nyeligt ladet sine bedste Heste komme fra Spanien til Tydskland. Under Vaabenstilstanden ankom hans Gemalinde fra Paris til Dresden; og to Dage efter erholdt han paa nye, ganske uventet, hiin Commando i Spanien, maatte reise endnu samme Nat, sælge alle sine Heste, Muulæsler og Equipager, og give sine Folk Afskeed. Ligesaa gik det den største Deel af Officererne i hans Generalstab, hvilke maatte følge ham. Hertuginden maatte efter tre Dages Ophold igien byde det smukke Dresden Farvel.

De Strabadser og Anstrengelser, som Alle, der befandt sig om Keiseren, hans Adjutanter, Secretairer, Ordonnants-Officerer og alle Individer, fra Over-Staldmesteren til den ringeste Betjent, maatte udholde, vare uhyre. Caulincourt var stedse utrættelig, og, som han, var enhver punktlig og hvert Øieblik rede til Keiserens Tje-

neste — og det altid (undtagen i Feldten) med en vis Elegants i Paaklædning. Da i det Huus, Napoleon valgte til Boelig, stedse maatte sammenpakkes en Hoben Embedsmænd og Betjente, og der, foruden Keiserens egne Værelser, et Kabinet, en Salon de service, og de Tjenstgiørendes Spisestuer, ogsaa maatte være Sengkammer og Comptoir for Berthier; saa maatte Adjutanterne ikke sjeldent behjelpe sig paa det sletteste. En Mand som General Narbonne, af høi Fødsel, og der som Gesandt i Wien havde ført et af de meest glimrende Huse, laae, i den anden Halvdeel af Felttoget, da han var Keiserens tjenstgiørende Adjutant, ofte paa et Straaleie eller paa et Par Stole i Napoleons Forgemak, for, naar vigtige Meldinger eller Depescher indløb, at vække ham maaskee sex til otte Gange i een Nat. I dette Forværelse laae alle Tjenstgiørende paa spredt Halm; to Adjutanter, af hvilke hver igien havde sin Adjutant, der brugtes til at sendes med Ordrer, og som afløste hinanden; en Staldmester, et Par Ordonnants-Officerer, to Pager — desuden ofte tillige Enhver, der, naar alt var i spændt Forventning i Anledning af Hovedqvarterets nærforestaaende Opbrud eller en overhængende Fægtning, kunde vente at blive kaldet. Som en Følge heraf saae det tit i Forværelset ud som i Bugen paa den trojanske Hest. Rustan, den vidtbe-

rømte Mameluk — den ægte nemlig, som Napoleon havde bragt med fra Ægypten — sov altid paa Gulvet næstved Keiserens Værelse. Til Hest fulgte han altid Napoleon som hans Rideknegt, kun røgtede han ikke selv hans Hest, og havde ligesaa mange Reserveheste, som Keiseren. Saasnart denne steeg til Hest, var Rustan bag ham, med hans Overkjole, Kappe og en lille Vadsæk, ogsaa med et Voxtafts-Overtræk til sig selv. Han klædte Napoleon af og paa, var stedse i Nærheden, og opvartede ham undertiden ved Taflet. Man giør dog Rustan for stor Ære, hvis man troer, at han var i Besiddelse af nogen særegen Fortroelighed, eller Rang. Endskiøndt han allerede havde fulgt Keiseren i saa mange Fægtninger, saa havde dog ikke engang faaet Æreslegionens Kors. Caulincourt og Keiserens ældste Ledsagere sagde Du til Rustan, og han levede med det keiserlige Huses mere anseete Betjente. Denne Mand, der nu ansaae Frankrig som sit andet Fødeland, og havde ægtet en Pariserinde, hvis Billed stedse hang paa hans bare Bryst, havde meget Anbefalende i sit aabne Ansigt, i det store brune Øie, og et saa frit hjerteligt Væsen, at det ei er forunderligt, at Napoleon ganske troede at kunne forlade sig paa hans Troeskab. Og dog fulgte Rustan ikke med, da Keiseren steeg ned fra sin Høiheds Spidse og gik til Elba. Jeg troer, han har frygtet for at Na-

poleons Sindsstemning vilde efter denne Katastrophe blive alt for mørk og knarvurren, og han har derfor givet det behagelige borgerlige Liv i Paris, som han meget elskede, Fortrinet.

Foruden ham var der endnu en Qvasi-Mameluk til Napoleons Opvartning i Hovedqvarteret, en født Versailler. Han var klædt som Rustan, dog uden dennes Egenheder, og holdtes paa en vis Maade allene i Reserve ved den større Afdeeling af den keiserlige Hofholdning, istedetfor at Rustan allene tilhørte Keiseren.

Naar jeg taler om Napoleons Kabinet, saa betyder dette, under Felttoget, det største eller meest passende Gemak i den Bygning, der tjente til Opholdssted og Arbeids-Værelse for ham og hans Kabinetssecretairer. Dette Kabinet syntes at være af større Vigtighed, end det Gemak, han selv beboede. Forblev Napoleon ved Bivouaken hos Tropperne, saa opsloges umiddelbart ved Siden af hans eget Telt et tilstødende for Kabinettet, altid eens og med den største Nøiagtighed indrettet. Midt i Værelset (eller Teltet) stod et stort Bord, hvorpaa det bedste Chart over Krigsskuepladsen blev udbredet. I Sachsen var det Petri's Chart, fordi Napoleon i Aaret 1806 havde vant sig til dette og satte fortrinlig Priis derpaa *). Man havde

*) Nu og da betjente han sig dog ogsaa af de Backenbergske Blade.

endnu det samme Exemplar, og det blev sædvanligen alt førend han treen ind tilbørligt orienteret og overalt besat med Knappenaale, hvis Hoveder havde forskiellige Farver, for at bemærke de forskiellige Armeecorpsers og Fiendens Stillinger. Denne Forretning besørgede Directeuren for Keiserens Bureau topographique, en Mand, der næsten uafladeligt maatte arbeide med ham og bedst kiendte Stillingerne og Situationerne. Laae dette Chart ikke allerede færdigt naar Napoleon kom, saa maatte det dog umiddelbart efter hans Ankomst skaffes tilveie, thi det var ham uundværligt og syntes at ligge ham mere paa Hjertet end andre Livets Fornødenheder. Om Natten brændte omtrent 20 til 30 Lys omkring det, og i Midten laae Passeren. Reed han, saa førte Over-Staldmesteren Caulincourt det fornødne Blad af Chartet sammenbundet paa Brystet, efterdi han altid var Napoleon nærmest, og naar denne sagde: la carte! strax kunde række ham det.

Det hændtes engang at Keiseren, medens man reed, forlangte Chartet, og dette ikke var sammenlagt paa den tilbørlige Maade, saa at Egnen strax kunde falde i Øinene. Han kunde derfor ikke finde Rede i det, blev fortrædelig, fordi han, i det han reed videre, vilde uddeele Ordres derefter. Som han vilde lægge det rigtigt, fik Vinden fat deri, saa det flagrede, og nu kastede

han det i Ærgrelse paa Jorden, saa det faldt ved Hertugen af Vicenzas Hest. Hertugen maatte nu staae af og med en Pages Hjelp bringe Chartet i Orden. Men formodentlig gjorde hiin Overilelse Keiseren ondt, thi kort efter sagde han meget mildere: donnez moi la carte (giv mig Chartet), og betydede Caulincourt at han altid maatte lægge det rigtigt.

I Kabinettets fire Hjørner sattes fire smaae Borde, naar saadanne kunde faaes, og ved disse Borde arbeidede hans Secretairer; undertiden ogsaa han selv og hans Directeur for det topographiske Bureau. I Almindelighed dicterede han Secretairerne, i det han, fuldt paaklædt, i sin sædvanlige grønne Uniform, og meget ofte med Hatten paa Hovedet, gik op og ned i Værelset. Vant til at see Alt det, som i den største Hurtighed opstod i hans Hoved, ligesaa hastigt udført, kunde heller ingen skrive ham hurtigt nok, og hvad han dicterede maatte derfor sættes paa Papiret i Chiffre. Det er utroeligt, hvor hurtigt Napoleon talte naar han dicterede, og til hvilken Færdighed hans Secretairer havde bragt det i denne Skrivt. En eneste ganske ung Mand, overgik dem alle i Hurtighed. Naturligviis vare hine Chiffre Hieroglypher. Man tilskrev Napoleon en overordentlig Færdighed i at opløse Chiffer-Skrift. Naar det Dicterede var nedskrevet i Chiffre, var dog

først en fjerde Deel af Secretairernes Arbeide færdigt, thi det paalaae dem ordret at dechiffrere det Skrevne. Ved udførlige Forholds-Ordres o. desl. var dette vistnok ingen let Sag, og saa meget vanskeligere, som til alle politiske og militaire Expeditioner, der gik umiddelbart ud fra Napoleon, som det Heles Styrer, aldrig brugtes flere end fire Secretairer, der maatte vænne sig til, at udarbeide Sager, betræffende de forskiælligste Gienstande i Politik og Taktik. Saavidt jeg veed, udfærdigede To Expeditionerne hos ham i Kabinettet. Maaskee kom der netop Rapporter fra en Marschall i Schlesien, hvilke fordrede nye Forholdsordres, medens det paa samme Tid faldt Napoleon ind, at besvare en eller anden fra Spanien indløben Depesche, eller at giøre Udkast til en politisk Afhandling eller en diplomatisk Note, eller at føie en eller anden Foranstaltning i Justits- eller andre Sager. At deeltage snart i hiint og snart atter i dette Arbeid, og ligesaa uopholdeligt at expedere det, sligt vilde vistnok være vanskeligt for Enhver, der ikke havde samme klare Oversyn deraf, som Den, fra hvem det Alt gik ud. Dog Vanen giør det sværeste Arbeid lettere og de levede vedvarende i denne uudtømmelige Aands Sphære, fra hvilken hundredfold Ideer udstrømmede. De vare paa en Maade Forbindelses-Traaden mellem Keiseren og Civil- og Krigs-Cancellierne under

Hertugen af Bassano (Maret) og Prindsen af Neufchatel (Berthier), kort mellem alle de forskiellige Autoriteter i Frankrig, hvilke umiddelbart modtoge Keiserens Befalinger.

Man maa forundre sig over at med dette ringe Personale kunde udrettes saa meget, uden at forstyrre Forretningernes ordentlige Gange. Hoved-Aarsagen maa vel søges i den omfattende Korthed, hvortil de, der nærmest omgave Napoleon, vare vante. Iøvrigt udarbeidedes i hans Kabinet allene Det fuldstændigt, som især interesserede ham. Hertil kan fortrinligen regnes Politik og Befæstningskonst. Armeernes Stillinger, saavelsom de forskiellige Massers Sammensætning, deres Forbindelse og Bestemmelse, kiendte han vel aldeles nøie, men de detaillerede Befalinger hørte mere til Berthiers Forretninger, og denne benyttede sin talrige Generalstab til Udførelsen.

Ved Stilens Precision og Forretningernes nøie Iagttagelse, kunde ikke saa let noget blive liggende. I det mindste vare Napoleons Secretairer vante til en Hurtighed, som strakte sig selv til Sager, der vare tilsyneladende ubetydelige, naar de vare komne, eller skulde komme til hans Kundskab. Skulde en Sag foredrages ham selv, eller havde han bevilget noget, saa kunde man stole paa at Resolutionen om faa Dage blev expederet.

Denne Nøiagtighed gik saa vidt, at man ved

Forretninger, der gik giennem flere Bureauer, kunde forud bestemme Dagen, paa hvilken de i dette eller hiint maatte komme til Afgiørelse. Dette er i et Hovedqvarteer og i Bisager, der ikke høre til de strategiske Foranstaltninger, saare meget, og denne Raskhed i Forretningernes Gang maa upaatvivleligen tilskrives Napoleons utaalmodige immerskyndende Virksomhed. Dog kunde Tilfælde indtræffe, da denne Virksomhed pludseligen standsede og Alt da paa eengang hensank maaskee hele Dage i stump forventningsfuld Stilhed.

Ved Napoleons Kabinet fandtes ingen Registratorer, Archivarer, Cancellister, Copiister o. s. v. Der var en Gardien du portefeuil (Portefeuille-Bevarer); hvortil man rimeligviis havde udsøgt den taalmodigste Mand i hele Frankrig. Hans Liv var, midt i Krigens Tummel, visseligen det meest eensformige, men ogsaa det kedsomste i Hovedqvarteret. Flere Aars prøvede Troeskab sikkrede ham denne Post. Han var iøvrigt klædt som en sædvanlig Dørvogter, bar den broderede Krave, de høiere Hofbetjentes Distinction — liig Kammertjenerne. Men han havde Opsynet over Kabinettets store Læder-Portefeuiller, og alle Archivets Kister og Kasser, hvortil det topographiske Bureau ogsaa hørte. Han var denne Helligdoms Bevogter, og forlod aldrig Kabinettets Dør naar han ikke formedelst Upasselighed afløstes. Til denne Post

hørte baade et stærkt Legem og et taaligt Sind, da han ogsaa om Natten, naar det faldt Napoleon ind at arbeide, maatte være paa sin Post og holde ud der. Naar Hovedqvarteret brød op, saa var denne synderlige Archivarius ved Kabinettets Fourgons (Bagagevogne) eller ved det topographiske Bureau. Dettes egentligt mobile Deel, som stedse fulgte Hovedqvarteret, bestod kun af to Vogne. En større Deel havde man ladet blive tilbage paa Grændsen, og da man i dette Felttog havde indskrænket Alt, saa var sligt ogsaa skeet med den store Mængde Landcharter. I Felttoget mod Rusland havde man i denne Henseende liidt et meget føleligt Tab, et Tab, som efter en af Keiserens Huus-Officerers Tilstaaelse, var aldeles uopretteligt. Af alle de skiønne Charter og Planer, med hvilke man til hiint Tog forsynede sig, var intet, ikke det mindste Blad, kommet tilbage. Napoleons Yndlings-Kiæphest, hans Plankammer, tabtes ogsaa. Gid disse sjeldne og herlige Arbeider, der skulde tjene til Grundvold for Rigernes Nytte og Velstand og ikke til deres Ødelæggelse, maatte være faldne i Kienderes og Formaaendes Hænder.

To Chasseurs (Jægere) af Garden til Hest vare bestemte til at transportere de uundværligste geographiske Hjelpemidler. Disse to Jægere, som kaldtes chasseurs du portefeuil, bleve hvergang udtagne til denne Ærespost af Chasseurgardens

vagthavende Officerer, og den ærværdige Læder-Portefeuille overleveredes dem af Aide de camp de service (den tjenstgiørende Adjutant). De fulgte umiddelbart efter Adjutanterne, eller dem, der vare nærmest om Napoleon, enten han nu var til Vogns eller til Hest; og i Følelsen af deres høie Bestemmelse rede de fast Alt omkuld, som kunde fjerne dem eet Skridt fra det dem anviste Punkt.

Overhoved vare de, som maatte følge ham, vante til paa det ubøieligste at forsvare deres Post, hvilket var en Følge af Over-Staldmesteren Caulincourts strenge Opmærksomhed, der viste sig i hele det keiserlige Huses Bestyrelse. Giennem ham meddeeltes, efter Stormarschall Durocs Død, alle Befalinger angaaende Marsch og Qvarterer, ligeledes alle Sager, betræffende Stald, Relais, Kiøkken, Oekonomie, Betjente og især Coureren og Estafetter. Til de Portefeuiller, der bragdes af Coureren, havde Caulincourt Nøglerne; han aabnede dem og overleverede Keiseren, hvad der var til ham, enten det var paa Marschen eller i Kabinettet. Sad han i Vognen, saa foer alt frem i Trav og Gallop. Caulincourt sprang af Hesten, tog Coureren tilside, aabnede Portefeuillen, jog derpaa efter Napoleons Vogn, gav ham Depescherne, og nu fløi kort efter hele Hobe af Couverts og Omslag ud af Vognen.

En slig Papir-Regn traf ofte de næst efter Vognen følgende Heste; thi naar Napoleon reiste kiørende, saa bleve de Sager, til hvis Giennemsyn han ei havde havt Tid i Kabinettet, stukne i Vognens Sidegiemmer. Disse undersøgde han nu, saasnart man kom paa frie Mark, især naar Egnen var ham ligegyldig eller bekiendt. Alle Rapporter, der ei mere skulde bruges, bleve giennemskaarne eller revne itu og disse Stumper fløi som en Bisværm ud af Vognen og begroves i Støv af de iilende Hjul. Formodentligt havde Berthier den Forretning at giennemskiære disse Papirer, thi man saae at de med Omhu vare sønderrevne. Maaskee skaffede Napoleon sig ogsaa selv Tidsfordriv dermed, da han intet Øieblik kunde være roelig. Berthier sad sædvanligen i Vognen hos ham; var Berthier andensteds, saa modtog Caulincourt hans Plads, men fremfor alle Kongen af Neapel, naar han var tilstede. Havde nu Berthier (eller hvo af de andre der var i hans Sted) intet meer at sige Napoleon, eller denne ham, og blev Keiseren endeligen ogsaa kied af at lege med Karethvinduets Qvaster, saa faldt han i Søvn. Men for at beskytte ham mod Kedsomhed, fyldte man ogsaa, naar ingen Rapporter eller deslige vare indkomne, alle Vognens Sidelommer med Aviser og Dagblade fra Paris. Ogsaa disse fløi, naar han flygteligen havde giennemløbet dem, ud paa den

eftertravende Suite, og snappedes begiærligen af de Nyefigne, eller optoges, naar de for det efterjagende Tros dertil fandt Leilighed. Selv med et lille Haandbibliothek kunde man her berige sig, naar ellers Tid og Omstændigheder tillode det; thi gaves der for Øieblikket ingen nye Tidender og Dagblade, saa indeholdt Karethlommerne nyere i Paris udkomne Skrifter, endog Romaner, temmeligt voluminøse men blot heftede, og disse tilfredsstillede da kun meget ufuldstændigt Napoleons efter aandelig Nydelse stræbende Sjæl. Ogsaa disse Ulykkelige bleve da, naar de første Siders Indhold ei vakde hans Interesse, kastede overbord. Af Nysgierrighed tog En eller Anden i Følget sig ofte af de Faldne; de bleve desuden de bag efter marscherende Soldaters Bytte. Engang kastedes saaledes et heelt Værk af fire eller sex Bind ud af Vognen; det var en ganske uskyldig engelsk Roman, oversat paa fransk.

Over-Staldmester Caulincourt sørgede med ubeskrivelig Iver, og den allerstørste Opmærksomhed og Nøiagtighed for Napoleons Fornødenheder. En uafbrudt Driftighed var desuden et Hovedtræk i hans Charakteer. Derhos var det forunderligt at han, uagtet de mange vigtige politiske og andre Sager, Keiseren overdrog ham, dog stedse endnu havde Tid tilovers, til at bemærke og besørge de mindste Smaating i den keiserlige Huusholdning.

Han var ofte saa sysselsat som en Moder med sine Smaae, og Napoleon havde neppe kunnet finde en Tiener driftigere, omhyggeligere, og mere utrættelig. Tilmed havde han det Talent, at kunne ordne alt i største Korthed og med faa Ord. Kun en eeneste Secretair gik ham til Haande, og naar Caulincourt maaskee havde maattet arbeide hele Nætter hos Napoleon, saa var han dog, naar der brødes op, den Første, og skyede ingen Besværligheder, saa trættende de endog monne være. Han var næsten altid til Hest, og reed sædvanligt ved Siden af Vognen; men naar Hertugen havde andre Forretninger at udføre, saa modtog een af de to tjenstgiørende Staldmestere hans Plads. Hans Forretninger vare siden Duroc's Død betydeligen formeerede. Dog troer jeg, at Keiserens Tone var aabenhjertigere og fortroeligere mod Duroc, end mod Caulincourt, saa meget Napoleon endog paaskiønnede dennes ualmindelige Brugbarhed og Talent. I Caulincourts Adfærd mod Keiseren, var der, med al hans Hengivenhed, altid en vis Kulde og stiv Observants, som Duroc mindre syntes at iagttage. Desuden, endskiøndt Caulincourt aldrig skjulte Ting for Napoleon, som Andre af Frygt for Unaade vilde have fortiet, og skiøndt han altsaa i denne Henseende talde aabenhjertet med ham, viiste han dog ogsaa paa den anden Side Keiseren en overdreven Hylding paa en Maade,

der forvænte ham. Hertil regner jeg visse Vink og Foranstaltninger til Keiserens Modtagelse, f. Ex. til Illuminationer, der anordnedes under den Forevending, at de om Natten ankommende Tropper saaledes bedre kunde finde Gaderne og de dem anviste Qvarterer. Derimod havde Caulincourt den store Fortjeneste, ligefrem at yttre Keiseren sin Bekymring, for mangen Fare, som truede Hans Majestæts Foretagender, at giøre ham bekiendt med de i Armeen foregaaende Uordener og med Soldaternes Udaad. Han anbefalede ogsaa Trængende, som henvendte sig til ham, naar deres Ansøgninger ei laae aldeles uden for hans Forretningers Kreds, og han vaagede strengt over oekonomiske Gienstande. Hertugen var overhovedet meget streng, undertiden ogsaa overordentligt grov. Denne Vane var skrækkeligen udbredt blandt de ellers saa galante Franskmænd. Hvor meget vilde en saadan fordum bluedes ved i anstændige Personers Nærværelse at bruge nogle af de pøbelagtigste Udtryk og Skiældsord, hvilke ellers kun hørtes blandt Sjouvere og Vognmandskarle.

Slemt nok var det, naar Napoleon selv, i Hidsighed, sagde til een af sine Staldmestere: Je vous ferai donner cent coups de baton; Vous étes tous de j—f; je vous ferai f—tous! f— (Jeg skal lade Jer give hundrede Stokkeprygl; I

er alle tilsammen . . . . . .) fordi man havde forsømt at besørge en Postrider og var faret vild af Veien. Dog en Keiser behøver ikke at taale slige Forsømmelser [og man veed at andre store Monarker, f. Ex. Preussens Frederik den Anden, heller ikke i slige Tilfælde yttrede deres Harme i fine Udtryk]; at derimod hans Undergivne hyppigen tillode sig liignende Adfærd, var vistnok meget værre.

Af de gamle galante franske Hofmænd gaves der overmaade faa i den franske Keisers Hovedqvarteer. Den elskværdigste af dem alle var General Narbonne, forhen Gesandt ved det keiserlig østerrigske Hof, og sidst Gouverneur i Fæstningen Torgau, hvor han døde i Høst 1813 under denne Fæstnings Beleiring. Under Vaabenstilstanden opholdt han sig i det keiserlige Hovedqvarteer, efter at have tilligemed Overstaldmesteren Caulincourt bivaanet Freds-Underhandlingerne i Prag.

Blandt Keiserens øvrige Adjutanter udmærkede sig ved Fiinhed og Indsigter Generalerne Flahault, Drouot, Durosnel, Oberst Bernard. De syntes at være ham meget hengivne, vare høist driftige og altid glade naar Napoleon overdrog dem særegne Forretninger, fordi de tillige ansaae de militaire Bestemmelser, hvilke han meddeelte dem, for meget lærerige. Flahault, en Mand af meget anbefalende Udvortes, megen Levemaade og

Duelighed i Forretninger, sendtes i Foraaret til den bøhmiske Grændse for at modtage Kongen af Sachsen, og blev, for at bringe adskillige Vaabenstilstanden betræffende Punkter i Rigtighed, saalænge den varede som Commissarius i Liegnitz. — Drouot, Artillerie-Officeer, brugtes altid i Fægtningerne til de vigtigste Opstillinger af Artilleriet. Han fulgte siden Napoleon til Elba og blev hos ham der. Som et meget sjeldent Træk hos en fransk General kan man vistnok antage Drouots Religiositet. Bibelen var hans Yndlings-Lecture og han førte den bestandigt med sig; hvilket han ogsaa engang offentligt fortalte de andre Herrer af Staben. Maaskee havde han tillige en Smule Tilbøielighed til Pietisme og Overtroe; thi da han, ifølge sit Kald, altid af Keiseren skikkedes til de Punkter, hvor det gik varmest til, saa tog Drouot i Bataillerne stedse sin gamle Artillerie-Uniform paa, til hvilken han havde stor Tillid, fordi han i den aldrig havde fristet noget Vanheld. Naar han kom til Batterierne steeg han hvergang af Hesten, og havde virkeligen den Lykke at hverken han eller hans Heste nogensinde fik det mindste Saar. Jøvrigt var han ligesaa beskeden, som indsigtsfuld, og syntes at besjæles af ægte Nationalfølelse. Durosnel var Commandant i Dresden fra de Franskes Indrykken til Stadens Overgivelse. Hans elskværdige og humane Opfør-

sel har gjort ham agtet af alle Sachser. Oberst Bernard tjente som Ingenieur, byggede under Napoleons særegne Anviisnig Pæle-Broen i Dresden og maatte under Vaabenstilstanden være behjelpelig i at bestyre Fæstnings-Arbeiderne om Staden. Jeg kan erindre, at Napoleon, paa Bastionen ved Tøihuset, selv dicterede ham Befalinger til nye Arbeider, hvilke Ordrer Bernard nedskrev i sin Tegnebog. Han havde siden ved Zittau det Uheld, at styrte i en Grav med sin Hest og bræk-ke et Been. Det var ved en af de natlige Excursioner til Hest, hvor alt uden Skaansel jog og trængte sig sammen om hinanden.

De øvrige tjenstgiørende Adjutanter vare: General Grev Lobau (ellers Mouton) en Mand der med stor personlig Tapperhed forbandt overordentlig Raahed og Stolthed. Disse Egenskaber afprægede sig i hele hans Udvortes. Under Vaabenstilstanden maatte han — efter Soults Afreise som Gardens General-Commandeur og indtil Droupt erholdt denne Post — commandere Troppernes daglige Øvelser paa den Friederichstadske Marsmark. Da Vandammes Armee-Corps var bleven adsplittet ved Culm, organiserede Grev Lobau det paa nye, suppleret med friske Folk og nyt Skyts. Som Commandeur for disse Tropper stod han ved Bøhmens Hovedpas, og ved Felttogets Slutning med Marschal Gouvion St. Cyr i Dresden. Efter

det mislykkede Udfald, hvilket han anførte, kom han med den øvrige Garnison i østerrigsk Fangenskab. Corbineau — som syntes at være af stille men meget knarvurren Sindsstemning — fik Commando over en Cavallerie-Division under Vandammes Corps, fik ved Culm et Saar i Hovedet, men reddede sig ved Flugt til Sachsen. Hans sildigere Skiæbne er mig ikke bekiendt. Om Duc de Plaisance, Sønnen, veed jeg intet andet at sige, end at Paris med sine Glæder syntes at være ham langt kiærere end dette Felttog. Dejean, om hvem heller intet Udmærket er at fortælle, sendtes den nys oprettede Ære-Garde imøde ved Mainz og bragde den under Vaabenstilstanden til Dresden. Men, besad han endogsaa andre Kundskaber, var han dog neppe skikket til at hæve et nyligt skabt Cavallerie-Corps til Konstens Spidse. Udentvivl faldt disse Troppers Mangler Keiseren selv i Øinene; han fordeelte derfor alle de fire temmeligt svage Regimenter mellem Gardens øvrige Cavallerie, der skulde lære dem Tjenesten. Man veed at disse unge Mennesker, som havde ladet sig sammenbringe allene ved den inciterede Æresfølelse, intet udrettede, uagtet deres meget gode Villie og uagtet alle de Smigrerier, man anvendte paa dem. General Hogendorp*) gjorde sjeldent Tjeneste

*) En Hollænder. Adskilligt om ham findes i Major Grev Danneskiold Løwendals: Felttoget ved

hos Keiseren, og leed af Podagra. Han var i kort Tid, før Vaabenstilstanden sluttedes, Commandant i Breslau og ansattes siden i Hamburg under Davoust. Vel har han i offentlige Blade just ikke faaet synderlig Roes; men han forekom mig dog ikke at være tyrannisk sindet, og jeg sætter derfor hans Opførsel mere paa Davousts Regning.

Den største Deel af disse Keiserens Aides de Camp (Adjutanter), næsten samtlige i en Alder af mellem 30 og 40 Aar, bleve udnævnte til deres Poster kort førend nærværende Felttog, da deres Forgængere enten omkom i Rusland, eller, efter den store Armees Opløsning, ansattes paa anden Maade ved dens nye Organisation. To af Adjutanterne havde dagligen Tjeneste hos Keiseren; det var da deres Pligt, om Dagen saavelsom om Natten at være tilstede i hans Forgemak (dog troer jeg at dette iagttoges mindre strengt under Vaabenstilstanden). Ligeledes maatte de ogsaa melde Enhver, der kaldtes til Keiseren, eller forlangte Audients, naar han ikke paa Grund af sin Rang i Hovedqvarteret havde umiddelbar Adgang. Den meldende Adjutant bankede tre Gange paa Kabinetsdørren, aabnede den derpaa halvt og nævnede da Navnet. Behagede det Keiseren at modtage den Meldte, saa lukkede Dørvogteren strax op; i

Neder-Elben; f. Ex. S. 212—13 i Capitain Jahns tydske Oversættelse.

andet Tilfælde blev den Ankomne saalænge i Forgemakket, til maaskee den i Kabinettet arbeidende Oberst Bacler d'Albe kaldte ham ind.

Denne Officeer, som, formedelst sine store geographiske Indsigter og sin Flid, to forskiellige Gange var af Napoleon kaldet til Directeur for det topographiske Bureau, havde i en Række af Aar erhvervet sig Keiserens særegne Tillid, men var tillige, saalænge Arbeiderne i Kabinettet trivedes, en fuldstændig Slave af hans Villie; thi oftere og pludseligere end selv nogen af Adjutanterne kaldtes han da til enhver Time, Dag eller Nat, til Napoleon. Intet Øieblik var han nu sin egen Herre, og han syntes reent at opoffre sin hele Existents til Tjenestens piinlige Uroe og Keiserens Luner. Til Lykke stemmede d'Albes Levemaade overeens med hans Flid; hvormeget han havde uddannet sit Talent som Maler, har han viist ved Udstillingerne i Paris, og som Topograph er han bekiendt ved sit meget skiønne Chart over Italien. Ved sine uafbrudte Studeringer blev han Napoleon næsten unundværlig. Charternes Berigtigelse, Materialiernes Sammensætning og Suppleren, Bestemmelsen af vidtløftige Marscher og Operations-Linier, var fornemmeligt hans Arbeid. Napoleon talte med faa Ord; d'Albe forstod ham, og udarbeidede Opgaven i Keiserens Aand, med samme Klarhed og Korthed og uden alt Ceremonielt. Men

denne bestandige nære Omgang med Napoleon gav ham ogsaa Ret til ofte at betjene sig af en Tone, som Napoleon — synderligt nok — taalde af Andre, naar de med Grundighed og Fasthed vare istand til at giendrive ham. Jeg veed, at han engang rasede frygteligt i Anledning af en Plan, en Rapport, eller andet Document, som han antog var i Oberstens Værge. Ved denne Leilighed maae temmeligt hæftige Yttringer om hans Undergivnes Uagtsomhed og slette Hukommelse være undslupne ham, saa at d'Albe tilsidst, meget opbragt, brød ud: Je sais bien que V. M. a une parfaite connoisance des chiffres, une excellente mémoire — mais enfin — je sais ce que je sais &c.! (Ja jeg veed nok, at D. M. har fuldkommen Indsigt i Chiffer-Skriften, en fortræffelig Hukommelse — men ikke desmindre — jeg veed hvad jeg veed o. s. v.) Napoleon taug omsider, og Papiret blev andetsteds fundet. D'Albe forbandt med stor Tjenstiver en vis Nationalstolthed, der udartede til Haardhed, Ringeagt og Raahed mod Frankrigs Fiender. Ils feront des fautes, nous tomberons sur eux — nous les écraserons! (De vil begaae Feil, vi styrte os over dem og knuse dem) saaledes talde hans Hengivenhed og Tillid til Napoleons Planer, hvilke han var vant til at see udførte med den største Punktlighed. Han var Keiseren inderlig hengiven, og af en lige Hengivenhed beslæledes

næsten alle de, der omgave Napoleon, og i ham saae Skaberen og Opholderen af de franske Vaabens Hæder. D'Albe var ligesaa gammel i Tjenesten som adskillige Marschaller og Divisions-Generaler, og havde dog ikke holdt Skridt med dem i Avancement, uagtet hans Uundværlighed for Napoleon. Han var den Sidste, Keiseren brugde, førend Hovedqvarteret brød op, og maatte atter være den Første til Arbeid, naar Napoleon ankom. Paa Marscherne derimod var han friere, og i Slaget talde Keiseren sædvanligt ikkun med ham naar det angik geographiske Gienstande. Til Medhjelper ved det topographiske Bureau havde han to Ingenieur-Officerer, af hvilke den eene næsten altid arbeidede i Marken, og den anden paa en Maade fungerede som Underopsynsmand ved Plankammeret.

Disse tre Mænd, tilligemed fire Geheime-Secretairer og den første Ordonnants-Officeer, Gourgault, udgjorde et Slags hemmeligt Raad, afsondret fra det keiserlige Huses øvrige Grene. Da deres Forretninger, udgaaende aldeles umiddelbart fra Napoleons egen Person, havde en aldeles eiendommelig Gang, saa var der ogsaa altid i Palaiet dækket et eget Taffel for dem, for at hine Forretninger kunde være aldeles utvungne og uhindrede.

Den nysnævnte første Ordonnants-Officeer,

Gourgault, besørgede de vigtigste Depescher og Ordres, fornemmelig i Artillerie-Commando-Sager, og han er upaatvivlelig den samme, der som „General Gourgaud" fulgde Napoleon til Øen St. Helena.

Hele det øvrige Personale spiste ved to Tafler, af hvilke det eene var bestemt for Over-Officererne, det andet for de øvrige tjenstgiørende Officerer. Til de første hørte Palai-Marschallen, Overstaldmesteren, de i Hovedqvarteret værende Marschaller (Bessieres, Soult) eller undertiden fremmede Generaler, Keiserens Adjutanter, General Guyot som Commandeur for Hestgardens Escorter og Guider, Grev Turenne som Grandmaitre de la Garderobe, og Staldmesterne, der, som Baroner, endnu havde Rang som Oberster. Til det andet Taffel hørte Ordonnants-Officererne, Adjutanterne hos Keiserens Aides de Camp, de vagthavende Officerer, Gensd'armerie-Officererne, Pagerne, det keiserlige Huses Chirurger, og le Payen (Kabinets-Kassereren).

Sædvanligt skeete Opvartningen ved begge disse Tafler, efter hinanden, i meget punktlig Orden, af nogle faa Domestiker, og endnu førend Napoleons eget Taffel. Kabinettets Personale gik derimod tilbords først efter Keiseren. Under hele Felttoget spiste Prindsen af Wagram (Berthier) allene med ham, undtagen naar Kongen af Neapel

var tilstede, eller ogsaa blev, naar Berthier, f. Ex., var upasselig, Overstaldmesteren og en Marschal kaldet til Taflet. Vel blev her, paa fransk Maade, serveret omtrent med tolv til sexten fortræffeligt lavede Retter, men Napoleon var desuagtet i Spisen og Drikken meget tarvelig. Berthier skiænkede i hans Glas, men talde meget lidet ved Bordet, Rustan eller en anden Kammertjener vartede op. Meget ofte bleve, over Taflet, Officerer, som bragde Depescher, eller andre nys Ankomne indladte, og aflagde deres Rapporter, medens Keiseren, meget hungrig, næsten slugte Maden *). Medens Vaabenstilstanden varede havde en af de franske Skuespillerinder, Demois. Bourgoing, hvem han vel maatte være særdeles gunstig, den Lykke, at indbydes til Frokost-Taflet tilligemed Berthier og Caulincourt. Det var et sjeldent Syn i Keiserens Forgemak at see en elegant klædt Pariserinde, siddende ganske eene og ventende paa at Fløidørrene bleve aabnede. Man forsikkrede ved denne Leilighed, at ogsaa Kongerne af Frankrig fordum havde ladet udmærket talentfulde Kunstnere — Mimiker, Sangerinder, Virtuoser — indbyde til Frokost. Om Napoleon nu enten blot for at efter-

*) I Paris skal Napoleon ofte, naar Forretninger længe havde fruglet hele hans Opmærksomhed, og man erindrede ham om Taflet, i Distraction have spurgt: n'ai-je pas encore dîné? (Har jeg ikke splist til Middag endnu?)

liigne hiine, eller for at smigre Konsten, eller af Særhed eller i andre Hensigter indbød slige Folk, er uafgjort. Saa nær Forbindelse jeg endog i denne Periode stod i med det keiserlige Hof eller la maison de l'Empereur, saa har jeg dog aldrig der (jeg taler ikke om de offentlige Hof-Cirkler) seet noget elskværdigt eller forførisk Væsen, undtagen den ovennævnte Dame. Der hørte virkeligen ogsaa aldeles usædvanlige Roeligheds eller Uvirksomheds Perioder til, for at erindre Napoleons uroeligen stormende Aand om Nydelsens Fortryllelser.

Regelrette Arbeidstimer iagttoges ikke i Hovedqvarteret. Alting skedte pludseligt, og dog maatte enhver øieblikkeligen være tilstede og bereedt til Tjeneste. Forretningernes Natur, de indkommende Meldelser, Courerernes Ankomst, var Napoleons Uhr, hvorefter han inddeelte sin Tid. Ingen vidste hans Bestemmelser (om Afreise, Opbrud o. s. v.), forud. Selv Caulincourt fik meget sildigt Vink derom i Forveien, naar han fik noget, og alle andre maatte giætte sig til hvad der skulde skee. Man har engang, aldeles grundløst, troet at han lod Andre arbeide for sig. Tvertimod Hoved-Planerne til alle Operationer gik allene ud fra ham: Berthier turde maaskee allene henkaste Bemærkninger, men Commandosagernes videre Udførelse hvilede paa ham. Meget ofte uddroges

Opbrudet nogle Timer og halve Dage, og til det sidste Ord, Napoleon dicterede i sit Kabinet, sluttede sig endeligen umiddelbart den tørre Befaling: la voiture! (Vognen!) eller: à cheval! (til Hest!) og, som ved et elektrisk Slag, satte nu Alt, som skulde følge med, sig i Bevægelse. I dette Øieblik erfoer man først, hvad Vei der skulde tages. Over-Staldmesteren, eller, naar denne var sendt bort i noget Ærinde, en Staldmester, reed paa høire Side af Vognen; General Guyot, eller den ham i Rangen næstfølgende Officeer, paa venstre Side, de jour havende Adjutanter, Staldmestere, Ordonnants-Officerer, Pager, et Par Heste — til Brug for Keiseren og Berthier — Rustan, le chasseur du Portefeuil, og en anden Cavallerist til Caulincourts Tjeneste, fulgde umiddelbart bag efter Vognen, og derpaa en Escorte af Chasseurs, en Officeer og 24 Mand, alle til Hest. Dette var den engang fastsatte Orden, som altid iagttages med største Strenghed og Nøiagtighed. Hvad flere Officerer og Heste, der endnu skulde eller vilde følge Toget, maatte efter udtrykkelig Befaling, ikke ride foran Bedækningen, og ikkun Generaler af høiere Rang sluttede sig nu og da tæt bag til eller ved Siden af Vognen. Saaledes gik det, som en brusende Vind, i stærkt Trav, Dag og Nat, mange Miil fremad, og hvo der om Natten var forpligtet til at følge denne Strøm, havde intet

behageligt Lod. Hvor Veien blev snævrere, trængte Alt sig, i Tjenstiver, vildt mellem hinanden, og bedst vare da de to Ordonnants-Officerer farne, der i nogen Frastand rede foran Vognen, og de to Chasseurs, som rede igien foran dem. Alle de andre satte Hals og Been paa Spil, thi Tjenerne med Napoleons Haand-Heste ansaae sig selv for de fornemste i Hoben; den Chasseur, der førdte Portefeuillen ligeledes, som og Ordonnants-Officererne og Pagerne; enhver var det ogsaa i sit Slags i det Øieblik, Keiseren vinkede; saaledes stormede da Alt frem ved Siden af hinanden, i Hede og Støv, i Taage og om Natten. Paa samme Tid, Napoleon holdt stille, maatte Ridehestene ogsaa være tilstede, og fire Chasseurs af Bedækningens Tete sprang af, satte Bajonetterne paa Karabinerne, skuldrede og stillede sig i Quarree omkring ham. Det samme fandt Sted, naar et naturligt Behov nødte Hs. Majestæt til at stige af eller ud, eller ogsaa naar han holdt stille, for tilfods at undersøge Egnen eller Fienden; i sligt Tilfælde dannedes en meget større Quarree, som da trak sig, i Forhold til hans Bevægelser, dog utvungen, saaledes med ham, at han stedse havde frit Rum til at anstille sine Observationer i alle Retninger fremad og til Siderne. Vare de Gienstande, Napoleon vilde observere, længere borte, saa bragde den tjensthavende Page den store Kikkert, hvilken han

altid førte, og han eller Caulincourt laante da sin Skulder til Underlag.

Naar Omstændighederne nødte Napoleon til i Morgen- og Aftentimerne, eller i koldt Veirligt, at opholde sig nogen Tid i frie Luft, saa blev af Chasseurerne tændt en Vagtild for ham. Men ogsaa denne var af usædvanlig Størrelse. De største Brændestykker, om mueligt hele Bjelker, maatte blusse i Veiret, og saaledes paa en Maade tjene til Signal for Napoleons Opholdssted. Ligesom ved Taflet var ogsaa her Berthier hans eeneste Selskab; sjeldent andre. De øvrige stode alle ærbødigen i nogen Frastand, dannede en Halvkreds, eller og søgde de, ligesom et Marschals-Taffel, at tænde sig en Marschals-Vagtild. I dybe Tanker, eller i Samtale med Berthier, gik da Napoleon op og ned, og ventede paa Artilleriets fjerne Torden, eller paa andre Efterretninger fra sine Generaler. Blev Tiden ham lang, saa snusede han Tobak, eller skaffede sig i det mindste noget at bestille med Fødderne. Han slyngede med Foden de nærmeste Smaasteen fra sig, eller Træspaaner og Stumper i Ilden. Ganske ledig kunde han aldrig være.

Det var overordentligt, hvorledes Keiseren havde gjort sig en øieblikkelig træffende Dom egen over de i det Fjerne iagttagne Phænomener i visse afgiørende Momenter, især ved at iagttage Damp

og Kanon-Ild. Naturligviis vidste næsten altid kun han allene', fra hvilket Punkt en Forandring ved hans Troppers Angreb skulde skee, og nu var han alt vis paa Udførelsen af hans Befalinger. Saaledes ved Fægtningerne efter Slaget ved Lützen, saaledes ved Bautzen, eller Wurschen, da Ney ankom, og saaledes ved mange andre Leilighededer. Men ogsaa Bedømmelsen af Frastanden, eller den fiendtlige Ilds Nærmelse, slog ham aldrig feil. Enhver det fiendtlige Artilleries Bevægelse eller Styrke, begyndte Tilbagetog eller Sidemanoeuvrer bemærkede han hurtigere og skarpere, end hvilkensomhelst af hans Generaler; saaledes, f. Ex., ved Lützen, Dresden, og hvorsomhelst Fægtninger i hans Synskreds forefaldt. Et Blik i Kikkerten, og han havde med utroelig Hurtighed fattet Billedet af en heel Armee. Saaledes bedømte han, ved at observere fra Høiderne, hele Corps af 50 til 60,000 Mand efter Udstrækning og Stilling.

Engang yttrede Napoleon til Berthier i en ligegyldig Tone: Tout ce que je vois, ce sont à peu près deux corps de 60,000 hommes. Il leur faut plus d'un jour, pour se réunir & pour attaquer. (Alt, hvad jeg seer, er omtrent to Corps af 60,000 Mand. De behøve meer end een Dag for at foreene sig og for at angribe) o. s. v. Udentviol havde man gjort ham opmærksom

paa, at han maaskee endnu samme Dag kunde vente at angribes (fra Böhmen af). Herhos havde han desuden det overordentlige Ingenieur-Talent, hurtigt at kunne orientere sig efter Vinkler, Triangler og langt fraliggende Punkter, og at opfatte Billedet af alle Steder og Egne. Han orienterede sig blot eengang paa fri Mark, efter Chartet, og derefter var, ved videre Fremrykken, Alt ham saa nøie bekiendt, som om han var født i Landet.

Stundom bedømte han vel og Bevægelserne blot i det Store, og befoel da Foretagender, hvis enkelte Vanskeligheder vare ham ubekiendte og som ved hans Generalers strengt punktlige Udførelse havde store Opoffrelser af Mennesker ifølge med sig.

I dette Felttog maatte han særdeles benytte sig af hine Gaver, thi det manglede ham meget paa gode Efterretninger om Fiendens Manoeuvrer og Stillinger. Hertil kom ogsaa, at den lille Krigstjeneste, ligesom og Tjenesten ved det lette Rytterie, var i den nye hurtigt skabte franske Armee meget forsømt, og at dette Rytterie viste den skammeligste Efterladenhed i Posters Udsættelse, Patrouiller, o. s. v. I det Hele stolede man, i Hoved-Udførelsen af Operationerne, paa Keiserens Geni, men Detaillen forsømtes aldeles, da Napoleon ikke kunde umiddelbar indvirke derpaa og en stor Deel af Officererne hverken havde Lyst eller

Erfaring nok til under Krigen selv at underrette og øve det nye Mandskab.

Æreslegionens Orden var en stærk Spore i Napoleons Armee. De ualmindelige Fortrin og Fordeele, den i Frankrig forskaffede sine Besiddere, gjorde den til en af de meest søgte Udmærkelser. Desværre havde ogsaa her, som overalt i Verden selv ved de hensigtsmæssigste Indretninger, de største Misbrug indsneget sig, da mangen af sin Oberst begunstiget Soldat erholdt Ordenen, medens hundrede andre endnu Bravere ingen fik. Dog var det Enhver uformeent, hvis han havde Selvfølelse og Dristighed nok dertil, at vende sig lige til Keiseren selv, naar han troede at være skeet Uret. Sædvanligen bestemte Napoleon, naar en Trop havde udmærket sig meget, eller maaskee snart ovenpaa skulde bruges til noget Vigtigt, et vist Antal Æreslegions-Kors for en Brigade, en Bataillon o. s. v. Individerne stillede sig i en Rad foran Bataillonens Front, bleve Keiseren præsenterede ved Regiments-Commandeuren, og den tjenstgiørende Adjutant optegnede enhvers Navn og Charakteer, til videre Meddelelse til Cancelliet. De Herrer Chirurger, og de Soldater, der vare Opvartere hos Cheferne, vare almindeligviis de, der ved slige Leiligheder trængte sig meest frem. Naturligviis kom det især an paa de høiere Foresattes Upartiskhed og Sindelag, om de vilde handle

i Ordensstifterens Aand. Men jeg har dog seet Officerer, ja endog simple Soldater, som uforfærdet henvendte sig til Keiseren selv med de Ord: Sire, j'ai mérité la croix! (Sire, jeg har fortjent Korset). Han spurgde da sædvanligt med et Smiil: Et comment? (Og hvorledes?); derpaa fortalte da Prætendenten, hvilke Felttog, han havde bivaanet, hvad han havde gjort, at han var forbigaaet, o. s. v., og Napoleon lod enten hans Navn optegne, eller Chefen blev paa Stedet spurgt om Omstændighederne. Stadfæstedes Mandens Udsagn, saa var Sagen strax bragt i Rigtighed. Den Tone, som Officererne og de simple Soldater undertiden betjente sig af mod Keiseren, vilde i enhver anden Nation, end den franske, have været meget synderlig. En Officeer, som Napoleon maaskee havde gjort uforskyldte Bebreidelser for en Forsømmelse, forsvarede sig, siddende paa sin Hest, ved Paraden i hundrede Officerers og Generalers Nærværelse, med en saadan Varme, en saa heftig Gesticulation, at man maatte frygte for at han forløb sig. Napoleon taug og straffede ikke denne Djærvhed.

Stundom gav Keiseren ved utilbørlig Hæftighed Generalerne selv Anledning til dræie Svar (som han dog ogsaa taalte). Engang overøste han General Sebastiani med Bebreidelser, og paastod, at hans Rytterie havde udrettet meget mindre end

General Latour-Maubourgs, der havde erobret saa og saa mange Faner og Kanoner, havde gjort saamange Fanger og endte med disse forfærdelige Ord: f— faites autout qu'eux — Vous commandez des canailles & non pas des soldats! (For Satan, giør det samme som de (L. Maub's Ryttere) — De commanderer Slyngler, og ikke Soldater!) — Sire, je ne commande pas des canailles! (Sire, jeg commanderer ingen Slyngler) sagde Sebastiani tørt og bestemt, og forestillede ham nu, at hans Tropper i en saadan Tilstand, og ved de Mangler, de lede, ei havde formaaet at udrette mere. Hertugen af Tarent stemmede i med ham, og begge bragte endeligen Napoleon til at tie (Caulincourt søgde, for at det Forefaldne ei skulde giøre Opsigt, at faae alle Omstaaende afveien). Disse heftige Vredesudbrud uagtet, vare hans Embedsmænd og Tjenere ham dog altid hengivne, og en stor Deel af dem vare bundne til ham ved Naadesbeviisninger. Han erindrede sig, ogsaa efter længere Tids Forløb, de Personer, om hvilke han troede, at de engang havde viist ham nyttige Tjenester, og han søgde da at belønne dem. N'ai-je pas donné une pension? — il faut lui donner une pension! (Har jeg ikke givet en Pension? — man maa give ham en Pension!) sagde han med en Slags Hjertelighed, efterat have

selv underrettet sig om Sagen, og om faa Dage var Bevilgelsen udfærdiget.

Naar Naadesbeviisninger i Armeen nyeligen vare uddeelte, saa ventede Garderne sædvanligen kort efter varme Dage. Et sikkert Forbud paa slige vare ogsaa visse Taler til Tropperne og Overlevering af Ørne *) til Bataillonerne. Ikke sjeldent virkede Napoleons ofte prøvede og meget formaaende Ord kraftigt paa hans Soldater. Og blandt alle den larmfulde Krigs Optrin gjorde virkeligen Ørnenes høitidelige Overlevering det stærkeste Indtryk. — Mange af de nye Bataillonner havde allerede ved deres Afmarsch fra Frankrig erholdt deres Bannere, hvilke vare saaledes dannede, at under den paa Knappen hvilende Ørn var hæftet en broderet Fane, liig Rytteriets Standarter. Et Overtræk af Læder bedækkede saavel Ørnen som Fanen og maatte ikke aftages førend Keiseren formeligen havde overleveret Bataillonen sin Ørn, hvilken til den Tid ligesom blot var givet den i Forvaring. Paa den til Overleveringen bestemte Dag indfandt Napoleon sig ved Regimentet, ledsaget af sin hele Generalstab. Regimentet stod i tre sluttede Colonner, som gjorde Front indad mod Middelpunktet. Den fjerde Side udfyldte Keise-

*) Som bekiendt kaldtes den daværende franske Armees Faner saaledes, fordi øverst paa Fanestangen var befæstet en Ørn med udbredte Vinger.

rens Følge. Alle Regimentets Officerer traadde samlede frem for Keiseren. Denne, klædt i en simpel graae Overkjole, holdt ganske isoleret fra sin Suite, sædvanligen paa sin Rødfux — hans kiæreste Hest i dette Felttog — og var ved det Simple i hans Udvortes saa meget mere udmærket, efterdi Alt, hvad der var ham nærmest, glimrede i de blaae med Guld rigt besatte Uniformer *). Imedens Prindsen af Wagram (som Armeens Major-General) eller i hans Fraværelse Hertugen af Vicenza (Caulincourt), som næste Grand-Dignitaire, steeg af og lod Overtrækket tage af Fanen, som nu var bragt midt foran den af Officererne dannede Linie, sloge alle Regimentets Tambourer en vedvarende Hvirvel, indtil Berthier (Prindsen af Wagram) havde modtaget Ørnen og stillet sig, adskilt fra de Øvrige, foran Officeers-Linien. Den kraftfulde og hædrede Berthier saaes her i den ærværdigste Skikkelse, og Keiseren, til Hest, holdt med en veltonende, høitidelig, dog ikke alt for stærk Stemme (som jeg i Musiken vilde betegne ved mezza voce), i det han blot hævede den venstre Haand mod Ørnen, medens den høire havde

*) Endskiøndt Anstændighed vel bød ved visse Leiligheder at vise sig for Keiseren uden Overkjole og Kappe, saa var dog, i Felten, i ondt Veir o. s. v. ingen, af dem, der omgave ham, paalagt nogen Tvang i Hensyn til Dragten.

fattet Tøilen *), omtrent følgende Tale: Soldats du vingt-sixième Régiment d'infanterie légère! Je vous confie l'aigle françois; il vous servira de point de ralliement. Vous jurez, de ne l'abandonner qu'en mourant! Vous jurez de ne laisser jamais faire un affront à la France! Vous jurez de préférer toujours la mort au déshonneur! Vous jurez? (Soldater af det sex og tyvende Regiment let Infanterie! Jeg betroer Eder den franske Ørn; den vil tjene Eder til Samlings-Punkt. I ville sværge ikkun døende at forlade den! I ville sværge, aldrig at taale Frankrigs Beskæmmelse! I ville sværge stedse at foretrække Døden for Skiændsel! Ville I sværge?) Paa det sidste Ord lagde han en ganske besynderlig Vægt og Tone, og det var Løsenet, paa hvilket alle Officerer, med hævede Kaarder, og alle Soldater eenstemmigen høit og med Enthusiasme raabde: Nous jurons!! Vive l'Empereur, vive l'Empereur, vive l'Empereur! (Vi sværge!! Keiseren leve ꝛc.) Derpaa overgav Berthier Ørnen til Regimenter og Colonnernes Hesteskoe opløstes, medens Keiseren reed bort.

---

*) Denne Feil mod Rideskolens Regler, saae man ham sædvanligen begaae. Naar han satte sig i Trav eller Galop, hang den venstre Arm som oftest ganske skiødesløst, eller dinglende ned, medens han med høire Haand uroelig førte Tøilen.

Paa denne Maade meddeelte han den 15de October tre Regimenter paa eengang de ved Siden af hinanden flaggrende Ørne *).

Det var antaget, at naar Napoleon paa Marschen passerede sine Garder, disse da saa hurtigt som muligt opstillede sig i Colonne eller i Front mod Veien, og at hele Musik-Choret spillede saalænge, til Følget var forbi. Dette skeete ogsaa naar Garderne vedbleve at marschere. Det øvrige Infanterie derimod tog mindre Notits af ham; ogsaa leed man, siden Toget til Rusland, almindelig Mangel paa Musik-Chore ved Regimenterne. — Naar Keiseren og hans Suite skulde passere et saadant marscherende Corps, saa opstod ofte stor Trængsel og Uorden. Overalt var den uordentlige Maade, hvorpaa de franske Armeer i den sidste Tid rykkede frem paa Landeveiene, himmelvidt forskiællig fra de i gamle Dage ved andre Armeer brugelige Marscher, hvor, under haard Straf hver

*) Mod Slutningen af Felttoget, da alt gik ulykkeligt og almindelig Mangel indtraf, tabde Enthusiasmen sig meget. Dog bragde en Deel af den unge Garde ham endnu dens Vivat, da Lykken aldeles havde forladt ham og han, slaget, maatte forlade Sachsen; og dette Vivat bragdes med en saa utroelig Hæftighed, ret som om de vilde trøste ham i hans Ulykke. Engang under de vedvarende forceerte Marscher uden Forpleining i Egnen ved Dresden, Bautzen og Pirna, klang dette Vivat fra samme Garde ganske mat, og man hørte Enkelte af dem sige: Personne ne vent crier, vive l'Empereur. (Ingen vil mere skrige, Keiseren leve).

maatte blive paa sin Plads, og ingen turde bryde en Colonne; hvilket her ogsaa Generaler og andre høiere Officerer tillode sig.

De altfor store Suiter have, foruden flere Uleiligheder paa Marscher, ogsaa især, i Slaget selv, den, at Fienden let retter sit Artillerie paa det Punkt, hvor en General med sit Følge falder i Øinene. Dette maa være Aarsagen til, at ved Napoleons Indmarsch i Schlesien d. 25de Mai (efterat fiendtlige Kugler adskillige Gange havde hilset paa ham ved Dresden og Bautzen) udkom i Hovedqvarteret en Marsch-Orden, ifølge hvilken ingen maatte ride umiddelbart efter Keiseren undtagen:

Prindsen af Neufchatel (Wagram) (Berthier).
Overstaldmesteren (Caulincourt).
Den tjenstgiørende Marschal.
General Guyot, som Commandeur for Eskorten eller Chasseur-Gardens Guider.
To Adjutanter.
To Ordonnants-Officerer.
To Officerer, som Tolke i det russiske og tydske Sprog.
En Page.
En Liv-Sadel-Betjent, og
Rustan.

Alle øvrige Individer af det keiserlige Hof, maatte tilligemed Bedækningen blive tilbage i en Frastand,

jeg troer af 300 Toiser. Paa meget farlige Steder havde Napoleon den Vane, enten at ride ganske allene med Caulincourt eller Berthier og en Page, eller at stige af, og lade sine Heste staae beskyttede bag en Høide eller et Huus, for at hans Tilstedeværelse saa meget mindre skulde mærkes. Det Øieblik han begav sig bort fra et saadant Punkt var i Almindelighed Signalet til en Kanonade; thi enten havde Fienden bemærket hans Følge, eller Napoleon havde selv, ad Omveie, beordret Artillerie did, som nu begyndte at spille.

Ordonnants-Officerernes Tjeneste var tildeels besværlig, men ogsaa ærefuld. Disse unge Mennesker nedstammede fra Frankrigs bedste Familier; de vare Sønner af Gesandter, Generaler, Senatorer, og udmærkede sig fordeelagtigen ved Dannelse og Opdragelse, men derhos ogsaa ved tredobbelt Stolthed, af den store Nation, den ædle Herkomst og den ærefulde Post. Deres glimrende Uniform, der var lig den, for de høiere Civilposter ved det keiserlige Hof, for Garderobens Grandmaitre og Staldmesterne, bestod i lyseblaae, med smagfuldt riigt Sølvbroderie smykkede Kjoler og Hatte med sorte Fjeder. I Almindelighed havde kun En Tjeneste ad Gangen; men i Fægtningerne alle, der vare tilstede. Un officier d'ordonnance! (En Ordonnants-Officeer!) sagde Napoleon tørt, og den, hvis Tour det var, ilede strax afsted

til een af Marschallerne med Keiserens Ordrer, som han dog, før han reed, maatte gientage*), og som maaskee indeholdt en heel Dags forskiællige Scener. Den Ordonnants-Officeer, der stod for Touren efter den Bortsendte, nærmede sig nu Keiseren saameget muligt, eller svang sig paa Hesten, for næste Gang at være beredt. Undertiden fulgte ogsaa paa hiint: Un officier d'ordonnance! de Ord: Allez un peu aux avantpostes, voyez ce qui se passe! (Rid lit hen til Forposterne, see hvad der foregaaer!) Ofte sendtes de bort paa længere Tid som Courerer med Befalinger til en Corps-Commandeur, og bleve der saalænge til en afgiørende Træfning var forefalden, da de vendte tilbage til Napoleon, og maatte afgive mundtlig, saavel som skriftlig Rapport. Til andre Tider brugtes de til Recognosceringer, og til at optage de nærmeste Egne à coup d'oeil (efter Øiesynet), slige Egne nemlig, som formedelst Overgange over Vande eller Forskandsningers Anlæg havde særegen Interesse for Keiseren. Endskiøndt disse Ordonnants-Officerer forekom mig, blandt den franske Armees Officerer, at være nogle af de bedste Ryttere, saa har jeg dog aldrig seet enten dem eller nogen eneste fransk Officeer ride en ægte Cavallerie-Carriere; det sædvanlige Tempo var altid et ofte uregelret

*) For Napoleon, at denne kunde høre om Ordren var rigtigt fattet.

Galop eller Trav. De fleste af Keiserens Ordonnants-Officerer vare valgte fra Artilleriet og Genie-Corpset, dog havde han ogsaa Cavallerister, der da siden traadte ind ved Regimenterne som Eskadronschefer. Hvo, der viste sig fortrinlig duelig, havde Udsigt til allerede som Ordonnants-Officeer at erholde Eskadronchefs Rang og derfra strax at avancere til Oberst og Adjutant hos Keiseren. Deres Antal var egentligen bestemt til tolv; men ved Felttogets Begyndelse var dette Tal ikke ganske fuldstændigt. En eeneste af dem, ved Navn Berenger, blev ved Dresden; de andre heed: Gourgaud, første Ordonnants-Officeer (fulgte udentvivl siden Keiseren til St. Helene), Athalin, Pretet, La Place, Lauriston, Dessaix (Søn og Neveu af de bekiendte Generaler af samme Navn), Paillon, Lamezan, Caraman, St. Marsan.

Af Pager havde Napoleon under Felttoget fire hos sig, hvilke vare Krigens Besværligheder voxne og i Nødsfald kunde afsendes i Ærinder; to Jagt-Pager, som siden i Almindelighed fik Hof- eller Civil-Betjeninger, to andre, der sædvanligen indtraadte i Armeen. Der maatte stedse een af dem giøre Tjeneste, for at modtage Hesten naar Keiseren steeg af, føre Kikkerten, sendes efter Reservehestene, o. s. v.

Rustan førdte det keiserlige Felt-Flaske-Foder, eller ogsaa havde en af de bedst betroede Ride-

knegte det, hvilken altid var ved Suiten. Ikkun sjeldent, naar maaskee Frokosten var oversprunget, nød Napoleon en Draabe Viin eller Liqueur underveis, men dette undtaget, lidet eller intet lige fra Frokosten til Middagsmaden, d. e. fra Kl. 9 eller 10 om Formiddagen til 6 eller 7 om Aftenen.

Saalidet Napoleon i Krigen skaanede sig selv, enten i Hensyn til sin personlige Sikkerhed, eller i Hensyn til Arbeid, og saa meget hans uroelige Charakteer skyede enhver Tanke om en eensformig Pleie, saa havde han dog, hvad Arbeidet angaaer, den store Fordeel for sine Undergivne, at kunne ordne Forretningerne mere efter eget Behag, og at han selv kunde vælge sine Hviletimer. Han arbeidede med utroelig Lethed og Overblik. De, der vare om ham, talde med Forbauselse om den tankerige systematiske Gang i de Afhandlinger, Forskrifter og Udkast, hvilke han, ofte mange Sider paa eengang, dicterede sine Secretairer og Adjutanter. De maatte være belavede paa alle Spørgsmaal og Opgaver, især de første, i det Politiske saavelsom i det Militaire. Ofte, naar Depescher vare indgangne, spurgde han de Officerer, der stode ham nærmest, om de deri nævnte Stæders Beliggenhed, førend de Adspurgte endnu kunde vide, om disse Stæder laae i Schlesien, Spanien eller andetsteds. Først ved at kaste Øiet paa Afsenderens Underskrift kunde de forklare sig, hvad han

meente, og udpege ham Stedet paa Chartet. Yderst sjeldent undslog han sig for et Arbeid; dog kunde det undertiden skee for Øieblikket, at han til følgende Dage udsatte Ting, som mindre interesserede ham, og befoel, at man skulde foredrage ham dem paa nye. Det hændtes, naar en Coureer traf ham paa Marschen, at han lod holde stille, og at da enten Caulincourt eller Berthier strax maatte sætte sig paa Jorden og skrive de Ordres, som han dicterede dem til Corps-Commandeurerne. Med disse Befalinger bleve da øieblikkeligen alle Officerer sendte afsted, saa at han næsten ikke beholdt nogen tilbage hos sig. Førend de fra hans Generaler ventede Efterretninger indløb, maaskee om en formodet Bataille, plagedes han af overvættes Uroe og lod midt om Natten een eller flere af sine Arbeidere i Kabinettet vække. Appelles d'Albe! . . . . . Que tout le monde s'éveille! (Kald paa d'Albe eller paa . . . . . Alle skal staae op!) raabde han. Dette var altid omtrent Kl. 1 eller 2 efter Midnat; thi han pleiede under Felttoget at lægge sig meget tidligt, efter Klokken 8, eller ogsaa Kl. 9, strax efterat han havde spiist. Hans Feltseng førtes med paa Muulæsler, og blev paa Steder, hvor ingen formelig Indretning fandt Sted, opslaaet saasnart hans Værelse var indrettet. Yderst sjeldent sov han om Dagen en Times Tid; maaskee allene naar han var udmattet

ved at have bivouaqueret, eller ved at have vaaget om Natten — som ved Lille-Burschwitz og Markersdorf. Længst, maaskee i hele dette Aar, sov Napoleon i Görlitz paa Tilbageveien fra Neumark, efter Vaabenstilstandens Slutning, nemlig uafbrudt i ti hele Timer fra Kl. 9 Aften til Kl. 7 om Morgenen, uden i denne Tid at have ladet een eneste af sine Folk kalde. Et, som de forskrede, fast uhørt Tilfælde, men ogsaa tillige et Beviis paa, at hiin Epoche paa kort Tid havde befriet ham for Sorger. En desmeere trættende Dag fulgte paa denne Roe, efterdi Keiseren, efterat han først, siddende i Vognen, havde kastet forskiællig Slags Lecture overbord, besaae, under Soults og andre Generalers Veiledning, den største Deel, eller rettere alle vigtige Punkter af Valpladsen ved Wurschen; hvilket varede til Kl. 7 om Aftenen. Meget ofte maatte Overstaldmesteren arbeide den største Deel af Natten hos ham. Til andre Tider, naar han begyndte at expedere Kl. 2 om Morgenen, dicterede han til Kl. 4, og lagde sig da igien. Men nu forestod først hans Secretairer den besværligste Dont, at udarbeide hvad de havde opskrevet i Chiffre. Naar han, som tit skeete, arbeidede hele Nætter, saa maatte Rustan bringe Kaffee, og Napoleon spadserede da, talende og dicterende, om paa Gulvet i det stærkt oplyste Kabinet. Han havde en hvid Nat-Overkjole paa

og et broget Silketørklæde bundet om Hovedet, liigt en Turban. Officerer og Generaler modtoge her deres Instructioner, og var Hviletiden alt ovre inden han blev færdig, saa tog han maaskee henimod Morgenstunden et Bad, for at styrke sig. Men i Almindelighed arbeidede han om Morgenen fra 2 til 4, og hvilede eller mediterede derpaa endnu et Par Timer i Sengen. Ogsaa hans Reisevogn var saaledes indrettet at han deri kunde sove, udstrakt paa Madratser. Imellem hans og Berthiers Sæde var gjort et Slags Skillerum, efterdi den, der ledsagede ham, naturligviis ikke kunde lægge sig. Aldeles i sin sædvanlige Uniform — om Natten med det ovennævnte brogede Tørklæde om Hovedet — kunde Napoleon i en bequemt indrettet Vogn hvile ligesaa mageligt som i Sengen. Vognen havde indvendig lutter Giemmesteder, der kunde lukkes, og i hvilke lagdes Efterretninger fra Paris, eller endnu uaabnede Rapporter og Bøger. Ligeoverfor Napoleon hang en Fortegnelse over de Steder, hvor Forspændsheste stode i Beredskab, og en stor Laterne, anbragt midt i den bageste Karethvæg, oplyste det Indre af Vognen, ligesom fire andre, udenpaa, Veien. Madratserne, som Rustan lagde i Orden, giemtes paa en konstig Maade i Vognen selv, og nedenunder, der hvor Magazinet ellers er, opbevaredes nogle Voxfakler i Forraad. Rustan sad sædvanli-

gen allene paa Kudskesædet, og sex stærke Limoisins *), der styredes af to Forridere, trak den pragtløse, grønne, tosædige, i de skiønneste Fjedre hængende Vogn.

Af de mange Kobbere og Malerier kiender man Napoleons simple, men reenlige Dragt saa nøie, at det vilde være overflødigt, at tale derom. Jeg bemærker allene, at det er en Vildfarelse, naar man troer, at han i Slagene altid bar sin graae Overkjole, enten af Overtroe eller for at giøre sig ukiendelig. Naar Veiret var varmt og smukt var han, ogsaa ved Batailler, klædt i sin sædvanlige grønne Uniform med rød Krave, og med Æreslegionens Stjerne; ikkun i kiøligt eller vaadt Veirligt havde han derover den vidtbekiendte graae Overkjortel. En eeneste Gang har jeg seet ham i en blaa Kappe, hvis Krave var broderet med Guld à quatre couleurs; og denne samme Kappe sagdes at være endnu fra den Tid, da han var Republikens General. En anden blaae, moderne, simpel Frakke (Matin) havde han under Vaabenstilstanden ladet sig giøre i Dresden; men saavel denne, som hiin Kappe, bar Napoleon ugierne. Paa hans selvvalgte Fødselsdag saaes han ved den

*) Limonniers? Limonnier er, som bekiendt, en Vognhest; dog skal maaskee Limoisins betyde Heste fra Provindsen af dette Navn.

Overs.

store Parade i hans Gardes Stads-Uniform *), blaae og rød med Guldbroderie; men ellers var han, den eene Dag som den anden, i den ovennævnte Dragt, og da Luerne i Roßnig **) havde fortæret de forhen omtalte fjorten Bagagevogne, blandt hvis Forraadssager ogsaa fandtes nogle faa Klædningsstykker for Keiseren, saa kunde han slet ikke skifte mere, og maatte over Hals og Hoved forsynes med Underklæder i Breslau. Man seer heraf at hans Grand maitre de Garderobe, som befandt sig ved Hovedqvarteret, just ikke skulde segne under sine Forretningers Byrde.

Heller ikke var Napoleon keiserligen forsynet med Heste. Han havde omtrent otte eller ni til eget Brug, hvoriblandt en Fux med sort Hale og Manke, af arabisk Herkomst var den skiønneste og bedste. Mangen Officeer vilde have skammet sig ved at ride de øvrige; de vare smaae og nanseelige, men magelige og sikkre at ride; for det meste langhalede og Hengster. Foruden hiin, brugde han meest to Fuxe og to Skimler. En af dem, en Foræring fra Kongen af Sachsen, var efter Felttoget 1812 i Rusland lykkeligen bragt tilbage igien fra Moskow. Paa slige fra hiint Felttog reddede Heste, hvoraf ikke mange fandtes i den franske

*) Store Uniform, modsat petit, eller den daglige Uniform, der bæres i Felten.

**) See forr. Hefte S. 482.

Armee, satte man stor Priis. C'est un cheval de Moscow (det er en Hest fra Moskow) var den største Anbefaling og en saadan Hest holdtes i høi Priis. De franske Generaler havde i Rusland i denne Henseende liidt et ubeskriveligt Tab.

Da Napoleon ikke selv var nogen Rytter, saa maatte de, som tilfældigviis nærmede sig ham paa Hopper, tage sig meget nøie iagt, at Keiseren ikke ved et Spring af deres Hest blev kastet af Sadlen. I Dresden, kort før han ganske forlod Staden, hændtes ham det synderlige Tilfælde, at ved et Spadseer- eller Recognosceer-Ridt (thi han kiørte eller reed næsten aldrig ud uden nogen bestemt Hensigt) styrtede hans Hest i Skridtet, som han passerede Pirna-Gaden, hvorved han selv et Øieblik blev liggende, til Caulincourt og andre strax hjalp ham at reise sig. Men han blev aldeles roelig og taalmodig staaende paa Gaden, vendt mod sit Følge, indtil man bragde en anden Livhest af dem, der altid fulgte med bag Eskorten.

Han lod sin Hest gaae i et skiødesløst Skridt eller kort Trav, og hang paa den altid i Tanker. Hesten var vant til at følge de to Chasseurs eller Ordonnants-Officerer, som rede foran. Keiseren reed helst skraas over Mark og Stie uden at følge Veien. Men Gardens Chasseurs, der altid ledsagede ham, havde gjort sig saa bekiendte med denne hans Maade, at de ved den første Retning, han

tog, stedse vidste at giette det Punkt, hvorhen han agtede sig. Hans Hang til at ride ad Biveie og Fodstier var saa stort, at han tit maatte stige af i Bjergegne og Udføre. Det var ham altid ubehageligt at høre, noget var umuligt eller at der vare Hindringer i Veien. On ne peut pas? (Man kan ikke?) sagde han leende og spottende, og stod ikke fra sit Forsæt, før han havde overbeviist sig selv. Paa slette eller sumpige Steder reed Over-Staldmesteren en Snees Skridt foran Keiseren, for at undersøge Veien. Steder, hvis Erindring var ham ubehagelig ved et eller andet liidt Tab, iilede Napoleon forbi i stærk Train de Chasse. Dette har jeg selv bemærket paa Tilbageveien fra Hainau, hvor to Batailloner under Ney vare blevne tilintetgjorte, ved Markersdorf, hvor Duroc faldt, ved Reichenbach, og seenere ved de saakaldte sachsiske Ryttere mellem Bischoffswerda og Bautzen. Her blev en fransk Munitions-Transport af meer end 70 Vogne, som dengang var Armeen af største Vigtighed, overrumplet og sprengt i Luften af Kosakerne. Man saae særdeles tydeligt, hvormeget Napoleon, som Dagen efter paa Marschen passerede denne Vei, blev forstemt ved den Officeers Rapport, som berettede ham Omstændigheederne ved dette Uheld. Ved de første Levninger af Transporten, han stødte paa ved Enden af Skoven, satte han sin Hest i Galop og jog afsted skraas

hen ad Landeveien. En lille Hund løb efter ham og gisede ad hans Hest. Dette opirrede ham saaledes, at han greeb een af Pistolerne og vilde skyde Hunden. Men da Pistolen ei gik af, kastede han den i Vrede langt bort. Rustan, som havde Opsyn over sligt, maatte iile til for at tage den op og sætte den istand igien. Men alt foer i stærkeste Galop, og uden eet Ord, forbi.

Af slige Smaating seer man, hvorledes Sydboerens hede Blod heller ikke dulgte sig hos Napoleon. Meget ofte saae man ham ogsaa med muntert Ansigt, og underveis sang eller udtalde han endog stundom nogle italienske Ord i Recitativ; samtalede ogsaa med Prindsen af Neufchatel (Berthier), med een af Marschallerne eller med Kongen af Neapel, naar denne var tilstede. Naar han var munter eller roligt stemt, havde hans Tone mod Generalerne noget særdeles behageligt og fortroeligt. Saaledes kaldte han da selv meget venligt paa dem: f. Ex. Berthier! — eller grand Mortier! (store Mortier!) — fordi Mortier kunde have været Fløimand ved hvilken Garde det skulde være. Men i Tjenesten antog han en ganske anden Tone. Da heed det: Le Prince de Neufchatel eller le Duc de Trevise.

Hans Udtale var kort og ofte uforstaaelig, fordi han enten reent udelod eller ganske skiødesløst udtalte visse Ord. Saaledes, f. Ex. hans sæd-

vanlige Spørgsmaal, som han fast gjorde enhver Soldat, som søgde om noget, anbefaledes ham eller deslige: combien de service? (Hvorlænge tjent?) Et andet Spørgsmaal (naar han maaskee vilde orientere sig i en Egn og vilde bedømme Stedets Størrelse og Vigtighed i Hensyn til hans Planer) var: combien d'ici à N? — quelle population? (Hvorlangt til N? — hvor stor Befolkning?) Han heftede altid sit Blik paa den, der talde med ham, som om han vilde giennemskue ham og udgrunde hans Tanker. Svarene paa hans Spørgsmaal kunde ikke følge hurtigt nok, og derfor fortrød det ham udentvivl ofte, at han maatte lade sig alt, som ikke var fransk eller italiensk, fortolke. At han forstod Tydsk, ja endog kunde tale noget, som Mange have troet, er aldeles urigtigt. Ved de ubetydeligste Svar eller Udsagn af simple Folk, som han gav Spørgsmaal at besvare, vilde han gierne strax giette sig til Svaret, og utaalmodig afbrød han da Tolken med et: qu'est ce qu'il dit? (Hvad er det han siger?) i en halv raae halv skærende Bastone. Dog fandt han sig heller i det Ophold, som Oversættelsen (meget ofte ved Caulincourt, som talte temmeligt færdigt Tydsk) foraarsagede, end i at Nogen, der talte slet Fransk, selv vilde forsøge at pluddre med ham. Sædvanligen afbrød han en Saadan — og befoel ham at tale Tydsk. Synderligst, og ofte komisk, var hans

Udtale af de tydske Steders Navne, som man da snarere af Omstændighederne eller Situationen gietede sig til, end forstod; f. Ex. Siss istedetfor Zeiz — Wissenits for Weissenfels eller Wissig — Tilpsit for Teplitz — Klisch for Klix — Ohghirsch for Hochkirch o. desl.

Naar Napoleon skulde overnatte i en Stad, saa var altid Palaispræfecten eller en Hoffoureer iforveien for at ordne Alt. Berthier, som forhen bemærket, maatte altid have Værelser i samme Boelig som Keiseren, og dernæst Overstaldmesteren. I Salon de Service, eller Forgemakket, blev endnu før Keiserens Ankomst ophængt en Indqvarterings-Liste over alle til Hoffet hørende Personer *).

---

*) Den indeholdt sædvanligt følgende: Le Prince de Neufchatel (au Palais); Le Grand Maréchal (do); Le Grand écuyer (do); Le Duc de Dalmatie; Le Cte (Comte) de Lobau; Le Cte Narbonne; Le Duc de Plaisance; Le Gl (General) Drouot; Les Generals: Flahault, Corbineau, Dejean, Durosnel, Hogendorp, Pae, Korsakowsky, Guyot, Command. des Guides; Le [Le Cte Bosset, maréchal du palais]; Le Bon (Baron) de Canouville, préfèt du palais; Le Cte de Turenne, chamb. grand maître de la Garderobe; Les Bons de Mesgrigny & Lennep, Ecyers de l'Emp.; Mr. Yvan, grand mèdecin de la maison; Le Bon d'Albe; 2 offic. du bur. topographique, Lamot, Duviviers; Le Bon Fain, 1r Sectre (Secretaire) du Cabinet de l'Empr.; Messieurs Mounier & Jouanne, Sectres du Cabin.; Mr. Lorgne d'Ideville, Secre interprête de l'Empr; Le Bon Gourgaud, Chef d'Esc. 1er Offic. d'ordonnance; les officiers d'ordonnances; Mr. Vasowiz Offic. polonois, interprête; Deux Officiers Saxons; Le Colonel Mecquenem,

En Commissair sendtes sædvanligen ogsaa i Forveien, for at besørge Indkiøbet af alle for det Keiserlige Huus fornødne Levnetsmidler, Kiød, Grønt, Fugle, Æg, Viin. Han besørgede, som Entrepreneur, alle Taflets Fornødenheder, og overalt hvor Napoleon har opholdt sig, selv i Schlesien, er Alt, hvad til Hofholdningen leveredes, bleven betalt med rede Penge; hvorimod adskillige af hans Marschaller, trods deres Velstand, reqvirerede Alt *), noget som franske Officerer selv paa det bittreste omtalde. Man brugde ikkun 14 Vogne til Transporten af den keiserlige Hofholdnings Forraad og Fornødenheder, og da Bagagevæsenet i dette Felttog havde maattet indskrænkes saameget, paa mange Steder ogsaa herskede stor Mangel, saa sattes paa Officerernes Marschals-Taffel sædvanligt ikkun slet Land-Viin, indkiøbt paa Stedet, ja ofte endog intet andet end Øl eller Vand. Af Retterne søgde man vel for det meste at beholde det gamle Antal, men havde de ædle pommes de terre (Kar-

---

Command. des Gd'armes d'élite; Les pages, De Vienne, St. Pern, Mortasieu, Féréri; 2 Fouriers du palais; 4 Médecins de la cour; Le Payeur de la Couronne.

*) Man finder herpaa nævnet et oprørende Exempel (dog ikke fra det her beskrevne Felttog) i et lille engelsk Skrivt, foranlediget ved Norges Overgivelse til Sverrig: Letter from Sir Philips Francis (Knight) to the Earl of Grey, i; The Pamphleteer. No. 7, Aug. 1814, London.

tosler) eller vinaigrette (koldt Oxekiød med Ædike og Olie) ikke, til Lykke, slaaet til, saa vilde tilsidst selv det keiserlige Følge fast være sultet ihjel, thi Brødet var ofte mindst, og for Betjenterne slet ikke at bekomme. Paa Steder, hvor endnu noget var at faae, søgde man at forsyne sig, og paa ny at fylde de paa Muulæsler pakkede Kurve, for det Tilfælde, at Hoffet tog Qvarteer i en Bondebye eller bivouaqverede.

I dette sidste Tilfælde blev paa det Sted, som Napoleon sædvanligen umiddelbart forud bestemte, i Nærheden eller i Midten af hans Garder, opslaaet fem Telte af blaat og hvidt bredstribet Lærred, eller et Slags Dvælg. To, som udgjorde Keiserens Boelig og Arbeids-Kabinettet, hang sammen; i det tredie spiste og sov Stor-Officererne, i den Orden, i hvilken de ved Taflernes Indretning ere nævnte; i det fjerde alle øvrige Officerer; hvo ei fandt Plads, blev ved Vagtilden. Det femte Telt tilhørte Prindsen af Wagram (Berthier) som Boelig og Arbeids-Værelse. Ham blev, næst Keiseren, de største Forrettigheder og Æresbeviisninger til Deel. Alle omtalte ham med Agtelse. Hans livfulde Virksomhed var, uagtet hans fremrykte Alder, overordentlig; kun synes det, som hans Generalstab i dette Felttog ikke bestod af saamange erfarne og indsigtsfulde Officerer, som forhen, endskiøndt Stabens Chef, General

Mouthion, stod i udmærket Agtelse. For Prindsens Huus valgtes altid et særskilt Qvarteer, om endog han selv for sin Person boede hos Keiseren. Hans Officerer, blandt hvilke mange Polakker befandt sig, udgjorde et større Antal end Keiserens Adjutanter, men vare dog for det meste afsendte i Ærinder (en mission). Som en særegen Udmærkelse havde Napoleon bevilget ham en særskilt Vagt af Indfødte fra Fyrstendømmet Neufchatel; denne Vagt udmærkede sig ved den slette bizarre Smag i Uniformen, thi let Infanterie i korte krebssmørfarvede Kjoler med røde Opslager vil vel ikke saasnart igien sees her paa Jorden. Overhovedet syntes den gamle Herre tit i det Udvortes at elske det Synderlige og Afstikkende. Hans Officerer bare altid høirøde Underklæder; Prindsen selv syntes ved en lille simpel Hat, som han bar paa samme Maade som Napoleon sin, at ville efterliigne Mesteren, og blev ogsaa tit nok, især i Vognen, taget for ham, da de ogsaa i Legemsstørrelse liignede hinanden noget. Som Berthier var rask i alt, saa reed han ogsaa gierne hurtigt, havde gode Heste, og var (passende til hans Post som Grandveneur) en saa lidenskabelig Elsker af Jagt, at der neppe fløi en gammel Krage over Hovedet paa ham, uden han, selv i Galop, lod Tøilen falde, og gjorde Gestus, som han vilde skyde den i Flugten. Uagtet Berthiers Tjenstiver og det

livfulde Alvor, hvormed han tiltalde sine Undergivne og skyndede paa Tjenestesagerne, har jeg dog aldrig seet ham saa uhøflig eller raae, som andre fornemme Franske, Keiseren selv ikke undtaget. Hans Tone mod denne nærmede sig til en vis Fortroelighed, endskiøndt han dog, naar han kaldtes til Hans Majestæt, i det Udvortes iagttog al Ærefrygt, og, naar Napoleon meddeelte ham nogen Befaling, ofte reed et langt Stykke Vei med blottet Hoved. Jøvrigt var han, i Vognen, ved Taflet, til Hest og i Slagene Keiserens uadskillelige Ledsager.

Hvormeget Napoleon forstod at imponere dem, der omgave ham, viser hans Forhold til hans nærmeste Slægtninge, hans Broder Lucian undtaget. Den daværende Konge af Vestphalen, Hieronymus Buonaparte, havde ikke det mindste at sige hos Keiseren, og han figurerede ved sit korte Ophold i Dresden under Vaabenstilstanden, blot som en Hofmand. Større Agtelse viste Napoleon Kongen af Neapel (Murat), hvis Dygtighed som Anfører for et Corps, især Rytterie, ikke var undgaaet ham. Det er vist, at denne Fyrste, uagtet den theatralske fra alle Tidsaldre sammensankede Pragt i hans Udvortes, som ei passede til en Konges Værdighed, dog, som Cavallerie-General betragtet, maaskee kunde giælde for den første i hele den franske Armee. Skarpt, træffende Overblik, den

Gave med Sikkerhed at bedømme og udforske Egnen og Fienden, uforfærdet og roeligt Mod i den største Fare, paa de allervanskeligste Punkter — dertil det skiønne krigerske Udvortes, den høie, temmelig stærke og regelrette Væxt, hans gode, faste Holdning paa kraftfulde smukke Heste — behøvedes der vel mere til at give ham en Helts Udseende? I Spidsen for sit Rytterie skyede han heller ingen personlig Fare, og kastede sig, i Ordets fuldkomneste Betydning, Fienden imøde. Napoleon kiendte, som sagt, hans udmærkede Talenter, og brugte ham og Ney, paa de farligste Steder. (Som bekiendt var „Borger Murat," da Napoleon i Aaret 1796 commanderede den italienske Armee, hans Adjutant, og bidrog, efter Napoleons egen Tilstaaelse, meget til at Slagene ved Millesimo og Montenotto vandtes). Alt anden Gang kaldet fra et af det cultiverede Europas herligste Lande, skulde Murat hjelpe at ende en Krig, hvis Interesse var ham aldeles fremmed, som, i det heldigste Tilfælde, ei kunde skaffe ham nogen Forstørrelse eller Udvidelse, men vel udtømme hans Landes Kraft, og paadrage ham Had og Uvillie hos sit Folk, blandt hvilket han altid havde levet human og fornøiet. Napoleon syntes at lægge megen Vægt paa hans Domme, naar han kom i en Egn, som Kongen af Neapel havde taget i Diesyn før han. Ogsaa har jeg bemærket begge i

fast fortroelige Samtaler. Kongens tvangløse Adfærd, hans Aandsnærværelse og uforstyrrede Munterhed, der næsten syntes at udarte til Sorgløshed, den Iver og Nøiagtighed, hvormed han udførte alt, hvad ham overdroges, syntes at hue Keiseren, der udentvivl virkeligen fandt Fornøielse i hans Omgang. Murats gode Lune lod sig ogsaa næsten aldrig afbryde, han vidste altid, selv under alvorlige Forretninger, at forebringe noget Lystigt, men syntes dog allene at være hos Keiseren i militairt Hensyn. Saasnart der handledes om Politik, og Keiseren talde med sine Diplomatikere, Hertugen af Bassano eller Caulincourt, drog Kongen sig tilbage, og man saae tydeligt, at han af Beskedenhed, eller ogsaa af virkelig Utilbøielighed, intet dermed vilde have at skaffe. Dog syntes det som han, eenig med Caulincourt, misbilligede mange af Napoleons Skridt. Ihvorvel Dragt og Udvortes er noget i sig selv aldeles ubetydeligt, kan jeg dog ikke undlade at bemærke den store Contrast som i denne Henseende fandt Sted mellem Napoleon og Kongen af Neapel. Keiseren, med sin lille trekantede Hat, i graa Overkjole, med den korte tykke Figur, siddende slet paa uanseelige Heste; hans Svoger derimod, ridende paa hans venstre Side, velvoxen, drog saavel derved som ved sit pragtfulde Udvortes og det skiønneste Ridetøi de Nysgierriges Øine til sig. Hans

Ansigt, fra hvilket to mørkegraae fyrige Øine lynede, var rigeligen bevoxet med Bakkenbarter og Knebelsbart, det sorte krusede Haar faldt i Lokker ned over Kraven paa en lyseblaae Kurtka, eller en foran tilknappet Kjole med polsk Snit, hvilken Kjoles Ærmer vare adsplittede under Axlen. Kraven var skjult med Guldbroderie. Over denne Kjortel bar han et rigt med Guld beslaaet Axelskiærf, hvori det lette, lige og smalle Sværd af gammelromersk Form (uden Bøile og Stikblad) hang høit op ved Hoften. Grebet var indlagt med Ædelsteene, og, som mig er fortalt, ogsaa med hans Families Portraiter i ophøiet Arbeid. Hertil bar Kongen sædvanligt purpur- eller blodrøde vide Pantalons belagte med Guldtresser paa Sømmene, og Støvler af guult Læder eller Nankin. En stor trekantet Hat, sat paa langs, fuldendte det Hele. Den var indvendigt besat med hvide Struds-Fiedre, omfattet med en bred Guld-Tresse, og smykket med en Fiederbusk, bestaaende af fire hvide til alle fire Sider bøiede Strudsfiedre, fra hvis Midte atter fremragede en høi kostbar Heirefieder. Ridetøiet, med forgyldte Stigbøiler, var i ungersk eller tyrkisk Smag: et lyseblaat eller purpurrødt rigt med Guld broderet Skaberak bedækkede Gangeren, som et rigt Hovedsmykke udmærkede. Man maae tilstaae, at i en saadan polsk-svensk-kastilianskromersk-tyrkisk-neapolitansk Sammensætning ikke her-

skede nogen ægte Smag, og at dette modernantike Costume neppe vil finde Efterliigning, selv paa Theatrene. Over den beskrevne Dragt, der var af det fineste Klæde eller Kasimir, bar Kongen, naar det var koldt, en prægtig mørkegrøn Fløiels Pelts kantet med Zobelskind. Hans Hofstats Farve, Staldmesternes, Pagernes og Betjenternes, var ligeledes purpurrød eller lyseblaae. Han syntes at foretrække det Blændende i hans italienske Himmels Ultramarin for alle øvrige Farver. Det kunde ikke feile at han, i Nærheden af Fienden, ofte maatte tjene til Sigte for Kanonerne. Engang i det mindste var det meget paafaldende, at de Allieredes Batterier, fra en temmelig steil Høide, ved Unstruts Bredder, netop hæftigst beskøde det Punkt, hvor Kongen af Neapel holdt ved Napoleons Side.

Man sagde, at Keiseren, uagtet hans Tilbøielighed til det Simple i hans egen Dragt, ei ugierne saae, at hans Følge viste sig i et glimrende Udvortes. Ved Parader og i roelige Perioder var dette ogsaa Tilfældet. Hans Generalstab og Adjutanterne vare godt lønnede; Ordonnants-Officererne erholdt, efter alle Felttoge og Reiser, Godtgiørelser; dog saae man, under Krigen, mange gamle luslidte Uniformer i det keiserlige Hovedqvarteer, uden at dette enten vakde nogen Opsigt eller Fortrydelse.

Maret, Hertugen af Bassano, Minister for de udenlandske Sager, var den første og fast eneste af Civil-Autoriteterne, der ledsagede Keiseren under hele Felttoget. Paa Marscher, eller naar han kom Keiseren imøde, saae man ham til Hest, men aldrig i nogen Fægtning, saalidet forresten Standsforskiæl fritog nogen Fransk herfor. Man saae i ham den øvede Hof- og Statsmand, der maaskee med Politikens fineste Konstgreb forenede de gamle Franskmænds Smidighed og Graze, hvortil et behageligt værdigt Udvortes endnu mere bidrog. I Fouche's (Hertugen af Otranto's) Ansigt og Adfærd malede sig endnu mere Snedighed. Han var kun en kort Tid i Dresden, under Vaabenstilstanden, og afreiste derpaa til de illyriske Provindser.

Foruden disse to havde af Qvasi-Civil-Embedsmænd Grev Daru, som Intendant i Kongeriget Sachsen, flere Gange Referat for Keiseren. Han var en inhuman Mand, der vel maaskee var en god Calculator, men ei forstod at bedømme hvilke Byrder et saa medtaget Land, som Sachsen, endnu kunde bære. Den store Portefeuille, der bares efter ham, indeholdt mangen Plage for det ulykkelige Land, og han selv liignede en corpulent Forpagter eller Forvalter, der er bleven feed paa sit Herskabs Bekostning.

Napoleons gamle og unge Garde var indqvarteret i Dresden, dens Omegn, og paa høire

Elbbred / fra Lausitz til Egnen om Mühlberg og Torgau. En stor Deel af Armeen blev i Schlesien og ved den schlesisk-sachsiske Grændse i temmeligt snævre Cantonnerings-Qvarterer. Fyrst Poniatowski's Corps var, efter hans Tilbagetog til Gallizien, med det østerrigske Hofs Tilladelse, gaaet giennem Bøhmen, og var over Gabel indtruffet i Øvre-Lausitz. Polakkerne stode nu ved Zittau, det 7de Armee-Corps i og ved Görlitz, Marmonts Corps og Latour-Maubourgs Cavallerie i Egnen ved Sagan og Freystadt. Iøvrigt var det i Hovedqvarteret for en Fremmed ikke let at komme efter Troppernes egentlige Stilling. Officererne i Generalstaben — faa undtagne — kiendte kun det Enkelte, uden Overblik over det Hele.

Napoleons Ophold i Dresden under Vaabenstilstanden, var saaledes indrettet, at han i et Have-Palais muntre Landlighed kunde uforstyrret leve for sine Forretninger. I det Hele var hans Levemaade ogsaa mere simpel, end støiende. Thi undtager man deels Mønstringerne, hvilke Napoleon fast dagligen holdt over de nye ankommende Tropper og en Deel af Garden, deels Theater-Fornøielserne, saa gaves i hele denne Periode ingen betydelig Adspredelse. Mangen Dag, der formodentligen især var Arbeid i Kabinettet opofret, var det saa stille og eensomt i Palaiet, at man neppe der havde søgt en Privatmand, end

mindre en Keiser, naar Gardens Nærværelse ikke havde forraadt Herskeren. Hans uundværligste Arbeidere omgave ham nærmest. Berthier, Caulincourt, et Par Secretairer, og Oberst d'Albe med Landcharterne, havde deres Værelser i Have-Palaiet, og Napoleon behøvede kun at vinke, saa vare de hos ham. Han boede og arbeidede i Palaiets høire Fløi, den venstre var for Berthier og de øvrige. Salonen og et Par Værelser i Midten vare for de Tjenstgiørende, og Alle, der indfandt sig til Cour.

Dagen var sædvanligen saaledes inddeelt: Til Kl. 8 om Morgenen var Alt dødt og stille, hvis ikke maaskee uventet Adjutanter bleve kaldede, eller Courerer indtraf; Kl. 9 var Lever *), ved hvilken enhver, som havde Obersts Rang, kunde indfinde sig. (Dog turde de Ordonnants-Officerer, som havde været med i den spanske Krig, komme til Lever, om de endog kun havde Capitains Rang: de ansaae dette Fortrin som en særegen Ret (droit du lever) og den beviiste i det mindste, at Napoleon satte stor Priis paa hine farefulde Felttog. Her saae man de franske og andre Civil- og Militair-Autoriteter, og man granskede og udlagde Napoleons Ansigt som et Barometer for den politiske Himmel. Kongen af Sachsens Brødre og Bro-

*) ɔ: Morgen-Opvartning eller Besøg.

dersønner, Hertugerne af Weimar og Anhalt-Dessau, lode sig ligeledes undertiden see her. Sædvanligen spiste Keiseren derefter Frokost et Qvarteers Tid, ganske allene; sjeldent opsatte han det til efter Paraden. Det saakaldte Ostra-Gehåge var saa skiønt passende til dette militaire Tidsfordriv, og saa udstrakt, at ved den store Parade den 10de August maaskee 15 til 18000 Mand vare opmarscherede der. Napoleon havde kun nogle hundrede Skridt at ride for at komme did. Han kunde lægge Veien giennem en Gang og en Tværbygning i den Grevelig Wallwitziske Have, hvor Marschal Soult boede. Naar han var kommet til Mønstrings-Pladsen, steeg han af Hesten, og de ankomne Tropper droge forbi ham under et tregange gientaget: Vive l'Empereur.

(Fortsættes.)

Peter Schlemihls underfulde Historie
fortalt af ham selv.

(Denne Fortælling, — som, ikke uden Allegorie og Ironie, lærer, hvad en Skygge er for en vigtig Ting, med mere, som vi overlade til Læseren selv at finde, — er meddeelt af den bekjendte Adalbert von Chamisso, den samme, som senere gjorde Reisen om Jorden med Kapitain Kotzebue. I Forerindrings Sted staae foran Originalen tvende Skrivelser til Edvard Hitzig, hvem Bogen er tilegnet, den ene af Chamisso, som Meddeler, den anden af Fouqué som Udgiver. Man har troet ikke at burde udelade dem i Oversættelsen.)

Chamisso til Edvard.

Kunnersdorf, den 27de September 1813.

Du glemmer Ingen, Du vil ogsaa endnu mindes en vis Peter Schlemihl, som Du i forrige Aaringer har seet hos mig et Par Gange, en langbenet Knægt, som man ansaae for et Menneske uden Anlæg, fordi han var keitet, og som for sin Dorskheds Skyld blev holdt for doven. Jeg holdt af ham. Du kan ikke have glemt, Edvard, hvor-

lunde han engang i vor grønne Tid løb igiennem vore Sonnetter; jeg tog ham ogsaa med engang til et af vore poetiske Theeselskaber, hvor han faldt mig i Søvn under Skrivningen, førend det endnu kom til Læsningen. Der falder mig nu ogsaa en Vittighed ind, Du sagde om ham. Du havde nemlig, Gud veed, hvor og naar, allerede seet ham før i den gamle, sorte Kurtka, som han rigtignok ogsaa dengang endnu bestandig bar, og sagde nu: „den hele Karl var at agte for lykkelig, dersom hans Sjel kun var halv saa udødelig, som hans Frakke." Saa lidet gjaldt han hos Eder. Jeg holdt af ham. Af denne Schlemihl nu, som jeg i mange Aar havde tabt af Syne, hidrører det Hefte, jeg vil meddele Dig, — Dig allene, Edvard, Dig, min nærmeste, inderligste Ven, mit bedre Jeg, for hvem jeg ikke kan holde nogen Hemmelighed skjult, kun Dig meddeler jeg dette Haandskrift, og tillige, det forstaaer sig af sig selv, vores Fouqué, der, ligesom Du, er rodfæstet i min Sjel. Men i ham er det kun Vennen, ikke Digteren, jeg meddeler det. I kunne selv begribe, hvor ubehageligt det vilde være mig, om det Skriftemaal, som en ærlig Mand i Tillid til mit Venskab og min Redelighed aflægger ved mit Bryst, skulde blive stillet til Gabestokken i et Digterværk, eller om der overhovedet skulde omgaaes paa en vanhellig Maade, som med et Product af slet Vit-

tighed, med en Sag, som hverken er det, eller tø holdes derfor. Rigtignok maa jeg selv tilstaae, at det er Skade, at denne Historie, som under den gode Mands Pen kun er bleven eenfoldig, ikke er kommet til, i sin hele komiske Kraft at blive fremstillet af en mere dertil skikket fremmed Haand. Hvad vilde ikke f. Ex. Jean Paul kunne have gjort deraf. Iøvrigt, kjære Ven, monne her være bleven nævnet en eller anden, som endnu lever; ogsaa det maa tages i Agt.

Endnu et Ord over den Maade, paa hvilken disse Blade ere komne i mine Hænder. I Gaar Morges, da jeg vaagnede, bleve de leverede mig: en underlig Mand med et langt graat Skjæg, i en ganske luslidt sort Frakke, som bar en Botaniseerkasse over Ryggen, og i det fugtige regnfulde Veir havde trukket Tøfler over Støvlerne, havde spurgt efter mig, og afleveret denne Pakke til mig. Han havde foregivet, at han kom fra Berlin.

Fouqué til Edvard.

Bevare, kjære Edvard! skulle vi den stakkels Schlemihls Historie, saaledes bevare den, at den beskjermes for Øine, som ikke behøve at kige ind i den. Det er en slem Opgave. Der gives en Mængde slige Øine, og hvilken Dødelig kan be-

stemme, hvad Skjæbne et Manuscript vil faae, en Ting, det næsten er endnu værre at vogte paa, end et udtalt Ord. Da bærer jeg mig ad, som den, for hvem det svimler og som i sin Angst lige saa gjærne strax springer ned i Afgrunden: jeg lader hele Historien trykkes.

Og dog, Edvard, der gives alvorligere og bedre Grunde, for min Fremsærd. Hvis ikke alt skuffer mig, saa banke der i vort gode Fædreland mange Hjerter, som ere i Stand til at forstaae den stakkels Schlemihl, og ogsaa ere det værdt, og over mangen Landsmands Ansigt vil der udbrede sig et rørt Smiil ved den ramme Skjemt, som Livet driver med ham, og ved den skyldfri Skjemt, han driver med sig selv. Og Du, min Edvard, naar Du betragter den grundærlige Bog, og derhos tænker paa, at mange ubekjendte Hjertenspaarørende vilde lære at holde af den, tilligemed os, Du vil og maaskee føle en Draabe Balsam falde i det Saar, som Døden har slaaet Dig og alle dem, der elske Dig.

Og endelig: der gives — jeg har ved mangelunde Erfaringer overbeviist mig derom — der gives for trykte Bøger en Genius, som bringer dem i de rette Hænder, og, om ei altid, saa dog meget ofte, holder de urette fra dem. I alle Tilfælde hænger denne Genius sin usynlige Laas for ethvert ægte Hjertes- og Aandsværk, og veed med ganske ubedragelig Begvemhed at lukke op og i.

Til denne Genius, min hjertelig kjære Schlemihl, betroer jeg Dine Smiil og Dine Taarer, og dermed: Gud befalet!

Fouqué.

I.

Efter en lykkelig, men dog for mig meget besværlig Søefart, naaede vi endelig Havnen. Saasnart jeg kom i Land med Baaden, belæssede jeg mig selv med mine faa Krammerier, trængte mig igjennem den vrimlende Mængde, og gik ind i det nærmeste uanseeligste Huus, paa hvilket der hængte et Værtshuusskildt. Jeg forlangte et Værelse; Karlen i Huset maalte mig med et Øiekast og førte mig op paa et Tagkammer. Jeg lod mig bringe frisk Vand, og lod mig nøiagtig beskrive, hvor jeg kunde finde Hr. Thomas John. — „Udenfor Nordreport, det første Landsted paa Høire, et stort, nyt Huus, af rødt og hvidt Marmor, med mange Søiler.“ — Godt! — Det var endnu tidligt paa Dagen; jeg løste strax min Bylt op, tog min nyvendte sorte Kjole frem, klædte mig reenlig i mit bedste Tøi, stak Anbefalingsbrevet i Lommen og gav mig saa paa Veien til den Mand, som skulde være mig behjelpelig ved mine beskedne Forhaabninger.

Efterat jeg var travet op ad den lange Nordregade og havde naaet Porten, saae jeg snart Søilerne glimte gjennem det Grønne. „Altsaa her," tænkte jeg, slog Støvet af mine Fødder med mit Lommetørklæde, satte mit Halstørklæde tilrette og trak i Guds Navn i Klokkestrængen. Døren sprang op. I Vestibulen havde jeg et Forhør at overstaae, men Portneren lod mig dog melde, og jeg havde den Ære at blive kaldt ned i Haugen, hvor Hr. John gik sig en Tour med et lidet Selskab. Jeg kjendte Manden strax paa Glandsen af hans trivelige Selvtilfredshed. Han modtog mig meget godt, — som en riig Mand modtager en stakkels fattig Djævel, vendte sig endog hen mod mig, uden dog at vende sig bort fra det øvrige Selskab, og tog mig Brevet, jeg rakte ham, af Haanden. „See, see! fra min Broder; jeg har i lang Tid ikke hørt noget fra ham; han er dog frisk og sund?" „Der henne," blev han ved, vendende sig til Selskabet, uden at oppebie mit Svar, og pegede med Brevet hen paa en Høi, „der henne lader jeg den nye Bygning opføre." Han brød Brevet op, men Samtalen ikke af; Talen dreiede sig hen paa Rigdommen. „Hvem der ikke er Herre i det mindste af en Million," saa lød de Ord, han kastede hen, „den er, man forlade mig det, en Prakker." „O hvor sandt," raabte jeg ud med fuld overstrømmende Følelse.

Det lod til at behage ham; han smilede til mig og sagde: „Bliv her, kjære Ven, siden har jeg kanskee Tid til at sige Dem, hvad mine Tanker ere angaaende dette;" han viiste derved paa Brevet, hvilket han derpaa stak til sig, og vendte sig igjen til Selskabet. Han bød en ung Dame sin Arm, andre Herrer gjorde Conr til andre Skjønne, hvad der hørte sammen, fandt sig sammen, og man vandrede til den med Roser omkrandsede Høi.

Jeg sneg mig bag efter, uden at falde nogen til Besvær, thi ikke en Sjel brød sig mere om mig. Selskabet var meget oprømt, der blev fjaset og spøgt; man talte undertiden med Vigtighed om letsindige Ting, oftest med Letsindighed om vigtige Ting, og med Mag slog Vittigheden sig løs især over fraværende Venner og deres Forhold. Jeg var alt for fremmed til at forstaae meget af det altsammen, alt for bekymret og indsluttet i mig selv, til at have Tankerne henvendte paa slige Gaader.

Vi havde naaet Rosenlunden. Den smukke Fanny, Dagens Herskerinde, som det lod, vilde af Egensindighed selv bryde en Qvist fuld af Roser, hun saarede sig paa en Torn, og, som af de dunkle Roser, flød Purpuren hen paa hendes spæde Haand. Denne Hændelse satte hele Selskabet i Bevægelse. Der blev søgt engelsk Plaster. En

stille, tynd, tør, maver, lang og smal, gammelagtig Mand, der gik saa hen med de andre, og hvem jeg endnu ikke havde lagt Mærke til, stak paa Øieblikket Haanden i den knapt til Legemet sluttende Lomme i sin gammeldags graataftes Kjole, trak en lille Brevtaske frem deraf, aabnede den, og rakde Damen med underdanige Buk det forlangte Plaster. Hun tog mod det uden nogen Opmærksomhed for Giveren og uden Tak; Plastret blev lagt paa Saaret og man gik videre op ad Høien, paa hvis Top man vilde nyde den vide Udsigt hen over Haugens grønne Labyrinth til det umaalelige Hav.

Dette Syn var virkelig stort og herligt. Et lyst Punct lod sig tilsyne ved Horizonten imellem det mørke bølgende Hav og Himmelens Blaa. „Bring en Kikkert," raabte John, og endnu, førend det ved hans Raab tililende Tjenerskab kom i Bevægelse, havde den graae Mand, ydmygeligen bukkende sig, allerede stukket Haanden i Kjolelommen, trukket en dygtig Dollondskikkert frem deraf og overrakt den til Hr. John. Denne førte den strax til Øiet og underrettede Selskabet om, at det var det Skib, som igaar var løbet ud, og som Modvinde holdt tilbage i Syne af Havnen. Kikkerten gik fra Haand til Haand, men ikke igjen tilbage i Eierens. Jeg saae forundret paa Mangen og vidste ikke, hvordan den store Maskine var

kommmet ud af den visne lille Lomme; men det lod ikke til at have været paafaldende for nogen, og man brød sig ikke mere om den graae Mand, end om mig selv.

Forfriskninger bleve rakte omkring, de sjeldneste Frugter af alle Himmelegne i de kostbareste Kar. Hr. John gjorde Honneurs med en let Anstand og henvendte ved denne Leilighed anden Gang et Ord til mig: „Spiis De kun, sligt har De ikke havt ombord." Jeg bukkede mig, men han saae det ei, han talte allerede med en af de andre.

Man havde Lyst til at leire sig paa Græsset paa Skraaningen af Høien, ligeover for det udbredte Landskab, havde man blot ikke skyet Jordbundens Fugtighed. Det vilde være guddommeligt, meente En af Selskabet, om man havde tyrkiske Tepper til at brede ud. Ønsket var neppe udtalt, førend Manden i den graae Kjole havde Haanden i Lommen, og, med beskedne, ja ydmyge Lader, bestræbte sig for at trække et rigt med Guld gjennemvirket tyrkiskt Teppe frem deraf. Tjenerne toge imod det, som om det maatte saa være, og foldte det ud paa det forlangte Sted. Selskabet tog uden Omstændigheder Plads derpaa; jeg saae atter bestyrtset paa Manden, paa Lommen, paa Teppet, der havde over tyve Skridt i Længden og ti i Breden, og gned mine Øine, uden at vide, hvad jeg skulde tænke derom, især, da ingen fandt noget Mærkværdigt deri.

Jeg vilde gjerne have havt Underretning om denne Mand og have spurgt nogen, hvem han var, kun vidste jeg ei, til hvem jeg skulde vende mig; thi jeg frygtede næsten endnu mere for de Herrer Tjenere, end for de betjenede Herrer. Jeg tog endelig Mod til mig og traadte hen til en ung Mand, som syntes mig at være af ringere Anseelse end de andre, og som oftere havde staaet allene. Jeg bad ham sagte at sige mig, hvem den saa tjenstvillige Mand hist i den graae Kjole var. — „Han? der seer ud, som en Ende Traad, der er sluppet ud af Naalen for en Skrædder?" — Ja han, som staaer saa allene. — „Ham kjender jeg ikke," gav han til Svar, og for, som det syntes, at undgaae en længere Underholdning med mig, vendte han sig bort og talte om ligegyldige Ting med en Anden.

Solen begyndte nu at skinne stærkere og at falde Damerne besværlig; den smukke Fanny henkastede ganske skjødesløst til den graae Mand, hvem, saavidt jeg veed, endnu ingen havde talt til, det Spørgsmaal, om han ikke kanskee ogsaa havde et Telt hos sig. Han svarede herpaa med et saa dybt Buk, som om der vederfores ham en uforfjent Ære, og havde allerede Haanden i Lommen, af hvilken jeg nu saae Seildug, Stænger, Snore, Jern, kort sagt alt, hvad der behøves til det prægtigste Lysttelt, komme frem. De unge Herrer

hjalp med at spænde det ud, det hængte ud over Teppets hele Udstrækning, og Ingen fandt endnu noget Overordentligt deri.

Jeg var allerede længe uhyggelig, ja gruelig, tilmode. Men hvordan blev jeg nu endelig, da jeg, ved det næste udtalte Ønske, saae ham endnu hente tre, jeg siger Dig tre, deilige, store sorte Rideheste med Sadler og Tøi, frem af sin Lomme? Tænk Dig, for Guds Skyld, tre opsadlede Heste endnu udaf den samme Lomme, hvoraf allerede en Brevtaske, en Kikkert, et med Guld gjennemvirket Teppe, tyve Skridt langt og ti bredt, og et Lysttelt af samme Udstrækning, med alle dertil hørende Stænger og Jern, vare komne ud. — Hvis jeg ikke høit og dyrt forsikkrede Dig, selv at have seet det med egne Øine, vilde Du vist ikke troe det.

Saa forlegen og ydmyg Manden selv syntes at være, saa liden Opmærksomhed ogsaa de Andre skjænkede ham, saa var dog det blotte Syn af ham, fra hvem jeg ikke kunde bortvende et Øie, saa gyseligt for mig, at jeg ikke længer kunde holde det ud.

Jeg besluttede at liste mig bort af Selskabet, noget, der ved den ubetydelige Rolle, jeg spillede deri, syntes mig let. Jeg vilde vende tilbage den næste Morgen, igjen prøve min Lykke hos Hr. John, og, om jeg fandt Mod hos mig til det, udspørge ham om den sælsomme graae Mand. Gid det blot havde lykkedes mig at undkomme.

Jeg havde virkelig allerede lykkeligen sneget mig gjennem Rosenlunden ned ad Høien, og befandt mig paa en fri Græsplads, da jeg, af Frygt for at træffes gaaende udenfor Veien i Græsset, kastede et granskende Blik omkring mig. Hvor forskrækkedes jeg, da jeg saae Manden i den graae Kjole komme bag efter mig og gaae lige løs paa mig. Han tog strax Hatten af for mig og bukkede sig saare dybt. Der var ingen Tvivl om, han vilde tale til mig, og jeg kunde ikke undgaae det, uden at være grov. Jeg tog ogsaa Hatten af, bukkede mig igjen for ham og stod der i Solen med blottet Hoved, som voret fast til Jorden. Jeg saae fuld af Rædsel stivt paa ham, og var som en Fugl, hvilken en Slange har manet fast. Han selv syntes noget forlegen; han løftede sine Øine ikke op, bukkede sig flere Gange, traadte nærmere hen, og talte til mig med sagte, vaklende Røst, omtrent i en Tiggendes Tone.

„Herren vilde gunstigst undskylde min Paatrængenhed, da jeg vover saa ubekjendt at søge Herren op. Jeg har en Bøn til Herren. Forund mig gunstigst ....“ „Men for Guds-Skyld, min Herre,“ brød jeg ud i min Angst, „hvad kan jeg gjøre for en Mand, som ....“ Vi studsede begge og bleve, som mig synes, røde.

Han tog efter et Øiebliks Taushed Ordet igjen: „I den korte Tid, jeg har nydt den Lykke, at be-

finde mig i Deres Nærhed, har jeg, min Herre! nogle Gange — De tillade mig, at jeg siger Dem det — virkelig ikke uden uudsigelig Beundring kunnet betragte den deilige, deilige Skygge, som De i Solen, og det ligesom med en vis ædel Foragt, kaster fra Dem, den herlige Skygge her ved Deres Fødder. De tilgive mig den vistnok dristige Anmodning: Skulde De maaskee vel ikke findes utilbøielig til at overlade mig denne Deres Skygge."

Han taug og i mit Hoved gik det omkring, som et Møllehjul. Hvad skulde jeg dog tænke om det sælsomme Forslag, at kjøbe min Skygge af mig? Han maa være forrykt, tænkte jeg, og med forandret Tone, der passede til hans Tones Ydmyghed, gjenmælede jeg saaledes:

„Ei, ei! min gode Mand, har I da ikke nok af Eders egen Skygge? Det maa jeg kalde en Handel af ganske løierligt Slags." Han faldt mig strax i Orden igjen: „Jeg har i min Lommeret Meget, hvad der maaskee ikke torde synes at være uden al Værd for min Herre; for denne uskatteerlige Skygge holder jeg selv den høieste Priis endnu for ringe."

Nu løb det mig igjen koldt ned over Ryggen, da jeg blev mindet om Lommen, og jeg vidste ikke, hvorledes jeg havde tordet kalde ham: min gode Mand. Jeg tog Ordet igjen og søgte, om

mueligt, at gjøre det godt igjen ved uendelig Høflighed.

„Men, min Herre, De forlade Deres underdanigste Tjener! Jeg forstaaer vel ikke Deres Mening saa ganske rigtig: hvor kunde dog min Skygge“ ..... Han afbrød mig: „Jeg udbeder mig kun Deres høie Tilladelse til, her paa Stedet at løfte Deres ædle Skygge op og putte den til mig. Hvorledes jeg kommer ud af det, være min Sag. Derimod, som Beviis paa min Erkjendtlighed, overlader jeg Herren at vælge blandt alle de Klenodier, som jeg har hos mig i min Lomme: den ægte Springrod, Alruneroden, Skiftepenninge, Rovdalere, Rolands Svends Borddug, en Galgemand til hvad Priis man lyster; dog det er vel ikke noget for Dem; hellere Fortunatus's Ønskehat, ny udbedret og sat i Stand, saa den kan holde ud; ogsaa en Lykkepung, som han havde den.“ „Fortunatus's Lykkepung,“ faldt jeg ham i Ordet, og, hvor stor min Angst ogsaa var, saa havde han med det ene Ord taget min hele Sjel fangen. Jeg begyndte at svimle og det glimrede mig for Øinene, som lutter nye dobbelte Ducater.

„Ville Herren naadigst behage at besigtige og prøve denne Pung!“ Han stak Haanden i Lommen og drog en maadelig stor, fast og tæt syet Pung af Karduan, med to dygtige Læderremme, frem, og gav mig den i Hænderne. Jeg greb

i den og trak ti Guldstykker ud, og atter ti, og endnu engang ti; hurtig strakde jeg Haanden ud til ham: „Kom an! Handelen er sluttet. For den Pung skal De have min Skygge.“ Han slog sin Haand i min, knælede ufortøvet ned, og jeg saae ham med en beundringsværdig Behændighed sagte løse min Skygge, fra Hovedet indtil mine Fødder, af fra Græsset, løfte den op, folde og rulle den sammen, og tilsidst stikke den i Lommen. Han stod op, bukkede sig endnu engang for mig, og trak sig tilbage til Rosenkrattet. Mig syntes, jeg hørte ham der sagte lee ved sig selv. Men jeg holdt Pungen fast i Remmene, rundt omkring mig var hele Jordbunden soelklar, og jeg selv var endnu uden Sands og Samling.

II.

Jeg kom igjen til mig selv og ilede med at forlade dette Sted, hvor der venteligen ikke mere var noget at gjøre for mig. Først fyldte jeg mine Lommer med Guld, derpaa knyttede jeg Remmene af Pungen fast omkring min Hals og skjulte Pungen selv paa mit Bryst. Jeg kom ubemærket ud af Haugen, naaede Landeveien og tog Veien til Byen. Som jeg i Tanker gik mod Porten, hørte jeg nogen raabe bagved mig: „Unge Herre! hør! unge Herre! saa hør dog!“ Jeg saae mig om; en gammel Kjerling raabte til mig: „See Dem

dog for, Herre! De har mistet Deres Skygge.“ „Tak, Moerlille!“ sagde jeg, kastede et Guldstykke til hende for den velmente Advarsel og traadte hen under nogle Træer.

Ved Porten maatte jeg strax igjen høre af Skildvagten: „Hvor har Herren gjort af sin Skygge?“ og strax derpaa igjen af et Par Fruentimmer: „Jesus Maria! det stakkels Menneske har ingen Skygge.“ Det begyndte ret at være mig fortrædeligt, og jeg vogtede mig omhyggeligt for at træde i Solen. Men det gik ikke an overalt, f. Ex. ikke ved at gaae tvers over Bredegade, som var den første jeg skulde passere, og det til min Ulykke just i det Øieblik, da Drengene gik af Skole. En forbandet skutrygget Slyngel af en Dreng — jeg seer ham endnu for mig — havde paa Øieblikket snuset det op, at jeg ingen Skygge havde. Med et stort Skrig røbede han mig for Forstadens samtlige literariske Ungdom, som paa Stedet begyndte at recensere mig og overkaste mig med Snavs: „Ordentlige Folk pleiede at tage deres Skygge med, naar de gik i Solen.“ For at holde mig dem fra Livet, kastede jeg med fulde Hænder Guld ud imellem dem og sprang i en Hyrevogn, som medlidende Sjele hjalp mig til at faae.

Saasnart jeg fandt mig allene i den rullende Karet, begyndte jeg at græde bitterligen. Den Ahnelse monne allerede stige op i mig, at, saa meget

Guldet paa Jorden overgaaer Fortjenester og Dyd, lige saa meget agtes en Skygge høiere, end Guldet selv; og som jeg i tidligere Tid havde opoffret Rigdommen for min Samvittigheds Skyld, saa havde jeg nu givet min Skygge bort for Penge, hvad skulde der blive af mig her paa Jorden.

Jeg var endnu ganske forstyrret, da Vognen holdt for mit gamle Værtshuus; jeg forskrækkedes ved den Tanke, endnu engang at skulle betræde det slette Tagkammer. Jeg lod mine Ting hente ned til mig, tog med Foragt imod den fattige Bylt, kastede nogle Guldstykker hen og befalede at kjøre til det fornemste Hotel i Byen. Gaarden laae imod Nord, Solen behøvede jeg ei at være bange for, jeg gav Kudsken Guld og lod ham kjøre, lod mig give de bedste Værelser til Gaden, og lukkede mig inde, saasnart jeg kunde.

Hvad mener Du, jeg nu begyndte? O min elskede Chamisso! selv at bekjende Dig det, bringer mig til at rødme. Jeg trak den ulyksalige Pung frem af min Barm, og med et Slags Raserie, der, liig en flammende Ildløs, optændte og formerede sig ved sig selv i mit Indre, tog jeg Guld frem af Pungen, og Guld, og Guld, og atter Guld og bestandig mere Guld og strøede det om paa Gulvet og skreed hen over det, og lod det klirre, og, frydende mit stakkels Hjerte ved Glandsen og Klangen, kastede jeg bestandig mere Metal

til Metallet, indtil jeg selv udmattet sank ned paa det rige Leie, og, druknende mig i Nydelsen, rodede deri, væltede mig derover. Saaledes forløb Dagen, Aftenen; jeg lukkede ikke min Dør op, Natten fandt mig liggende paa Gulvet, og Søvnen bemestrede sig mig.

Da drømte jeg om Dig; det var for mig, som om jeg stod bag Glasdøren til Dit lille Værelse, og saae Dig sidde ved Dit Arbeidsbord imellem et Skelet og et Bundt tørrede Planter; foran Dig var Haller, Humbold og Linnée opslaaet, paa Din Sopha laae et Bind af Göthe og Fouqués Zauberring; længe betragtede jeg Dig, og enhver Ting i Din Stue, og derpaa Dig igjen, men Du rørte Dig ikke, Du drog heller ikke Aande, Du var død.

Jeg vaagnede op. Det syntes endnu at være meget tidligt. Mit Uhr stod. Jeg var, som jeg var slaaet itu, desuden sulten og tørstig; jeg havde ikke spiist noget siden forrige Dags Morgen. Med Lede og Vrede stødte jeg fra mig dette Guld, paa hvilket jeg kort forhen havde mættet mit daarlige Hjerte; nu vidste jeg fuld af Fortredelighed ikke, hvad jeg skulde foretage mig med det. Det turde ikke blive liggende saaledes; jeg prøvede, om ikke Pungen vilde opsluge det igjen. — Nei. Intet af mine Vinduer gik brat ud til Søen Jeg maatte beqvemme mig til, møisommeligen og med

min sure Sveed at slæbe det til et stort Skab, der stod i et Sidekammer, og pakke og stable det op deri. Kun nogle Haandfuld lod jeg ligge. Efterat jeg var bleven færdig med dette Arbeide, lagde jeg mig ganske afkræftet i en Lænestoel, og biede paa, at Folk i Huset skulde begynde at røre sig. Saasnart det var mueligt, lod jeg bringe Mad, og lod Værten komme til mig.

Jeg talte med ham om mit Huses tilkommende Indretning. Til den nærmere Opvartning om min Person anbefalede han mig en vis Bendel, hvis trofaste og forstandige Aasyn strax indtog mig. Det er den samme, hvis Hengivenhed siden den Tid trøstefuld ledsagede mig gjennem Livets Elendighed, og hjalp mig at bære min mørke Skjæbne. Jeg tilbragde den hele Dag paa mine Værelser med tjenesteløse Karle, Skomagere, Skræddere og Kjøbmænd; jeg indrettede mig, kjøbte især mange Kostbarheder og Ædelstene, for kun at blive fri for noget af det meget opstablede Guld; men det lod slet ikke, som om Dyngen kunde formindskes.

Jeg svævede imidlertid i de meest ængstende Tvivl om min Tilstand. Ikke et Skridt vovede jeg mig udaf min Dør, og lod dem om Aftenen tænde fyrretyve Voxlys i min Sal, førend jeg kom frem af Mørket. Med Gruen tænkte jeg paa det frygtelige Optrin med Skoledrengene. Jeg

besluttede, saa meget Mod der ogsaa udfordredes dertil for mig, endnu engang at prøve den offentlige Mening. Der vare just maaneklare Nætter. Sildig om Aftenen kastede jeg en viid Kappe om mig, trykkede Hatten dybt ned over Øinene, og sneg mig, skjælvende som en Forbryder, udaf Huset. Først paa en langt fraliggende Plads traadte jeg frem af Skyggen af de Huse, under hvis Beskyttelse jeg var kommet saa langt, og gik ud i det klare Maanelys, belavet paa at høre min Skjæbne af de Forbigaaendes Mund.

Forskaan mig, elskede Ven! for den smertelige Gjentagelse af alt det, jeg maatte udholde. Fruentimmerne udtrykte ofte den dybe, dybe Medlidenhed, jeg indgjød dem: Ord og Yttringer, som ikke mindre gjennemborede min Sjel, end de Unges Forhaanelser og Mændenes hovmodige Foragt, især saadanne tykke, velnærede Mænds, der selv kastede en bred Skygge. En smuk, huldsalig Pige, der, som det syntes, ledsagede sine Forældre, vendte, medens disse adstadig kun saae ned for sig, hændelsesviis sine funklende Øine paa mig; hun foer øieusynligen sammen, da hun blev min Skyggeløshed vaer, skjulte sit smukke Ansigt i sit Slør, lod Hovedet synke og gik forbi uden at lade høre en Lyd.

Jeg holdt det ikke længere ud. Salte Taarestrømme brøde frem af mine Øine og med sønderskaaret Hjerte trak jeg mig vaklende tilbage i

Mørket. Jeg maatte holde mig ved Husene, for at kunne gaae med sikkre Skridt, og naaede langsomt og seent min Boepæl.

Jeg tilbragde Natten søvnløs. Den næste Dag var det min første Sorg, overalt at lade søge efter Manden i den graae Kjole. Maaskee kunde det lykkes mig at finde ham igjen og hvor lykkeligt, hvis den daarlige Handel fortrød ham, ligesom mig. Jeg lod Bendel komme til mig, han syntes at kunne snoe sig og gribe en Sag an paa den rette Maade; jeg beskrev ham nøiagtigen den Mand, i hvis Besiddelse der fandtes en Skat, uden hvilken Livet kun var mig en Plage. Jeg sagde ham Tiden, Stedet, hvor jeg havde seet ham, beskrev ham alle dem, som havde været nærværende, og føiede endnu disse Kjendetegn til: han skulde forhøre sig om en Dollonds Kikkert, et med Guld gjennemvirket tyrkiskt Teppe, et Pragttelt og endelig tre sorte Riddeheste, hvis Historie, uden at jeg angav, hvorledes, hængte sammen med den gaadefulde Mands, hvem de alle havde anseet for ubetydelig, og hvis Tilværelse dog havde tilintetgjort mit Livs Roelighed og Lykke.

Da jeg havde udtalt, hentede jeg Guld frem, en Masse, saa tung, jeg formaaede at bære den; jeg lagde endnu Ædelstene og Juveler af en større Værdie til. „Bendel!" sagde jeg, „dette jevner mange Veie og gjør meget let, hvad der syntes

umueligt; vær ikke karrig dermed, som jeg ikke er det, men gaae og glæd Din Herre med Efterretninger, paa hvilke hans eneste Haab beroer."

Han gik. Sildigt kom han tilbage og ganske bedrøvet. Ingen af Hr. Johns Folk, ingen af hans Gjæster — han havde talt med dem alle — vidste endog kun langt fra at erindre sig Manden i den graae Kjole. Det nye Teleskop var der endnu, men ingen vidste, hvorfra det var kommet; Teppe, Telt, vare endnu udbredte og udspændte paa den samme Høi; Tjenerne berømmede deres Herres Rigdom, og ingen vidste, hvorfra disse nye kostbare Ting vare komne til ham. Han selv fandt sit Velbehag deri, og ham brød det slet ikke, at han ikke vidste, hvorfra han havde dem. Hestene havde de unge Herrer, som havde redet dem, i deres Stalde, og priste Hr. Johns Gavmildhed, da han den samme Dag havde foræret dem dem. Dette var det, der kom ud af Bendels udførlige Fortælling; hans raske Iver og forstandige Adfærd fik, ogsaa ved det frugtesløse Udfald, min velfortjente Roes. Mørk og tungsindig gav jeg ham det Vink at lade mig allene.

„Jeg har nu," tog han Ordet igjen, „aflagt min Herre Beretning angaaende den Sag, som var ham den vigtigste. Men endnu har jeg et Ærinde at udrette, hvilket i Morges tidlig en Person gav mig, som jeg mødte lige udenfor Døren,

da jeg gik ud til den Forretning, hvorved jeg har været saa uheldig. Mandens egne Ord vare: „Vil De sige til Hr. Peter Schlemihl, at han ikke kan faae mig mere at see her, da jeg gjør en Reise til Søes, og en gunstig Vind just lige kalder mig til Havnen. Men om Aar og Dag skal jeg selv have den Ære, at opsøge ham og foreslaae ham en Negotie, som han maaskee vil finde antagelig. Vil De underdanigst anbefale mig til ham og forsikkre ham om min Taknemmelighed. Jeg spurgte ham, hvem han var, men han sagde, De kjendte ham nok."

„Hvorledes saae den Mand ud?" raabte jeg ahnelsesfuld. Og Bendel beskrev nu Manden i den graae Kjole, Træk for Træk, Ord for Ord, netop ligesom han troeligen i sin forrige Fortælling havde omtalt den Mand, om hvilken han havde forhørt sig.

„Ulykkelige!" skreg jeg og vreed Hænderne, „det var jo ham selv," og ham faldt det nu som Skjæl fra Øinene. — „Ja det var ham, det var virkelig ham," raabte han med Forfærdelse, „og jeg Forblindede, jeg Taabelige, kunde ikke kjende ham; jeg kunde ikke kjende ham, og har forraadt min Herre."

Han brød med hede Taarer ud i de bittreste Bebreidelser mod sig selv, og den Fortvivlelse, hvori han kom, kunde ikke andet end indgyde mig selv

Medlidenhed. Jeg indgjød ham Trøst, forsikkrede ham gjentagne Gange, at jeg ikke bar nogen Tvivl om hans Troskab, og sendte ham paa Øieblikket til Havnen, for, om mueligt, at forfølge den sælsomme Mands Spor. Men samme Morgen vare mange forskjellige Skibe, som Modvinde havde holdt tilbage i Havnen, løbne ud, hvert til sin Verdenskant, hvert til sine Kyster, og den graae Mand var forsvundet som en Skygge, uden at efterlade et Spor.

III.

Hvad vilde Vinger hjelpe den, som var smeddet fast i Jernlænker? han maatte dog fortvivle, og det desto skrækkeligere. Jeg laae, som Fanger paa sin Skat, fjern fra enhver menneskelig Trøst og Tale, og vansmægtede ved mit Guld; men jeg havde ikke fæstet mit Hjette til det, tvertimod forbandede jeg dette Guld, for hvis Skyld jeg saae mig afskaaret fra alt Liv og Samqvem. Bevarende min Hemmeligheds Mulm og Mørke hos mig selv allene, ængstedes jeg for den sidste blandt mine Tjenere, idet jeg tillige misundte ham; thi han havde en Skygge og torde lade sig see i Solen. Eensom i mine Værelser bortsørgede jeg Dage og Nætter, og Grømmelse tærede paa mit Hjerte.

Endnu Een hentæredes under mine Pine, min troe Bendel; han holdt ikke op med at pine

sig med stille Bebreidelser, fordi han havde skuffet sin milde, gode Herres Tillid, og ikke havde kunnet kjende hiin Person, efter hvilken jeg havde sendt ham ud, og med hvem han maatte tænke sig min tunge Skjebne i nøie Forbindelse. Jeg kunde dog ikke give ham Skyld for noget; jeg erkjendte den Ubekjendtes eventyrlige Natur i denne Hændelse.

For ikke at lade noget være uforsøgt, skikkede jeg engang Bendel med en kostbar Ring med Brillianter til den berømteste Maler i Byen, og lod ham bede om at besøge mig. Han kom, jeg lod mine Folk gaae tilside, lukkede Døren i, satte mig hen ved Siden af Manden, og, efterat have priist hans Konst, kom jeg med tungt Hjerte til Sagen; jeg lod ham i Forveien love den strengeste Taushed.

„Hr. Professor!" sagde jeg, „kunde De vel male en falsk Skygge til et Menneske, der paa den ulykkeligste Maade af Verden har mistet sin rette Skygge?" „De mener vel en Slagskygge?" — „Ja det mener jeg rigtignok." — „Men," spurgte han videre, „ved hvilken forkeert Adfærd eller hvilken Skjødesløshed kunde han da miste sin Skygge?" — „Hvoraf det kom sig," svarede jeg, „kan være ligegyldigt nu; kun saa meget kan jeg sige," — jeg var saa uforskammet at lyve det — „i Rusland, hvor han forrige Vinter gjorde en Reise, frøs hans Skygge engang, ved en overor-

dentlig Kulde, saa fast til Jorden, at han ikke kunde faae den løs igjen."

„Den falske Slagskygge, jeg kunde male ham," svarede Professoren, „kunde dog kun være en saadan, som han ved den sagteste Bevægelse maatte tabe igjen, — især den, der, som man kan see af Deres egen Fortælling, hængte saa lidet fast ved sin medfødte Skygge. Hvo der ei har en Skygge, gaae ei i Solen, det er det fornuftigste og sikkreste." Han stod op og gik bort, idet han kastede et saa gjennemborende Blik paa mig, at mit Øie ikke kunde udholde det. Jeg sank tilbage, som jeg sad, og skjulte mit Ansigt i mine Hænder.

Saaledes fandt Bendel mig endnu, da han traadte ind. Han saae sin Herres Smerte og vilde stille og ærbødig trække sig tilbage. Jeg saae op — jeg bukkede under for min Kummers Byrde, jeg maatte meddele den. „Bendel!" raabte jeg til ham, „Bendel! Du eneste, som seer og ærer min Lidelse og ikke synes at ville udforske den, men stille og from at bære den med mig, kom til mig, Bendel, og vær den nærmeste ved mit Hjerte! Mine Guldskatte har jeg ikke lukket til for Dig, ikke vil jeg skjule min Græmmelses Skatte for Dig; Bendel! forlad mig ikke! Bendel! Du seer mig riig, gavmild, goddædig; Du bilder Dig ind, Verden maatte forherlige mig, og Du seer mig at flye

for Verden, at lukke mig inde fra den. Bendel! Verden har dømt, den har forskudt mig; ogsaa Du maaskee vil vende Dig fra mig, naar Du erfarer min skrækkelige Hemmelighed. Bendel! jeg er riig, gavmild, goddædig, men — o Gud! jeg har ingen Skygge."

„Ingen Skygge!" raabte den gode Knøs forfærdet, og de klare Taarer styrtede ud af hans Øine. Vee mig, at jeg fødtes til at tjene en Herre uden Skygge." Han taug og jeg skjulte mit Ansigt i begge mine Hænder.

„Bendel!" føiede jeg efter en lang Tids Forløb skjælvende til, „nu har Du min Fortrolighed, nu kan Du forraade den. Gaae hen og vidn imod mig." — Han syntes at være i en haard Kamp med sig selv, endelig styrtede han ned for mine Fødder og greb min Haand, som han bedækkede med sine Taarer. „Nei!" ud raabte han, „hvad ogsaa Verden meuer, jeg kan og vil for en Skygges Skyld ikke forlade min eiegode Herre, jeg vil handle ret og ikke klogt, jeg vil blive hos Dem, laane Dem min Skygge, hjelpe Dem, hvor jeg kan, græde med Dem." Jeg faldt ham om Halsen for denne usædvanlige Tænkemaade; thi jeg var overbeviist om, at han ikke gjorde det for Pengenes Skyld.

Siden den Tid forandredes noget min Skjæbne og mit Liv. Det er ikke til at beskrive, hvor om-

hyggelig Bendel vidste at skjule min Brøst. Overalt var han foran mig og med mig, saae Alting forud, gjorde Anstalter, og, hvor Fare uforventendes truede mig, overdækkede han mig hurtig med sin Skygge, thi han var større og sværere end jeg. Saaledes vovede jeg mig igjen ud blandt Folk og begyndte at spille en Rolle i Verden. Jeg maatte rigtignok tilsyneladende paatage mig mange Særheder, mange Luner. Men deslige klæde den Rige godt, og, saalænge kun Sandheden blev skjult, nød jeg al den Ære og Agtelse, som tilkom mit Guld: Jeg saae med mere Roe det om Aar og Dag forjettede Besøg af den gaadefulde Ubekjendte imøde.

Jeg følte meget vel, at jeg ikke torde opholde mig længe paa et Sted, hvor man allerede havde seet mig uden Skygge, og hvor jeg let kunde blive forraadt. Jeg tænkte maaskee ogsaa endnu kun paa, hvorledes jeg havde taget mig ud hos Hr. John, og det var mig en trykkende Erindring. Desaarsag vilde jeg her blot holde en Prøve, for et andet Sted at kunne træde op med mere Lethed og Tillid. Dog fandtes der noget, som en Tid lang holdt mig fast ved min Forfængelighed, hvilket da er det Sted i Mennesket, hvor Ankeret snarest finder Grund og fæster sig.

Den smukke Fanny var det, som, da jeg paa tredie Sted traf hende igjen, skjenkede mig, uden at

huske, at hun havde seet mig nogensinde før, nogen Opmærksomhed, thi nu havde jeg Vid og Forstand. Naar jeg talte, hørte man efter, og jeg vidste ikke selv, hvorledes jeg var kommet til den Konst, saa let at føre og beherske Samtalen. Det Indtryk, som jeg saae, jeg havde gjort paa denne Skjønne, gjorde mig til det, hvad hun just forlangte, til en Nar, og jeg forfulgte hende fra dette Øieblik af, under tusinde Møisommeligheder, gjennem Skygge og Dæmring, hvor jeg blot kunde. Min hele Forfængelighed gik kun ud paa at bringe hende til at være stolt af mig, og jeg kunde, selv med den bedste Villie, ikke drive min Berusning fra Hovedet til Hjertet.

Dog til hvad Ende skal jeg vidt og bredt gjentage for Dig den hele platte Historie? Du har selv ofte nok fortalt mig den om andre Hædersfolk. Til det gamle, velbekjendte Spil, hvori jeg godmodig havde paataget mig en forslidt Rolle, kom rigtig nok en, paa en ganske egen Maade opspunden, Katastrophe, uventet for mig og for Alle.

Da jeg en smuk Aften efter min Sædvane havde forsamlet et Selskab i en illumineret Hauge, vandrede jeg, Arm i Arm med min Herskerinde i nogen Frastand fra de øvrige Gjæster, og bestræbte mig for at foresnirkle hende de smukkeste Talemaader. Hun saae sædelig ned for sig og gjengjeldte sagte mit Haandtryk; da traadte uformodentlig

Maanen frem af Skyerne bagved os, og — hun saae blot sin egen Skygge falde hen foran os, Hun foer sammen, saae bestyrtset paa mig, derpaa igjen ned paa Jorden, som om hun med Øinene krævede min Skygge, og, hvad der foregik i hendes Indre, malede sig saa sælsomt i hendes Ansigtstræk, at jeg havde kunnet bryde ud i en høi Latter, hvis det ikke var løbet mig selv iiskoldt ned over Ryggen.

Jeg lod hende synke ud af min Arm i en Afmagt, foer som en Piil hen igjennem de forsærdede Gjæster, naaede Døren, kastede mig i den første Vogn, som jeg fandt holdende, og kjørte tilbage til Byen, hvor jeg denne Gang til min Ulykke havde ladet den forsigtige Bendel blive. Han forskrækkedes, da han saae mig; eet Ord forklarede ham alt. Paa Stedet blev der hentet Postheste. Jeg tog kun een af mine Folk med mig, en udstuderet Gavtyv, ved Navn Rascal, der ved sin Behændighed og Snedighed havde vidst at gjøre sig uundværlig for mig, og der ikke kunde have nogen Anelse om, hvad der var hændtes i Dag. Jeg lagde endnu i samme Nat en Vei af tredive Mile tilbage. Bendel blev tilbage for at besørge mit Huusvæsen opløst, strøe Guld ud og tage det Nødvendigste med sig til mig. Da han anden Dagen indhentede mig, kastede jeg mig i hans Arme, og svor ham til, just ikke, ei at begaae

nogen Daarlighed mere, men kun for Fremtiden at være mere forsigtig. Vi fortsatte vor Reise uafbrudt, over Grændsen og over Bjergstrækningen, og først, hvor, paa den anden Side af Bjergene, Landet igjen aabnede sig, adskilt ved det høie Bolværk fra hiin Ulykkes-Jordbund, lod jeg mig formaae til at gjøre Rastdag og at hvile mig ud fra de overstandne Møisommeligheder i et nærliggende lidet besøgt Bad.

IV.

Jeg kommer til i min Fortælling at ile hastig hen over en Tid, ved hvilken jeg, ak! hvor gjerne, vilde dvæle, naar jeg var i Stand til i Erindringen igjen at mane den Aand frem, som besjelede den. Men det Farvespil, som oplivede den, og allene atter kan oplive den, er udslukket i mit Indre, og naar jeg igjen vil søge at finde i mit Bryst, hvad der dengang opløftede det saa mægtigt, Smerten og Lykken, den fromme Indbildning, — saa slaaer jeg forgjæves mod en, Klippe, der ikke mere aabner mig en levende Kilde og hiin Guddom er veget fra mig. Hvor forandret seer den nu paa mig, denne forbisvundne Tid! — Jeg skulde hist i Badet agere en heroisk Rolle; slet havde jeg indstuderet den, og, som en ung Begynder paa Skuepladsen, forgabede jeg mig, midt ud fra Stykket, i et Par blaae Øine. Forældrene,

skuffede af Spillet, opbyde alt for hurtigt at afslutte Handelen, og det ordinære Narrespil endes med en Forhaanelse. Og det er alt, alt. Nu forekommer det mig tosset og smagløst, og igjen er det mig skrækkeligt, at det kan forekomme mig saa, hvad der dengang saa riigt, saa stort opsvulmede mit Bryst. Mina! som jeg dengang græd, da jeg tabte Dig, saa græder jeg nu ved ogsaa at have tabt Dig i mit Indre. Er jeg da bleven saa gammel? O sørgelige Fornuft! Endnu kun eet Pulsslag af hiin Tid, eet Øieblik af hiin vaagne Tilstand! Men nei! eensom farer jeg paa Dine bittre Bovers høie, øde Hav; for længe siden er det sprudlet ud af den sidste Pokal, Champagnens Ellepige bekrandsede for mig.

Jeg havde sendt Bendel forud med nogle Guldsække, for i den lille Bye at indrette mig en Vaaning efter mit Tarv. Han havde der udstrøet meget Guld, og udtrykt sig noget ubestemt om den fornemme Fremmede, hos hvem han tjente, thi jeg vilde ikke være kjendt. Det havde bragt de godt Folk paa sære Tanker. Saasnart mit Huus var indrettet til at modtage mig, kom Bendel igjen tilbage til mig, og hentede mig af. Vi begave os paa Reisen.

Omtrent en Fjerdingvei fra Stedet, paa en aaben soelklar Slette, blev Veien spærret for os ved en Mængde Mennesker i Høitidsklæder. Vog-

nen holdt. Musik, Klokkeklang, Kanonskud hørtes, et lydeligt Vivat gjennemtrængte Luften, foran Karetdøren viiste sig i hvide Klæder et Chor af unge Piger af ualmindelig Skjønhed, der dog alle forsvandt for den Ene, som Nattens Stjerner forsvinde for Solen. Hun traadte frem af sine Søstres Midte; den høie, fine Skabning knælede undseelig, rødmende, ned for mig og holdt mig paa en Silkepude en af Laurbær, Oliegrene og Roser flettet Krands imøde, idet hun sagde nogle Ord om Majestæt, Ærefrygt og Kjærlighed, Ord, jeg ikke forstod, men hvis tryllende Sølvklang berusede mit Øre og Hjerte; det var mig, som om denne himmelske Skikkelse allerede eengang var vandret mig forbi. Choret faldt ind og sang en god Konges Lov og hans Folks Lykke.

Og dette Optrin, bedste Ven! midt i Solen. Hun knælede endnu bestandig to Skridt foran mig, og jeg, uden Skygge, kunde ikke springe over Kløften, ikke igjen falde ned for denne Engel. Hvad vilde jeg ikke da have givet for en Skygge! Jeg maatte skjule min Skam, min Angst, min Fortvivlelse dybt paa Bunden af min Vogn. Bendel fattede sig endelig istedetfor mig, han sprang paa den anden Side udaf Vognen, jeg kaldte ham endnu tilbage og rakte ham udaf mit Skriin, som just stod mig ved Haanden, et riigt Diamantes Diadem, der havde skullet pryde den skjønne Fanny.

Han traadte frem og sagde i sin Herres Navn, at han hverken kunde eller vilde tage imod saadanne Æresbeviisninger; der maatte herske en Vildfarelse her, imidlertid skulde dog de gode Indvaanere i Byen være takkede for deres gode Villie. Han tog under disse Ord den frembaarne Krands fra dens Plads, og lagde den med Brillanter besatte Krone i dens Sted; derpaa rakte han ærbødigen den smukke Jomfrue Haanden for at hjelpe hende op, og bortfjernede med et Vink Geistlighed, Magistraten og alle Deputationer. Ingen blev tilstædet Adgang. Han bad Mængden skilles ad og give Rum for Hestene, svingede sig igjen i Vognen, og afsted gik det i fuld Galop, under en af Løvværk og Blomster opført Æreport, til Byen. Kanonerne blev imidlertid frisk væk affyrede. Vognen holdt foran mit Huus; jeg sprang med Behændighed ind ad Døren, adskillende den Mængde, som Begjerligheden efter at see mig, havde lokket hid. Pøbelen raabte Vivat under mine Vinduer, og jeg lod det regne dobbelte Dukater udaf dem; om Aftenen var Byen frivillig illumineret.

Og jeg vidste endnu bestandig ikke, hvad alt det vilde sige, og for hvem jeg blev holdt. Jeg sendte Rascal ud for at speide. Han fik da at vide, hvorlunde man allerede havde havt sikkre Efterretninger om, at den gode Konge af Preussen reiste gjennem Landet under Navn af Greve; hvor-

lunde min Adjutant var bleven kjendt og havde røbet sig selv og mig, hvor stor endelig Glæden havde været, da man havde Vished om at besidde mig selv indenfor Byens Porte. Nu begreb man rigtignok, da jeg aabenbar ønskede at bevare det strengeste Incognito, hvor højlig man havde gjort Uret i, saa paatrængende at løfte Sløret. Men min Fortørnelse havde været saa huldsalig, saa naadefuld: jeg kunde vist ikke andet, end tilgive det gode Hjerte.

Slubberten fandt denne Sag saa naragtig, at han med straffende Taler gjorde sit Bedste til, indtil videre at bestyrke de godt Folk i deres Tro. Han aflagde mig en meget komisk Beretning, og, da han saae mig opmuntret derved, gav han mig ogsaa den Ondskab, han selv havde viist, til Bedste. — Skal jeg bekjende det? det smigrede mig dog, var det ogsaa kun paa denne snurrige Maade, at være bleven taget for det ophøiede Hoved.

Jeg lod til den anden Dags Aften berede en stor Fest under de Træer, som beskyggede Pladsen foran mit Huus. Min Pungs hemmelighedsfulde Kraft, Bendels Bestræbelser og Rascals snilde Opfindsomhed lykkedes det, endog at vinde Seier over Tiden. Det var virkelig til Forbauselse, hvor rigt og smukt alt ordnedes i de faa Timer, den Pragt og Overflod, som der kom frem; ogsaa den find-

rige Oplysning var fordeelt saa viseligen, at jeg følte mig ganske sikker. Der blev intet tilovers for mig at erindre; jeg maatte berømme mine Tjenere.

Det mørknedes, Gjæsterne kom og bleve mig forestillede. Majestæten blev ikke mere nævnet; men jeg blev i dyb Ærefrygt og Ydmyghed kaldet: Hr. Greve. Hvad skulde jeg gjøre? Jeg lod mig Grevetitelen behage, og blev, fra dette Øieblik af, Grev Peter. Midt i Festens Tummel længtes min Sjel kun efter den Ene. Hun kom sildigt; hun, som var og bar Kronen for dem alle. Sædeligt fulgte hun efter sine Forældre, og syntes ei at vide, at hun var den skjønneste. Hr. Forstmesteren, hans Kone og Datter bleve mig forestillede. Jeg vidste at sige de Gamle mange smukke og forbindtlige Ting; for Datterens Øine stod jeg som en Dreng, der har faaet Skjænd, og formaaede ikke at bringe et Ord frem. Endelig bad jeg hende stammende at vise denne Fest den Ære, derved at beklæde det Embede, hvis Tegn hun bar. Undseelig bad hun med et rørende Øiekast om Skaansel; men mere undseelig, end hun selv, bragte jeg som første Undersaat hende min Hyldest i stiv Ærefrygt, og Grevens Vink var for alle Gjæster et Bud, enhver med Glæde var ivrig efter at efterleve. Majestæt, Ukyld og Ynde herskede, i Samfund med Skjønhed, i den glædefulde Fest. Minas

lykkelige Forældre troede deres Barn blot dem til Ære ophøjet, jeg selv var i en ubeskrivelig Berusning. Jeg lod alt, hvad jeg endnu havde tilbage af de Juveler, jeg dengang, for at blive af med det besværlige Guld, kjøbte ind, alle Perler, alle Ædelstene lægge i to tildækkede Fade, og ved Bordet i Dronningens Navn række omkring til hendes Omgangsveninder og til alle Damer. Imidlertid blev uafbrudt Guld kastet ud over de opstillede Skranker imellem den hoverende Mængde.

Bendel aabenbarede mig den næste Morgen i Fortroelighed, at den Mistanke, han længe havde baaret mod Rascals Redelighed, nu var bleven ham til Vished. Han havde i Gaar stukket hele Sække med Guld til Side. „Lader os," svarede jeg, „unde den stakkels Skjelm det lille Bytte; jeg øser gjærne ud til alle, hvi ikke ogsaa til ham? I Gaar har han, have alle mine nye Folk, som Du har skaffet mig, tjent mig redeligt, de have med Glæde hjulpet mig at fejre en glædelig Fest."

Der blev ikke talt videre herom. Rascal blev ved at være den første blant mine Tjenere, men Bendel var min Ven og Fortroelige. Han var vant til at betragte min Rigdom som uudtømmelig, og han spejdede ikke efter dens Kilder. Derimod hjalp han mig, idet han gik ind i mine Ønsker, at udtænke Lejligheder til at lægge min Rigdom for Dagen og at bortødsle Guld. Om hiin

snigende, blege Ubekjendte vidste han blot saa meget, at jeg allene ved ham kunde løses fra den Forbandelse, som hvilede over mig, og at jeg frygtede ham, paa hvem mit eneste Haab beroede; at jeg iøvrigt var overbeviist om, han kunde finde mig overalt, jeg ham intetsteds, hvorfor jeg, oppebiende den belovede Dag, havde ladet enhver forgjæves Eftersporelse fare.

Pragten ved min Fest og min Adfærd derved holdt i Begyndelsen de i Troen stærke Indvaanere af Byen fast ved deres forudfattede Mening. Rigtignok viiste det sig snart af de offentlige Tidender, at Kongen af Preussens hele eventyrlige Rejse blot havde været et ugrundet Rygte. Men en Konge var jeg nu dog engang, og skulde og maatte nødvendigviis blive Konge, og det en af de rigeste og kongeligste, som der nogensinde kunde være til. Kun vidste man ikke ret, hvilken Konge. Verden har aldrig havt Grund til at klage over Mangel paa Monarker, mindst i vore Dage: de gode Mennesker, hvis Øjne endnu aldrig havde seet nogen Konge, gjættede med lige Lykke snart paa denne, snart paa hiin: Grev Peter blev imidlertid den, han var.

Eengang viiste sig blant Badegjæsterne en Kjøbmand, som havde spillet Bankerot, for at berige sig, og nød almindelig Agtelse. Han kastede en bred, skjønt noget bleg Skygge fra sig. Han

vilde her stille den Formue, han havde samlet, til Skue, og det faldt ham endogsaa ind, at ville kappes med mig, Jeg greb dygtig i min Pung, og havde meget snart bragt den stakkels Djævel saa vidt, at han, for at redde sin Anseelse, anden Gang maatte gjøre Bankerot og trække over Bjergaasen. Saaledes blev jeg af med ham. — Jeg har i denne Egn gjort mange til Dagdrivere og Lediggjængere.

Med al den kongelige Pragt og Ødselhed, hvormed jeg underkastede mig Alle, levede jeg i mit Huus meget jevnt og tilbagetrukken. Jeg havde gjort mig den største Forsigtighed til Regel; under intet Paaskud turde nogen anden, end Bendel, betræde de Værelser, jeg beboede. Saa længe Solen skinnede, holdt jeg mig indelukket i dem tillige med ham, og det hedte: Greven arbeider i sit Kabinet. Med disse Arbejder stode de hyppige Courerer i Forbindelse, som jeg afsendte og fik for enhver Smaating. — Jeg tog kun imod Selskab om Aftenen under mine Træer, eller i min, efter Bendels Anordning, snildt og rigt oplyste Sal. Gik jeg ud, hvorved Bendel maatte bevogte mig med Argusøjne, saa var det kun til Forsterens Hauge og for den Enes Skyld; thi min Kjerlighed var mit Livs inderste, altbevægende Hjerte.

O min gode Chamisso! jeg vil haabe, at Du endnu ikke har glemt, hvad Kjerlighed er. Jeg

lader Dig her selv udfylde meget. Mina var virkelig et sødt, fromt Barn, som fortjente at elskes. Jeg havde fængslet hendes hele Phantasie til mig; hun vidste i sin Ydmyghed ikke, hvorved hun havde været værdig til, at jeg endog kun saae hen til hende; og med et uskyldigt Hjertes fulde ungdommelige Kraft gjengjeldte hun Kjerlighed med Kjerlighed. Hun elskede, som en Qvinde, ganske offrende sig hen; glemmende sig selv hengav hun sig ganske, kun den i Tanker, som var hendes Liv og Alt, ubekymret for, om hun ogsaa selv skulde gaae til Grunde, det er: hun elskede i Sandhed.

Og jeg! o hvilke skrækkelige Timer — skrækkelige! og dog værdige til, at jeg ønsker dem tilbage — har jeg ofte bortgrædt ved Bendels Barm, da jeg, efter den første bevidstløse Ruus, havde tænkt mig om, og kastet et skarpt Øie paa mig selv, jeg som uden Skygge i lumsk Selviskhed, til denne Engels Undergang havde løjet og stjaalet den rene Sjel til mig. Saa besluttede jeg selv at forraade mig for hende; saa gav jeg mig selv, under dyre Eeder, det hellige Løvte, at rive mig fra hende og flye; saa brød jeg igjen ud i Taarer, og gjorde Aftale med Bendel om, hvorledes jeg skulde besøge hende om Aftenen i Forsterhaugen.

Til andre Tider foreløj jeg mig selv store For-

haabninger af et nært forestaaende Besøg af den graae Ubekjendte, og græd igjen, naar jeg forgjæves havde søgt at troe derpaa. Jeg havde udregnet Dagen, da jeg ventede igjen at see den Frygtelige; thi han havde sagt, i Aar og Dag, og jeg troede paa hans Ord.

Forældrene vare gode, ærbare, gamle Folk, som særdeles elskede deres eneste Barn; det hele Forhold overraskede dem, da det allerede var kommet i Stand, og de vidste ikke, hvad de skulde gjøre derved. Forhen havde de ikke drømt om, at Grev Peter blot kunde tænke paa deres Barn, og nu elskede han det endog, og blev elsket igjen. Moderen var vel forsængelig nok til at tænke paa Mueligheden af en Forbindelse og at arbejde til dette Maal; men den gamle Faders sunde Menneskeforstand gav ikke deslige overspændte Forventninger Plads. Begge vare overbeviiste om Oprigtigheden af min Kjerlighed; de kunde ikke gjøre andet, end at bede for Deres Barn.

Der falder mig et Brev fra Mina i Hænderne, som jeg endnu har fra den Tid. — Ja disse ere hendes Træk; jeg vil skrive det af til Dig.

„Er jeg dog en svag, enfoldig Daare; kan bilde mig ind, at min Elskede, fordi jeg elsker ham saa inderligt, saa inderligt, ikke kan gjøre mig stakkels Barn nogen Sorg. Ak! Du er saa god, saa usigelig god; men handle ikke ilde med mig. Du

skal ikke opoffre mig noget, ikke ville opoffre mig noget; o Gud jeg kunde hade mig selv, hvis Du gjorde det. Nei! Du har gjort mig uendelig lykkelig, Du har lært mig at elske. Drag bort! jeg veed jo min Skjæbne, Grev Peter tilhører ikke mig, han tilhører Verden. Jeg vil være stolt, naar jeg hører: det har været ham, og det var atter ham, og det har været hans Værk; hist have de tilbedet ham, der have de forgudet ham. See! naar jeg tænker derpaa, vredes jeg over Dig, at Du hos et enfoldigt Barn kan glemme Din høje Skjæbne. — Drag bort! ellers gjør endnu den Tanke mig ulykkelig, jeg, som er saa lykkelig, saa salig, ak! ved Dig. Har jeg ikke ogsaa flettet en Oliegreen og en Rosenknup i Dit Liv, som i den Krands, det blev mig forundt at overrække Dig? Jeg har Dig i mit Hjerte, Elskede! bryd Dig ikke om at gaae fra mig, — jeg vil døe saa salig, saa usigelig salig ved Dig."

Du kan tænke Dig, min Ven! hvorledes disse Ord maatte skjære mig i Hjertet. Jeg forsikkrede hende, at jeg ikke var, hvad man syntes at ansee mig for; jeg var ikke andet end en riig, men uendelig ulyksalig Mand. Der hvilede en Forbandelse over mig, som skulde være den eneste Hemmelighed imellem hende og mig, fordi jeg endnu ikke var uden Haab om, at den kunde løses. Det var mine Dages Gift, at jeg kunde drage hende

ned med i Afgrunden!, hende, som var mit Livs eneste Lys, eneste Lykke, hende, som var Hjertet i min Tilværelse. Da græd hun igjen, fordi jeg var ulykkelig; ak! hun var saa kjerlighedsfuld, saa god. For at frikjøbe mig kun fra en eneste Taare, vilde hun — og med hvilken Salighed — have offret sig selv ganske.

Hun var imidlertid langt fra, at udtyde mine Ord rigtigt. Hun anede nu i mig en eller anden Fyrste, som en tung Forviisning havde truffet, et eller andet, for fredløs erklæret, højt Hoved, og hendes Indbildningskraft hensatte den Elskede blant heroiske Billeder, og var ivrigen sysselsat med at udmale sig ham paa det herligste.

Engang sagde jeg til hende: „Mina! den sidste Dag i tilkommende Maaned kan forandre min Skjæbne og afgjøre den; — skeer det ikke, saa maa jeg døe, fordi jeg ikke vil gjøre Dig ulykkelig.“ Hun skjulte grædende sit Ansigt i min Barm. „Forandrer sig Din Skjæbne,“ sagde hun, „saa lad mig kun vide Dig lykkelig; jeg har intet Krav paa Dig. Er Du elendig og forskudt, saa bind mig til Din Elendighed, at jeg kan hjelpe Dig at bære den.“

„Pige, Pige!“ sagde jeg, „tag det tilbage, dette raske Ord, dette daarlige Ord, som er undsluppet Dine Læber; — kjender Du den, denne Elendighed, kjender Du denne Forbandelse? Veed

Du, hvem Din Elskede...., hvad han....? Seer Du mig ikke gyse krampagtig sammen og have en Hemmelighed for Dig?" Hulkende faldt hun ned for mine Fødder, og gjentog med hellige Eeder sin Bøn. —

Forstmesteren traadte ind, og jeg erklærede ham min Hensigt var, den første Dag i næste Maaned at begjære hans Datters Haand; — jeg fastsatte denne Tid, sagde jeg, fordi indtil da meget turde hænde sig, som kunde have Indflydelse paa min Skjæbne. Uforanderlig var kun min Kjerlighed til hans Datter.

Den gode Mand forskrækkedes ordentlig, da han hørte slige Ord af Grev Peters Mund. Han faldt mig om Halsen, og blev derpaa ganske undseelig over at have glemt sig selv. Nu faldt det ham ind at tvivle, at overlægge, at udforske; han talte om Medgivt, om Sikkerhed, om sit kjære Barns Fremtid. Jeg takkede ham for, at han mindede mig derom. Jeg sagde ham, at jeg ønskede at bosætte mig og henleve et sorgløst Liv i denne Egn, hvor jeg syntes at blive elsket. Jeg bad ham, under sin Datters Navn, at kjøbe de bedste Godser, som vare tilsals i Landet, og for Kjøbesummen at give Anviisning paa mig. En Fader kunde i en saadan Sag allerbedst være den Elskende behjelpelig. — Det gav ham meget at tage vare, thi overalt var en Fremmed kommet

ham i Forkjøbet; han kjøbte ogsaa kun for omtrent en Million.

At jeg sysselsatte ham hermed, var i Grunden en uskyldig List, for at bortfjærne ham, og jeg havde allerede før anvendt lignende List imod ham; thi jeg maa bekjende, at han var noget besværlig. Den gode Moder derimod var noget døv, og slet ikke, som han, nidkjær over den Ære at gjøre Herr Greven Selskab.

Moderen kom til; de lykkelige Mennesker satte ind paa mig, for at jeg skulde blive længere hos dem denne Aften; men jeg turde ikke dvæle eet Øjeblik: jeg saae allerede den opgaaende Maane dæmre ved Horizonten. Min Tid var forbi.

Den næste Aften gik jeg igjen hen til Forsterens Hauge. Jeg havde kastet Kappen vidt ud over Skuldrene, trykket Hatten dybt ned i Øjnene; jeg gik lige henimod Mina. Som hun saae i Vejret, gjorde hun en uvilkaarlig Bevægelse. Da stod igjen klart for min Sjel Billedet af hiin gyselige Nat, da jeg havde viist mig i Maanskin uden Skygge. Det var virkelig hende. Men havde hun nu ogsaa lagt Mærke til mig. Hun var stille og tankefuld — mig laae det centnertungt paa Sjelen. — Jeg stod op fra min Plads. Hun kastede sig i stille Graad til mit Bryst. Jeg gik.

Nu fandt jeg hende oftere i Taarer; i min Sjel blev det mørkere og mørkere; kun de Gamle

svømmede i overvættes Lyksalighed. Dagen, som skulde afgjøre min Skjæbne, rykkede frem, tung og trykkende, som en Uvejrsskye. Aftenen, som gik foran den, var kommet; jeg kunde neppe mere drage Aande. Forsynlig havde jeg pakket nogle Kister fulde af Guld; jeg vaagede, til Midnatstimen kom. Klokken slog.

Nu sad jeg der, Øjet henvendt paa Uhrets Viser; jeg talte Minuterne, Sekunderne som Dolkestik. Ved enhver Støj, som hørtes, foer jeg op. Dagen brød frem; den ene blytunge Time fortrængte den anden; det blev Middag, Aften, Nat; Viseren gik frem og Haabet visnede hen. Klokken slog elleve, ingen kom; den sidste Times sidste Minuter forløb, og ingen kom. Den tolvte Time slog det første Slag, det sidste Slag, og jeg sank haabløs tilbage paa mit Leie i uendelige Taarer. I Morgen skulde jeg — for evig uden Skygge — beile om den Elskedes Haand. En ængstelig Søvn trykkede henimod Morgen mine Øjne i.

V.

Det var endnu tidligt om Morgenen, da jeg blev vakt af Stemmer, som i heftig Strid lode sig høre i mit Forværelse. Jeg lyttede efter. Bendel forbød Indgangen til mig; Rascal svoer høit og dyrt ikke at ville modtage Befalinger af sin

Lige, og stod paa, at han vilde ind til mig. Den hjertensgode Bendel forestillede ham, at slige Ord, hvis de kom mig for Øre, vilde skille ham ved en fordeelagtig Tjeneste, Rascal truede med at lægge Haand paa ham, hvis han længere vilde formene ham at komme ind.

Jeg havde klædt mig halvt paa, rev i Vrede Døren op og foer ind paa Rascal: „Hvad vil Du, Skurk!" Han traadte to Skridt tilbage og svarede ganske koldt: „Underdanigst bede dem om, Herr Greve! dog engang at lade mig see deres Skygge, Solen skinner just saa smukt i Gaarden."

Jeg stod, som rørt af en Lynild. Det varede længe, førend jeg fandt Mælet igjen. „Hvor tør," sagde jeg endelig, „en Tjener understaae sig mod sin egen Herre" ....? Ganske roligt afbrød han mig: „en Tjener kan være en ganske ærlig Mand, uden at ville tjene hos et Menneske, som ingen Skygge har: jeg forlanger min Afskeed." Jeg maatte røre ved andre Strenge. „Men, Rascal, kjære Rascal! hvem har da bragt Dig paa det ulyksalige Indfald? hvor kan Du dog tænke .....?" Han blev ved i samme Tone: „Der gives dem, som ville paastaae, at De ingen Skygge har, — og kort og godt, De viser mig Deres Skygge eller giver mig min Afskeed."

Bendel, bleg og rystende, men mere ved sig selv, end jeg, gjorde et Tegn til mig, og jeg tog

min Tilflugt til det alt neddæmpende Guld; men ogsaa det havde tabt sin Magt: han kastede mig det for Fødderne: „af et Menneske uden Skygge tager jeg intet.“ Han vendte mig Ryggen og gik, med Hatten paa Hovedet, langsomt ud af Stuen, idet han sløjtede med Munden. Jeg og Bendel stode som forstenede; uden Tanke og Bevægelse saae jeg efter ham.

Med et tungt Suk og Døden i Hjertet lavede jeg mig endelig til at gaae, for at indfrie mit Ord, og, som en Forbryder for sin Dommer, at indstille mig i Forsterens Hauge. Jeg steg af i det mørke Lysthuus, som havde Navn efter mig, og hvor jeg ogsaa denne Gang skulde træffe sammen med dem. Moderen kom mig sorgløs og glad imøde. Mina sad der, bleg og skjøn, som den første Snee, der stundom i Høst kysser de sidste Blomster, men strax maae flyde hen i salt Vand. Forstmesteren, med en skreven Seddel i Haanden, gik heftigt op og ned, og syntes i sit Indre at undertrykke Meget, hvad der, under afvexlende Rødme og Bleghed, malede sig paa hans ellers ubevægelige Ansigt. Han gik lige hen imod mig, da jeg traadte ind, og med ofte afbrudte Ord forlangte han at tale allene med mig. Den Gang i Haugen, paa hvilken han indbød mig til at følge med ham, førte til en fri, soelbar Deel af Haugen. Jeg satte mig stum ned paa en Bænk,

og der fulgte en lang Taushed, hvilken selv den gode Moder ikke vovede at afbryde.

Forstmesteren stormede endnu bestandig med ulige Skridt op og ned ad Lysthuset. Paa eengang stod han stille lige foran mig, saae i Papiret, som han holdt for sig, og spurgte mig med et prøvende Øjekast: „Skulde en vis Peter Schlemihl, Hr. Greve, virkelig ikke være dem ubekjendt?" Jeg taug. „En Mand af udmærket Charakteer og særdeles Gaver," blev han ved. Han ventede paa et Svar. „Og om jeg nu," sagde jeg, „selv var denne Mand?" „Som engang," lagde han heftig til, „er bleven af med sin Skygge!" „Ak! min Anelse, min Anelse," raabte Mina, „ja jeg har længe vidst det, han, har ingen Skygge;" og nu kastede hun sig i Armene paa sin Moder, der krampagtig trykkede hende til sig, og gjorde hende Bebreidelser over, at hun til Ulykke for dem alle, havde indsluttet en saadan Hemmelighed i sig selv. Men hun var, som Arethusa, opløst til en Taarekilde, der ved Lyden af min Stemme strømmede stærkere, og ved min Nærmelse brusede stormende op.

„Og De har," begyndte Forstmesteren igjen med indtændt Harme, „de har med uhørt Frækhed ikke taget i Betænkning at bedrage mig og disse her; og De foregav, at De elskede hende, hende, som De nu har styrtet saa dybt ned i Ulykken.

See, hvor hun der græder og vrider Hænderne. Græsseligt! græsseligt!"

Jeg havde i den Grad tabt al Sands og Samling, at jeg, som i Vildelse, begyndte: det var dog, naar alt kom til alt, kun en Skygge, intet andet, end en Skygge; man kunde ogsaa komme ud af det uden den; det var ikke Umagen værdt at gjøre saadan en Støi derover. Men jeg følte saa vel det ugrundede i alt, hvad jeg sagde, at jeg holdt op af mig selv, uden at han havde værdiget mig et Svar. Jeg lagde dog endnu til: at, hvad man engang havde tabt, kunde man en anden Gang finde igjen.

Han foer forbittret ind paa mig: „Bekjend mig det, min Herre, bekjend det, hvorledes har De mister Deres Skygge?" Jeg maatte igjen lyve: „Der var engang en ubehøvlet Mand, som saa uforskammet traadte mig i min Skygge, at han rev et stort Hul i den; jeg har nu skikket den hen for igjen at sættes i Stand, thi Guld formaaer meget; jeg har allerede i Gaar skullet havt den tilbage."

„Godt, min Herre, ganske vel!" svarede han, „De frier til min Datter, det gjør andre ogsaa; min Pligt er det, som Fader at sørge for hende; jeg giver Dem tre Dages Henstand, i den Tid kan De see Dem om efter en Skygge; indfinder De Dem inden tre Dages Forløb igjen hos mig med

en Skygge, som fuldkomment passer til Dem, saa skal De være mig velkommen; men den sjerde Dag, det siger jeg Dem, er min Datter en andens Kone." — Jeg vilde endnu forsøge at henvende et Ord til Mina, men hun klyngede sig, heftigt hulkende, tættere op til sin Moder, og denne gav mig stiltiende et Vink at gaae. Jeg gik vaklende bort, og det var for mig, som om Verden lukkede sig til bagved mig.

Undsluppen fra Bendels kjerlighedsfulde Opsyn, gjennemstrøg jeg i ustadigt Løb Skove og Marker. Angestens Sveed strømmede ned fra min Pande, en dump Stønnen arbeidede sig frem af mit Bryst; Vanvid rasede i mit Inderste.

Jeg veed ikke, hvor længe det monne have vedvaret saaledes, da jeg paa en soelbeskinnet Hede følte mig holdt fast ved Ærmet. Jeg stod stille og saae mig om, — det var Manden i den graae Kjole, der syntes at have løbet sig ud af Aande efter mig. Han tog strax Ordet:

„Jeg havde meldt mig hos Dem til i Dag, De har ikke kunnet oppebie Tiden. Men alt staaer sig endnu godt, De tager imod gode Raad, indtusker Deres Skygge, — den staaer til Deres Tjeneste — og vender strax om igjen; De vil blive velkommen hos Forstmesterens og alt har kun været en Spøg. Denne Rascal, som har forraadt Dem,

og nu frier til Deres Kjæreste, ham tager jeg paa mig; den Karl er moden."

Jeg stod endnu som i Søvne. — „Meldt til Dagen i Dag?" Jeg overtænkte Tiden endnu engang, han havde Ret; jeg havde bestandig forregnet mig en Dag. Jeg søgte med den høire Haand efter Pungen i min Barm; han gjættede min Mening og traadte to Skridt tilbage.

„Nei, Hr. Greve," sagde han, „den er i gode Hænder, behold de kun den." Jeg saae, med stive Øine, forundret spørgende, paa ham; han blev ved: „Jeg udbeder mig kun en ringe Smaating af Dem til Admindelse: De er blot saa god, og underskriver mig denne Lap her." Paa Pergamentet stode de Ord:

„I Kraft af denne min Underskrivt giver og til-
„sikkrer jeg Ihændehaveren af Nærværende min Sjel
„efter dens naturlige Adskillelse fra mit Legeme."

Jeg saae med stum Forfærdelse afvexlende paa Documentet og paa den graae Ubekjendte. Han havde imidlertid med en nyskaaret Pen opfanget en Draabe Blod, som af en frisk Rivt, jeg havde revet mig paa en Tornebusk, flød ned fra min Haand, og han holdt nu Pennen hen til mig.

„Hvem er De da?" spurgte jeg ham endelig; „hvad gjør det til Sagen," gav han mig til Svar; „og nu! kan man ikke nok see det paa mig? en stakkels Djævel, ret lige som saadan et Slags

Lærd og Physikus, som for ypperlige Konster indhøster en slet Tak af sine Venner, og for sin Person ikke har nogen anden Tidsfordriv paa Jorden, end den Smule Experimentering. Men saa underskriv dog. Der nede til Høire: Peter Schlemihl."

Jeg rystede paa Hovedet og sagde: „om Forladelse, min Herre, det underskriver jeg ikke." „Ikke!" gjentog han forundret, „og hvorfor da ikke?"

„Det synes mig dog paa en vis Maade betænkeligt, at lade min Sjel gaae i Løbet for min Skygges Skyld. — „Ja saa, betænkeligt," gjentog han, og brød ud i en høi Latter over mig. „Og, tør jeg spørge, hvad er da det for en Ting, Deres Sjel? Har De nogensinde seet den, og hvad tænker De at gjøre med den, naar De engang er død. Vær De dog glad ved at finde en Lysthavende, der endnu i Deres levende Live istedetfor den efterladte Rest af dette x, af denne galvaniske Kraft eller polariserende Virksomhed, eller hvad ellers denne snurrige Ting nu skal være, vil give Dem noget virkeligt, nemlig Deres virkelige livagtige Skygge, ved hvilken De kan komme til Deres Elskedes Haand og til Opfyldelsen af alle Deres Ønsker. Vil De heller selv støde og levere det stakkels unge Barn ud til denne nederdrægtige Skurk, denne Rascal? Nei, det maa De dog see med egne Øine,

jeg laaner Dem denne Tarnkappe her" (han trak noget ud af Lommen) „og vi gjøre en Valfart til Forsterhauge."

Jeg maa tilstaae, at jeg overordentligt skammede mig ved at blive udleet af denne Mand. Han var mig i mit inderste Hjerte forhadt, og jeg troer, at denne personlige Modbydelighed, mere end Grundsætninger eller Fordomme, holdt mig tilbage fra, ved den begjærede Underskrivt at kjøbe min Skygge af ham, saa nødvendig den ogsaa var for mig. Det var mig ogsaa en utaalelig Tanke at skulle gaae den Gang, han foreslog mig, i hans Selskab. At see dette stygge snigende Væsen, dette haanende, leende Utyske spodsk at træde hen imellem mig og min Elskede, imellem to blodigt sønderrevne Hjerter, det oprørte min inderste Følelse. Jeg tog, hvad der var skeet, for en Tilskikkelse, betragtede min Elendighed som uafværgelig, og, vendende mig til Manden, sagde jeg til ham:

„Min Herre! jeg har solgt Dem min Skygge for denne i sig selv meget fortrinlige Pung, og det har angret mig noksom. Kan dette Salg gaae tilbage igjen, saa i Guds Navn!" Han rystede paa Hovedet, og satte et meget mørkt Ansigt op. Jeg blev ved: „Saa vil jeg heller ikke videre sælge Dem noget af min Eiendom, være det og for den tilbudte Priis, min Skygge; jeg underskriver

altsaa intet. Deraf kan De da ogsaa begribe, at det hemmelige Tog, hvortil De indbyder mig, vilde falde ulige mere moersomt ud for Dem, end for mig; hav mig altsaa undskyldt, og da det eengang ikke kan være anderledes, saa lad os skilles ad."

„Det gjør mig ondt, Monsieur Schlemihl, at De saa egensindig viser den Negocie fra Dem, som jeg venskabelig tilbød Dem," sagde han. — Imidlertid, maaskee er jeg hældigere en anden Gang. Altsaa: til vi sees igjen! — Apropos, De tillade mig endnu at vise Dem, at jeg ingenlunde lader de Ting, jeg kjøber, fordærves, men holder dem i Ære, og at de ere vel forvarede hos mig."

Han trak min Skygge ud af Lommen, og, idet han med et behændigt Kast udfoldede den paa Heeden, bredte han den paa Solsiden ud for sine Fødder, saa at han gik fremad imellem begge ham opvartende Skygger, hans egen og min, thi min maatte ligeledes adlyde ham, og rette og beqvemme sig efter alle hans Bevægelser.

Da jeg efter saa lang Tid saae min stakkels Skygge engang igjen, og fandt den nedværdiget til en saa skammelig Tjeneste, just paa en Tid, da jeg for dens Skyld var i en saa navnløs Qvide, da brast mit Hjerte og jeg begyndte at græde bitterligen. Den Forhadte gik broutende frem med det, han havde narret fra mig, og fornyede uforskammet sit Forslag:

„Endnu kan De faae den; et Pennestrøg, og De frelser den ulykkelige Mina udaf den Skurks Kløer hen i den høitanseete Greves Arme; som sagt, kun et Pennestrøg.“ Mine Taarer brød frem med fornyet Kraft, men jeg vendte mig bort, og vinkede ad ham, at han skulde gaae.

Bendel, som, fuld af Bekymring, havde forfulgt mit Spoer lige indtil det Sted, hvor vi stode, kom just til i det samme. Da den trofaste, fromme Sjel fandt mig grædende, og saae min Skygge — thi den var ikke at tage feil af — i den underlige graae Ubekjendtes Vold, besluttede han strax, skulde det ogsaa være med Magt, at sætte mig igjen i Besiddelse af min Eiendom, og da han ikke vidste at omgaaes med den fine, luftige Ting selv, angreb han strax Manden med Ord, og, uden mange Spørgsmaal, bød han ham reent ud, ufortøvet at lade mig faae, hvad mit var. Denne, istedetfor alt Svar, vendte den uskyldige Knøs Ryggen og gik. Men Bendel løftede den tykke Knortekjæp, han bar, og, følgende ham i Hælene, lod han ham uden Skaansel føle den fulde Kraft af sin nervestærke Arm, under gjentagen Befaling, at han skulde udlevere Skyggen. Hiin, som om han var vant til slig Behandling, bukkede Hovedet, krummede Skuldrene, og tog med rolige Skridt siltiende Veien hen over Heeden, og bortførte mig paa eengang min Skygge og min troe

Tjener. Jeg hørte endnu længe den dumpe Lyd skralde hen over den øde Plads, til den endelig tabte sig i det Fjærne. Eensom var jeg nu, som forhen, med min Ulykke.

VI.

Allene tilbage paa den øde Heede, lod jeg mine uendelige Taarer deres frie Løb, lettende mit Hjerte for det navnløse qvidefulde Tryk. Men jeg saae ingen Grændser, ingen Udgang, intet Maal for min overvættes Elendighed, og jeg sugede især med heftig Tørst den nye Gift i mig, hvilken den Ubekjendte havde gydt ud i mine Saar. Da jeg kaldte Minas Billede frem for min Sjel, og saae den søde, elskede Skabning bleg og i Taarer, som jeg sidste Gang havde seet hende i min Forsmædelse, da traadte haanende og frækt Rascal, som et Spøgelse, ind imellem mig og hende; jeg skjulte mit Ansigt og fløi hen over Heeden, men det afskyelige Syn slap mig ei; det forfulgte mig, til jeg, ude af Aande, sank til Jorden, og vædede den med en fornyet Strøm af Taarer.

Og det alt for en Skygges Skyld! Og denne Skygge havde et Pennestrøg igjen kunnet forskaffe mig. Jeg tænkte over det synderlige Tilbud og over min Vægring. Mit Indre var som en Udørken, jeg havde hverken Omdømme eller Fatteevne mere.

Dagen forløb. Jeg stillede min Sult med vilde Frugter, min Tørst ved den nærmeste Elv; Natten brød frem, jeg leirede mig under et Træ. Den fugtige Morgen vakte mig op af en tung Søvn, i hvilken jeg hørte mig selv stønne som i Døden. Bendel maatte have tabt mit Spor, og jeg var glad ved at tænke det. Jeg vilde ikke mere tilbage mellem Mennesker, hvilke jeg rædde-des for, lig Bjergenes frygtsomme Vildt. Saa-ledes henlevede jeg tre angstfulde Dage.

Den fjerde Dags Morgen befandt jeg mig paa en sandet Slette, der beskinnedes af Solen, og sad paa en stor Kampesteen midt i dens Straa-ler; thi jeg frydedes nu ved at nyde det længe savnede Syn af den. Jeg nærede i Stilhed mit Hjerte med dets Fortvivlelse. Da satte en sagte Raslen mig i Skræk; jeg kastede, færdig til Flugt, Øiet omkring mig, men saae ingen. Men paa den soelbeskinnede Sand kom en Menneskeskygge, min egen ikke ulig, hen forbi mig; vandrende allene, saae den ud til at være kommen bort fra sin Herre.

Da vaagnede en mægtig Drivt i mig. „Skyg-ge!" tænkte jeg, „søger Du Din Herre? Det vil jeg være." I det samme sprang jeg til for at bemægtige mig den; jeg tænkte nemlig, at hvis det kunde lykkes mig at træde lige i dens Spoer, saa at den kom mig lige for Fødderne, saa vilde

den vel blive hængende og med Tiden vænne sig til mig.

Men ved min Bevægelse tog Skyggen Flugten for mig, og jeg maatte begynde at gjøre en anstrengende Jagt efter den lette Flygtning; kun den Tanke at frelse mig udaf den frygtelige Forfatning, hvori jeg var, kunde give mig Kræfter nok dertil. Den flygtede hen mod den, rigtignok endnu fjærne, Skov, i hvis Skygge jeg nødvendigviis maatte tabe den. Dette saae jeg, en Skræk foer gjennem mit Hjerte, opflammede min Begjerlighed, bevingede mine Fødder, jeg løb øiensynligen stærkere end Skyggen, jeg kom den nærmere og nærmere. Nu standsede den pludselig, og vendte sig om mod mig. Som en Løve paa sit Bytte, foer jeg med et vældigt Spring til, for at tage den i Besiddelse, og stødte uventet paa haard legemlig Modstand. Usynligt bleve der tildeelte mig de uhørteste Sidepuf, noget Menneske nogensinde har faaet.

Virkningen af min Skræk var, at jeg slog Armene krampagtigt sammen, og trykkede til mig, hvad der useet stod for mig. Jeg styrtede i denne Fart forlængs ned paa Jorden, men baglængs under mig et Menneske, som jeg holdt fast omsluttet, og som nu først kom til Syne.

Nu blev ogsaa den hele Tildragelse mig forklarlig paa en meget naturlig Maade. Manden maatte have havt den usynlige Fuglerede, som og-

saa gjør den, der holder den, usynlig, men ikke hans Skygge, og maatte nu have kastet den fra sig. Jeg speidede omkring med Øinene, opdagede snart Skyggen af den usynlige Fuglerede, sprang løs paa den, og gik ikke Glip af det dyrebare Rov. Usynlig og uden Skygge holdt jeg Reden i Haanden.

Manden, som i Hast reiste sig, saae sig strax om efter sin lykkeligere Modstanders Skygge, men øinede paa den vide soelbeskinnede Flade hverken Menneske eller Skygge, efter hvilken sidste han især ængstelig saae omkring. Thi at jeg i sig selv ingen Skygge havde, det havde han forhen ikke faaet Tid til at bemærke, og kunde ikke formode det. Da han overbeviste sig om, at ethvert Spoer af mig var forsvundet, lagde han i den høieste Fortvivlelse Haand paa sig selv, og rev sig i Haarene. Mig derimod gav den erobrede Skat baade Mueligheden og Lysten til igjen at blande mig imellem Menneskene. Der fattedes mig ikke paa Forevendinger for mig selv, for at besmykke mit skammelige Rov, eller snarere, jeg behøvede ikke engang dem, og for at undløbe enhver Tanke af denne Art, ilede jeg bort, uden at see tilbage til den Ulykkelige, hvis ængstelige Røst jeg endnu længe hørte lyde bagved mig. Saaledes i det mindste forekom mig dengang alle Omstændigheder ved denne Hændelse.

Jeg brændte af Begjerlighed efter at gaae til Forsterens Hauge, og, ved mig selv, at erfare Sandheden af alt det, hiin Forhadte havde forkyndt mig. Men jeg vidste ikke, hvor jeg var; jeg steeg desaarsag, for at see mig om i Egnen, op paa den nærmeste Banke, og saae fra dens Top den nærliggende Bye med Forsterhaugen lige for mine Fødder. Heftigt bankede mit Hjerte, og Taarer af en anden Art, end de, jeg nys havde fældet, randt ned af mine Øine; jeg skulde see hende igjen. Bange Længsel bevingede mine Skridt ned ad den ligeste Sti. Jeg gik useet forbi nogle Bønder, som kom fra Byen. De talte om mig, om Rascal og Forstmesteren. Jeg vilde intet høre, og ilede forbi.

Jeg traadte ind i Haugen, alle Forventningens Rystelser i min Barm; det lød mig imøde som en Latter; jeg gjøs, og kastede hurtigt Øiet omkring, men kunde intet opdage. Jeg gik videre fremad: det forekom mig, som om jeg hørte Mennesketrin ved Siden af mig, men der var ikke nogen at see; jeg troede mig skuffet af mit Øre. Det var endnu tidligt paa Morgenen, ingen i Grev Peters Lysthuus, Haugen endnu tom; jeg strøg igjennem de bekjendte Gange, jeg naaede til Forsterboeligen. Den samme Lyd forfulgte mig tydeligere. Med et beklemt Hjerte satte jeg mig paa en Bænk, der stod i Solskinnet ligefor Indgangen til Huset. Det var for mig, som om jeg hørte det useete

Utyske med Haanlatter sætte sig tæt ved mig. Nøglen blev sat i Døren, den gik op, Forstmesteren traadte ud med Papirer i Haanden. Jeg følte som en Taage trækkes over mit Hoved, jeg saae mig om, og — hvilken Rædsel! Manden i den graae Kjole sad ved Siden af mig, og saae paa mig med et Satans Smiil. Han havde trukket sin Tarnhue over Hovedet paa mig med, ved hans Fødder laae hans og min Skygge fredeligen ved hinanden; han legede skjødesløst med det bekjendte Pergament, hvilket han holdt i Haanden, og, medens Forstmesteren gik op og ned i Skyggen af Lysthuset, sysselsat med Papirerne, bøiede den graae Mand sig fortroelig til mit Øre, og hvidskede disse Ord til mig:

„Saa har De altsaa dog taget imod min Indbydelse, og nu sidde vi to Hoveder engang under een Hue. Det er ret, det er ret! Men giv mig nu min Fuglerede tilbage. De behøver den ikke mere, og er alt for ærlig en Mand, til at ville forholde mig den; De skal forresten ikke takke mig for den; jeg forsikkrer Dem, at jeg hjertelig gjerne har laant Dem den.“ Han tog den uhindret udaf min Haand, puttede den i Lommen, og loe mig atter ud, og det saa høit, at Forstmesteren saae sig om efter Støien. Jeg sad som forstenet.

„De maa dog tilstaae mig,“ blev han ved, „at slig en Hue er langt beqvemmere. Den be-

dækker dog ikke blot sin Mand, men og hans Skygge, og ligesaa mange andre til, som han har Lyst til at tage med. Seer De! idag fører jeg igjen tvende Skygger med mig! Han loe igjen. „Mærk vel, Schlemihl! hvad man i Begyndelsen ikke vil med det Gode, det maa man tilsidst nødtvungen. Jeg tænkte dog, det var lige saa godt, De kjøbte den Ting af mig, og fik Deres Brud tilbage, — endnu er det Tid, — og vi lode Rascal dingle i Galgen, hvilket skal blive os en smal Sag, saalænge der endnu ingen Mangel er paa Strikker. Hør, jeg giver Dem min Hue endnu ovenikjøbet."

Moderen traadte ud og, en Samtale begyndte, „Hvordan har Mina det?" — „Hun græder." — „Eenfoldige Barn! Det staaer dog ikke til at ændres." — „Nei vist ikke; men saa snart at love hende bort til en anden. Mand! Mand! Du er grusom mod Dit eget Barn." — „Nei, Moder! deri tager Du storligen feil. Naar hun, førend hun endnu har udgrædt sine, altid dog barnagtige, Taarer, finder sig som en meget rig og høiagtet Mands Kone, vil hun trøstet vaagne op af sin Smerte, som af en Drøm, og takke Gud og os, det vil Du faae at see." — „Gud give det!" — „Hun eier rigtignok meget anseelige Godser; men troer Du, at der, efter den Opsigt, som den ulykkelige Historie med den Avanturier har gjort, saa-

snart vil finde sig et saa passende Partie for hende, som Hr. Rascal? Veed Du hvor stor Hr. Rascals Formue er? Han har kjøbt for sex Millioner Godser her i Landet, aldeles gjeldfrie, Kjøbesummerne reent udbetalte. — Jeg har havt Beviserne og Skjøderne i mine egne Hænder. Det var ham, som overalt var kommet mig i Forkjøbet, og havde snappet mig det bedste bort. Og desuden i sin Brevtaske Papirer paa Thomas John for saa omtrent halvfjerde Million." — „Ja han maa have stjaalet meget." — „Hvad er det nu igjen for Talemaader. Han har sparet viseligen der, hvor der blev ødslet." — „Men en Mand, som har baaret Liberie." — „Slidder, Sladder! da har han dog en Skygge, ingen kan laste." — „Ja Du har Ret nok, men ...."

Manden i den graae Kjole loe, og saae paa mig. Døren gik op, og Mina traadte ud. Hun støttede sig paa en Kammerpiges Arm; stille Taarer fløde ned ad hendes skjønne, blege Kinder. Hun satte sig i et Sæde, som var gjort i Stand til hende under Lindetræerne, og hendes Fader tog en Stoel, og satte sig ved Siden af hende. Han tog hende ømt ved Haanden, hun begyndte at græde heftigere, han talede hende til med kjerlige Ord:

„Du er mit gode, søde Barn, Du vil jo nok ogsaa være fornuftig, vil ikke bedrøve Din gamle Fader, der ei har andet for Øje, end Din

Lykke. Jeg begriber det vel, mit Barn, at det har rystet Dig meget; Du er paa en underfuld Maade undgaaet Din Ulykke. Førend vi opdagede det skammelige Bedragerie, har Du elsket denne Uværdige saa høiligen. See! Mina, jeg veed det, og gjør Dig ingen Bebreidelser derfor. Jeg selv, mit Barn, har ogsaa holdt af ham, saa længe jeg ansaae ham for en stor Herre. Men nu seer Du selv, hvorledes alt er blevet anderledes. Hvad! enhver Hund har jo sin Skygge, og mit kjære, eneste Barn skulde faae en Mand ..... Nei, Du tænker dog vist heller ikke mere paa ham. Men hør nu, Mina! der frier nu en Mand til Dig, som ei behøver at flye Solen, en æret og anseet Mand, der rigtignok ikke er en Prinds, men eier ti Millioner, ti Gange mere, end Du har, en Mand, der vil gjøre mit kjære Barn lykkelig. Svar mig intet, modsæt Dig ei, vær min gode, lydige Datter, lad Din Fader, som elsker Dig, sørge for Dig, tørre Dine Taarer. — Lov mig at give Hr. Rascal Din Haand. Siig, vil Du love mig det?"

Hun svarede med døende Stemme: „Jeg har ingen Villie, intet Ønske tilovers paa Jorden. Der skee ved mig, hvad min Fader vil." I det samme blev Hr. Rascal meldt, og traadte fripostig ind i Kredsen. Mina laae i Afmagt. Min forhadte Sidemand saae forbittret paa mig, og hvid-

skede de hurtige Ord til mig: „Og det kunde De udholde! hvad rinder da i Deres Aarer istedetfor Blod?" Han ridsede mig med en rask Bevægelse en let Rivt i Haanden, der flød Blod, han blev ved: „Sandelig, rødt Blod. Saa underskriv da!" Jeg havde Pergamentet og Pennen i Hænderne.

VII.

Jeg stiller mig blot for Din Dom, Chamisso! og søger ikke at bestaae den. Jeg selv har længe fuldbyrdet en streng Dom over mig selv, thi jeg har næret den nagende Orm i mit Hjerte. Bestandig svævede dette alvorlige Øieblik i mit Liv for min Sjel, og kun med tvivlfuldt Sind, med Ydmyghed og Sønderknuselse, formaaede jeg at skue hen dertil. Bedste Ven! Hvo der letsindigen blot sætter en Fod udenfor den lige Vei, bliver uforvarendes ført hen paa andre Veie, der drage ham nedad, bestandig mere og mere nedad. Forgjæves seer han da de ledende Stjerner glimte paa Himmelen, der bliver intet Valg for ham, han maa uopholdeligen nedad Skrinten, og offre sig selv til Nemesis. Efter det overilede Feiltrin, som drog Forbandelsen hen over mig, havde jeg ved en forbryderisk Kjerlighed trængt mig ind i et andet Væsens Skjæbne. Hvad var der andet tilovers for mig, end just der, hvor jeg havde saaet For-

bandelse, hvor hastig Redning blev krævet af mig, at springe blindt til for at frelse? thi det var den sidste Time, der slog. — Tænk ikke saa lavt om mig, min Adalbert, at nogensomhest Priis, som forlangtes, var syntes mig for høi, at jeg havde villet være mere paaholdende med noget andet i Verden, end jeg var det med Guldet. Nei, Adalbert! Men min Sjel var opfyldt med uovervindeligt Had mod dette gaadefulde, ad krumme Veie snigende Væsen. Ethvert Samqvem med ham oprørte mig. — Og saa traadte da ogsaa her som allerede saa ofte i mit Liv, og som overhovedet saa ofte i Verdenshistorien, en Begivenhed istedetfor en Handling. I sildigere Tid har jeg forsonet mig med mig selv. Jeg har for det første lært at ære Nødvendigheden, og hvad er der, som mere tilhører den, end den fuldbragte Handling, den skeete Begivenhed. Dernæst har jeg ogsaa lært at ære denne Nødvendighed som en viis Tilskikkelse, der gaaer igjennem det samtlige store Drivværk, hvori vi blot som medvirkende, drevne og drivende Hjul gribe ind; hvad der skulde skee, skeede, ikke uden hiin Beskikkelse, som jeg endelig endnu lærte at ære i min Skjæbne og i deres, i hvis Skjæbne min greb ind med.

Jeg veed ei, om det var min Sjels Spænding under Trykket af saa voldsomme Følelser, eller mine legemlige Kræfters Udtømmelse, da jeg,

som ei var vant dertil, i de sidste Dage havde savnet alt, eller endelig det ødelæggende Oprør, som i Nærheden af det graae Uhyre opvaktes i min hele Natur; nok, der overfaldt mig, da det gik til Underskrivt, en dyb Afmagt, og jeg laae en lang Tid som i Dødens Arme.

En Stampen med Fødderne og Forbandelser vare de første Lyd, som traf mit Øre, da jeg vendte tilbage til Bevidstheden; jeg slog Øinene op, det var mørkt, min forhadte Ledsager skjendte, idet han var i Færd med at staae mig bi. „Kan man ikke kalde det en Adfærd som af en gammel Kjærling. Saa gid man dog vilde samle sig og rask fuldføre, hvad man har besluttet, eller har man betænkt sig, og vil hellere flæbe?" Jeg reiste mig møisommeligen op af Jorden, hvor jeg laae, og skuede stiltiende om mig. Det var sildigt ud paa Aftenen; udaf den stærkt oplyste Forsterboelig, tonede en festlig Musik, enkelte Grupper af Mennesker vandrede gjennem Gangene i Haugen. Et Par traadte i Samtale nærmere, og toge Plads paa den Bænk, hvorpaa jeg havde siddet. De talte om den om Morgenen samme Dag fuldbyrdede Forbindelse imellem den rige Hr. Rascal og Datteren i Huset. Det var altsaa skeet.

Jeg strøg med Haanden den Ubekjendtes Tarnhue af mit Hoved, og strax forsvandt han for mig. Stiltiende ilede jeg nu, idet jeg tog Veien over

Grev Peters Lysthuus, igjennem det tætteste Krat, hvor Natten var mørkest, til Udgangen af Haugen. Men usynligen ledsagede mig min Plageaand, forfølgende mig med skarpe Ord: „Det er altsaa Takken for den Møie, man har gjort sig, den hele udslagne Dag igjennem at pleie Monsieur, som har saa svage Nerver. Og saa skal man agere Narren i Spillet. Ret vel, Monsieur Trodsighoved! fly De kun for mig, vi ere dog uadskillelige. De har mit Guld, og jeg Deres Skygge; det lader os begge ingen Ro. Har man nogensinde hørt, at en Skygge har sluppet sin Herre; Deres trækker mig efter Dem, til De igjen tager den til Naade, og jeg bliver af med den. Hvad De har forsømt at gjøre med frisk Lyst, kommer De, kun alt for sildigt, til at indhente af Kjedsommelighed og Lede; man undgaaer ei sin Skjæbne.“ Han blev ved, og blev ved med at tale af samme Tone; det var forgjæves, jeg flyede, han holdt ikke op; bestandig tæt ved mig talte han om Guld og Skygge. Jeg kunde ikke komme til nogen egen Tanke.

Jeg havde igjennem tomme Gader slaaet en Vei ind til mit Huus. Da jeg stod ved det, og betragtede det, kunde jeg neppe kjende det igjen; Vinduerne vare slaaede ind, ikke et Lys at see. Dørene vare i Laas, intet Menneske rørte sig mere i Huset. Han slog en høi Latter op ved

Siden af mig: „Ja, ja! saa gaaer det; men Deres Bendel finder De da nok derinde; ham har man nyelig omhyggelig bragt saa udmattet tilbage til hans Hjem, at han vel har maattet blive i det siden.“ Han loe igjen. „Ja han vil kunne fortælle Historier. Velan da! god Nat for denne Gang. Til vi sees igjen.“

Jeg havde ringet et Par Gange; endelig saae jeg Lys. Bendel spurgte indenfra, hvem det var, der ringede. Da den brave Mand gjenkjendte min Stemme, kunde han neppe tæmme sin Glæde, Døren fløi op, vi laae grædende i hinandens Arme. Jeg fandt ham meget forandret, svag og syg; paa mig var alt Haaret blevet graat.

Han førte mig gjennem de ødelagte Værelser til et indvendigt forskaanet Kammer, hentede Mad og Drikke frem; vi satte os, han brød igjen ud i Taarer. Han fortalte mig, at han forleden Dag, saa langt havde forfulgt, og saa længe havde pryglet den graaklædte, tørre Mand, som han havde truffet med min Skygge, til han selv havde tabt ethvert Spor af mig, og var sjunket hen af Trætthed; at han siden, da han ikke havde kunnet finde mig igjen, var vendt hjem, hvor snart derpaa Pøbelen, efter Rascals Anstiftelse, var stormet hid, havde slaaet Vinduerne ind og, ret tilfredsstillet sin Lyst til at ødelægge. Saaledes havde de handlet mod deres Velgjører. Mit Tjenerskab var faret fra

hinanden. Stedets Politie havde forvlist mig, som en mistænkelig Person, fra Byen, og fastsat mig en Tid af fire og tyve Timer, til at forlade Districtet i. Til det, jeg vidste om Rascals Rigdom og Bryllup, havde han endnu meget at tilføie. Denne Ondskabsfulde, fra hvem alt det var kommet, hvad der var skeet imod mig, maatte fra Begyndelsen af have været i Besiddelse af min Hemmelighed; det lod, som om han, lokket af Guldet, havde vidst at trænge sig til mig, og allerede i den første Tid havde forskaffet sig en Nøgle til hiint Skab med Guld, hvor han da havde lagt Grunden til den Formue, han nu kunde lade haant om at forøge.

Alt dette fortalte Bendel mig under hyppige Taarer, og græd nu igjen af Glæde over, at han saae mig igjen, havde mig igjen, og at han, efter at han længe havde været i Tvivl om, hvorhen Ulykken monne have bragt mig, saae mig bære den roelig og med Fatning. Thi en saadan Skikkelse havde nu Fortvivlelsen taget i mig. Jeg saae min Elendighed kjæmpestor, uforanderlig for mig; jeg havde udgrædt mine Taarer over den, den kunde ikke mere perse et Skrig udaf mit Bryst; kold og ligegyldig bragte jeg den mit blottede Hoved imøde.

„Bendel!" begyndte jeg, „Du veed min Lod. Ikke uden en tidligere Brøde træffer mig saa tung

en Straf. Du skal, uskyldige Mand! ikke længere binde Din Skjæbne til min; jeg vil det ikke. Endnu i Nat rider jeg bort. Sadle mig en Hest, jeg vil ride allene; Du skal blive, det er min Villie. Her maae endnu ligge nogle Kister Guld, dem beholder Du. Jeg vil vanke ene og veiløs om i Verden. Men naar nogensinde en blid Time tilsmiler mig igjen, naar Lykken skuer forsonet til mig, da skal jeg trofast tænke paa Dig; thi i tunge, smertelige Timer har jeg grædt ved Dit trofaste Bryst.

Med bristende Hjerte maatte den Redelige adlyde denne sidste Befaling af sin Herre, over hvilken han forskrækkedes ind i Sjelen; jeg var døv ved hans Bønner, hans Forestillinger, blind for hans Taarer. Han gik og trak min Hest frem; jeg trykkede endnu engang den grædende Ven til mit Bryst, svingede mig i Sadlen, og drog under Nattens Kappe bort fra mit Livs Gravsted, uden at bryde mig om, hvilken Vei min Hest vilde føre mig; thi jeg havde nu ikke mere noget Maal, noget Ønske, noget Haab paa Jorden.

VIII.

Der gav sig henad Morgenen en Fodgjænger i Selskab med mig, som bad mig, efterat han en Stund var vandret ved Siden af min Hest, om han ikke, da vi dog drog den samme Vei, maatte

lægge en Kappe, han baer, bag paa min Hest. Stiltiende lod jeg det skee. Han takkede mig med en let Artighed for den lette Tjeneste, roeste min Hest, tog deraf Anledning til at prise de Riges Lykke og Magt; og kom, jeg veed ej, hvorledes, ind i et Slags Samtale med sig selv, ved hvilken han blot havde mig til Tilhører.

Han udfoldede sin Anskuelse af Livet og Verden, og kom snart ind i Metaphysiken, til hvilken man gjør den Fordring, at finde det Ord, som skal være Løsningen paa alle Gaader. Han satte Opgaven med megen Klarhed ud fra hinanden, og gik saa fremad til at besvare den.

Du veed, min Ven, at jeg, siden jeg løb igjennem Philosophernes Skole, tydelig har erkjendt, at jeg ingenlunde har Anlæg til philosophisk Speculation, og at jeg ganske og aldeles har fradømt mig selv Adgang til denne Mark. Der er meget, jeg siden den Tid har lader beroe paa sig selv, meget, jeg har givet Afkald paa at vide og fatte, og jeg har, som Du selv raadede mig det, forladende mig paa min jevne Forstand, fulgt Stemmen i mig paa min egen Vej, saavidt det stod i min Magt. Nu syntes mig denne Talekonstner med stort Talent at opføre en fast sammenhængende Bygning, som, grundfæstet i sig selv, hævede sig trygt i Vejret, og stod fast som ved en indvortes Nødvendighed. Kun savnede jeg deri

ganske, hvad jeg netop vilde have søgt deri, og saaledes blev det mig blot til et Konstværk, som ikkun, fordi det sluttede net, og var afrundet og fuldendt i sig, forlystede Øjet. Men jeg hørte gjærne paa den veltalende Mand, der afdrog min Opmærksomhed fra mine Lidelser hen paa sig selv, og jeg havde villigen givet mig hen til ham, hvis han havde talt lige saa stærkt til min Sjæl, som han indtog min Forstand.

Imidlertid var Tiden gaaet hen, og uformærkt havde allerede Daggryet oplyst Himmelen; jeg forfærdedes, da jeg paa eengang saae op, og blev den Farvepragt vaer, som udfoldede sig i Østen og bebudede den sig nærmende Soel. Der var, just i en Time, da Slagskyggerne prale med deres hele lange Udstrækning, intet, som kunde skygge eller skjerme, at øjne i den aabne Egn, og jeg — var ikke allene. Jeg kastede Øjet igjen paa min Ledsager, og forfærdedes atter. Det var ingen anden, end Manden i den graae Kjole.

Han smilede over min Forbauselse og blev, uden at lade mig komme til Orde ved: „Lad dog, som det nu engang er Skik i Verden, vor gjensidige Fordeel forbinde os sammen en Stund lang: Tid nok til at skilles ad have vi altid. Landevejen her langs med Bjergstrækningen er, om de end ikke endnu har tænkt derpaa, dog den eneste, de fornuftigviis kan tage; ned i Dalen tør de

ej vove dem, og over Bjergene, hvor De er kommet fra, vil De vel endnu mindre tage tilbage. Denne Vej er nu just ogsaa min. Jeg seer Dem allerede blegne over den opgaaende Soel. Jeg vil, saa længe vi følges ad, laane Dem Deres Skygge, og De taaler mig derimod i Deres Selskab. De har jo dog ikke mere Deres Bendel hos Dem; jeg vil gjøre Dem gode Tjenester. De kan ikke lide mig; det gjør mig ondt. Men De kan jo derfor dog drage Nytte af mig. Djævelen er ikke saa sort, som man maler ham. Igaar har De ærgret mig, det er sandt; idag vil jeg ikke lade Dem undgjelde for det, jeg har allerede forkortet Dem Vejen herhid, det maa De selv tilstaae. Tag dog engang Deres Skygge igjen paa en Prøve."

Solen var staaet op, paa Veien kom Mennesker os imøde, jeg tog, skjønt med inderlig Modbydelighed, mod Tilbudet. Han lod smilende min Skygge glide til Jorden, og den indtog strax sin Plads paa Hestens Skygge, og travede lystigt afsted ved Siden af mig. Jeg var sælsom til Mode. Jeg reed forbi en Trop Landsbyefolk, som ærbødigen, med blotter Hoved, gjorde Plads for en velhavende Mand. Jeg reed videre, og skottede med graadigt Øjekast og bankende Hjerte til Siden ned fra Hesten hen til denne Skygge, som

ellers var min, og som jeg nu havde borget af en Fremmed, ja af en Fjende.

Denne gik ubekymret ved Siden af mig, og fløitede just en Melodie. Jeg til Hest, han til Fods, der overkom mig en Svimlen, Fristelsen var for stor, jeg dreiede pludselig af, satte Sporerne i Siden paa Hesten, og saaledes i fuld Carriere afsted ad en Sidevei. Men jeg bortførte ikke Skyggen; idet jeg dreiede af, gled den af Hesten og biede paa Landevejen efter sin lovmæssige Ejer. Undseelig maatte jeg vende om, Manden i den graae Kjole, da han uforstyrret havde fløitet sin Vise til Ende, loe mig ud, satte Skyggen igjen til Rette for mig, og gav mig den Underviisning, at den først da vilde hænge fast ved mig og blive hos mig, naar jeg igjen fik den til Eie paa en retmæssig Maade. „Jeg holder Dem fast ved Skyggen," blev han ved, „og de slipper mig ei. En rig Mand, som De, trænger nu engang til en Skygge; det kan ikke være anderledes; De er kun at laste for, at De ikke har indseet det før."

Jeg fortsatte min Reise paa den samme Landevei. Alle Livets Beqvemmeligheder, selv dets Pragt, indfandt sig igjen hos mig; jeg kunde bevæge mig let og fri, da jeg havde en, skjønt ikkun laant, Skygge, og jeg indgjød overalt den Ærefrygt, som Rigdom paabyder; men jeg havde Døden i Hjertet. Min undersulde Ledsager, der

udgav sig selv for den uværdige Tjener hos den rigeste Mand i Verden, besad en overordentlig Tjenstfærdighed; han var over al Maade behændig og duelig, det sande Indbegreb af en Kammertjener hos en rig Mand, men han veeg ikke fra min Side, og førte uophørlig Ordet imod mig, stedse læggende for Dagen, hvor vist han stolede paa, at jeg endelig engang, være det ogsaa kun for at slippe ham, vilde afslutte Contracten angaaende Skyggen. Han var mig lige saa besværlig som forhadt. Jeg kunde ordentlig være bange for ham, men jeg havde gjort mig afhængig af ham; efterat han havde ført mig tilbage ind i den Verden, jeg havde flyet, holdt han mig fast. Jeg maatte lade hans Veltalenhed gaae ud over mig, og følte heelt vel, han havde Ret. En Riig maa i denne Verden have en Skygge, og saasnart jeg vilde haandhæve mig i den Stand, som han havde foreledet mig til igjen at gjøre gjeldende, var der kun en eneste Udgang at øine. Men dette stod fast hos mig: efterat jeg havde henoffret min Kjerlighed, efterat mit Liv var blegnet hen, vilde jeg for alle Skygger i Verden ikke forskrive min Sjæl til dette Kreatur. Jeg vidste ikke, hvad Ende det vilde faae.

Vi sad engang foran en Hule, hvilken de Reisende, som besøgte Bjergegnen, pleiede at see. Man hører der underjordiske Strømmes Brusen

buldre op af et umaaleligt Dyb, og ingen Grund synes at standse den Steen, man kaster ned, i dens dundrende Fald. Med ødslende Indbildningskraft og i de meest blændende Farvers glimrende Tillokkelse udmalede han for mig, som han ofte pleiede, nøiagtig udførte Billeder af det, jeg vilde kunde udrette i Verden ved min Pungs Magt, naar jeg først havde min Skygge igjen i mit Eie. Støttende mig med Albuerne paa mine Knæe, holdt jeg mit Ansigt skjult i mine Hænder, og hørte paa den Falske, Hjertet tvefold sønderskaaret og deelt mellem Forførelsen og den strenge Villie i mig. Jeg kunde ikke længere udholde en saadan indvortes Tvedragt, og begyndte den afgjørende Kamp:

„De synes at glemme, min Herre," sagde jeg, „at jeg vel har tilladt Dem under visse Betingelser at blive i mit Selskab, men at jeg har forbeholdt mig min fuldkomne Frihed." „Hvis De befaler, saa pakker jeg strax sammen." Denne Trudsel havde han strax paa rede Haand. Jeg taug; han satte sig strax til at rulle min Skygge sammen igjen. Jeg blev bleg, men jeg lod det skee, uden at mæle et Ord. Der fulgte en lang Taushed. Han var den første, som igjen tog Ordet:

„De kan ikke lide mig, min Herre! De hader mig, jeg veed det. Dog, hvorfor hader De

mig? Er det kanskee, fordi De har anfaldet mig paa aaben Mark og med Magt søgt at frarøve mig min Fuglerede? eller er det, fordi De har prøvet paa, tyvagtigen at skille mig ved min Eiendom, den Skygge, som De meente, jeg havde ganske overladt til Deres Ærlighed? Jeg for min Deel haader Dem ikke derfor; jeg finder det ganske naturligt, at de søger at gjøre alle Deres Fordele, al List eller Magt gjeldende. At de forresten har de allerstrengeste Grundsætninger, og tænker, som Ærligheden selv, er et Lysthaverie, som jeg ej heller har noget imod. Jeg tænker i Sandhed ikke saa strengt som De; jeg handler blot, som De tænker. Eller har jeg vel endnu nogensinde sat Dem min Tommelfinger paa Struben, for at bringe Deres ærede Sjæl, til hvilken jeg nu engang har Lyst, i min Vold. Har jeg for min bortbyttede Pungs Skyld sendt Dem en Tjener paa Halsen, har jeg søgt at løbe bort med den?" Jeg havde intet at svare herpaa. Han blev ved:

„Det er godt nok, min Herre, det er meget godt: De kan ikke lide mig; ogsaa det begriber jeg meget vel, og fortænker Dem ikke deri. Vi maae skilles ad, det er vist, og ogsaa De begynder at forekomme mig meget kjedsommelig. For altsaa i Fremtiden at unddrage Dem ganske for min fortredelige Nærværelse, saa, jeg raader Dem det

endnu engang, saa kjøb den Ting af mig." Jeg holdt Pungen hen til ham: „For denne her?" — „Nej!" Jeg sukkede dybt og tog Ordet igjen: „Nu saa lad være da! Jeg paastaaer det, min Herre, lad os skilles ad; vær mig ikke længere i Vejen i en Verden, som dog vel, haaber jeg, er rummelig nok for os begge." Han smilede og svarede: „Jeg gaaer, min Herre, men først vil jeg underrette Dem om, hvorledes De kan ringe paa mig, om De engang skulde ønske at faae fat paa Deres underdanigste Tjener: De behøver kun at ryste Deres Pung, at de evige Guldstykker deri klinge; den Lyd drager mig paa Øjeblikket hid. Enhver tænker paa sin Fordeel her i Verden; De seer, at jeg tillige er betænkt paa Deres, thi jeg aabenbarer Dem jo ligefrem en ny Kraft ved Deres Pung. Ja, denne Pung — og om saa Møl allerede havde fortæret Deres Skygge, saa vilde den dog blive et stærkt Baand imellem os. Nok, De holder mig fast ved mit Guld; befal De kun ogsaa i det Fjærne over Deres Tjener, De veed, at jeg kan vise mig tjenstagtig nok mod mine Venner, og at de Rige især staae sig godt med mig; De har selv seet det. Kun det lad Dem være sagt, min Herre! — Deres Skygge — aldrig uden under den eneste Betingelse."

Skikkelser fra fordums Tider traadte op for min Sjel. Jeg spurgte ham hurtigt: „Havde

De en Underskrivt af Herr John?" Han smilede: „Med en saa god Ven har jeg slet ikke behøvet det."

„Hvor er han?" sagde jeg ivrigt, „ved den levende Gud, jeg vil vide det."

Han saae længe med en forunderlig Mine paa mig. Jeg veed ikke: var det Kraften i disse Ord, eller hvad var det, der tvang ham? Han stak nølende og modstræbende, men som om en usynlig Nødvendighed pressede ham, Haanden i den velbekjendte Lomme, og, trukket frem ved Haarene, kom Thomas John's blege fordreiede Ansigt tilsyne, og de ligblaae Læber bevægede sig til de tunge Ord: „Justo judicio Dei judicatus sum, justo judicio Dei condemnatus sum." *) Jeg forfærdedes, hurtig kastede jeg den klingende Pung ned i Afgrunden, og sagde disse sidste Ord til ham: „Saa besværger jeg Dig i Guds Navn, Forfærdelige! viig bort fra mig, og lad Dig aldrig mere see for mine Øjne!" Han veeg mørk tilbage, og forsvandt strax bag de Klippestykker, som omgrændsede det vilde skovbegroede Sted.

IX.

Der sad jeg uden Skygge og uden Penge; men en tung Vægt var taget fra mit Bryst, jeg

*) Ved Guds retfærdige Dom er jeg dømt, ved Guds retfærdige Dom er jeg fordømt.

var sjæleglad. Havde ikke ogsaa min Kjerlighed været tabt, eller havde jeg kun kunnet følet mig fri for Selvbebrejdelse ved dens Tab, jeg troer, jeg havde kunnet være lykkelig. Men jeg vidste ikke, hvad jeg nu skulde tage fat paa. Jeg gjennemsøgte mine Lommer og fandt endnu nogle Guldstykker deri; jeg talde dem og loe. Jeg havde mine Heste nede i Vertshuset; jeg skammede mig ved at vende tilbage dertil; i det mindste maatte jeg oppebie Solens Nedgang, endnu stod den høit oppe paa Himmelen. Jeg lagde mig hen i Skyggen af de nærmeste Træer, og faldt rolig i Søvn.

Indtagende Billeder føiede sig i luftig Dands sammen til en smuk Drøm. Mina, med en Blomsterkrands i Haarene, svævede hen forbi mig, og smilede venligt til mig. Ogsaa den redelige Bendel var bekrandset med Blomster, og ilede med en venlig Hilsen forbi. Endnu mange andre saae jeg, ogsaa Dig, Chamisso! som mig synes, i den fjerne Vrimmel. Et klart Lys skinnede, men ingen havde en Skygge, og dette saae, hvad der er sælsommere, ikke ilde ud. Blomster og Sang, Kjerlighed og Glæde under Palmetræer. Jeg kunde hverken fastholde eller tyde de bevægelige, let bortviftede, yndige Skikkelser; men jeg veed, at jeg gjerne drømte disse Drømme, og vogtede mig for at vaagne op. Jeg var virkelig allerede vaagen, og holdt endnu Øinene til, for

at beholde de vigende Skikkelser længere for min Sjels Øje.

Endelig slog jeg Øinene op; Solen stod endnu paa Himmelen, men i Øst, jeg havde forsovet den korte Sommernat. Jeg tog det for et Tegn paa, at jeg ikke mere skulde vende tilbage til Vertshuset. Jeg gav med let Hjerte Slip paa, hvad jeg endnu eiede der, og besluttede, at gaae til Fods ad en Sidevei, som førte gjennem Bjergenes skovbegroede Fod, og at stille det i Skjæbnens Haand, hvad den vilde gjøre af mig. Jeg saae ikke tilbage til det, der laae bag mig, tænkte ikke heller paa, hvad jeg vistnok havde kunnet, at vende mig til Bendel, som jeg havde forladt i Besiddelse af Rigdom. Jeg saae paa mig selv, hvorlunde jeg vel passede til den nye Rolle, jeg nu skulde spille i Verden. Min Paaklædning var meget beskeden. Jeg havde en gammel sort Kurtka paa, som jeg allerede havde baaret i Berlin, og som, jeg veed ei, hvorledes, først igjen var kommet mig i Hænderne til denne Reise. Forresten havde jeg en Reisehue paa Hovedet og et Par gamle Støvler paa Benene. Jeg reiste mig op, skaer mig paa samme Sted en Knortekjep til Admindelse, og gav mig strax paa min Vandring.

Jeg mødte i Skoven en gammel Bonde, som venligt hilsede mig. Jeg indlod mig i en Samtale med ham og, som en videlysten Reisende,

spurgte jeg ham først om Veien, dernæst om Egnen og dens Beboere, og deslige mere. Han svarede forstandigt og snaksomt paa mine Spørgsmaal. Vi kom til Bredden af en Bjergelv, som for nogen Tid siden havde udbredt Ødelæggelse over en stor Strækning af Skoven. Jeg gjøs i mit Inderste over Synet af den solklare Plads. Jeg lod Landmanden gaae foran, men han standsede midt paa det farlige Sted, og vendte sig til mig, for at fortælle mig, hvorledes det var gaaet til med denne Ødelæggelse. Snart mærkede han imidlertid, hvad der fattedes mig, og holdt op midt i sin Tale: „Men hvorledes gaaer da det til? Herren har jo ingen Skygge." — „Ak! desværre, desværre!" svarede jeg sukkende. „Jeg har i en meget slem lang Sygdom mistet Haar, Regle og Skygge. See selv, Faer! saa ung jeg er, de Haar, jeg fik igjen, kridhvide, Reglene ganske korte, og Skyggen vil endnu slet ikke voxe igjen." „Ingen Skygge" svarede den gamle Mand, idet han rystede paa Hovedet, „ingen Skygge, det er ilde, det har været en slem Sygdom den, Herren der har havt." Men han tog ikke fat igjen i sin Fortælling, og ved den nærmeste Tvervei, som tilbød sig, skilte han sig fra mig, uden at sige et Ord. Bittre Taarer bævede paa ny i mine Øine og ned ad mine Kinder, og min Munterhed var forbi.

Med modfaldet Sind fortsatte jeg min Vei, og søgte fra nu af ikke noget Menneskes Selskab. Jeg holdt mig i det Mørkeste af Skoven, og maatte mangen Gang, for at komme over en Strækning, hvor Solen skinnede, bie hele Timer, indtil intet Menneskes Øie forbød mig Passagen. Om Aftenen søgte jeg Herberge i Landsbyerne. Jeg gik egentligen til et Bjergværk oppe i Fjeldene, hvor jeg tænkte at faae Arbeide under Jorden; thi, ikke at tale om, at min nuværende Forfatning bød mig, at sørge selv for mit Livs Ophold, havde jeg vel følt og indseet, at allene anstrenget Arbejde kunde forskaffe mig Beskyttelse mod mine forstyrrende Tanker.

Et Par regnfulde Dage hjalp mig rask fremad paa min Vei, men paa mine Støvlers Bekostning, hvis Saaler vare beregnede for Grev Peter og ikke for en Karl af Fodfolket. Jeg gik allerede paa de bare Been, og maatte tænke paa at faae mig et Par nye Støvler. Næste Morgen besørgede jeg dette Ærinde med megen Iver i en lille Kjøbsted, hvor der var Marked, og hvor i en Bod baade gamle og nye Støvler stode tilfals. Jeg var længe om at søge ud og prutte. Et Par nye Støvler, som jeg gjerne vilde havt, maatte jeg give Slip paa, fordi Prisen var for overdreven. Jeg tog derfor til Takke med et Par gamle, som endnu vare gode og stærke, og som

den smukke Dreng med blonde Lokker, der stod i Boden, venligt smilende leverede mig mod rede Betaling, idet han ønskede mig Lykke paa Reisen. Jeg trak dem strax paa, og gik udaf den af Byens Porte, som vendte mod Nord.

Jeg var ganske fordybet i mine Tanker, og saae neppe, hvor jeg satte Foden, thi jeg tænkte paa Bjergværket, hvor jeg haabede at naae hen inden Aften, og hvor jeg ikke ret vidste, hvorledes jeg skulde melde mig. Jeg kunde endnu ikke være gaaet et Par hundrede Skridt, da jeg blev vaer, at jeg var kommet udaf Veien; jeg saae mig om efter den, og saae, at jeg stod i en øde, ældgammel Granskov, hvori endnu aldrig nogen Øxe syntes at have været. Jeg trængte endnu nogle Skridt videre frem, og saae mig midt imellem øde Klipper, som kun vare begroede med Mos og Steenvæxter, og imellem hvilke der laae Snee og Jissletter. Luften var meget kold, jeg saae mig om, Skoven var forsvundet bagved mig. Endnu nogle Skridt, — og Dødens Stilhed herskede omkring mig; saa langt jeg kunde øine, udstrakte sig den Jisflade, paa hvilken jeg stod, og paa hvilken en tæt, tung Taage lagde sig, Solen stod blodrød ved Horizontens Rand; Kulden var ikke til at udholde. Jeg vidste ikke, hvad der var vederfaredes mig, den stivnende Kulde tvang mig til at haste fremad; jeg hørte fjerne Bølgers Brusen; et Skridt,

og jeg stod ved Jisbredden af et Ocean. Utallige Hære af Sælhunde styrtede sig larmende ned i Bølgerne for mig. Jeg fulgte langs med denne Strandbred, og saae snart igjen nøgne Klipper og Land, Birke- og Granskove. Jeg løb endnu et Par Minuter lige ud for mig; det blev saa hedt, at jeg næsten qvaltes. Jeg saae mig om, og see! jeg stod imellem herligt dyrkede Riismarker under Morbærtræer. Jeg satte mig i deres Skygge, og saae paa Uhret; det var ikke noget Qvarteer siden, jeg havde forladt Kjøbsteden. Jeg troede, at jeg drømte; jeg beed mig i Tungen, for at vække mig, men jeg var vaagen. Jeg lukkede Øinene, for at samle mine Tanker. I det samme hørte jeg foran mig sælsomme Ord, som taltes gjennem Næsen; jeg skuede op: to Chinesere, umiskjendelige paa deres asiatiske Ansigtsdannelse, om jeg ogsaa ikke havde villet fæste nogen Tro til deres Klædning, talte til mig i deres Sprog med mange Hilsener efter Landets Brug. Jeg reiste mig op og traadte et Par Skridt tilbage. Da vare de forsvundne, Landskabet et ganske andet: Træer, Skove istedetfor Riismarker. Jeg betragtede nøiere disse Træer og de Værter, som blomstrede omkring mig; de af dem, jeg kjendte, vare Planter, som have hjemme i det sydøstlige Asien. Jeg vilde gaae hen til det ene af Træerne: et Skridt, og alt igjen forandret. Jeg

satte mig nu i Positur, som en Rekrut, der exerceres, og gik i langsom Marsch, Skridt for Skridt, ganske rolig fremad. Forunderligt skiftede Landet om; Marker og Enge, Dale og Bjerge, Heeder og Sandørkener rullede hen forbi mit forbausede Øie: der kunde ingen Tvivl være om, jeg havde Syvmilestøvler paa Benene.

X.

I taus Andagt faldt jeg ned paa mine Knæe og fældede Taknemmeligheds Taarer; thi klart stod paa eengang min Fremtid for min Sjel. Ved tidligere Brøde udelukket fra det menneskelige Selskab, blev jeg til Erstatning henviist til Naturen, som jeg stedse havde elsket; Jorden var givet mig som en rig Hauge, mit Studium, til at give mit Liv Retning og Kraft, Videnskaben mit Maal. Det var ikke en Beslutning, jeg fattede. Hvad der, lyst og fuldendt, traadte som Ideal hen for mit indre Øie, har jeg siden dette Øieblik søgt, troligen, med stille, streng, uafbrudt Flid, at fremstille og min Selvtilfredshed har beroet paa min Fremstillings Overeensstemmelse med Idealet.

Jeg skyndte mig afsted, for ved et flygtigt Overblik, uden at tøve, at tage den Mark, paa hvilken jeg i Fremtiden skulde høste, i Besiddelse. Jeg stod paa Højlandet i Thibet, og Solen, som for faa Timer var gaaet op for mig, hældede sig

her allerede til sin Nedgang. Jeg gjennemvandrede Asien fra Øst til Vest og indhentede Solen i dens Løb. Derpaa traadte jeg ind i Afrika. Nysgjerrig saae jeg mig om deri, idet jeg gjentagne Gange gjennemstrøifede det i alle Retninger. Som jeg paa Veien gjennem Ægypten gloede paa de gamle Pyramider og Templer, fik jeg i Ørkenen, ikke langt fra Theben med de hundrede Porte, Øie paa de Huler, hvor i fordums Tid christelige Eneboere opholdt sig. Pludseligt stod det fast og klart i mit Indre: her er Dit Huus. Jeg udkaarede mig en af de meest skjulte, som tillige var rummelig, magelig og utilgjængelig for Schakalerne, til mit tilkommende Opholdssted, og satte derpaa min Stav videre frem.

Ved Herkules's Støtter treen jeg over til Europa. Efterat have taget dets sydlige og nordlige Lande i Øiesyn, skreed jeg fra Nordasien over Polarisen over til Grønland og Amerika, og gjennemstrøg begge Hoveddelene af dette Fastland. Vinteren, der allerede herskede i Sønden, drev mig hurtig tilbage fra Kap Horn nordop.

Jeg dvælede, til det blev Dag i det østlige Asien, og fortsatte først efter nogen Hvile min Vandring. Gjennem Syd- og Nordamerika forfulgte jeg den Bjergkjæde, der dengang ansaaes for at indeslutte de højeste bekjendte Ujevnheder paa vor Jord. Jeg skreed langsom og forsigtig

fra den ene Bjergtop til den anden, snart hen over flammende Vulkaner, snart over tilsneede Kopper; tidt kunde jeg kun med Møie drage Aande. Endelig naaede jeg Eliasbjerget, og sprang over Beringsstrædet til Asien. Jeg forfulgte Asiens østlige Kyst i alle dens mangfoldige Snoeninger, og undersøgte med særdeles Opmærksomhed, hvilke der af de derved liggende Øer vare tilgjængelige for mig. Fra Halvøen Malacca bragte mine Støvler mig over til Sumatra, Java, Bali og Lamboc; jeg prøvede paa, ofte selv med Fare, og dog altid forgjæves, at bane mig en Vei over de Smaaøer og Klipper, hvoraf dette Hav er besat, over til Borneo og de øvrige Øer i dette Archipelagus. Men jeg maatte opgive Haabet. Jeg satte mig endelig ned paa den yderste Pynt af Øen Lamboc, og med Ansigtet vendt mod Syd og Øst, græd jeg, ligesom ved det tæt tilsluttede Gitterværk af mit Fængsel, fordi jeg dog saa snart havde fundet min Grændse. Det mærkværdige, til fuldkommen Oplysning om Jorden og dens af Solen vævede Klædemon, Plante- og Dyreverdenen, saa væsentligt fornødne Nyholland, ogsaa Sydhavet med dets Zoophyte-Øer, vare mig formeente, og saaledes var, allerede i sit første Udspring, alt, hvad jeg skulde samle og opføre, fordømt til at blive et Fragment. O min Adalbert! hvad ere dog Menneskets Bestræbelser?

Flere Gange prøvede jeg paa, da det var den strengeste Vinter paa den sydlige Halvkugle, fra Kap Horn af hen over Polarisen at lægge de to hundrede Skridt tilbage, som omtrent endnu skilte mig fra van Diemens Land og Nyholland, selv uden at bryde mig om Tilbageveien, om saa dette slette Land engang skulde lukke sig over mig, som Laaget paa min Ligkiste. Med taabelig Forvovenhed gjorde jeg fortvivlelsesfulde Skridt hen over Driviis, trodsende Kulden og Havet. Forgjæves! Endnu har jeg ikke været paa Nyholland. Jeg gik hver Gang tilbage til Lamboc, satte mig ned paa dens yderste Pynt, og græd igjen, med Ansigtet vendt mod Syd og Øst, som ved det fast tilsluttede Gitterværk om mit Fængsel.

Jeg rev mig endelig løs fra dette Sted, og traadte med modfaldent Hjerte igjen ind i det Indre af Asien, strøg hen igjennem det, idet jeg bestandig forfulgte Dagskjæret mod Vesten, og kom endnu, førend det blev Dag, til Thebais til mit forhen bestemte Hjem, hvilket jeg forrige Dags Eftermiddag havde udsøgt mig.

Saasnart jeg havde hvilet mig noget, og det blev Dag over Europa, lod jeg det være min første Tanke at anskaffe mig alt, hvad jeg behøvede. Allerførst noget til at tage uden paa Støvlerne; thi jeg havde erfart, hvor ubeqvemt det var, at jeg ikke kunde forkorte mine Skridt paa anden Maade,

end ved at trække Støvlerne af, naar jeg i Mag vilde undersøge en nærstaaende Gjenstand. Et Par Tøfler, trukne over Støvlerne, havde fuldkommen den Virkning, jeg lovede mig af dem, og senere baer jeg endög to Par saadanne hos mig, fordi jeg tidt kastede Tøflerne af Fødderne, uden at have Tid til at tage dem op, naar Løver, Mennesker eller Hyæner pludselig satte Skræk i mig under Botaniseringen. Mit meget gode Uhr var, da mine Toure vare saa korte, fortræffelig som Tidsmaaler. Jeg behøvede endnu desuden en Sextant, nogle physikalske Instrumenter og Bøger.

Jeg gik, for at forskaffe mig alt dette, nogle Gange ikke uden Ængstelse til London og Paris, hvilke just bedækkedes af en mig gunstig Taage. Da Resten af mit Trylleguld var udtømt, tog jeg afrikanskt Elfenbeen, som jeg let kunde finde, med mig til at betale med, hvorved jeg rigtig nok maatte udsøge de mindste Tænder, hvis Vægt ikke oversteg mine Kræfter. Jeg var snart forsynet og udrustet med alt, og begyndte strax mit nye Liv som privatiserende Videnskabsmand.

Jeg strøifede omkring paa Jorden; snart udmaalte jeg dens højeste Puncter, snart Kildernes og Luftens Temperatur, snart iagttog jeg Dyr, snart undersøgte jeg Væxter; jeg ilede fra Æqvator til Polen, fra den ene Verdensdeel til den anden, og sammenholdt Erfaringer med Erfaringer.

Afrikanske Strudsers, eller nordiske Søefugles Æg, og Frugter, især af Palmerne under Vendekredsene, og af Bananer, vare min sædvanligste Næring. Istedetfor manglende Lykke havde jeg herba nicotiana, *) som Surrogat, og istedetfor menneskelig Deeltagelse og menneskelige Baand, en tro Pudels Kjerlighed, der bevogtede mig min Hule i Thebais, og, naar jeg, belæsset med nye Skatte, vendte tilbage til ham, fuld af Glæde sprang op ad mig, og lod mig menneskeligen føle, at jeg dog ikke var allene paa Jorden. Endnu skulde en Hændelse føre mig tilbage blandt Menneskene.

XI.

Da jeg engang paa Nordlands Kyster, med Tøflerne over Støvlerne, samlede Tarrer og Lichener kom jeg uforvarendes, ved at dreie om et Hjørne af et Fjeld, lige imod en Jisbjørn. Jeg vilde, efterat have kastet Tøflerne fra mig, træde over paa en ligeoversor liggende Ø, til hvilken en nøgen Klippe, som midt imellem Kysten og Øen ragede frem af Bølgerne, banede mig Overgangen. Jeg traadte ogsaa med den ene Fod fast hen paa Klippen, men, da uformærkt Tøflen var bleven hængende paa den anden Fod, styrtede jeg ved det andet Skridt nedad Klippespidsen i Havet.

Den bitterligste Kulde foer igjennem mig; med Møie frelste jeg mit Liv af denne Fare. Saa-

*) Tobak.

snart jeg stod paa Landjorden, løb jeg saa hurtigt, jeg kunde, til den lybiske Ørken, for at tørre mig ved dens hede Sol. Men den brændte mig, inden kort Tid, saa hedt paa Hovedet, at jeg ganske syg igjen tumlede tilbage mod Nord. Jeg søgte ved heftig Bevægelse at skaffe mig Lindring, og løb med raske, ustadige Skridt fra Vest til Øst og fra Øst igjen til Vest. Jeg var snart i Natten, snart i Dagen, snart i Sommer, snart i Vinter.

Jeg veed ikke, hvor længe jeg saaledes tumlede mig omkring paa Jorden. En blussende Feber brændte igjennem mine Aarer; jeg følte med stor Angest, at jeg ikke var ved min fulde Samling. Endnu vilde Ulykken, at jeg ved min uforsigtige Løben just skulde komme til at træde nogen paa Foden. Det havde vel gjort ham meget ondt; jeg fik et saa stærkt Puf, at jeg faldt.

Da jeg vendte tilbage til Bevidstheden, laae jeg mageligt i en god Seng, som stod mellem mange andre Senge i en rummelig og smuk Sal. Der sad et Menneske ved Hovedgjerdet af min Seng, og igjennem Salen gik Adskillige fra den ene Seng til den anden. De kom ogsaa til min, og talte om mig; men de kaldte mig Numer tolv, og paa Væggen lige for mine Fødder stod dog, — det var intet Blændværk, jeg kunde tydelig læse det, — mit Navn: PETER SCHLEMIHL, skrevet ganske rigtigt med store forgyldte

Bogstaver paa en sort Marmortavle. Paa Tavlen stode endnu desuden, underneden mit Navn, to Rader Ord, men jeg var for svag til at samle dem; jeg lukkede Øinene i igjen.

Jeg hørte høit og lydeligen noget oplæses, hvori der var Tale om Peter Schlemihl, men jeg kunde ikke fatte Meningen. Jeg saae en venlig Mand og en smuk Kone i sorte Klæder komme hen for min Seng; det forekom mig, som om jeg skulde have seet dem før; men jeg kunde dog ikke gjenkalde mig dem.

Der forløb nogen Tid, og jeg kom til mine Kræfter igjen. Jeg blev kaldet Numer tolv, og passerede for mit lange Skjægs Skyld for en Jøde, men blev derfor dog pleiet lige omhyggeligt. At Numer tolv ikke havde en Skygge syntes ingen at have lagt Mærke til. Mine Støvler fandtes, som man forsikkrede mig, tilligemed alt, hvad man havde fundet hos mig, da jeg var kommet hid, i god og sikker Forvaring, for at kunne tilstilles mig igjen, naar jeg var kommet mig. Det Sted, hvor jeg laae syg, hed Hospitalet: Schlemihlium. Hvad der dagligen oplæstes om Peter Schlemihl, var en Opmuntring til at bede for ham, som Ophavsmanden til denne Stiftelse og dens Velgjører. Den venlige Mand, jeg havde seet ved min Seng, var Bendel, den smukke Kone var Mina.

Uden at blive kjendt, kom jeg til min Karskhed igjen i Schlemihliet. Nu erfoer jeg mere. Jeg var i Bendels Fødebye, hvor han af Resten af mit, ellers ikke velsignelsesrige, Guld, under mit Navn, havde stiftet dette Hospital, hvor Ulykkelige velsignede mig. Han førte selv Opsynet derover. Mina var Enke; en ulykkelig Criminalproces havde kostet Herr Rascal Livet, og hende selv hendes meste Formue. Hendes Forældre levede ikke mere. Hun boede her som en gudfryktig Enke, og øvede Barmhjertigheds Gjerninger.

En Dag kom hun, lige ved Sengen Numer tolv, i Samtale med Herr Bendel. „Hvorfor, min ædle Frue," sagde han, „vil De saa ofte udsætte Dem for den slette Luft, som hersker her? Skulde da Skjebnen være Dem saa haard, at De ønsker at døe?" — „Nej, Herr Bendel," svarede hun, „siden jeg har drømt min lange Drøm til Ende, og er vaagnet op i mit eget Indre, gaaer det mig vel; siden den Tid ønsker jeg ikke mere, og frygter ikke heller, Døden. Siden den Tid tænker jeg med Sjælero paa Fortid og Fremtid. Er det ikke ogsaa med en sand, inderlig Tilfredshed, at De nu paa en saa gudfrygtig Maade tjener Deres Herre og Ven?" „Ja, Gud være takket! ædle Frue" var hans Svar; „det er dog gaaet os underligt, vi have ubetænksomt inddrukket megen Glæde og megen bitter Sorg udaf det fulde

Bæger. Nu er det udtømt; nu kunde man maaskee troe, at det alt kun havde været en Forsmag; og nu, udrustet med klog Indsigt, vente paa den virkelige Begyndelse. Den virkelige Begyndelse er nu en anden, og man ønsker ikke det første Gøglespil tilbage, og er dog i det Hele glad ved, at have oplevet det, som det var. Ogsaa finder jeg hos mig selv den Forvisning, at det nu maae gaae vor gamle Ven bedre, end dengang." „Ogsaa jeg finder denne Forvisning i mig," svarede den smukke Kone, og de gik videre.

Denne Samtale efterlod et dybt Indtryk hos mig; men min Aand var i Tvivl om, hvad enten jeg skulde give mig tilkjende eller gaae ukjendt ud i Verden igjen. Endelig bestemte jeg mig. Jeg lod give mig Papiir og Blyant og skrev disse Ord:

„Ogsaa Eders gamle Ven gaaer det nu bedre, end dengang, og bøder han, da bøder han til Forsoning."

Derpaa forlangte jeg mit Tøi, for at kunne klæde mig paa. Man tog Nøglen til et lille Skab, som stod ved min Seng, frem; jeg fandt deri Alt, hvad der tilhørte mig. Jeg tog mine Klæder paa, hængte min Botaniseerkasse, hvori jeg til min Glæde fandt mine nordlige Planter, om mig over min sorte Kurtka, trak mine Støvler paa, lagde Seddelen paa min Seng, og neppe var jeg

ude af Døren, førend jeg ogsaa allerede var langt paa Veien til Thebais.

Som jeg gik langs Syriens Kyst, den samme Vei, paa hvilken jeg sidste Gang havde fjærnet mig fra mit Hjem, og jeg en Strækning havde til Afverling benyttet mig af det Par Tøfler, som jeg allerede fra Hospitalet af havde havt med, saae jeg min Figaro komme mig imøde. Den herlige Pudel syntes at ville forfølge Sporet af sin Herre, efterat han vel længe havde ventet paa ham hjemme. Jeg stod stille og raabte til ham. Han sprang gjøende opad mig med tusinde rørende Yttringer af sin uskyldige overgivne Glæde. Jeg tog mine Tøfler af, og Hunden, som nu rigtignok ikke kunde følge mig, under Armen, og bar ham hjem med mig.

Der fandt jeg Alt i den gamle Orden, og vendte lidt efter lidt, som jeg fik mine Kræfter igjen, tilbage til mine forrige Sysler og min gamle Leveviis. Kun at jeg et heelt Aar afholdt mig fra den mig utaalelige Polarkulde.

Og saaledes, min elskede Chamisso, lever jeg endnu den Dag i Dag. Mine Støvler slides ei, som den berømte Tieks Værk om Tommelidens Liv og Levnet i Førstningen bragte mig til at være bange for. Deres Styrke bliver den samme; kun min Styrke svinder hen. Dog har jeg den Trøst, i fortsat bestemt Retning og ikke uden Frugt, at

have anvendt mine Kræfter til et Øiemeed. Jeg har, saa langt mine Støvler kunde naae, grundigere, end noget Menneske førend mig, lært at kjende Jorden, dens Skikkelse, dens Høider, dens Temperatur, dens Ahtmosphæres Afvexlinger, dens magnetiske Krafts Særsyn, og endeligen det hele Liv paa Jorden, især i Planteriget. Hvad jeg fandt som Kjendsgjerning har jeg med størst muelige Nøiagtighed opstillet i klar Orden i flere Værker; mine Slutninger og Anskuelsesmaader har jeg flygtig nedlagt i nogle Afhandlinger. Det indre Afrikas og de nordlige Polarlandes, det indre Asiens og de østlige asiatiske Kysters Geographie har jeg afgjort og fremsat. Min historia stirpium plantarum utriusque orbis staaer der som et stort Fragment af en Flora universalis terræ, og som Led i mit Systema naturæ. Jeg troer, deri ikke blot at have forøget Antallet af de bekjendte Species med temmelig mere end en Tredieideel til, men ogsaa at have gjort noget for det naturlige System og for Planternes Geographie. Jeg arbeider nu flittigt paa min Fauna. Jeg skal sørge for, at mine Manuskripter, førend min Død, blive nedlagte ved Universitetet i Berlin.

Og Dig, min inderlig kjære Chamisso, har jeg udkaaret til Bevarer af min undersulde Historie, paa det at den maaskee, naar jeg er forsvundet af Jorden, kan vorde til en gavnlig Lærdom

for mangen af dens Beboere. Men Du, min Ven, vil Du leve blandt Menneskerne, saa lær først og fremmest at holde Skyggerne i Ære, dernæst Pengene. Men vil Du kun leve for Dig og for Dit bedre Jeg, nu saa behøver Du intet Raad. — Ende.

Om Napoleon, og de ham omgivende Personer i Felttoget i Sachsen 1813, af et Vievidne i den franske Keisers Hovedqvarteer, Baron Otto v. Odeleben *), Oberstlieutenant i den kongl. sachsiske Generalstab.

(Uddraget af denne Forfatters: Napoleons Feldzug in Sachsen 1813, eine treue Skizze dieses Krieges, des französischen Kaisers und seiner Umgebungen, 2te verb. Aufl. Dresden 1816).

(Fortsat.)

Fast dagligt saae man Completterings-Mandskab ankomme fra det indre Frankrig. Uhyre Train-Colonner, Provisions-Vogne af en nye Indretning, med frisk Forspand, Mandskab, Seletøi og Beklædning; nyedannede Afdeelinger af let og svært Rytterie, for det meste endnu i meget ufuldkommen Tilstand, skiøndt intet var sparet paa dets Udrustning; nyt Artillerie og nyeskabte Infanterie-

Regimenter fulgte paa hinanden fra 16de Juni i over en heel Maaned. Det var iøinefaldende, at hverken Omkostninger eller Kræfter vare sparede; dog beviste kun Infanteriet, i hvor kort Tid en vis militair Dannelse kan fuldendes. Man saae blandt andet et nyt oprettet Regiment passere Revue med overordentlig Precision og Sikkerhed, og dette Regiment var først samlet den 27de Mai. Commandeuren blev paa Stedet udnævnt til Oberst, og Keiseren befordrede desuden 9 til 10 andre Personer. Ved slig Leilighed spurgte han dem, der havde udmærket sig og som forestilledes ham af Commandeuren, om deres Tjeneste og de Felttog, de havde gjort, og bevilgede da, tildeels efter særeget Valg, Befordringerne. Umiddelbar derpaa holdt Commandeuren en Tale til sit Regiment, forestillede det, par ordre de Sa Majesté l'Empereur & Roi, (efter Hs. Maj. Keiseren og Kongens Befaling) Officererne i deres nye Værdighed, og endte med at omfavne disse som Kammerader, fra den første til den sidste, efter hvilken Omfavnelse (accolade) enhver forføiede sig til sin Post, og et nyt Vive l'Empereur lod sig høre. Det skiønneske Syn forskaffede hvergang de gamle Garder med deres fuldstemmige tyrkiske Musik. Jeg regner deres Antal (de vare deelte i to Grenadeer- og to Chasseur-Regimenter) omtrent til 8000 Md. At beklage er det, at denne udvalgte Trop gjorde

saa anmassende, trykkende Fordringer, især ved Indqvarteringerne, og at de, paa Grund af at være Keiserens Garde, tillode sig de ubilligste Ting og Afpresninger. Men det er neppe muligt, at finde et Corps, som med større Ligegyldighed og Rolighed gik Døden imøde og ved alle Anstrengelser og Farer bessæledes af en varmere Kierlighed til Monarchen og deres Tjenestepligt. Jeg veed, at ved Angrebet paa Dresden, medens en Skandse paa det hæftigste beskiødes af Fienden, og efterat alt den største Deel af Besætningen var faldet eller saaret, syv Gardister, som man kaldte til, sprang op paa Brystværnet og spadserede om det midt under Kugleregnen, blot for at sætte Mod i Resten af Mandskabet. Der faldt virkeligen ogsaa to eller tre af disse berømmelige Forvovne, trufne af Kanonkuglerne, der bestrøg Skandsen saa stærkt, at maaskee alt en heel Alen manglede i Brystværnets Høide. — Dernæst var denne Garde ogsaa det eneste franske Corps, som udmærkede sig ved Holdning og Punktlighed i Bevægelser og Haandgreeb, thi om endog de øvrige havde bragt det til en vis Færdighed i disse Haandgreeb, saa var dog, uagtet al Lethed og Raskhed, deres Marsch, Svingning og alle andre Manøvrer mindre regelrette og afmaalte, end ved de tydske Tropper. Ogsaa af disse droge nogle Forstærkninger til Rhinforbundets Contingenter giennem Dresden, og opvakde Napo-

leons Tilfredshed. Paraderne sluttedes altid med, at adskillige Slags Garde-Rytterie trak forbi i Trav eller Galop, anført af Guyot, Commandeur for de keiserlige Eskorter. Ogsaa ved denne Forretning kunde Keiseren sædvanlig ikke blive snart nok færdig; istedetfor at oppebie Afdeelingernes Nærværelse, reed han dem ofte imøde. Grev Lobau modtog af ham ofte Befalingerne til Troppernes Manøvrer og commanderede dem, siddende til Hest.

Neppe havde Cavalleriet begyndt at marschere forbi, saa vendte Napoleon igien tilbage for at arbeide, eller reed omkring Staden; dette sigtede, som man siden saae, til at befæste den og til at anlægge nye Skandser uden om den. Han besøgte nogle Gange den unge Gardes Leir, som laae en Fjerdingvei fra Neustadt og strakde sig i en Halvkreds. Man havde her bygget smukke stærke Barakker, og derved ødelagt noget Skov. Foran for Leirens Front var opreist en lille Obelisk, paa hvilken Napoleons Buste saaes. Naar han saaledes besøgte Leiren uventet, saa vare Soldaterne i deres daglige Leir-Costume og bleve ved deres Arbeide, uden at lægge Mærke til ham.

Efter hans Ankomst til Palaiet blev Alt igien dødt og stille til henimod Aften, da han tidligere eller sildigere, efter som hans Forretninger tillode det, igien tog ud, og kom tilbage til Skuespillet

eller til Diner. At dette sidste var noget sildigt, sædvanligt først Kl. 7 eller 8, kan man tænke. Meget ofte spiste han, ligesom under Felttoget, med Berthier ene, naar ikke Nogen af den kongelige Familie var hans Giæst. Efter Kl. 10 blev det atter stille, og Enhver syntes da at være frie og ubunden. Maaskee arbeidede Keiseren da endnu et Par Timer eene, eller med een af sine Secretairer.

Man gjorde sig i Begyndelsen i det franske Hovedqvarteer Haab om flere Høitideligheder, men det blev allene ved de franske Skuespil, til hvis Opførelse blandt andre Hr. Fleury og Demoiss. Mars og Bourgoing vare ankomne fra Paris. Skuespillene gaves sædvanligen paa et lille Theater, som man i Hast havde indrettet i den ved Palaiet forbundne Orangerie-Bygning i den Markoliniske Have, men de gjorde, formedelst det indskrænkede Rum ikke megen Virkning. Der kunde, naar Varmen ikke skulde blive alt for trykkende, ikkun indbydes omtrent hundrede Personer fra Byen; foruden dem havde ikkun Keiserens Følge (la maison de l'Empereur) og den kongelige Familie Adgang. Længere hen ønskede Napoleon at see større Skuespil. Mademoiselle George kom tilbage fra Rusland, Talma var ogsaa kommet, og man opførte nu nogle Stykker af Racine og Voltaire i det sædvanlige Operahuus i Byen. De

franske Skuespillere lagde deres store, men sædvanligen overdrivende Talent for Dagen. Da disse Overdrivelser fornemmeligen synes beregnede paa en meget udstrakt Skueplads og et stort Publicum, saa bleve de paa et lille Theater saa meget mere unaturlige. Der herskede desuden en vis Uliighed i Spillet, fordi baade den comiske og tragiske Sceners Individer, formedelst det ringe Personale, maatte træde op i eet og samme Stykke. Nogle smaae italienske Operaer, som kort efter Napoleons Ankomst bleve givne paa det lille Theater i Orangeriet, behagede ham ikke, og bleve ikke mere givne. Ogsaa kunde hverken det snævre indskrænkede Rum være til Fordeel for Forestillingerne, eller det Fragmentariske i Stykkerne, man havde valgt til Opførelse — eller endeligen det musikalske Accompagnement, som man egentligen kunde kalde qvartetagtigt; thi Napoleon havde frabedt sig det fulde Orchester og allene forlangt nogle faa Instrumenter. Desuagtet erholdt en Madem. Sandrinis aandfulde Foredrag, og andre udmærkede Individer fortjent Bifald. Da de franske Kunstnere dog nu engang vare komne, saa spillede de udelukkende snart paa det lille, snart paa det store Theater. Billetter til Forestillingerne paa det sidstnævnte uddeeltes af Grev Turenne, som midlertidig Directeur des plaisirs. Tilskuerne i det lille Theater bestemte Napoleon, hvem Listen maatte forelægges,

ofte selv. Mellem Acterne opvartedes her med Forfriskninger af keiserlige Betjente. Overhovedet var hele Bestyrelsen af det keiserlige Huus aldeles adskilt fra det sachsiske Kongehuses. Napoleon havde allene modtaget den nødvendigste Hofstat af sachsiske Kammerherrer, Kammerjunkere og Hoffourerer, der skiftedes indbyrdes.

Hine Skuespil-vare altsaa de eneste Forlystelser, der fandt Sted ved Napoleons Ophold. Det hed i Begyndelsen, at han var sindet (maaskee for sin Sundheds Skyld) at giøre store Spadseretoure tilfods. Men denne Idees Udførelse maa Keiseren igien have opgivet, med Hensyn til de mange sig opdyngende Forretninger, maaskee var ogsaa hans Corpulence ham noget til Hinder. Man saae ham altsaa blot spadsere i den til hans Værelser stødende Deel af Haven. Derhos kiørte han ogsaa ud, men da Alt hos ham skulde gaae systematisk frem, og han sædvanligt aldrig tog ud uden noget bestemt Øiemeed, saa ordnede Napoleon sine Spadseretoure efter en vis topographisk-militairisk Følge. De, der ledsagede ham, kunde tydeligen mærke dette. For nøiere at lære Dresdens Omegn at kiende, fulgde han Radierne af de i alle Retninger udløbende Veie, overeensstemmende med den Kraft og Utrættelighed, der udmærkede ham. Han begyndte først med den til Böhmen førende Hovedvei, og befaae Egnen ved den i Hi-

storien saa berømte pirnaske Leir. Denne Egn, sat i Forbindelse med Lilienstein, skulde tjene til Formuur mod de böhmiske Armeer, og til Vende-punctet for de Tropper, der dækkede Sachsens østlige Spidse. I dette Øiemeed blev oven og neden for den lille Stad Königstein slaaet Skibsbroer, og nye Veie bleve anlagte for at foreene begge Elbbredderne, og fornemmelig begge Veiene fra Schlesien og Böhmen, ved Puncterne: Stolpen, Lilienstein og Königstein. Det sidste var ved sin naturlige Stilling og ved sine alt fuldendte Fæstningsværker allerede saa stærk, at ikkun de Træer, som stode indenfor dets Skudvide, behøvede at forvandles til Forhugning. Da Napoleon første Gang nærmede sig Fæstningen til de nederste Vindebroer, overraskedes han ved det Imposante i Klippemassen, der lodret hævede sig over hans Hoved og fra hvis Tinder Besætningen i forkortet Maalestok, skuede ned. Ah! raabte han smilende, i det han hævede Øinene op mod den uhyre Høide. Formodentligt forekom det ham for besværligt at stige derop, og han vilde derfor vende om. Men da man sagde ham, at Hans Majestæt fra Fæstningen vilde erholde en meget mærkværdig Udsigt, naar han vilde umage sig et Par Hundrede Skridt opad; saa tog han Med til sig, og observerede, da han var kommet derop, med største Interesse, ved Hjelp af en Plan over Egnen, alle

dens Gienstande, især hiint ulykkelige Punct, hvor den sachsiske Armee i Syvaarskrigen var udsat for Hungersnød. Efterat Keiseren havde besøgt de fornemste Dele af Fæstningen, og ligeledes havde beseet Brønden, som det Beundringsværdigste, vilde man bringe ham ned ad Klippen paa en Bærestoel. Men dette afslog han med et Smiil, tog høist venligt Afskeed med Commandanten og Officererne, og bevilgede hele Garnisonen paa Stedet en Gratification af tredive Dages Lønning. Jeg erindrer ikke, nogentid at have seet ham venligere.

Napoleon lod, ved Dresdens Omegns Besæstning, intet Punct ubenyttet, der syntes ham nogenlunde skikket til Forsvar eller til Overgang. Broehoveder, om endog kun forsynede med Pallisader og enkelte Brystværn, bleve anlagte langs med hele Elbstrømmen.

Hans fortsatte Excursioner, efter en vis regelret Inddeling, strakde sig paa den høire Elbbred opad, giennem de ujevne Egne mellem Landeveien til Bautzen og Elben; fremdeles til Stolpen og Hohenstein, til Radeberg, Königsbrück, Meißen, Tharand. Sædvanligt foretoges de først om Eftermiddagen, og uden at Nogen, undtagen Overstaldmesteren, vidste hvorhen. Relaishestene, hvis Afsendelse han besørgede, afgik først kort iforveien, eller paa samme Tid som Vognen, og bleve hol-

dende paa Halvveien, fordi ingen forud kunde vide Keiserens Indfald, Øieblikket, da han fik i Sinde at afreise o. s. v. Naar han havde Forretninger, saa udsattes Afreisen fra Tour til Tour. Saaledes kiørde han om Aftenen Kl. 5½ fra sin Have til Königsbrück, steeg ud strax hiinsides Byen, tre Mile fra Dresden, orienterede sig efter Landchartet, spurgte efter nogle Veie, lod derpaa Vognen vende om og var igien hjemme Kl. 10. I fire Timer til og fra Meißen, Udstiigningen og Observationen iberegnet, dette var omtrent Maalestokken for hans Udflugters Hurtighed. I Almindelighed foretoges de, som forhen bemærket, i topographisk Hensigt, men meget tit spurgde han ogsaa om andre Ting, der forresten ogsaa stod i Forbindelse med hans Hovedøiemeed, f. Ex. hvormange Skibe der aarligen kunde bygges i Schandau, Pirna, rc.? til hvilken Priis? om og naar Elben frøs til? o. s. v. Berthier ledsagede ham bestandigt. Engang ogsaa Soult og Caulincourt i samme Vogn. Formedelst hans Iver efter at lære Egnen at kiende, og den Egensindighed, hvormed han, især til Hest, streifede paa langs og tvers, kunde det ikke feile, at man ofte ei traf de udsendte Forspændsheste, eller at man kom til vanskelige Steder, hvor Vognen ikke strax kunde vende, og Napoleon da selv maatte stige ud, eller endog, naar hans egne Heste ikke i Øieblikket vare

ved Vognen; maatte benytte sig af en Staldmesters Hest. De andre hjalp sig som de kunde. Caulincourt var sædvanligt til Hest tilligemed den tjenstgjørende Adjutant, men paa store Udfarter var han i Vognen. Eengang tilbagelagdes saaledes næsten sytten Miil paa en Eftermiddag i det slletteste Føre. Underveis saaes alt Mærkværdigt. Snart var Keiseren til Fods, snart til Hest, snart til Vogns. En anden Gang stode Forspænds-Heste alt i Beredskab, men bleve beordrede tilbage, fordi maaskee en Marschal eller Gesandt havde Audients, og Keiseren derved fik Anledning til nye Arbeider i Kabinettet.

Større Reiser gjorde Napoleon med lignende Hurtighed og ligesaa uventet. I Begyndelsen af Juli Maaned ilede han fra Dresden til Luckau, hvor han blev om Natten, mønstrede næste Dag det oudinotske Armeecorps, begav sig derefter til Lübben, holdt ligeledes der Mønstring, og reiste umiddelbart derpaa, endnu samme Dag og denne Dags Nat, tilbage over Hoierswerde. En anden Gang tog han over Torgau til Wittenberg, 14 Miil fra Dresden. Paa begge Steder besaae Napoleon Fæstningsværkerne, de ny begyndte Arbeider, og mønstrede Tropperne. Næste Dag reiste han over Passau til Magdeburg, og vendte først efter nogle Dages Forløb tilbage over Leipzig til Dresden.

Paa denne Maade skaffede altsaa Keiseren sig selv practisk Kundskab om Sachsens hele Situation, alle dets Eiendommeligheder og Forsvars-Puncter. Han anordnede selv ved hvert Corps alle Forandringer og Befordringer, som f. Ex. i Wittenberg, hvor en stor Mængde polske Officerer, der siden Armeens Opløsning i forrige Felttog ingen Ansættelse havde havt, bleve ansatte ved franske Regimenter, der havde Vacancer. Denne nye Ansættelse syntes dog ingenlunde at stemme overeens med deres Smag og Ønske. —

Til Napoleons Levemaade i Dresden hører endnu, at han hver Søndag, han tilbragde i Dresden, lod om Morgenen en Geistlig indbyde til sit Palai, og lod ham læse Messe for sig. —

Endelig var nu næsten hele Dresdens Omegn paa det nøieste undersøgt, og man var uvis om, hvad den utrættelige Mand nu vilde foretage sig. Den tvivlsomme Stilling, han befandt sig i med Hensyn til Østerrig, havde bevæget ham til Forsvars-Anstalterne omkring Königsstein, til at anlægge Fæstningsværker om Dresden og ved Overgangene over Elben. Paa de Dage, da Napoleon blot reed ud, tog han Hovedstadens indre og ydre Værker i Øiesyn. Som bekiendt vare, efter Wiener Freden 1809, Dresdens gamle Fæstningsværker for det meste blevne sløifede, og det var saaledes umueligt i kort Tid igien at giøre

den til enregelmæssig Fæstning. Men saalidet ogsaa denne Stad, formedelst sin dybe Beliggenhed fra begge Sider af Elben, formedelst de paa Flodens høire Bred liggende Skovpartier, og af andre Aarsager, er skikket til at være en Fæstning, saa kunde den dog, ved de af Napoleon ordnede Arbeider, fornemmelig ved de i en viid Kreds omkringliggende Feltskandser, der giensidigen understøttede hinanden, nu holde sig i nogen Tid mod et maadeligt ei med Beleirings-Skyts forsynet Corps.

Napoleon bestemte selv alle de Puncter af Hovedstaden, der bleve befæstede; han indlod sig i enhver enkelt Deel af disse Fæstningsværker, var i egen Person tilstede og trængde til Hest eller til Fods, giennem ethvert fast utilgiængeligt Smuthul.

Man forsikkrede almindeligt i det franske Hovedqvarteer, at der arbeidedes stærkt paa Freden. Alt i Slutningen af Juni var en Courier assendt til London. Fyrst Metternich havde den 26de og 30te Juni Audiencer hos Keiser Napoleon, og disse Audiencer varede hvergang flere Timer. Velunderrettede Mænd af Keiserens nærmeste Omgivelse forsikkrede, at Østerrig, selv med den største Krigslykke, ikke kunde vinde saameget, som man i nærværende Øieblik tilstod det. Men paa den anden Side følede de Allierede levende nok deres Overvægt ved Østerrigs Tiltrædelse, til at fremsætte store Fordringer.

Upaatvivleligt havde Napoleon, paa samme Tid, som han vilde opbyde alt, for at vedligeholde den fredelige Forstaaelse med Østerrig, ikke allene af personlig Tilbøielighed, men fornemmelig af politiske Grunde besluttet en Sammenkomst i Mainz med Keiserinden, hans Gemalinde. Om hans Afreise var man ligetil det sidste Øieblik i fuldkommen Uvished, og i det mindste i Hensyn til Dagen var slet intet forberedet. Thi om Natten mellem den 24de og 25de Juli afgik først Forspændsheste og Coureverne, der bestilte Postheste paa Veien til Leipzig; saa at, da Napoleon den 25de Juli om Morgenen Kl. 5 ankom til Færgen ved Meißen, (den eneste Overgang paa den Tid) maatte han vente for det meste en halv Time inden Færgen kom tilbage fra den modsatte Side, hvorhen den, fra Kl. 3 af, havde bragt hans Folk. Ingen kiendte dengang endnu hans Hensigt, og ingen af de Tilbageblevne vovede at sige, hvorhen Reisen egentligen gik. Han havde allene en Vogn med to Adjutanter med sig. En Staldmester, en Secretair, nogle Ordonants-Officerer og Pager ledsagede ham. Berthier sad hos Keiseren, Kudsken paa Forsædet. Medens han paa Færgen passerede Elben, bleve de Madratser igien indpakkede, paa hvilke Napoleon havde hvilet, som sædvanligt med det brogede Tørklæde om Hovedet; og derpaa gik det ufortøvet videre.

Napoleon blev otte Dage borte paa denne Reise, og de Tilbageblevne af hans Følge aandede nu noget friere. Han vendte tilbage over Bamberg og Plauen og havde mønstret nogle Troppe-Afdeelinger paa denne Linie.

Formodentlig anede Keiseren, at den 15de August, den hidtil feirede Napoleonsdag, vilde kalde ham til vigtigere Forretninger. Han bestemte derfor Høitidelighederne i Anledning af denne Fødselsfest til den 10de i samme Maaned. Alle de Tropper, som fandtes i Nærheden af Dresden og ved Elben, bleve trukne sammen, og havde en grande terne (i Pragt-Costume) Mønstring for Keiseren paa den store „Ostragehåge." Alt hvad der af fremmed og indenlandsk Militair kunde røre sig, var samlet der, og hvem Bekymring over den byrdefulde Indqvartering ikke holdt hjemme, han søgde paa denne Dag at skaffe sig om ikke Fornøielse, dog i det mindste Adspredelse. Om endog de franske Tropper ikke mere vare i den glimrende Tilstand, i hvilken man 1812 saae den drage til Rusland, ydede her dog Garderne, med deres forskjellige Afdelinger af Cavallerie, de polske Land-Ryttere, Tartarerne, Mamlukkerne, Chasseurs, Dragoner og Grenaderer et skjønt Skuespil, og et maaskee 14,000 Mand stærkt Infanterie, bestaaende af Grenaderer, Jægere, Voltigeurer, Flankeurer o. s. v., med nogle Batterier, dannede to mæg-

tige Linier. Napoleon ledsaget af Kongen af Sachsen og alle Prindser, som ogsaa af et uhyre Følge, gallopperede gjennem Rækken og lod derpaa Tropperne marschere forbi i stærke Afdelinger. Om Middagen bespistes Garderne i Nystaden i Alleen ved særegne dertil anbragte Borde; den følgende Deel af Dagen bortgik ligeledes i sværmende Larm. Men Napoleon arbeidede hjemme, og lod sig først see igjen om Aftenen, da han spiste med den kongelige Familie ved et Ceremonie-Taffel, og derpaa fra det kongelige Slots Façade, mod Broen, saaes et Fyrværkerie afbrændes, hvilket var i fransk Smag og uden synderlig stor Effect. Det syntes mere egnet til Publicums og Soldaternes Forlystelse, end til at feire en stor Monarchs Fødselsdag. Napoleon var hele denne Dag overordentlig alvorlig og eftertænksom; det synes altsammen at binde ham mere end at fornøie ham.

Vaabenstilstandens vigtige Mellemspil nærmede sig nu efterhaanden sin Ende. Napoleon syntes til sidste Øieblik at haabe, at Østerrig endnu kunde vindes, og i det mindste ikke vilde træde offensiv op imod ham. Endskiøndt han havde indledet alt, som, i Tilfælde af et Brud, kunde beskytte ham, saa ventede han dog meget utaalmodig de afgiørende Efterretninger fra sin Gesandt i Paris. Napoleons Afreise var bestemt til den 15de August 1813, den Dag da hans Fødselsfest egentli-

gen pleiede at høitideligholdes; faa Dage iforveien vare hele Skarer af Ride- og Forspændsheste afgaaede paa Veien til Schlesien, hans Vogn holdt fra Kl. 2 om Middagen forspændt, alt var beredt til Opbrud. Keiseren gik med lange Skridt op og ned ad Hovedgangen i den Markolinske Have, ledsaget af Kongen af Neapel (der var ankommet otte til ti Dage iforveien). Da meldtes ham, „at General Narbonne i dette Øieblik først var ankommet fra Prag, og strax vilde være hos Hans Majestæt." Qu'il vienne! (lad ham komme!) — sagde han med den sædvanlige Tørhed og Kulde. Nogle Minuter efter fremstillede Narbonne sig, Kongen af Neapel traadte til Side og drog sig tilbage. Hertugen af Bassano blev kaldet, og nu begyndte mellem Napoleon og disse to Statsmænd en næsten timelang Samtale. Hvormeget har ikke i disse vigtige Øieblikke ligget paa Vægtskaalen! Naar Napoleon da maaskee havde sagt: Jeg vil, til en evig Admindelse om min Fødselsdag, skiænke Verden en velsignelsesriig Fred, et Mønster paa Storhed; jeg trækker mig tilbage over Rhinen, og forholder mig roelig. Hvilken Række af Begivenheder hang af denne ene Tanke!

Hertugen af Bassano erholdt mundtlige Ordrer og iilede bort med sin Portefeuille. Napoleon talde endnu nogle Minuter med den elskværdige Narbonne, i hvis hele Væsen Blided og

Velvillie laae udtrykt; derpaa kom Kongen af Neapel til. Efter Kl. 5 steeg Napoleon i Vognen, og den rullede afsted, for at det blodige Skuespil igien kunde begynde.

Tredie Afdeeling.

Ved General Narbonnes Rapporter oplyst om sit Forhold til Østerrig, rettede Napoleon ved Afreisen fra Dresden allerførst sin Opmærksomhed paa den i Nærheden liggende Leir ved Lilienstein, som han alt forhen to Gange havde besøgt. Denne Gang besaae han de derværende Fæstningsværker med møisommelig Nøiagtighed om Aftenen Kl. 9 ved Skinnet af de der leirende Tröppers Vagtild. Over den saakaldte Ziegenrück, hvor de Franske havde paa nye oprettet og istandsat den gamle Vei, gik han over „Stolpen" til Bischofswerde. Her var det at hans Bedækning og Staldmesteren, formedelst Gruusdyngerne og den forandrede Vei, foere vild, hvilket foraarsagede baade Ophold og en Omvei af en halv Miil, som opbragde Napoleon i høi Grad. Kl. 2 om Morgenen kom han til Bautzen, hvor Middagsmaaltidet fra forrige Dag endnu stod færdigt. Han blev der til den 17de August, og gik derpaa til Reichenbach.

Her begyndte hans strategiske Virksomhed; han arbeidede uafladeligt; Courerer og Officerer

udsendtes til alle Sider. Bruddet med Østerrig var afgjort.

Paa Marschen fra Reichenbach til Görlitz holdt Napoleon stille i Markersdorf, og viste der Kongen af Neapel det Sted, hvor Duroc faldt. Han lod Eieren af den tæt ved liggende Bondegaard hvor Duroc var død, kalde til sig, og udsatte en Sum af 20,000 Livres, af hvilke han bestemte de 4000 til Oprettelse af et Monument for den Afdøde og de 16000 til en Gave for den Familie, der eiede hiin Gaard. Summen blev endnu samme Aften udbetalt i Overværelse af Præsten og Dommeren i Bondebyen Markersdorf, hvorhos det tillige paalagdes dem at sørge for Mindestenens hensigtsmæssigste Opreisning. (Le Payeur, Udtælleren, Kassereren — har, i Modtagerens Paasyn, stukket 1000 Livres af de 4000 til Monumentet i sin Lomme med den Bemærkning: at det var saaledes vedtaget. Paa Forlangende udstedede han derefter en Tilstaaelse for ikkun at have betalt 3000 Livres, forsynet med hans Underskrivt: Pegrusse).

Denne Biforretning blev besørget i mueligste Hast, men tillige med den mueligste Nøiagtighed, midt i Hovedqvarterets støiende Uroe og Trængsel, og umiddelbart ved en af Napoleons Adjutanter og et Par Individer af det keiserlige Huus.

Den 19de August om Morgenen iilede Napoleon fra Görlitz til Zittau, tog hele Egnen i Siesyn, holdt Mønstring over en Deel af det 8de Armeecorps, som Fyrst Poniatowsky commanderede. Prindsen, en øvet, stolt Rytter, præsenterede selv de nysoprettede polske Kosakker og talede med Napoleon paa den ligefremme, aabne og utvungne Maade, der saa fordeelagtigen udmærkede ham fremfor mange andre Generaler. Denne Fyrste forbandt med sin store Tapperhed overordentlig Ynde og Godmodighed, der aldrig, selv mod den Ringeste, forlod ham. Hans værdige Opførsel og militaire Talenter syntes ogsaa at giøre et udmærket gunstigt Indtryk paa Napoleon, thi han han indlod sig med ham i Sager, om hvilke man ellers ikke hørte ham tale med Generalerne. — Comment appuyez-Vous votre droite? (hvorledes støtter De Deres høire Fløi?) spurgte han Fyrsten opmærksom, da denne fremsatte ham en Idee om en eller anden fordeelagtig Stilling.

Alt medens Keiseren opholdt sig i Dresden havde Rygtet fortalt ham Moreaus Fremtrædelse paa Krigsskuepladsen. Paa Reisen mellem Zittau og Görlitz blev Napoleon ved Avis-Efterretninger forvisset om at denne hans Modstander virkeligen var ankommen til Berlin. Paa samme Tid indløb en anden Efterretning, der nødte ham til at giøre Holdt midt paa Veien og paa Stedet at afsende

adskillige Officerer. Nøglen til Chiffer-Sproget for en af hans Marschaller — jeg troer Hertugen af Treviso — var gaaet tabt ved det en Officeer var bleven taget til Fange. Paa dette Uheld maatte hurtigen raades Bod. I en lille Skov udførde Napoleon, Berthier og Caulincourt disse Expeditioner. Napoleon dicterede gaaende, Caulincourt sad paa Jorden og skrev. Da Keiseren endeligen naaede Görlitz, havde han næsten ingen Ordonnants- eller andre Officerer til Afsending mere hos sig.

Den 21de August ventede man en betydelig Træfning. Napoleon, som alt i Dagbrækningen iilede til sine Tropper paa Veien til Löwenberg, uddelede der nye Ørne til et Par Regimenter, og gik nu med de forenede 5te, 6te og 11te Armee-corps og sine Garder frem til Löwenberg mod de fiendtlige Generaler Blücher, Kleist og Langeron. — Men saasnart Keiseren havde ladet de store Masser rykke frem i skiøn Orden, var det tydeligt, at Fienden ikke paa dette Punct vilde levere noget afgiørende Slag; thi han trak sig i Orden tilbage med Tabet af nogle hundrede Mand; betydeligt af Skyts og Fanger mistede de Allierede i denne Træfning ikke. Napoleon besaae, efterat Fienden var fordrevet, Stillingerne og Valpladsen, og underholdt sig ganske venligt om ligegyldige Ting med de Bønder, han traf paa. (Jeg erindrer mig ved denne Leilighed, hvorledes han engang, da han

saae et Kors opreist ved en schlesisk Kirke, ligesom det er brugeligt i de catholske Lande, spurgde om Kirken og Menigheden, og blandt andet sagde: Quelle confession? est-ce que ce sont des chrétiens ou des Luthériens? — Hvad Troesbekiendelse? Er her Christne eller Lutheraner? — Jeg veed ikke, om dette synderlige Spørgsmaal kom af Ligegyldighed mod alle Religionssecter, eller af Ubekiendtskab med enkelte Secters Grundsætninger. Dog kan det ogsaa være at han blot fortalde sig; thi han havde jo forhen i sin Tale til de protestantiske Geistlige i Nederlandene lagt en meget oplyst Tænkemaade for Dagen.)

Nolig ved denne Dags Vaabenlykke, da Felttoget under hans personlige Anførsel var aabnet med Fordrivelsen af en Deel af Fiendens Tropper, overnattede Napoleon i Löwenberg.

Imidlertid maatte meget foruroeligende Efterretninger være indløbne fra Dresden om den store foreenede Armees Fremtrængen under Fyrst Schwarzenberg, og Napoleon følte vel, at han ikke burde forlade Dresden, hans Kræfters Vendepunct og hans Allieredes Hovedstad, hvem han havde lovet den kraftigste Understøttelse. Han overgav altsaa, den 23de August, Commandoen over den i Schlesien tilbageblivende Armee, som indbefattede det 4de, 5te og 11te Corps tilligemed General Sebastiani's Cavallerie, til Marschal Macdonald, Her-

tug af Tarent; og tog endnu samme Eftermiddag tilbage fra Löwenberg til Görlitz.

Denne Marsch fra Schlesien til Dresden, hører vel blandt de meest trættende *) i hele dette Felttog. Artillerie, Infanterie og Kavallerie afmarscherede den 23de August fra Löwenberg, og den største Deel var den 26de August om Eftermiddagen paa Kampppladsen ved Dresden. Tropperne havde altsaa i omtrent tre Døgn tilbagelagt 19 tydske Miil, og det uden at nyde regelmæssig Forpleining og efterat de alt ved foregaaende stærke Marscher og Fægtninger vare trættede.

Napoleon vilde i Görlitz forskaffe sine Garder nogen Forfriskning og søgde for rede Penge at erholde 20,000 Flasker Viin, men man kunde knap tilveiebringe den tiende Deel deraf.

Kongen af Neapel blev endnu denne Aften sendt til Dresden, for alt iforveien at træffe de nødvendige Foranstaltninger til de foreenede Magters Tilbagedrivelse. Prinds Berthier var meget munter og sagde blandt andet: eh bien! nous gagnerons une belle bataille, nous marcherons sur Prague — sur Vienne! (Vel! vi vinder et herligt Slag, vi marschere til Prag, til Wien!) Hvis dette virkeligen har ligget i Keiserens Plan,

---

*) Men er vel ogsaa en af de kiækkeste og beundringsværdigste, ligesom Slaget selv, der var dens Resultat.

saa maa han, efter Slaget ved Dresden, igien have forandret den.

Midt blandt Vrimlen af sine marscherende Tropper fortsatte Napoleon nu Veien til Dresden; han gik den 24de August fra Görlitz til Bautzen, og den 25de omtrent Kl. 1 om Morgenen til Stolpen, hvor han forblev hele Dagen og kun sieldent lod sig see.

Neppe gryede Morgenen til den 26de Aug. (Dagen, da Dresden egentligen angrebes), før man fra de nærmest Hovedstaden liggende Landsbyer hørde Kanonskud. Saavidt var allerede de Allierredes Armee, hvis høire Fløi under General Grev Wittgenstein havde trykket Marschal Gouvion St. Cyr tilbage fra Gieshübel, fremrykket. Napoleon var Dagen iforveien meget urolig, og erkyndigede sig, paa hele Veien fra Bautzen, om den sig nærmende Kanonild. Tidligt om Morgenen brød han op, thi de indgangne Beretninger maatte have underrettet ham om Dresdens farlige Stilling. Han kiørde ligetil den saakaldte „Mordgrund," hvor Veiene fra Dresden til Bautzen og Pilnitz dele sig. Her var et gunstigt Punct til at iagttage Sletten ved den ligeoverfor liggende venstre Elbbred; Napoleon steeg altsaa hurtigt til Hest, kastede nogle Blik paa hiin Slette, hvor det fiendtlige Artillerie opstillede sig, fra Blasewitz og Striessen af, og jog derefter i forceret Galop ind paa Chaus-

seen, medens Kuglerne strøg over fra hiin Side, og den paa Veien til Bautzen anlagte Redoute, Marcolini, kastede Granater derover. Preussernes lette Infanterie var allerede i den store Have. Pludseligen og paa det meest uventede ankom Napoleon nu til det kongelige Slot, efterfulgt af sin Armee; og Synet af ham opvakde ved Hoffet og i Staden den høieste Forundring, da man troede ham tilligemed Hovedmagten i Schlesien, og stod i Begreeb med at modtage de allierede Magters Befalinger, og maaskee først at see Stadens Skiæbne afgjort inden dens Mure, hvis den franske Besætning gjorde Modstand. — Nu derimod bølgede store Hær-Masser over Elbbroen frem til Undsætning. Napoleon lod sin Ankomst melde til Kongen af Sachsen, aflagde derpaa et kort Besøg hos ham, og gjorde da, efter først paa den til Broen stødende Plads at have anordnet de ankommende Troppers Marscher saavel mod Friederichstadt, som mod den Pirnaske Forstad, en Recognoscering udenom Forstæderne, deels til Fods, deels til Hest, allene ledsaget af Overstaldmesteren og en Page. Det øvrige Følge maatte blive tilbage indenfor Bommene, for at han kunde giøre sine Observationer desmeere uforstyrret og ubemærkt. Ved denne Leilighed blev Pagen, der ledsagede ham, truffet af en mat Kugle fra en fiendtlig Jæger; thi de lette Tropper (jeg troer af det Witt-

gensteinske Corps), havde alt nærmet sig Forstæderne fra Pirna's Side, og skjulde sig overalt i den store Haves Krat og Buske. De Allieredes øvrige Corps, der kom fra Dippoldiswalde-Kanten, vare endnu ikke saavidt fremrykkede, og kunde mindre nøiagtigt bedømmes, formedelst de mellemværende Skraaninger. Efter disse vigtige Observationer, paa hvilke denne og den følgende Dags Planer byggedes, reed Napoleon tilbage til Slottet. Imidlertid droge stedse flere franske Tropper til Forstæderne, hvor de ved Udgangene leirede sig og trak sig sammen i sluttede Colonner. Omtrent efter Kl. 3 begyndte en levende Kanonild fra Høiderne, der i Seglform strække sig omkring Dresden over Recknitz og Zschernitz hen imod Dippoldiswalde. General Wittgenstein havde ikke turdet vove at storme Dresden før den store Armees Ankomst under Fyrsten af Schwarzenberg, ved hvilken Armee ogsaa de allierede Monarcher tilligemed Moreau befandt sig. Store Stridsmasser udviklede sig nu paa Høiderne, og et næsten talløst Artillerie rykkede stedse nærmere. Fra Plauen til Recknitz saae man, maaskee fra hundrede Artilleristykker i første Linie, en stedsevarende Ild vedligeholdt mod Staden, saa at nu en Mængde Granater fløi ned paa Gader og Torve. Dresden var omringet fra alle Sider, saavidt den gamle Stad strækker sig. Löbdau, Kotta og de saakaldte Skomagerhuse ved Priß-

nitz vare alt om Middagen blevne tagne af Russerne, og alt om Aftenen skulde den store Plan fuldendes. Med stort Mod, og begunstigede af Egnen, trængde, omtrent henimod Kl. 6, og medens Staden uafbrudt beskiødes, de Allierede frem fra den Side, hvor den store Have ligger, og mod den ved Moscinsky's Have anlagte store Redoute. Denne blev to Gange stormet af de østerrigske Jægere, og to Gange igien taget af de fra Haven frembrydende Franske. Imidlertid laae en anden Skandses hele Besætning næsten ganske under for den mordiske Ild fra flere Batterier og fra en Deel af Jægerne *). Ved alle Udgange fra Forstæderne vrimlede det af Kugler, og de ved Freiberger Veien liggende Høider virkede ligesaa betydeligt mod de Landsbyer og Forstæder paa denne Side, hvorfra de Franske skulde angribes.

Skuepladsen forandrede sig, i det Tusmørket indtraadte, da de uhyre Masser brøde frem, hvilke Keiseren allerede Kl. 5 havde ladet marschere ud fra Friederichstadt og fra de Pilnitzer og Pirnaiske Forstæder, for at angribe de Allieredes Flanker.

---

*) Saavidt jeg veed blev i denne Skandse, hvor den sachsiske Ingenieur-Capitain Ulrich ogsaa befandt sig, af omrent 136 Mand ikkun nogle og fyrgetyve usaarede eller i Live. Ved Redouten ved Moscinsky eller den georgiske Have, laae de Blevne hobeviis.

Forf.

Paa en saa mægtig Modstand, oplivet ved Napoleons Aand og Anordning, var man ikke belavet.

Keiseren havde fra Kl. halv fire, da Angrebet paa Dresden meldedes ham, begivet sig til Hest paa den af ham først valgte Plads ved Broen ved det kongelige Slot, efterdi alt beroede paa de ankommende Colonners hensigtsmæssige Ledning. Vel marscherede ogsaa Tropper over Skibsbroen. Men Hovedcorpserne med deres Artillerie droge samtlige forbi ham selv. Ved Hjelp af sin tidligere erhvervede Kiendskab til Egnen, og ved det ham aldeles egne Overblik, hvormed han forstod at bedømme store Armeers Styrke og den fornødne Tid og Distance, var han alt fra denne Dags Morgen fattet paa det Angreeb, med hvilket man truede. Han ledede altsaa blot herfra, efter de jævnt indløbende Rapporter, sine Modstanderes Tilbagedrivelse. Omtrent henimod Kl. 6 havde den høire Fløi bemestret sig Landsbyerne Kotta og Löbdau. Med megen Uroe afsendte Keiseren flere Gange Ordonnantser for at erfare om Reserve-Artilleriet havde naaet dette Punct. — Endeligen hørte han de lykkelige Fremskridt: le village est à nous? — ils s'en vont? (vi har Landsbyen? de trække sig bort?) sagde han meget fornøiet; og omtrent paa samme Tid blev Stormen afslaaet paa de to forhen nævnte Skandser. Kanonilden vedblev dog endnu haardnakket. De Franske maatte tilkæmpe

sig hver Fodsbred de avancerede, og ikkun ved Nattens Indtrædelse forebyggedes endnu større Blodsudgydelse, eftersom Besiddelsen af Høiderne forskaffede de Allierede uendelige Fordeele. Paa venstre Fløi, henimod Pirna, vare de Franskes Bivouaker denne Nat ganske nær ved Staden, dog havde de besat den store Have. Høire Fløi var trængt noget videre frem mod Landeveien til Freiberg. Kongen af Neapel havde opstillet sit Ryttérie tæt ved Friederichstadt. Centrum var posteret udenfor Forstædernes Bomme mod Dippoldiswalde og Dohna.

Tykke Skyer svævede i Dunstkredsen og opløste sig om Natten og den følgende Dag i Regnstrømme.

Endnu inden Napoleon begav sig til Slottet, hvor han ganske sildigt steeg af, reed han ved Skinnet af Vagtblussene, udenom den venstre Fløis Angreebspuncter fra Elben op til den Dohnaer Bom.

De nys henrundne Tiders Rædsel, Anelsen om de kommende, bespændte de ulykkelige Indvaaneres Hjerter med Gru og Skræk. Natten gik under vild Tummel, Krudtvogne opfyldte Stadens Gader; dens Genius bevarede den for Eisenachs Skiæbne.

Den 27de August (den følgende Dag) reed Napoleon om Morgenen Kl. 6 udaf Falk-Bom-

men til den Skandse, der igaar havde udholdt Fiendens rasende Angreeb. De nedgravede Faldnes Lemmer ragede frem af den løseligen overskuffede Jord; man gjorde en stor Vagtild og Napoleon forblev her til efter Kl. 11, som sædvanligt observerende og samtalende med Berthier. Den største Deel af Garden stod til høire og venstre bag ham i Colonner, Rytteriet ved Hestene. Det syntes først, som om han vilde oppebie, hvad Fienden vilde begynde. Dog begyndte efter Kl. 7 Kanonaden fra Middelpunctet, og vedligeholdtes derefter jævnt i ganske langsom Fremrykken. Der var heller ikke meget fra dette Punct at udrette, da de Allierede endnu vare i Besiddelse af de dominerende Høider fra Pirna til Strehla. Imidlertid trak sig den høire Fløi under Kongen af Neapel, der efter Kl. 8 afmarscherede fra Friederichstadt og langsomt drog forbi Kotta og Löbdau, videre frem mod Freiberger-Landeveien. Den nedstrømmende Regn skjulde for de Allierede den Fare de udsattes for ved denne Diversion, som siden afskar dem Communicationen med de til nysnævnte Landeveis Bedækning bestemte Tropper, af hvilke ogsaa hele den østerrigske Division Mezko maatte overgive sig til de Franske. Saasnart Napoleon ved den heftige Kanonild holdt sig overbeviist om, at hans høire Fløi var i Begreeb med at trænge lykkeligen frem, begav han sig selv hen til den venstre, for

ogsaa der at lede Angreebet. Men først holdt han det for hensigtsmæssigt, ogsaa fra Strehla af, at skaffe sig friere Rum *). Han lagde altsaa Veien giennem den store Haves Krat; denne var besat med en Brigade Infanterie, paa en lille tæt bag Landsbyen Strehla liggende Høide, der aldeles laae inden Skudvide for det fiendtlige Artillerie ved Zschernitz. Dette skedte efter Kl. 12. Det syntes som de Allierede fra denne Side igien vilde erobre samme og trænge frem; thi neppe havde Napoleon forladt hiint Punct, og trukket Forstærkninger af Infanteriet og Artilleriet til sig fra den store Have, saa bestrøg allerede de fiendtlige Kugler hiin Slette mellem Strehla og den grønne Eng; ogsaa sendtes strax et Par Cavallerie-Regimenter did. Paa den venstre Fløi turde Keiseren ikke letsindigt sætte sin Lykke paa Spil, efterdi Terrainets jævne Udstrækning der lovede det sammesteds i betydeligt Antal opmarscherede fiendtlige Rytterie store Fordeele. Marschal Mortier stræbde derfor stedse, blot under Dækning af Landsbyerne, at avancere frem paa Landeveien til Pirna og befandt sig paa denne Tid ved Seidnitz.

Hvor vanskeligt det var, med en saa stor,

---

*) En ved Bueskud kastet fiendtlig Kugle, eller en Granat, slog ned i Jorden tæt ved ham, da han holdt nogle Minuter stille ved en Vognborg, men gjorde, saavidt mærkedes, ingen Skade.

skiøndt i Forhold til den fiendtlige ikke alt for stærk, Magt at udvikle sig en éventail (vifteformig), og at fravinde Modstanderne Flanken, vil enhver Militair indsee. Efter en, dog ikkun overfladig Bedømmelse, saaledes som Veirliget og Omstændighederne tillode den, kan jeg ikke troe, at Napoleon her har været stærkere end de Allierede. Han havde maaskee ikke over 100,000 Mand Tropper i Slaget: den fiendtlige Armees Styrke er mig ubekiendt; men var den endog den franske overlegen i Masser, saa overveie man vel:

1. At hele de Allieredes Plan var forstyrret ved den store keiserlige Armees Ankomst, og at de, ved den Djærvhed, hvormed Napoleon gjorde sine Udfald, bleve fra offensiv satte i defensiv Tilstand;

2. At ved angribende Bevægelser, der støtte sig paa en fast Plan og skee excentrisk, er tykt og stormende Regnveir en vigtig Fordeel; derimod for den, der angribes, og under slige Omstændigheder ei kan observere rigtigt, er det til største Skade;

3. At de Allierede aldeles ikke kunde bedømme Omfanget af de Kræfter, over hvilke Napoleon nu kunde byde; at de ei kunde vide om han maaskee reent opgav Schlesien, og om hans hele Armee var i Fremmarsch. Han havde Dresden til Støttepunct, som Forraadskilde til Munition og nogle Levnetsmidler, medens den bundløse Vei gjorde dem al Tilførsel vanskelig og en stor Ar-

mees Underhold under disse Omstændigheder var reent umulig.

Jeg har endnu ikke regnet

4. Moreaus Død og Klenaus seenere Ankomst. Dette sidste kan vel, som man ogsaa paastaaer, have bragt en betydelig Forskiæl i Vægtskaalen. Dersom General Moreau virkeligen indvirkede saa afgiørende paa Operationerne, saa var det heller intet Under, at Tabet af ham under disse kritiske Forhold aarsagede en Forandring i den oprindelige af ham meddeelte Plan.

(Men naar alle disse af Forfatteren anførte Omstændigheder lægges, til Fordeel for de Allierede, i den ene Vægtskaal, saa bør ogsaa i den anden, for de Franske, igien lægges de særegne Conjuncturer, hvorunder deres Angreeb og Seir iværksattes. Man maa betænke, at Napoleon maatte angribe med alt isorveien strabadserede Tropper, der i samme Øieblik kom fra en næsten mageløs Ilmarsch, medens de Allieredes første Angreeb skedte efter at alle Tilberedelser forud i Mageligheed vare gjorte og Tropperne ikke overiilede; at Napoleon, medens de Allieredes første Plan var i god Tid overlagt og forberedet, maatte øieblikkeligen paa Stedet fatte sin Plan til at tilbagedrive dem; at han maatte gaae defensiv tilværks, før han kunde agere offensiv; at Fienden alt havde alle fordeelagtige Positioner omkring Staden i sin Magt,

og at Terrainet udenfor samme maatte Fod for Fod og ved snilde Manoeuvrer, der uden Tidsspilde strax maatte anordnes og udføres, fravindes ham igien. Disse og flere Omstændigheder giøre de Franskes Seir i den her omtalte Affaire til en af de mærkværdigste og til et ikke ringe Vidne om hiin overordentlige Mands forbausende Overblik og Aandsnærværelse. En stor Deel af det, der anføres til Grund for de Allieredes Tilbagetog, tjener iøvrigt ogsaa, nøie betragtet, til at sætte hele denne af de Franske udførte store Manoeuvre i stærkere Lys. Dog, vi lade vor Forfatter igien tale.) —

Altsaa kunde, ved alle disse indgribende Omstændigheder, Tapperheden allene ikke afgiøre, og de Allieredes Plan mod Dresden var strandet.

Feltmarschal-Lieutenant Mezko's Division, som havde udgjort det Klenauske Corpses Avantgarde paa Landeveien fra Freiberg, blev om Eftermiddagen mellem Kl. 2 og 3 angrebet ved Rosthal af Kongen af Neapels Cavallerie, navnligen af sachsiske Kyrasserer og fransk let Rytterie, og deres Quarreer sprængte. Ogsaa det franske Infanterie tog nogle Bataillioner til Fange; men den meest afgiørende Deel deri tilskrev man det sachsiske Kyrasseer-Regiment von Zastrow. Østerrigerne vare udmattede, stode uden Forbindelse med den øvrige

Armee, og Regnen havde giort Geværerne fuldkommen ubrugbare *).

Dette var det ene Hoved-Resultat af Slaget, thi ved denne Division tilligemed nogle andre adsplittede Tropper, erobrede den franske Armee imellem 16 og 20,000 Mand, for det meste østerrigske Fanger, 10 Kanoner og nogle Faner.

Det andet Resultat var hele den allierede Armees Tibagetog til Böhmen. Napoleon bemærkede og erfoer begge Dele alt om Eftermiddagen henimod Kl. 3, da Kanonilden i Centrum ophørde, og Kongen af Neapel berettede sit Corpses heldige Angreeb. I dette Øieblik befandt Keiseren sig atter ligesaa roelig ved sin Vagtild, som om han spillede et Parti Schach, men sendte nu strax Ordre til Vandamme, at han fra Egnen ved Königstein skulde rykke frem mod Landeveien til Böhmen.

Man kan i Grunden intet mageligere tænke sig, end Maaden, hvorpaa Napoleon commanderede dette Slag. Thi undtager man Regnen, der saa frygteligt havde giennemblødt ham og al Verden, og hans Ridt over Strehla til den Pirnaske Landevei, opholdt han sig næsten uafbrudt i Mag ved

---

*) Til at skyde med; thi Bajonetten kunde vel lige godt bruges mod Cavallerie-Anfaldet, og det franske Infanteries Geværer havde formodentlig lidt det samme af Regnen som Østerrigernes. Overs.

sin Vagtild. Han spiste Frokost i Selskab med Berthier og syntes kun at besørge Alt som i Forbigaaende. Da man førdte Feltmarschal-Lieutenant Mezko saaret til ham, blev strax gjort Anstalt til at lade ham sætte sig og til at forbinde ham. Dagens Arbeid syntes Keiseren nu at være endt, han forlangde sin Hest. Den graae Overkjoles Ærmer og Skiød dryppede af Regn, og Hattekrampen hang ham ned over Nakken. Saaledes drog Slagets Helt, i sit sædvanlige Trav og ledsaget af Generalstaben, under de tætsamlede Troppers støiende Jubel, Kl. 6 ind paa Slottet. Her ventede saa mange Bequemmeligheder paa ham, hvilke de haardt medtagne Tropper i hans egen, saavelsom i den fiendtlige Armee, aldeles maatte undvære.

Næste Morgen begav Napoleon sig tidligt hen paa samme Punct, hvor han havde tilbragt den største Deel af forrige Dag. Af de Allieredes Armee, som om Natten uafbrudt drog sig tilbage over Dippoldiswalde og Altenberg til Böhmen, saae man ikkun endnu Arriergardens Rytterie paa Høiderne mellem Recknitz og Plauen. Napoleon, der fulgde dem i samme Retning, standsede meget opmærksom en Tidlang paa en lille Høide ganske tæt ved Recknitz, og lod en af sine Ordonnants-Officerer, som var Ingenieur, efter Øiemaal angive Distancen herfra og til Moscinsky's Have.

Den udgiør over 2000 Alen, og her var det Punct, som man formodentlig maa have opgivet ham som det, hvor Moreau blev truffen af en Kugle fra hiin franske Redoute. En Landmand, som bragde den Hund, paa hvis Halsbaand Moreaus Navn stod, til Dresden, erholdt et Par Guldpenge. Herfra fulgde Napoleon sin Avantgarde til Høiden henimod Kaditz, og da adskillige Fangne bragdes til ham, hvilke klagede over den Mangel, de i de sidste Dage havde liidt, spottede han, tiltalende sine Generaler, over at man først havde talt om saa store Foranstaltninger mod ham, om Anlæg af Magaziner og andre Forberedelser, og dog nu havde ladet Tropperne lide Mangel. Han overlod Fiendens videre Forfølgelse til sit Cavallerie, reed tilbage over den med døde Heste oversaaede Slette, og tog, efter den korte Frokost ved Vagtilden, Veien til Leubnitz. Den fiendtlige Armees Arriergarde, saavel ved Nickern som ved Prohlis og Nedre-Sedlitz, truede han ved Gardens sammendragne Rytterie. Kosakker bedækkede endnu Høiderne ved Luga og Groß-Sedlitz, da Keiseren ved Sporwitz og Mügeln, omtrent mellem Kl. 1 og 2, naaede Landeveien. Han reed til i Nærheden af Staden Pirna, satte sig paa en hidbragt Feltstoel og lod sig her af nogle Indvaanere fra Pirna og Omegnen fortælle hvad de vidste om Tildragelserne. Prindsen af Würtemberg

havde om Formiddagen havt en Affaire med Vandamme, og havde trukket sig tilbage, sandsynligt mod Töplitz.

Napoleon ansaae nu Alt for afgjort. Vandamme gik over Peterswalde, Kongen af Neapel over Freiberg og Fraeunstein til Böhmen; andre Corps forfulgde de Allierede paa Landeveien til Dippoldiswalde. Den Omstændighed, at alt fiendtligt havde draget sig ad de mindre Veie til Maxen o. s. v., men at Hovedlandeveien bedækkedes af hans egne Corps, gjorde ham saa sikker, at han med største Hjertelighed, efter en Times Ophold og efter de indløbne Efterretninger, sagde til Grev Lobau: Eh bien je ne vois plus rien — faites retourner la vieille garde à Dresde! la jeune restera ici au bivouac! (Vel! jeg seer intet mere; lad den gamle Garde vende tilbage til Dresden! den unge Garde forbliver her i Bivouac!) Derpaa lod han Vognen komme, steeg ind og kiørde til Dresden. I saa tynde Traade hænge de vigtigste Tildragelser! Havde Napoleon blot her, paa denne Dag, fortsat Marschen, saa var en af de fortrinligste franske Armeer ikke bleven næsten tilintetgjort; thi da havde han unegteligen næste Dag naaet Hovedpasset ved Peterswalde og Nollendorf, og var saaledes igien kommet det Kleistiske Corps i Ryggen. Dette afskar derimod nu reent Vandammes Armeekorps fra Sachsen, hvorved hele Corpset

siden blev omringet af den allierede Armee, og maatte flygte adspredt, saa at af dets 30,000 Mand endnu fire Dage efter ikkun omtrent den tredie Deel igien samledes ved de paa Böhmens Grændser staaende Tropper. Vandamme skal med sit Corps have alt for hidsigt forfulgt den flygtende Fiende, saa at han, istedetfor blot at besætte de snævre Passer, trængde uforsigtigt ind i Böhmen selv. Herved skal Napoleons første Plan være bleven forstyrret. Saasnart, hed det nemlig, Vandamme fra denne Side havde dækket Sachsen, medens Hertugen af Tarent iagttog Schlesien, vilde Keiseren have samlet Kiærnen af sine Tropper og kastet sig paa Berlin. Ved denne, til Fordærv for de preussiske Stater udkastede Plan, vilde den hidtil sammenpressede Operationslinie igien udvides, og Davoust kunne fra Hamborg rykke frem med de øvrige franske Corps.

Men ved begge de nævnte Generalers Vanheld blev denne Plan tilintetgjort; thi, som bekiendt, maatte Hertugen af Tarent (Marschal Macdonald) efter Slaget den 26de August ved Wahlstadt (hvor Fiendens Magt og Veirliget vare ham lige ugunstige) trække sig tilbage mod Lausitz.

Disse tvende betydelige Ulykker droge naturligviis flere efter sig; Ney blev slaaet den 6te September ved Dennewitz; hele den franske Armee leed meget ved Tab mod Fienden, ved slet Forplei-

ning, Sygdomme og Desertion; Fienden blev paa alle Puncter de Franske for overlegen i Stridskræfter, og seirede undertiden ved et dobbelt Antal Tropper. Napoleons Geni og Aandskraft udrettede alt hvad der var muligt mod en Fiende, der var i Besiddelse af alle Fordeele mod ham og hvem Lykken begunstigede. Den allierede Armee eller dens forskiellige Corps unddrog sig sædvanligen ethvert Slag saa ofte de ei saae sig ved afgiørende Overmagt sikkre paa et godt Udfald.

Det var nogle Dage efter de nysnævnte Udfald at Sebastianis og hans Cavallerie-Corpses haarde Modtagelse af Keiseren fandt Sted, hvorom i det foregaaende er talt. Iøvrigt var Napoleon, som siden skal anføres, da Ulykken blev ret alvorlig, aldeles roelig, fattet og ingenlunde enten modfalden eller opbrusende.

Den 9de September var Keiserens Hovedqvarteer paa Slottet ved Kirchstadt, hvor han meget huldrigt modtog nogle Landmænd fra Omegnen, hvilke havde tabt næsten Alt, og hvilke han lod give betydelige Gratificationer. —

I Dresden, hvor Napoleon opholdt sig i Slutvingen af September, var det nu ikke længer sikkert for Kongen af Sachsen og hans Familie at forblive. Napoleon lod ham anmode om at forlade Hovedstaden og tilligemed ham, begive sig til Leipzig. Den 7de October efter Kl. 6 reiste Kei-

seren, og kort efter Kongen. To Armeecorps, bestaaende af 28 til 30,000 Mand, maatte til Dresdens Forsvar blive tilbage under Marschal Gouvion St. Cyr og Divisions General Grev Lobau. Uden tvivl saae Napoleon, ved at overtale Kongen af Sachsen til at følge sig, ogsaa hen til, at hans Marschaller derved fik friere Hænder i deres Forsvars-Operationer, og at Kongen skaanedes for maaskee at være Vidne til sin dyrebare Fædrestads mulige Ødelæggelse. Afreisen foretoges i stor Hemmelighed for ei at forurolige Folket eller maaskee endog give det Anledning til urolige Optrin.

Keiseren tog sit Hovedqvarteer i Slottet Seerhaußen; Kongen af Sachsen blev i Meißen, og fulgde siden Napoleon i forholdsmæssige Dagreiser paa den sædvanlige Landevei til Leipzig. Kongen havde til Bedækning en Bataillon sachsisk Grenadeer-Garde foreenet med et talrigt Detaschement af den franske Garde.

Den 8de October gik Napoleon over Oschatz til Würzen, den 9de til Eilenburg. Cavalleriet, under General Latour Maubourg, drog sig nu ogsaa did; det 7de Armeecorps (tydske Tropper) var opstillet sammesteds under General Reynier. Dette Corps maatte, tilligemed de med samme foreenede franske Divisioner, trække sig tilbage bag Elben og senere til Mulde. Napoleon forsøgde ved en Tale at sætte Mod igien i disse Tropper. Han sagde

dem: „At det var ham velbekiendt hvormange Uheld, det 7de Armeecorps hidtil havde liidt, at han nu var kommet for at giøre dette godt igien, i det han vilde stille sig i Spidsen for dem, og drive Fienden igien tilbage over Elben; at det var Preussernes Hensigt at bemægtige sig Sachsen, men at han, i Foreening med Kongen, hans troe Allierede, vilde beskytte det; at det stod Enhver frit for, at forlade Tjenesten, naar han ikke længere vilde stride for hans Sag, og at Cheferne skulde underrette Alle herom, som ei kunde høre ham selv;" o. s. v.

Denne Tale gjorde ingen Virkning. Den var længer end nogen, man før ved slig Leilighed havde hørt af ham, og blev sagt paa en vidtløftig, gientagende Maade, der som bekiendt ellers ikke var ham egen. Man mærkede at han var nødt til at udtrykke sig i mange Ord over en uheldig unaturlig Stilling. Hertil kom endnu, at ogsaa Overstaldmesteren Caulincourt, hvem det paalaae, at oversætte Talen paa Tydsk for de for Fronten af deres Regimenter forsamlede Generaler og Officerer, oversatte slettere end sædvanligt. De sachsiske Tropper vare ved deres Corpses velbekiendte trængselfulde Stilling, og deres lidende Fædreland, nu allermindst tilbøielige til med Iver at sægte for Keiserens Planer. Den største Uvillie havde allerede viist sig, og nærredes dagligt ved de

Forrettigheder, hvilke de Franske overalt paa Marscher og i Qvarterer tiltoge sig. Hidindtil havde den strenge Krigstugt endnu holdt Sachserne tilbage, men hine, Selvfølelsen oprørende Aarsager, i Foreening med det Haab, at befrie Tydskland fra det franske Herredom, frembragde ni Dage efter den Beslutning: under Slaget ved Leipzig at forlade de franske Linier, og — gaae over til de allierede Magter *).

Fra den 11te October til Morgenen den 14de opholdt Napoleon sig i Düben paa det lille af Vand omgivne Slot. Disse Dage hørde maaskee til de kedsomste, han i mange Felttog havde oplevet. Jeg saae ham ventende paa Efterretninger fra Elben, at sidde ganske ledig paa sin Sopha ved et stort Bord, hvorpaa laae en Bog hvidt Papir, som han overmalede med store Fractur-Bogstaver, saaledes som man finder dem paa Gratulationsbreve til Fødselsdage. Hans Geograph D'Albe, og en anden Medarbeider, sadde i Hjørner af Værelset ligesaa uvirksomme, oppebiende hans Befalinger. Slige Momenter i hans Liv fortjene, formedelst deres Sjeldenhed, at bemærkes.

---

*) Man vil neppe fortænke Forf. i at han ikkun i Forbigaaende, kort og skaansomt berører denne for hans Landsmænd ikke ærefulde Begivenhed, og intet melder om enten hiin Beslutning kom ovenfra ɔ: fra Anførerne, eller nedenfra ɔ: fra de Gemeene, hvilket er noget forskiælligt naar Handlingens Moralitet skal bedømmes. Overs.

Allerede den 10de October vare nogle Corps trængde frem mod Elben, i forskiællige Retninger, især mod Wittenberg og Dessau. Marschal Ney, som drog mod sidste Sted, havde ved dets Erobring taget 85 Kosakker til Fange. Et andet Armee-Corps var ved Wittenberg gaaet over Elben og havde gjort Demonstrationer paa den høire Elbbred. Napoleon yttrede nogen Forundring, da han hørde at Kronprindsen af Sverrigs Armee havde sat sig i Marsch paa hiinside Mulde, fra Radegast mod Acken ved Elben, nedenfor Dessau. Han var af den Mening, at man ved denne Marsch vilde dække Berlin; ogsaa turde et Angreb paa hiin dengang aabne Side vistnok for Øieblikket have bragt Skræk og Forvirring over Hovedstaden, men vilde dog ikke have fremført noget afgiørende Resultat til Fordeel for den franske Armee. Dertil havde Napoleon fjernet sig for meget fra Kongen af Neapels Armee, som i disse Dage bestandigt trak sig videre tilbage imod Leipzig.

Efterat Keiseren i de tre nævnte Dage havde fra Fiender renset hiin Landtunge mellem Mulde og Elben, fra Torgau til hiinside Dessau, og paa den høire Elbbred skudt nogle lette Tropper frem, der formodentligen skulde hos Fienden vække Bekymring for Berlin, saa begyndte nu et uophørligt Tog af alle Tropper giennem den lille Stad Düben. Alt syntes at tage Veien til Leipzig, dog

kunde man ikke slutte noget Tilforladeligt af denne vedvarende Frem- og Tilbagetrækken.

De mærkværdige Dage, i hvilke Europas nye politiske Tilværelse skulde afgiøres paa Leipzigs Sletter, nærmede sig. Napoleon troede nu, at være temmelig sikker mod Norden og Vesten; Armeen under Kong Joachims Anførsel havde over Rochlitz trukket sig nærmere mod Leipzig, og trykkedes den 14de October hæftigt. Napoleon forlod samme Dag tidligt om Morgenen Düben, han havde skikket sit øvrige Cavallerie iforveien, og naaede henimod Middag Leipzig, hvor han vilde tage Qvarteer i een af Forstæderne, eller i Pfaffendorf, der, naar man kommer fra Düben, ligger tæt ved Staden. Fiendtlige lette Tropper streifede i Nærheden af Leipzig; og de indgangne Rapporter forandrede rimeligviis hans Plan; han reed udenom Staden, og ankom paa den fra Forstaden Grimma til Wurzen og Dresden førende Vei i samme Øieblik, som man fra Liebertwolkwitz opdagede Kanon-Røgen, der tilkiendegav den vanskelige Stilling, hvori Kong Joachim befandt sig. Han var ved Magdeborn, hiinsides Liebertwolkwitz, bleven hæftigt angrebet. Han, som saa mange Franske, forlod sig, ved den stedse føleligere Mangel paa tilstrækkeligt Rytterie ved den franske Armee, paa sex gamle prøvede Cavallerie-Regimenter, som kort iforveien under Marschal

Augereaus Anførsel indtraf fra Spanien. Med sin sædvanlige Kiækhed stillede Kongen sig i Spidsen for disse Regimenter og vilde kaste det russisk-preussiske Cavallerie tilbage. Endeligen, ikkun ledsaget af et lille Følge, udsatte han sin egen Person saameget, at en fiendtlig Eskadron, der kiendte ham paa hans iøinefaldende Dragt og paa Suiten, gjorde formeligen Jagt paa pam. En Officeer i Spidsen for denne Eskadron forfulgde med vild Iver Kongen, der, da Suiten hurtigen havde gjort Omkring, som den sidste i Hoben, blev noget tilbage, endnu kun ledsaget af en eeneste Rytter. I den glimrende Udsigt, at tage ham til Fange, raabde den ham piilsnar følgende Officeer adskillige Gange efter ham: „Holdt! holdt! Konge!" En Krone stod i dette Øieblik paa Spil! Allerede var Officeren saaret af Rytteren, der ledsagede Kongen; men da han desuagtet vedblev sit Forsæt, stødte Rytteren ham Sværdet i Livet, saa at han styrtede død ned. Hans Hest reedes næste Dag af denne Kongens troe Tjener, af hvis Mund jeg veed disse Omstændigheder, der fra flere Sider bleve stadfæstede. Kongen udnævnte ham strax til Staldmester og lovede ham en Pension af Staden Neapel. Keiseren gav ham Æreslegionens Kors.

I denne heftige Fægtning bleve ogsaa hine

gamle Cavallerie-Regimenter fra Spanien omringede og næsten tilintetgjorte *).

Medens dette foregik ved Liebertwolkwitz og Wachau, opholdt Napoleon sig paa fri Mark paa venstre Side af Landeveien, der gaaer til Eilenburg og Würzen. Han combinerede, saa godt det lod sig giøre, af Lyden af Kanonskudene og af de indgangne Efterretninger, den Katastrophe, som her, ved Middelpunktet for Continental-Handelen, skulde udvikle sig. Hans Frokost bragdes ham, og medens han nu sy:selsatte sig med nye Udkast paa Chartet, passerede Kongen af Sachsen med Gemalinde og Datter, ledsaget af fem Vogne, Landeveien. Kongen steeg til Hest. Napoleon ilede tilfods til Dronningens Vogn, og sagde hende sandsynligen noget Trøstende i Anledning af den nære Kanontorden. — Hvor ængsteligt, at modtage Trøst af en Mand, mod hvem al Verden var optraadt som Fiende i et saa fredkiært Land! Den kongelige Familie begav sig til Staden og Napoleon forblev under aaben Himmel (men

---

*) Dem, der vilde have et Chart ved Haanden under Læsningen af den følgende Beskrivelse over de mærkværdige Dage ved Leipzig, anbefales Major Asters: Das Kreis-Amt Leipzig nebst den Aemtern Skeuditz und Lützen; 1813 bey Schreibers Erben. Endskiøndt vel nogle smaae Details af Egnen mangle, saa forskaffer det dog et rigtigt Overblik, efterdi det er grundet paa nøiagtige Opmaalinger. Forf.

ikke, som de — ephemeriske — Spottebilleder forestillede, i Nærheden af Retterstedet, men paa den modsatte Side af Veien); han opholdt sig der saalænge til Kanonilden tog af og endte denne Dags Forspil til den store afgiørende Kamp.

Hans Qvarteer var i Hr. Vetters Landhuus i Reudnitz, en Landsbye i Nærheden af Leipzig, hvor denne Stads saakaldte Kaalhave er.

Kongen af Neapel kom den 15de October meget tidligt til Keiseren, og aflagde Rapport om Fægtningen igaar. Henimod Kl. 10 reede begge til Liebertwolkwitz paa Veien til Lausigk og Rochlitz. Paa høire Side af denne Landsbye, naar man kommer fra Leipzig, er en maadelig, for hiin Egn dog temmelig betydelig Høide, omtrent under en Vinkel af 4 Grader. En ligesaa maadelig fast uafbrudt Bakke forlænger den ligetil Pleißes Flodseng ved Dölitz. Den beherskер Egnen i det grove Stytses sædvanlige Skudvide. Paa venstre Side af Liebertwolkwitz hæver sig en endnu noget steilere og vigtigere Høide, der ligger isoleret, og af mange kaldes den svenske Skandse. Den første besteeg Napoleon. Han anordnede herfra hele Armeens Slagorden for næste Dag; men flere Timer havde han iforveien tilbragt ved en stor Vagtild i Samtale med Berthier, Kongen af Neapel og andre Marschaller. Af de indkomne Rapporter var det ham maaskee ikke ret klart, om

det virkeligen var den store allierede Armee, der havde trykket Kongen af Neapel tilbage. Man udsendte derfor, fra dette Punkt, en Parlementair til de fiendtlige Forposter, hvilken skulde melde at Prindsen af Neufchatel ønskede at tale med Fyrst Schwarzenberg. Men denne Parlementair blev ikke modtaget. Rygtet gik, at der var svaret: „Fyrsten var ikke der, og iøvrigt nu ikke Tid til Underhandlinger."

Tropperne stode i Sigte af hinanden, Forposterne i et Bøsseskuds Frastand; dog vare ingen store Masser synlige af den fiendtlige allierede Armee. En fiendtlig General tog, fra nogle henimod Gossa liggende Høie, den franske Stilling i Diesyn. Alt forblev roeligt; fra ingen af Siderne skedte noget Angreb. Napoleon reed om Eftermiddagen først til Poniatowsky, der med sit Armeecorps commanderede den høire Fløi, støttet til Delitz og Marckkleeberg, og derpaa langs Linien tilbage henimod Liebertwolkwitz. I Centrum stode Marschallerne Augereaus og Victors Corps, under Kongen af Neapels umiddelbare Befaling; paa venstre Fløi, hage-formet støttet til Liebertwolkwitz (i Retningen henmod Zuckelhausen), var General Lauristons Corps. Her fandt en militair Høitidelighed Sted. Tre Regimenter erholdt paa eengang og paa den forhen beskrevne Maade, nye Ørne. Alt tydede paa et forestaaende

Slag. Napoleon vendte tilbage over Zuckelhausen, om Zweinaundorf (hvorhen den anden Face af hans taktiske Bolværk strakde sig) — til Reudnitz. Marschallerne Neys og Marmonts, General Reyniers, Marschallerne Macdonalds og Oudinots (d. e. 3die, 6te, 7de, 11te og 12te) Corps vare endnu ikke trukne frem. Det er mig ogsaa ubekiendt om og hvor det sidstnævnte (12te) Corps, under Oudinot, var med i Slaget ved Leipzig.

Den 16de October ankom Keiseren om Morgenen til den Position, som han igaar havde besøgt. Kongen af Neapel modtog ham paa samme høie Punkt ved Liebertwolkwitz; Napoleon var steeget af, og observerede nogle Øieblikke med en lille Comediekikkert, som han altid havde hos sig, hvorledes de fiendtlige Angrebs-Colonner, paa hvilke Kongen af Neapel gjorde ham opmærksom, formerede sig. Strax bleve Hestene igien trukne frem, han forlod med sit Følge Stedet langsomt, og i dette Øieblik (efter mit Uhr Kl. 9) forkyndte tre regelrette Signalskud af grovt Skyts Kampens Aabning fra de Allieredes Side. Kuglerne fløi hen over Følget og anrettede nogen Skade i de noget bagved holdende Kyrasseer-Regimenter og i den keiserlige Garde. En mageløs Kanonade fra begge Sider begyndte paa hele Linien og fortsattes i fem Timer saa uafladeligt, at Jorden undertiden i Ordets egentlige Forstand rystede. Franske Vetera-

ner forsikkrede, endnu ikke at have oplevet en slig concentreret Artillerie-Ild. Russerne og Østerrigerne begyndte Angrebet fra de Allieredes Side. De toge (under Klenaus, Kleists og Prinds Eugen af Würtembergs Commando) Liebertwolkwitz, Wachau og Marckkleeberg; hele den franske Linie trak sig noget tilbage. Napoleon selv maatte med sine Garder gaae henimod Skæferiet ved Meusdorf, altsaa et Stykke tilbage, og Adskillige faldt i Nærheden af ham ved den hæftigste af alle Kanonader. Dog herskede, saavidt hans Indflydelse strakde sig, den største Fatning og Kulde. Tabdes endog noget Terrain, og det Victorske Armeecorps for Øieblikket maatte overlade Liebertwolkwitz til de angribende Klenauske Tropper, saa nærmede derimod Hertugen af Tarent (Macdonald) sig imidlertid fra Holzhausen og marscherede lige paa den saakaldte svenske Skandse, en af Positionens Hovedpunkter. Napoleon commanderede ved sine Adjutanter Artillerie-Ilden paa Høiderne om Liebertwolkwitz, og Landsbyerne gienerobredes. I Midten rasede Kanonerne, paa Fløiene arbeidede uafladeligt Gevær-Ilden. Fra Wachau gik to franske Colonner frem mod Gossa og Crökern, men standsedes igien ved det tappreste Modværge. Henimod Kl. 3 rykkede Macdonald frem fra den yderste venstre Fløi, der hvor man, efter Gaarsdagens Slagordning, har anmærket den hageformede Stilling ved Zuckelhausen;

han lod den svenske Skandse tage med Bajonetten. Dette var upaatvivleligt en afgiørende Fordeel. Napoleon viste sig meget munter og tilfreds; han havde alt tidligere ladet Kongen af Sachsen melde: „at Slaget var begyndt i det Øieblik, da Fienden vilde udvikle sig; man havde gjort 2000 Fanger. Kanonaden vedblev, da Omstændighederne vare gunstige." Nu, da Skandsen var i hans Hænder, sendte han paa nye Efterretning til Kongen: Que tout va bien, que nous avons pris des villages, des hauteurs (at alt gaaer godt, at vi have taget Høider og Landsbyer). Strax derpaa afsendte han Ordres om, „at der i Staden og Omegnen skulde ringes med Klokkerne, for at underrette Armeen om de gjorte Fremskridt." Napoleon befandt sig endnu ved Meusdorf bag Centrum. Nu lod han 50 Kanoner af den unge Gardes Reserveartillerie rykke frem i første Linie, paa høire Side fra Liebertwolkwitz, hvor Kongen af Neapel commanderede. Dette Artillerie, som efter de Franskes Forsikkring havde ved alle foregaaende Seire gjort Udslaget, fik atter Jorden til at ryste: Fienden syntes efterhaanden at besvare denne Ild svagere. Nu begav Keiseren selv sig hen til dette dominerende Punkt, og saae herfra de fiendtlige Linier for sig i den skiønneste Orden og i uforstyrret Roe; høire Fløi støttet til Universitets-Skoven, den venstre

bag Wachau til Landeveien fra Borna. Hans egne Linier stode paa høire Side fra Liebertwolkwitz til Markkleeberg. Pludseligen begyndte et stormende Angreeb paa høire Flanke imod sidstnævnte Bye; det blev saa hidsigt, og Skrigene derved saa levende, at Keiseren, bekymret herover, igien reed nogle Hundrede Skridt tilbage til den gamle Garde; den maatte svinge ind, og formere store Quarreer med Front imod Markkleeberg. Fyrst Poniatowsky udholdt standhaftigt hiint Angreeb. Napoleon beroligede sig igien; man bragde ham mange Fanger af et østerrigsk Cheveauxlegers Regiment (Sommariva), der ved denne Leilighed var bleven overvældet; dog ophørde Kampen om Landsbyen Markkleeberg og de idelige Angreeb paa denne Side endnu ikke; betydelige Forstærkninger maatte sendes did, for at holde Byen. Ved Nattens Indtrædelse, efterat den heftigste Ild havde raset over i ni Timer støttedes den franske Armees yderste venstre Fløi til den svenske Skandse, Centrum til Wachau, paa Høiden, og høire Fløi til Markkleeberg. De Allierede havde en med de Franske næsten parallel Stilling, undtagen at deres Centrum, ved Güldengossa, syntes at staae i en noget fremspringende Spids. Kongen af Neapel overnattede i Wachau, og Napoleon opslog sin Bivouak i en af de udtørrede Damme ved den gamle Teglværkshytte ved den til Rochlitz førende Landevei. De

sædvanlige fem Telte bleve indrettede, Garderne leirede sig omkring ham. Iforveien havde man ved Vagtilden bragt ham den fangne østerrigske General Meerfeld, med hvem han meget længe underholdt sig paa det venligste. Om Aftenen blev denne General endnu engang kaldet til Keiseren og sendt i et Ærende til det østerrigske Hovedqvarteer, hvorfra han Dagen derpaa kom tilbage. Napoleon var om Natten meget uroelig; Nansouty og andre Generaler bleve kaldede til ham paa Sengen. Enkelte Skud paa høire Fløi vedvarede til langt ud paa Natten, og man vidste ikke om maaskee Angreeb endnu kunde finde Sted ved Markkleeberg. Alt var i spændt Forventning, især fordi Efterretninger fra den anden Side Leipzig næsten ganske savnedes. Eutritzsch og Schönfeld, hvor det Marmontske Armeekorps stod, havde alt været angrebne, og man ventede at Angreebet næste Dag vilde fornyes fra samme Side. Fra Kronprindsens (af Sverrigs) Armee indløb nogle Efterretninger; dog kunde Napoleon uagtet de ikke fordeelagtige Udsigter for den næste Dag, ei beslutte sig til, at forlade Valpladsen paa denne Dag, den 17de October. Han betragtede Slaget den 16de som vundet; hans venstre Fløi, under Macdonald, var rykket en halv Miil frem, den øvrige Deel af Armeen havde beholdt sin gamle Stilling. At Napoleon endnu denne Dag (Søndagen den 17de)

lod Armeen forblive paa hiint Punkt, synes blot at være skeet for at det ei skulde lade, som han var slaaet. En heel Dags Ophold paa Valpladsen maatte fuldkommen giendrive dette. At Keiseren derefter virkeligen havde et Tilbagetog i Sinde (om endog det ulykkelige Slag den 18de October ei havde fundet Sted) syntes tydeligt af alle Yttringer og Foranstaltninger i Hovedqvarteret. (Han søgde, f. Ex. fremfor alt at sikkre sig Landeveien over Weißenfels.) Kongen af Neapel kom om Morgenen til Keiserens Feltleir, blev meget længe hos ham, forsikkrede, rimeligt for at trøste ham, maaskee ogsaa med Grund, at Fienden havde liidt et uhyre Tab *). Begge vare saare alvorlige og eftertænkende, Napoleon især; de gik en halv Time med hinanden paa Dæmningerne om de gamle Damme. Napoleon begav sig igien i sit Telt; Kongen reed til Tropperne. Mod Aften saae man stedse flere mørke Ansigter i Hovedqvarteret. Man talde alt om, at ingen kunde lægge Armeen et Tilbagetog til Last, efterdi det slette Veir og saa mange ugunstige Omstændigheder vare Operationerne til Hinder. Regnen styrtede ned; ved den keiserlige Vagtild herskede dyb Taushed. Over-Stald-

*) Udentvivl med Grund; men Fiendens Magt var alligevel dobbelt mod Napoleons, altsaa kun en maadelig Trøst. Overs.

mesteren spurgde om, naar Maanen stod op; for at ordne det følgende Natpartie. Andre af Napoleons nærmeste Omgivelser saae bestyrtsede ud. En af Kongen af Neapels Staldmestre afsendtes for at føre Kongens Hovedqvarteer igien tilbage til Zuckelhausen, hvor det havde været for to Dage siden.

Alle disse Omstændigheder tydede paa Afmarsch, og denne foregik ogsaa den 18de October om Morgenen Kl. 2. Chasseur du portefeuil blev kaldet, og efter 10 Minuter brød Keiserens Hovedqvarteer op. Den saakaldte lette Tjeneste var alt Kl. 11 om Aftenen gaaet iforveien til Støtteritz. Napoleon satte sig i Vognen, og kiørde. Det interesserede ham, at vide det Punkt, hvor Veiene fra Rochlitz og Grimma støde sammen. Han lod holde et Øieblik, men Nattens Mørke hindrede ham i at see sig om. Landeveien vrimlede alt af tilbagemarscherende Tropper og Artillerie. Keiseren kunde neppe komme frem. Ved Probstheide, ved Siden af Veien stak man Ild paa en Linie af maaskee to Hundrede tomme Vogne, som formodentligt ikke kunde bringes med. Lidet deri maaskee tilbageblevet Munition fløi i Luften, saa at man i Frastanden ikke kunde forklare sig dette Phænomen. Napoleon kiørde nu til Reudnitz, hvor han steeg af hos Marschal Ney, der sammesteds, i Keiserens forrige Qvarteer, laae med Sine

i dyb Søvn. Han blev der til omtrent efter Kl. 5, kiørde udenom Staden og til Lindenau, hvor General Bertrand stod. Han besaae Broen og Egnen, hvor to Dage iforveien Bertrands Corps var bleven angrebet, og gav Generalen Ordre at marschere til Weißensels. Snart til Hest, snart i Vognen vendte han giennem Forstæderne paa samme Vei igien tilbage til Stötteritz. Det var henimod Kl. 8. Garderne vare ankomne til Stötteritz. Keiseren spiste Frokost paa et af de derværende Lyststeder; men den fra alle Sider mægtigt frembrydende Kanonade, bragde saa Minuter efter hele Hovedqvarteret paa Benene. Fra Markkleeberg, Dölitz og Liebertwolkwitz, tordnede Kanonerne uafbrudt. De Franske havde forrige Nat forladt den svenske Skandse, og Kongen af Neapel havde med Victors og Augereaus Armeecorps opstillet sig foran Probstheide. Han sendte strax i Begyndelsen af Slaget Melding til Keiseren og bad ham om Forstærkning mod den store Overmagt, med hvilken man rykkede imod ham. De Allierede vilde paa samme Tid forcere Overgangen over Floden Pleiße ved Dölitz, Lösnig og Connewitz. Napoleon begav sig til Hest til denne Side, og holdt stille ved Tobaks-Mollen.

(Kongen af Neapel skulde vel med de nævnte Armeecorps dække det franske Tilbagetog. Var dette Tilbagetog skeet een Dag før, var det maa-

skee bleven heldigt udført, og det ulykkelige Slag undgaaet. Forresten vil Enhver, som ikke dømmer Bedrifter efter deres lykkelige Udfald allene, og som ei blot overfladigt læser den følgende Beskrivelse af et Slag, der for de Franske begyndte under de ugunstigste, for den desuden meer end dobbelt saa stærke Fiende derimod under de gunstigste Omstændigheder, finde Napoleons og hans Armees Kriger-Ære ligesaa ufordunklet som ved den største Seiervinding. Man vil see at begge, uagtet den meest kritiske Stilling, som Sachsernes Frafald og de fra den anden Side af Leipzig fremrykkende fiendtlige Tropper formeerede, dog vedligeholdt det samme faste og kolde Mod, og Anføreren det samme roelige Overblik, som under heldige Omstændigheder. De Allierede maa man vel ønske til Lykke med deres saa følgerige Seir, men stor Ære eller Beundring, kan man dog ikke yde en Seiervinding, der erholdtes ved Hjelp af en uhyre Overmagt og ved gunstige Tilfælde, under hvilke det endog vilde have været den største Skam at tabe.)

Paa hiint Punkt begyndte og endte Keiseren den store afgiørende Dag, der skulde afblade den Laurbærkrands, Lykken hidtil havde flettet om hans Tinding *). En Vindmølle, fuld af Huller og halv

*) Ja vel den Laurbærkrands, Lykken havde flettet, om ellers Lykken kan flette Laurbærkrandse, hvilket

tilintetgjort, stod som et Billed paa den lunefulde til alle Sider bevægelige Lykke, ved Siden af ham.

Kampen blev nu almindelig. Fiendens uhyre Magt rykkede frem paa alle Punkter, og af alle de fra Leipzig førende Veie var den til Weißenfels (som Napoleon efter det ovenfor bemærkede havde sikkret sig) allene fri. Ved Sellerhausen, paa Landeveien fra Dresden, sloges man fra Kl. 11 om Formiddagen. Fra Zwei-Naundorf, Zuckelhausen og Liebertwolkwitz skedte et heftigt Angreeb paa Støtteritz og Probstheide. Fra Wachau og Dölitz trængde først Østerriger og siden Russer frem; stedse med nye Tropper, stedse med nyt Artillerie. Landeveien fra Pegau, saavelsom Rosenthals Fælleder, vare bedækkede med Fiendens lette Tropper; og, (ligesom for at giøre Ulykken fuldstændig) nærmede nu ogsaa Kronprindsen af Sverrig, (en af Napoleons egne fordums Generaler), sig med en Armee imod ham; denne Armee marscherede frem fra Radefeld og Breitenfeld mod Eilenburger Landeveien, hvor Ney og Reynier stode: Paa den Side af Armeen, hvor Keiseren selv opholdt sig, commanderede Macdonald og Lauriston den venstre

---

synes at være Geniets og store Bedrifters Værk; men af den Laurbærkrands, disse havde erhvervet Napoleon, rykkede hiin Dag og de Allieredes halvfierdehundredtusinde Mand neppe et eneste Blad.

Overs.

Fløi ved Probstheide, Victor og Augereau Centrum. Fyrst Poniatowsky, hvem Napoleon under 18de October havde udnævnt til fransk Marschal, commanderede den høire Fløi ved Dölitz. Den gamle Garde, og en Deel af den unge, bleve brugte til Forstærkninger, og der manøvreredes med den fra Centrum af. En af Leipzigs Forstæder stod i Brand; Granaterne fløi langtind i Staden, ligetil Kongens Boelig paa Torvet; Schönfeld, Stötteritz, Dölitz og Liebertwolkwitz brændte. Taage og Damp tillode ei at overskue Egnen ret; men Taagen veeg, og Dagen blev klar og smuk. Uagtet de Franske ved de nyligt udførte Marscher og ved mangeslags Savn vare trætte, sønderrevne (?) og forhungrede, fægtede de dog med stor Udholdenhed. Omringede fra alle Sider, havde de især Overvægten af et sønderknusende Artillerie imod sig. Vel opfyldte nogle Tusind Deserteurer Staden, men man saae dog ingen formelig Flugt. Fyrst Poniatowsky havde den vanskeligste Post, men godtgjorde ved uendeligt Mod fuldkomment den høie Tillid, Napoleon havde sat til ham. Hans lille til 5000, og tilsidst til 2700 Mand tjenstdygtigt Infanterie hensmeltede Corps streed til det Yderste. Af Poniatowskys Generalstab skal i Dagene ved Leipzig være 15 Officerer deels døde, deels saarede. Dette Mod hos en Nation, der i dette Øieblik

dog neppe kunde vente sin Restitution af Napoleon, var saa meget beundringsværdigere.

Keiseren havde ved Slagets Begyndelse opholdt sig over en Time paa høire Fløi, og iilede nu mod Probstheide og til de forreste Linier, deels for at see med egne Øine, deels for at indgyde Mod. Han ankom i det Øieblik, da de Allierede med overlegen Magt trængde frem fra Zuckelhausen og Holzhausen, og bemægtigede sig en Deel af Prostheide. Reserveheste, Saarede og alt hvad der kunde undværes, strømmede i Hobe tilbage. Napoleon foer giennem de forreste Linier, fyldte med den gamle Gardes Reserver de opstaaede Aabninger og vendte kort efter tilbage til hiin Mølle, hvor han opholdt sig den største Deel af Dagen. Den brave Konge af Neapel, Keiserens Skjold og Støtte, udholdt alle Angreeb, og lod Landsbyen Probstheide, om hvilken den blodige Kamp dreiede sig, stedse igien bestorme. Istedetfor at de Franske den 16de havde de fordeelagtigere Positioner inde, havde de Allierede nu flere, skiøndt ei betydelige, dog dominerende Høider i deres Magt, fra hvilke Ilden kunde virke concentrisk paa den franske Armee. Det fiendtlige Artillerie virkede i sin hele frygtelige Talrighed. I kort Tid gik allene ved det Sted, hvor Napoleon opholdt sig, over et Dosin ubrugbare Kanoner tilbage og Saarede i Tusindviis droge til Staden.

Efter 6 til 7 Timers meest uhyre Ild begyndte man alt i den franske Armee at mærke Mangel paa Munition. Keiseren befoel nu — maaskee første Gang i al den Tid han havde ført Krig — at spare derpaa.

Alt om Formiddagen havde en Adjutant fra General Reynier meldet Napoleon en Deel af det sachsiske Artilleries og Rytteries Frafald. Henimod Kl. 3 fik han Efterretning om at ogsaa Fodfolket havde forladt de franske Linier. Dog holdtes alt dette meget hemmeligt; ikkun de, som stode ham nærmest, erfore hvad der var foregaaet. Pludseligen lod han sig bringe Heste; ingen vidste hvad han havde i Sinde, thi Angreebene paa Probstheide vedvarede bestandigt. Nu reed Napoleon tilbage ad venstre og skraaes over Marken til Reudnitz, indtil i Nærheden af det ved Landeveien liggende Huus paa Veien til Wurzen; der fandt han Ney og Reynier, af hvis betænkelige Miner og Gebærder, hvormed de viste hen paa de fiendtlige Linier paa Sletten mellem Paunsdorf og Schönfeld, man vel kunde forklare sig, at her maatte regiere en ulykkelig Stjerne.

Napoleon opholdt sig ikke længe her, men skyndte sig tilbage til Centrum, hvis Vedligeholdelse var ham saa nødvendig. En Afdeeling af den gamle Garde kom ham i Ilmarsch imøde, for at fylde den Aabning, der var opstaaet ved

Reudnitz formedelst Sachsernes Frafald. General Nansouty beskyttede imidlertid, med en Deel af Gardens Cavallerie, den svage Side mod Mölkau og Stünz, hvor en mægtig Linie fiendtligt Cavallerie var opmarscheret.

Napoleon havde under hele Affairen bestandigt viist den største Roelighed og var stedse bleven sig selv liig. Han havde, medens Slaget varede, for det meste gaaet paa sin sædvanlige Maade omkring, kold, eftertænkende og indsluttet i sig selv. Ogsaa dette sidstomtalte Uheld frembragde ingen Forandring i hans Forhold, endskiøndt man paa hans Ansigt sporede en Slags Mismod. Han reed frem til Kongen af Neapel, der ikke havde ladet sig fortrænge ved de heftigste Storme, talde i kort Tid afsides med ham, sendte paa hans Forestilling en Artillerie-Forstærkning mod Dösen, og lod sig tænde en Vagtild ved Möllen. Tusmørket var allerede begyndt, men Skydningen vedblev til ud paa Natten. Endeligen syntes man paa begge Sider at føle Udmattelse. Den franske høire Fløi ved Connewitz og Dölitz havde fra om Morgenen ganske holdt sig i den gamle Stilling, men fra Stötteritz til Schönfeld var meget Terrain gaaet tabt. Dog regner jeg ikke hertil den Træfning, der ved Möckern fandt Sted mellem Feltmarschal Blücher og Marmont, og som man kan betragte som uafhængig af Hovedslaget. I

den paa denne Dag kæmpende franske Armees Omkreds streed vel 160 til 170,000 Mand Franske, imod hvilke sikkerligen meer end det dobbelte Antal Fiender fægtede, saa at her over en halv Million Krigere færdedes paa den blodige Skueplads. Hvilket Slag!

Alt Trodset, hvilket Napoleon alt om Morgenen, for at forberede Tilbagetoget, havde ladet afgaae til Staden, havde der foraarsaget en frygtelig Forvirring. Næsten alle Porte vare opfyldte, thi giennem fire Indgange strømmede Alt ind, og giennem een eneste vilde Alt trænge sig ud. Ved Stadens Sider vare ingen Broer, og da oven og nedenfor samme Elsteren ikke kan passeres, saa tiltog den vilde Uorden formedelst Vogne, Saarede, Flygtende og Tropper.

Det var nu mørkt, Kanonaden ophørdte, man fornam endnu kun enkelte Musketskud. Himlen og Jorden oplystes efterhaanden af de utallige Vagtblus der syntes at stige op fra Underverdenen. Napoleon havde ved sin Vagtild allerede meddeelt Prinds Berthier Ordren til Tilbagetoget, og denne dicterede, ved en Ild i Nærheden, nogle Adjutanter det Fornødne i sædvanlig Korthed. Rundtom herskede dyb Taushed. Artillerie-Generalerne Sorbier og Dulauloi yttrede i en Samtale mellem hinanden, at en Fornyelse af Kampen vel lod sig iværksætte naar man havde 30 til

40,000 Mand friske Tropper, og desuden nogle Hundrede Munitionsvogne *). Man havde bragt Keiseren en Træskammel, paa hvilken han, udmattet af de sidste Dages Anstrengelser, faldt i Søvn. Hans Hænder, løst sammenfoldede, hvilede i hans Skiød; han lignede i dette Øieblik ethvert andet Menneske, der ligger under for Skiæbnens Byrde. Generalerne stode, mørke og stumme, omkring Ilden, og man hørdte de tilbagetrækkende Tropper i nogen Frastand støiende marschere forbi. Efter et Qvarteers Forløb vaagnede Keiseren og kastede et stort Blik, fuldt af Forundring om i Kredsen, som om han vilde spørge: vaager eller drømmer jeg? Dog fattede han sig strax, og gav i samme Øieblik en Officeer det Ærinde, at begive sig til Kongen af Sachsen, for at forklare ham det Forefaldne og sige ham, at Napoleon i Dag ikke kunde besøge ham. Ogsaa om Dagen var der kun een eneste Gang bleven sendt Bud til Kongen, efterdi Napoleon intet glædeligt havde at berette ham; og iøvrigt var hele Slaget saa nær i Stadens Omkreds, at Kongen kunde erfare dets Gang og enhver Forandring fra Kirketaarnene. Napoleon overlod siden Kongen det frie Valg, om han vilde følge ham eller ikke? Og da den ulykkelige i saa

*) Man antog, at i den franske Armee var i Slagene ved Leipzig bleven brugt over 200,000 Stykker Artilleriepatroner.

bitter en Forlegenhed værende Fyrste besluttede sig til at blive, saa bestod Keiserens sidste giennem Afsendinge fremsatte Meddeelelse i den Erklæring: „At han aldeles vilde overlade ham, at slutte en Fred med sine Fiender saaledes som han kunde erholde den, men han (Napoleon) bad at lade drage Omsorg for hans Saarede.“ Tillige gav Keiseren de faa endnu tilbageblevne sachsiske Tropper, og den sachsiske Bataillon Livgarde, der havde gjort Tjeneste med den franske, Tilladelse at vende tilbage til Kongen. Dette skedte den 19de Oct.

Efter Kl. 8 *) reed Keiseren fra sin Vagtild, til Valpladsen (i Leipzig) hvor han tog ind i Hotel de Prusse. Til sildigt ud paa Natten arbeidede han her med Hertugen af Bassano, med Over-Staldmesteren og med Berthier. Forsigtighed bød hvert Øieblik at være færdig til Afreise, og Hestene stode alt færdige fra Kl. 2 om Morgenen. Vognene og de øvrige Betjente vare allerede i Lindenau.

Napoleons Afreise fra Leizig foregik først den 19de October efter Kl. 11 om Formiddagen. Man saae ham deels arbeidende, deels i Morgendragt ved Vinduet. De franske Tropper marscherede uophørligt giennem Forstæderne. Kl. halv ni hørte man Skud fra Grimma-Forstadens Egn,

*) Om Aftenen den 18de October.

Henimod Kl. 9 steeg Napoleon til Hest og lod sig giennem Grimma-Porten føre til Kongens Bolig. Her steeg han af; Kongen modtog ham med den sædvanlige Etiquette, og førdte ham i sit Værelse, hvor ogsaa Dronningen befandt sig. Følget blev i Forgemakket; nogle sachsiske og badenske Tropper vare opstillede paa Torvet. Efter en Samtale, der varede et godt Qvarteer og i hvilken Napoleon vistnok har for Kongen udtrykt sin meest levende Deeltagelse i hans Skiæbne og sit Ønske at kunne staae ham kraftigere bi, forlod han ham og Kongen fulgde ham, efter Hoffets Ceremoniel, til Trappen. Keiseren reed først til den indre Rannstædter Port, skraaes over Torvet, og da man, formedelst Troppers og Vognes uhyre Trængsel, fandt alt spærret, saa reed han Staden rundt, forbi begge de alt tidligere spærrede Porte og forbi Thomaskirken til Peters-Porten. Her orienterede Keiseren sig et Øieblik og reed endnu engang henimod sit Qvarteer paa Valpladsen eller rettere op ad Alleen indtil den Egn, hvor Borgerskolen ligger. Angreebet var fra denne Side alt blevet meget levende, og Kuglerne naaede derind. Forstæderne vare besatte af de Franske. Poniatowskys og Lauristons Corps udgjorde Arrier-Garden og skulde egentligt, efter den modtagne Befaling, forsvare Forstæderne Huus for Huus. Napoleon vendte nu om igien, reed forbi Peters-Porten og

Staden rundt til den Rannstædter Steenvei. Neppe var Keiseren istand til at komme igiennem formedelst den ubeskrivelige Trængsel af alle Arter af Tropper. Een for een maatte han og hele hans Følge snoe sig igiennem. Munitionsvogne, Marketendere, Gensd'armes og Kanoner, Køer og Faar, Qvinder, Grenaderer og Chaiser, Sunde, Saarede og Døende alt trængde sig i et Chaos mellem hinanden. Vel havde man i den saakaldte Richterske Hauge ladet slaae en Broe over Elsteren; men denne skal have været altfor let bygget, og efter nogen Afbenyttelse være styrtet sammen. Maaskee foraarsagede dette Uheld Fyrst Poniatowskys Død, i det denne tappre og talentfulde Feltherre, for at undgaae at tages til Fange, kastede sig i Elsteren (over hvilken han vilde svømme paa sin Hest).

Napoleon fulgde meget taalmodig sine flygtende Troppers Hovedstrøm paa den store Landevei, til bag ved Lindenau. Her gjorde han Holdt, og udstillede forskiellige Officerer, der maatte tilkiendegive de i Uorden ankommende Flygtende de Punkter, hvor deres Corpser skulde samles. Disse befandt sig ved begge Sider af de der sammenstødende til Weißenfels og Merseburg førende Veie. Efterat Keiseren her havde frembragt nogen Orden, vendte han tilbage til Møllen ved Lindenau, og forblev i dens øverste Stokværk. Staden blev stedse mere og mere beskudt, man hørde Granaterne suse, og alle Slags Skydegevær. Endeligen holdt Kanonskuddene op, som efter et heftigt Knald. Det var omtrent Kl. 11. Kort efter satte Hovedqvarteret sig i Bevægelse og gik til Markranstædt.

Rimeligviis skedte dette Opbrud paa samme Tid, som Lindenau-Broen sprængtes, hvilken Napoleon Dagen iforveien selv havde beseet. Man har søgt at giøre de Omstændigheder, som i denne

Anledning fremsattes i franske Beretninger, latterlige; men jeg kan med aldeles upartisk Sandhedskiærlighed forsikkre, at en af Keiserens Fortroligste, 18 Timer efter hiin Begivenhed, yttrede, endnu fuld af Forfærdelse over det store Tab, følgende: En Sergeant af Ingenieur-Corpset var det overdraget, at sprænge Broen ved Lindenau i Luften, efterat alle Corpsers Tilbagetog var fuldført. Men da Fiendens Anfald paa Staden blev altfor heftigt, og man fra alle Sider hørdte Allarm og de Svenskes (?) *) Hurra, havde han troet sig omgaaet og antændt Minen. Paa den Bemærkning, at man ikke betroer en Underofficeer allene en saa vigtig Forretning, svaredes, at Stabs-Officeren, som man gav Ordre dertil, ikke havde været nærværende. Denne fortroelige Meddeelelse af den første Kilde, ikkun faa Timer efter Begivenheden, synes at bevise Sagens Rigtighed. — Ved de forredelst Broens for tidlige Sprængning Afskaarne, faldt et overmaade stort Antal franske Fanger i Fiendens Hænder, og jeg troer ikke at sige formeget, naar jeg anslaaer hele Tallet paa dem, de Allierede toge tilfange d. 19de Oct. ved Leipzig, til mellem 25 og 30,000 Mand. Deriblandt var ogsaa foruden flere franske Generaler den fortreffelige Divisions-General Reynier, som, skiøndt en Pleiesøn af Revolutionen, dog stedse maatte paa Ærens Bane kæmpe mod de største Vanskeligheder. Poniatowskys Død, som man næste Dag erfoer i Hovedqarteret, vakde megen Deeltagelse.

(Sluttes i næste Hefte.)

---

*) Dette meget beføiede Spørgsmaalstegn tilhører Forfatteren selv.

Min Bedstemoder.

En Fortælling af H. Clauren.

Den forlængst befrygtede Efterretning om min Bedstemoders dødelige Afgang var indtruffen. Stedets Øvrighed havde opfordret mig, som den eneste Universal-Arving, til at indfinde mig personlig før at tiltræde Arven; forhindret derfra ved Commissionsforretninger i de fjerneste Egne af Riget, havde jeg imidlertid maattet lade flere Maaneder gaae hen, førend jeg kunde efterkomme hiin Opfordring. Nu var det endeligen lykkedes mig at løsrive mig fra mine Embeds-Forhold; det var allerede flere Dage siden jeg havde forladt Residentsen, jeg havde kjørt Dag og Nat, og sad nu stille og indesluttet i mig selv ved Spisebordet i Værtshuset i Binsenwerder, og ventede paa de nye Extrapost-Heste.

Ligeoverfor mig lod en tør gusten lille Mand sig Maden smage fortræffelig, og underholdt sig med de øvrige Gjæster og Værten om de nyeste Haupt- und Staats-Actionen i hans Hjem, som han havde forladt i Morges tidlig.

Den Zigeunerfarvede kom, som det viste sig under Samtalen, fra Klarenburg, hvor min salig Bedstemoder havde opholdt sig i den sidste Halvdeel af sit Liv, og i Strømmen af hans Snaksomhed dreiede Samtalen sig snart hen paa hende selv. Flere af de Tilstædeværende havde kjendt hende, og det glædede mig ret i Hjertet, i deres upartiske Dom over den Afdøde, at høre hendes eenstemmige Roes; kun den Gule, der, efter hvad han selv sagde, beklædte en Raadstueskrivers Post, var, hvormegen Retfærdighed han endog maatte lade hendes Vandel og Characteer vederfares, ikke ganske tilfreds med hendes Testamente, fordi hun, uagtet alle milde Stiftelser vare blevne rigeligen betænkte af hende, aldeles ikke havde taget Notice af hvad der henhørte under Borgemester og Raad, hvori der, i Særdeleshed hvad det subalterne Personale angik, som han udtrykte sig, næsten ikkun gaves lutter fattige Djævle. „Jeg spidsede min Næse," vedblev han, „efter i det mindste at faae en lille Gratification af en halv Snees Ducater, der skulde have komme mig ret tilpas, som en Hjelp til min Reise til Carlsbad, hvor jeg skal restaurere mit Corpus og rense det for det Støv, der har samlet sig, ved i 30 Aar at rode i gamle Acter, og jeg giorde dessikkrere Regning derpaa, da jeg næsten havde skrevet mig alle mine Fingre krumme paa hendes

Testamente, paa hendes Legater og Codiciller. — Men, pyt! tag det der: vi fik vore Sportler og Gebyrer, som tilkom os med Gud og Retten, og dermed Punctum."

„Men sig mig, Herr Sandler," begyndte Værten, i det han vendte sig til Raadstueskriveren „var den gamle Milborn virkelig saa rig, som man har gjort hende til? Da De har havt at bestille med Testamentet, maa De jo vide det bedst."

„Om hun var saa rig?" svarede Herr Sandler med en Slags Forundring over at man kunde spørge om sligt; „I ti Miles Omkreds har hun sine sex, otte Tusinde Daler staaende hos enhver Godseier, hos enhver Forpagter; i Klarenburg er der næsten ikke en Borger, som ikke skylder hende en lille Hypothek; Hertzfeldt, det skjønne Gods, en halv Miils Vei fra vores By, har hun kjøbt for en Spotpriis for Otte og Tyve Aar siden og bestyret det saa huusholderisk og oeconomisk, at det nu bestemt er fire Gange saameget værdt som tilforn; alene af sine Frugt-Plantager trak hun i Gjennemsnit hvert Aar reent ud sine Tretusinde Daler. Hendes Merinos-Uld er den bedste i den hele Provinds, og den, der vil see et Hollænderie, som der ikke er Mage til i Landet, han maa reise til Hertzfeldt."

„Nu, og Alt dette?" — spurgte Værten deeltagende.

„Alt dette," faldt den snaksomme Magistrats-substitut ham i Talen, „Alt dette arver hendes eneste Dattersøn, der er ansat som Regjeringsraad i Residentsen."

Jeg sad i den piinligste Forlegenhed, og fabrikerede mig en heel Haandfuld smaae Kugler af Brød, og legede med dem, blot for ikke at see i Veiret; thi jeg følte hvorledes mit hele Ansigt glødede, og det var mig, som om alle Folk ved Bordet maatte see paa mig, at jeg var den omtalte Person; dog vare Alles Blik alt for opmærksomt henvendte paa den talende Raadstueskriver, til at de skulde lægge Mærke til mig, der, som ganske fremmed i Egnen, slet ikke syntes at føle nogen Interesse ved Samtalen.

„Paa ham," vedblev Herr Sandler, „paa ham vente Pigerne i vor By, som paa en Messias. Han skal være en smuk ung Mand, ugift, lystig og flink, og nu, med Arven i Lommen, just en Karl, der har vadsket sig; hvis han ikke allerede har forplumret sig i Residentsen, saa maa han under Tøsten hos os, enten han vil eller ikke. — Jeg siger Dem, det vil give ordentlige Comoedier; vi har hos os fuldt op af saadanne stakkels Ting, der længes efter Brudesengen som Hjorten efter ferskt Vand, og deriblandt er der Piger, ja min Sjæl Piger, saa nette og saa nydelige, at de slaae Sparto til Damerne i Residentsen. Hvor man kommer hen bliver der i

hele Klarenburg ikke talt om andet, end om den unge Regjeringsraad; den ene driller den anden anden med ham; allerede i flere Uger — thi De maa vide, han skal indtræffe hos os i disse Dage — have Skræddere og Modehandlerinder været i fuldt Arbeide, thi enhver mangler endnu et eller andet, til at vise sig for ham i sin bedste Gallastads, og fremfor alt have alle Byens Mødre og Tanter travet omkring og svedt, for at hjelpe deres kjære Døttre og Niecer til at fange denne Guldfinke. Jeg har i den hele Tid havt mine tusinde Løjer derover. Snart heed det: „men, Gusta, hold Dig dog lige! kommer Herr Regjeringsraaden og Du gaaer saa kroget, saa seer han ikke paa Dig med et halvt Øie;" snart: „Nikke, sæt dog endelig engang Benene udad; Du gaaer vist engang og slider Fodballerne af; saadan en And tager Regjeringsraaden sikkert ikke." Endnu i Forgaars raabte Stadshauptmandens Frue til sin Susanne: „Din forbistrede Tøs, hvormange hundrede Gange har jeg ikke præket for Dig, at Du skal lade Din fordømte Skelen være; kommer nu Mennesket, og Du seer med det ene Øie paa ham og med det andet paa Din Strømpe, saa maa han jo vende Dig Ryggen." — Som det hedder, taler han Fransk med megen Færdighed; nu bliver der i alle de Huse, hvor det gaaer en Smule elegant til, parleret fra Morgen til Aften, saa at

det dundrer efter, for i største Hast at indstudere Sproget paa det bedste; andre have igjen hørt, at han holder af Musik: nu kan man gaae gjennem hvilken Gade man vil, saa haandterer de paa Klaverer og Fortepianoer og jodler og trimulerer dertil paa tydsk, fransk og italiensk, saa at man skulde troe, at det hele Klarenburg var forhexet til et musikalsk Conversatorium; neppe udbredte den Efterretning sig, at han dandsede lidenskabeligt, førend vore to Dandsemestere bleve satte saaledes i Bevægelse, at de neppe længer kan flytte en Fod. Hopsa og Wienervalts, Cottillon og Francaise, Cavatine eller Gavotte, hvad de pokkers Ting hedder, Alt bliver indstuderet; alenhøie Spring gjør de stakkels Pigebørn op i Luften og der oppe slaaer de begge Benene sammen, som om de havde Krampe i Læggene; Commerceraadens tykke Hildegard faldt nylig ved det Experiment henad Gulvet som en Meelsæk."

Det hele Spiseselskab brast ud i en høi Latter; jeg maatte lee med, hvis jeg ikke vilde vække Opmærksomhed; men indvendig saae det meget alvorligt ud hos mig, thi jeg blev baade angest og bange for at lade mig see i Klarenburg.

Opmuntret af sit Publikums larmende Bifald begyndte Raadstueskriveren paa ny: „De kjære Folk skye ingen Bekostning for at producere deres Børn paa den meest glimrende Maade for den

unge Mand. Den gamle Geheimeraad foranstalter en Concert, hvori hans Serafine synger to Bravourarier; der har allerede været over sex Prøver, men bestandig stamper Herr Papa fuld af Harme med Hænder og Fødder, thi Serafine detonerer som en forstemt Bratsch; hendes Trille er ham ikke fuldtonende nok, og ved Cadencen hvidsker han hende i musikalsk Iver vel ti Gange i Øret, at hun skal holde Veiret længere. Allerede to Gange er det gaaet fra hende og hun har faaet Mavekrampe, saa at en Steen maatte kunne røres derved; men den Gamle, der har den nøiagtigste Kundskab om det Milbornske Efterladenskab, er ubevægelig. Hos Tobaks-Administrationens Vice-Directeur gives der et Bal, som endnu ikke skal have havt sin Mage i Klarenburg; atten Stykker Cousiner og Niecer, hvoriblandt der er sande Guds Engle, fremtræde der, med ranke Tobaksstængler som Lillier i Hænderne, klædte som virginske Jomfruer, og Datteren af Huset, Nina af Navn, en Pige, der seer ud som om hun var opstaaet af Havets Skum, træder ind, i Costume af en riig Tobaks-Planteurs Datter, som Solodandserinde, og overrækker den hædrede Gjæst, efter en betydningsfuld Pantomine, af en i Guld indfattet Perlemorsskal en Priis Spaniol, saa at han maa nyse, om han endog leed af den meest haardnakkede Snue. Men Enke-Rigsraadspræsidentinden

vil stikke alle de andre ud. Hendes gamle Tilbeder, som er Oberst ved det borgerlige Artillerie har maattet arrangere hende et Fyrværkerie i hendes Hauge; den hædrede Gjæsts Navn brænder i mørkeblaae Brilliantild, og ved Slutningen af Forestillingen, naar en Bouqvet af Ti Tusinde Raketter og Sværmere og Kanon-Knald knager og brager mellem hinanden, saa at Folk tænker at Verdens Ende er nær, kommer Præsidentens yngste Datter, den spædlemmede Caritas, baaret af en Flyvemaskine, hvis Opfindelse giør den gamle Oberst al Ære, og omgivet af en magisk Regnbues brogetfarvede Lysglands, flyvende ned som Psyche, og overrækker Brudgommen in spe Udødelighedens Diplom af brændende Straaler."

Jeg reiser ikke til Klarenburg, sagde jeg hemmelig til mig selv, og blev vaer, at jeg af Angest og Besippelse havde sammensmeltet mine mange smaae Brødkugler til en stor Kartætske, der brændte mig i Haanden, som om jeg havde grebet den ud af det nysbeskrevne Fyrværkerie.

„Og hvad der er det moersomste ved hele Sagen," tog Magistrats-Referenten igjen Ordet: „jeg vædder ti mod een, at min gode Hr. Regjeringsraad ikke vælger een af alle de Skjønne, som de kjære Forældre ville lade ham synge, dandse og fyrværkerere paa Halsen."

„Hvorledes det?" spurgte de Omkringsid-

dende, og rykkede Stolene nærmere sammen, og jeg rykkede uvilkaarlig min med, thi Substituten satte et Ansigt op, som om der skulde komme en stor Hemmelighed ud deraf.

„Ja," vedblev den gamle Sladderhank, „ganske klar er Tingen endnu ikke for mig; men efter hvad jeg har hørt mumle derom underhaanden, skal den gamle Milborn have testamenteret en Capital af et Halvhundred Tusinde Daler til vor Byes Fattigvæsen, med den i et Codicil bestemte Betingelse, at hvis hendes Dattersøn vælger den Pige til Kone, som hun ønsker sig til Svigerdatter, da skal Renterne af denne Capital tilfalde ham for hans Levetid; men hvis hans Valg falder paa en anden, skal de strax fra hendes Dødsdag af komme vort Fattigvæsen til gode."

„Nu, og denne Pige?" spurgte nogle Nysgjerrige paa eengang.

„Ja det er netop Knuden," svarede Hr. Sandler med sagte Stemme; „den Gamle har ikke nævnt hende i Codicillet; hun skal blot have leveret Generalinde v. Waldmark, der var en Ungdoms-Veninde af hendes Datter, Regjeringsraadens Moder, en forseglet Billet, hvori Navnet staaer skrevet, med den udtrykkelige Bestemmelse, at denne Seddel ikke maa aabnes før efter hans Forlovelse, og da i Overværelse af tvende Vidner, Testamentets Executor, vor Stads Overformynder,

og Fattigvæsensdirecteuren. Med Bestemthed kan man derfor aldeles ikke opdage hvem hun har meent; men sandsynligviis har hun indskrænket sit Valg til een af hendes Adjutanter."

„Adjutanter?" spurgte flere i Kredsen, i den høieste Spænding efter at vide de nærmere Omstændigheder ved denne for mig ganske nye Begivenhed.

„Saaledes kaldte den gamle Milborn," svarede Hr. Sandler, „de syv Piger, som hun ugeviis afvexlende havde omkring sig. Om hun dermed har tænkt paa de forrige syv Churfyrster, eller de syv Vise, eller Verdens syv Underværker, eller, fordi det var Fruentimmer, de syv Dødsynder, lader jeg staae ved sit Værd. Tallet syv var overhovedet altid af en vigtig Betydenhed for den Gamle. Der var syv Bogstaver i hendes Navn: Milborn, hendes Datter heed Johanna: ligeledes syv Bogstaver; hendes eneste Dattersøn blev født paa den syvende Dag i Aarets syvende Maaned. Hendes Datter var 35 Aar gammel da hun døde. Selv havde hun længe paastaaet, at hun aldrig vilde blive ældre, end 84 Aar, og hun holdt ganske rigtigt Ord; nu da hun døde er hendes Dattersøn netop 28 Aar gammel: altsammen Tal, hvori Tallet 7 gaaer op. Hun calculerede, at hver 7 Aar i Sabbaths Perioden indeholdt 84 Maaneder og hver Uge 7 Dage, af hvilke hver indeholdt

84 chaldæiske Timer; og derfor beholdt hun ikke heller nogen af hine syv Piger længere hos sig end 84 Maaneder. Ingen af dem turde ved Optagelsen være ældre eller yngre, end 14 Aar og 7 Uger; men hun har ikke beholdt en eneste af dem fulde 84 Maaneder i Kredsen af sine Adjutanter, thi Pigerne vare alle, ved hendes lærerige Omgang og ved hendes Maade at beskjæftige dem og indføre dem i Verden, saa fortræffelig dannede, at hver fik sig en vakker Mand førend Tidens Udløb. De gik af som varmt Brød; men i den Tid de vare hos hende maatte de holde hende ved Selskab, læse for hende, underholde hende ved hendes selskabelige Kredse, selv gaae med og see efter alting i Huusholdningen, føre hendes Regnskabsbøger, besørge Copiist-Forretningerne ved hendes Correspondence, og hvad mere der kunde forefalde. Denne Indretning har staaet fra den Tid Hanna, hendes eneste Datter, blev givt, og Folk reves ordentlig om at faae deres Døttre anbragte hos hende, thi det var ligesom en lærd Skole for Fruentimmer.

De havde de herligste Dage i hendes Huus, som hver Dag stod aabent for de finere Circler i vor Bye og Omegnen og for alle Fremmede. Havde deres Forældre ingen Formue, udstyrede hun dem anstændigt, og stod altid Fadder for deres første Barn. Selv for dem, hun nu efterlod

ugifte, har hun, saavidt deres Formuesomstændigheder fordrede det, sørget ved rigelige Legater."

„Nu, hvilken af de skjønne Adjutantinder vilde De da," spurgte Værten spøgende, „fremfor alle anbefale den gode Hr. Regjeringsraad?"

„Hvilken?" svarede Hr. Sandler, og skjænkede Resten af sin Flaske i Glasset, „ingen anden, end min Niece, min Broder Borgercapitainens fjerde Datter; hende kunde jeg nok unde ham, og saadan en riig Hr. Neveu var da heller ikke at foragte; vores Lotte er en brav, dygtig Pige, naa, De kjender hende jo, Hr. Vært; den Gamle har altid holdt en Klat af hende. Et par Øine har den Pokkers Tøs i Hovedet, som Brandraketter; Kinder, som Borsstoffer Æbler, og i Wienervalts er der ingen, der stikker hende; dertil parlerer hun Fransk, saa at Haarene tidt reiser sig paa mit Hoved af Forundring, skriver en Haand som om den var stukken i Kobber, og synger som en Lærke."

„De faaer," begyndte een af hans Reisekammerater, en ung velskabt Mand, smilende, „Tænderne saaledes til at løbe i Vand, at jeg, dersom De havde fortalt mig alt dette tidligere, vilde have seet mig en Smule mere omkring, da jeg reiste gjennem Klarenberg; i Sandhed, man kunde have Lyst til strax at vende om igjen, og prøve sin Lykke hos de udvalgte syv Sabbathsbørn.

Ustridigt vælger den lykkelige Regjeringsraad Deres smukke Niece; imidlertid er der endnu 6 tilbage, som dog vel ogsaa kunde være værd at tage i Betragtning."

„Det skulde jeg mene," faldt Raadstueskriveren ham i Talen, og jeg lod mig give en frisk Halvpægel; thi til den Parademynstring, som nu skulde begynde, behøvede jeg den fornødne Aandsstyrkelse. „Pro Primo" sagde Hr. Sandler, og lagde sin høire Pegefinger paa venstre Haands Tommelfinger," marscherer jeg op med Frøken Adele v. Strahlenthal. Himmel og Jord, det er en Pige! Jeg veed ikke om De kjender det Slags Fruentimmer, som man i Kunstsproget kalder Tungespillere? dertil regner man ikke alene dem, som ved en vis Læspen vide at give deres Udtale en egen blød Vellyd, men tillige dem, der midt i Samtalen, og ogsaa naar de ikke tale, uvilkaarligen væde Læberne med Tungen. Sagkyndige holde denne Sort Piger for at være blandt de farligste; thi Læbernes Tørhed, sige de, kommer aabenbart af alt for varmt Blod, og derfor have ogsaa de Koner og Piger, som have deres eiendommelige Tillokkelse i dette bevægelige søde Tungespil, sædvanligviis tillige et for mange Mandfolkkehjerter yderst irritabelt brændende Blik. Til denne Genre hører Adele; 18 Aar, rank som en Piil, af den første Familie i Byen, og daddel-

fri i Rygte og Vandel; derhos er hun det eneste Barn, og Faderen har tvende Godser, der tilsammen ere større, end et lille tydsk Fyrstendømme. — Pro Secundo, Prokofjewna Tschimaduno, født i Rusland. Moderen, et af Landets egne Børn, Datter af vor Aftensangspræst, giftede sig i Krigen med en Oberst, som efter Slaget ved Austerlitz kom til os med en let Blessure og der uden megen Møie behagede vor Vespertine, som vi for Spøg kaldede den skinhellige Præstedatter, men et halvt Aar efter Vielsen vendte Hr. Obersten tilbage til sit Hjem, og har ladet sit Løfte, at komme snart igien og afhente Kone og Barn, uopfyldt indtil den Dag i Dag. Prokofjewna hører til Stumpnæsernes Race; den hele Ting er i det høieste 16 Aar gammel, en nydeligere lille Miniatur-Figur kan man ikke tænke sig. Om hendes klingende Formue skriver St. Paulus ikke et Bogstav, dog har den gamle Milborn udsat et Legat for hende, hvormed det fornødne Udstyr vel standsmæssigt kan bestrides. Pro Tertio: Julie, det yngste Foster af min Hr. Chefs, Raadmandens Luner. Pigen er en saakaldet Distance-Blænder; hun er, seet i Distance, en udmærket Skjønhed, og betragter man hende nærved, saa finder man vel nogle Kopar, men de vanzire dog ikke Ansigtet meget; i Julies Holding ligger der noget Stort, hun har en Czarindes stolte Anstand; overalt er

hun den Første, i hendes Blik ligger hendes Sjæls Adel, og med hendes Kundskaber kunde hun blive Professor hvilken Dag det skulde være. Man vil forekaste hende nogen Kulde, men hvem der kjender hende nøiere, kalder det blot Selvfølelse. Hun føler, at hun veed mere end andre, men hun praler ikke dermed; imidlertid har hun endnu ikke rigtig lært den Kunst, at nedlade sig til dem, der staae under hende. Papa har sparet, og vil engang efterlade hende en kjøn Skillings Penge. Pro Quarto, — — Her traadte Leiekudsken ind, der underrettede sine Passagerer, den refererende Raadstueskriver, tilligemed nogle andre Herrer ved vort runde Bord, at han havde spændt for, og at der ikke længer var nogen Tid at spilde, hvis de vilde naae Natteqvarteer førend Aften. Vi reiste os fra Bordet; men jeg, der under det for mig høist interessante Foredrag, var bleven færdig med min Plan, smuttede ind i Sideværelset, der var anviist mig ved min Ankomst, og bad Hr. Sandler ved et Vink at følge mig derind et Øieblik.

Her aabenbarede jeg ham under fire Øine, at Hr. Regjeringsraaden, om hvem han havde talt ved Bordet, var en gammel Ungdomsven af mig; at han, formedelst presserende Forretninger, ikke havde kunnet komme selv, at jeg derfor, forsynet med de fornødne Fuldmagter, havde maattet begive mig paa Veien til Klarenburg, for i hans

Navn at bringe den hele Arv i Rigtighed; at jeg tillige havde i Commission, at berigtige alle smaae Forpligtelser, i hvis Opfyldelse den afdøde Madam Milborn maaskee var bleven forhindret ved sin dødelige Afgang, og at jeg derfor, med Hensyn til det, han nylig havde yttret, om sin skuffede Forventning, ilede med at indhændige ham den Gratification, der med saa stor Billighed tilkom ham; jeg trykkede ham med disse Ord ti Louisdorer mellem de tørre Knokkel-Fingre, og bragte derved hans Forlegenhed og hans glade Overaskelse, til at stige næsten til en Total-Forstenelse.

Jeg hindrede ham imidlertid fra, at komme til Orde og fremstamme de Undskyldninger, der allerede svævede ham paa Læberne, ved de venligste Ord, forsikkrede ham om, at jeg var Tilsældet overordentlig megen Tak, skyldig, fordi det havde skaffet mig hans Bekjendtskab, og ved hans nøie Kundskab om Sagerne et lille Overblik af deres hele Stilling, og rykkede nu frem med Hovedpunktet, hvorfor jeg egentlig havde kaldet ham ind til mig: mit Ønske, at lære at kjende de øvrige Tre saakaldte Adjutanter, og i Særdeleshed den Pige, som Madam Milborn fortrinligen havde tiltænkt sin Dattersøn.

„Og om De vilde tage mig og hænge mig op ved Benene," svarede Hr. Sandler, i det han lagde begge Hænderne paa Hjerket, „om den

sidste Punkt kan jeg ikke give dem nogen bestemt Oplysning, og min Formodning før, at denne Pige befandt sig iblandt de syv, er ogsaa kuns talt hen i Veiret, og har blot sit Udspring fra mit Hoved; i ethvert Tilfælde har den Høisalige Frue havt til Hensigt, aldeles ikke at lægge nogen Hindring i Veien for Regjeringsraadens Tilbøielighed, og derfor fastsat, at den bevidste Seddel først skulde aabnes efter hans Trolovelse. Vil De vise hende endnu en Tjeneste i hendes Grav, saa maa De giøre min slemme Streg god igjen, og ikke fortælle Hr. Regjeringsraaden et Ord om den hele Historie. Men hvad vore Adjutanter angaaer, saa kan jeg, da jeg kjender dem alle fra Grunden, give dem ganske speciel Efterretning om dem, og her under fire Øine taler man bedre om sligt end inde ved Bordet."

„Til Sagen, til Sagen," udraabte jeg utaalmodig. „Ja," vedblev han, „om dem vil De sagtens høre mig fortælle; de ere alle syv skjønne charmante Piger; nu, hvis jeg ikke tager Feil, har jeg allerede specificeret dem Strahlenthal Procostewna, Borgemesterens Adelaide, og min Niece, Lotte Sandler, min Broder Borgercapitainens 4de, i christeligt Ægteskab avlede Datter; følgelig staae endnu tilbage, — men det kan jeg sige Dem, hvis jeg var Hr. Regjeringsraaden, — ikke, fordi Lotte, min Niece, er saa nær i Familie med mig —

men De skal selv see Pigen, og De vil sige, hvis min Hr. Mandant, Regjeringsraaden, har et Par sunde Øine i Hovedet, saa vælger han hende, og ingen anden. Hun har noget saa fiint, aparte og fornemt; hun seer ud som en født Regjeringsraadinde; — og for min Broder var saadan en Svigersøn en sand Guldgrube; den arme Mand har tolv Børn, der drive omkring og ikke bestille andet end æde saa lang som Dagen er, og med hans stakkels Kapitains Gage, er der paa den senere Tid foregaaet rene Revolutioner. I forrige Tider besørgede Capitainen Leverancen af de saakaldte smaae Munderingsstykker, Støvletknapper, Pudder og Pomade, Pidskebaand, Trippelse, Schuttgelb og Kridt; saa faldt der dog noget af for ham hist og her, men siden den nye Organisation af vort Borgervæsen, hvorved alle disse krigeriske Reqvisiter reent ere casserede, er ogsaa den smule Fortieneste —"

Marqueuren styrtede her ind ad Døren, meldte at de tre Herrer i Vognen, Kudsken og Hestene ikke længer kunde vente, og hvis han ikke kom paa Øieblikket, saa —

Men Hr. Sandler var allerede, efter en flygtig Afskeds-Compliment, og efter gientagen Bøn om Undskyldning for hans uforsigtige Sladder ved Bordet, ude af Værelset, og jeg havde for mine blanke ti Louisdorer ikke vundet andet end det faste For-

sæt, ikke at vælge Lotte Sandler, thi tilligemed hende, havde jeg giftet mig alle hendes elleve Søs-skende, Papa, Mama og den utaalelige Onkel med paa Halsen.

Een af de bevidste Syv var altsaa strøget ud paa Listen.

Jeg havde vel i al Hast raabt efter Patronen, at han ikke maatte lade sig forlyde med et Ord af hvad jeg havde talt, men han maatte dog vist kort efter have nævnt mig for sine Reisekammerater, som en Ven af den i Dag ved Bordet nævnte Regjeringsraad, thi de skelede alle paa eengang ud af Vognen over til mit Vindue, for endnu engang at see den Person, der nu stod i Begreb med at reise til Klarenburg, for at tage sin Mandants paa Valglisten staaende syv Skjønne i allerhøieste Øiesyn.

I enhver Henseende kaldte jeg nu det Indfald, jeg havde faaet i min Beklemmelse ved Bordet, at træde op i Klarenburg i en tredie Persons Rolle, et meget heldigt. Saaledes undgik jeg meget lykkelig Concerterne, Ballerne og Fyrværkerierne, jeg lærte at kjende Terrainet, og havde Leilighed til, under min Maske, i Stilhed at observere de syv Piger og Landets øvrige Skjønne; og om jeg endogsaa kunde forudsætte, at de alle ogsaa ville vise sig mere forekommende imod den formeentlige Ven af Milborns unge Arving, end

imod en Fremmed, saa havde jeg dog det grundede Haab, nu at see dem mere utvungne og naturligere, end de vilde have viist sig ligeoverfor den forventede Regjeringsraad, paa hvis Modtagelse de, som det lod til, vare systematisk forberedede. Jeg lod mig give Pen og Blæk, skrev i mit Navn til Executoren af min Bedstemoders Testamente, undskyldte at jeg ikke selv kom, ved en uopsættelig Reise, og anbefalede ham Overbringeren af dette, min Ven Hrr. Geheime-Secretair Straguro. — Jeg glædede mig ordentlig over den Hentydning, der laae i dette Ords Anagram, og som ingen let skulde forledes til at læse for „Surrogat" — samt bad ham at gjøre ham bekjendt med alle de testamentariske Bestemmelser, og lovede selv at indtræffe der, naar min personlige Tilstædeværelse blev uomgjængelig nødvendig. Med dette Brev i min Portofeuille satte jeg mig i Vognen, kjørte bort, og følte mig bestandig mere og mere beklemt, jo mere jeg nærmede mig det skjæbnesvangre Klarenburg.

Allerede saae jeg dets Taarne tydelig nede i den fjerne Dal; det var mig som om om de alle lagde sig med deres hele Tyngde paa mit Hjerte, saa besynderlig blev jeg tilmode, da jeg bestandig mere nærmede mig den gamle Stad, der, oplyst af den nedgaaende Sols sidste Straaler, syntes at have et noget mørkt, melankolsk Udseende. Alle-

rede kunde jeg skjelne de halvforfaldne Volde og Ringmure, inden for hvilke den Ene levede, der af en Død var bestemt mig til mit Livs Ledsagerinde. Jeg arbeidede med Magt imod den Tanke, der truede med at skille mig ved min hele Sjæls Munterhed; men den havde saaledes fængslet mig, den beskjæftigede mig saa alvorlig, at jeg ikke kunde blive den qvit.

„Holdt" raabte jeg til Postillionen, da vi, omtrent en halv Miils Vei fra Staden, i en af de venligste Landsbyer, jeg har seet i mit Liv, kjørte forbi et elegant Værtshuus, der, efter de mange udenfor, i Træernes Skygge staaende, meget ziirligt hvidt og grøntmalede Stole og Borde at dømme, hvorved der hist og her sadde enkelte Personer og Familier, som nøde forskjellige Forfriskninger, syntes at være et stærkt besøgt Forlystelsessted for de Klarenburgske Honoratiores; „Jeg maa drikke engang, ellers omkommer jeg af Tørst; lad han sig ogsaa give noget at drikke, Øll, Viin, hvad han vil!" Jeg maatte nu ud af Vognen, thi i denne Stemning at kjøre ind af Klarenburgs Porte vilde have gjort mig Staden modbydelig for min hele Levetid. Postillionen holdt en Lovtale over mig for Gaardskarlen, der bragte ham den forlangte Vedergvægelse og nogle Knipper Høe til Hestene, fortalte derhos hvilken antagelig Drikkeskilling jeg havde givet hans Forgjænger og drak

min Sundhed i en halv Pægel Viin. Mellem Landeveien og den grønne skyggefulde Plads med Bordene og Stolene udenfor Huset, var der en Barriere; over den lænede en lille rund Herre sig, med en hollandsk Pibe, der næsten var ligesaa lang som han selv. Han havde hørt Postkarlens prosaiske Hymne, og skjænkede den et Bifalds-Smiil; paa mig saae han, som om han maatte kjende mig, og hans Familie, der sad bag ved ham, omkring et med Frugter, Viin, Limonade og andre Forfriskninger besat Bord, hvidskede, i det de saae hen paa mig, hinanden saameget i Ørene, at jeg geraadede i den piinligste Forlegenhed, thi jeg stod paa Nippet til at troe mig forraadt, og at maatte opgive mit allerede beregnede Incognito med alle dets velsignede Følger. Men, det var ikke muligt; her havde jeg ikke været før i min hele Levetid; i Residentsen, som næsten laae hundrede Mile herfra, hvor den lille røde pluskjæftede Person i al Fald kunde have seet mig, havde jeg i den sidste Tid neppe levet nogle Maaneder; og hvis jeg der havde seet saadan en tykmavet Nissebuk, saa vilde jeg bestemt nu kunde have erindret mig ham; og før den Tid havde jeg været ansat i den modsatte Kant af Riget; jeg havde studeret paa et udenlandsk Universitet, og imellem min academiske Løbebane og min Ansættelse som Embedsmand, havde jeg tilbragt nogle Aar paa Rei-

ser; men paa alle disse forskjellige Veie i Livet, havde jeg endnu aldrig mødt dette lille Burgunder-Physiognomie, følgelig kunde Manden ikke kiende mig.

Jeg lod mig give Koldskaal af engelsk Ale, satte mig ved et Bord, saaledes at jeg vendte ham og hans Kreds Ryggen, og tog ikke længer mindste Notice af den hele Familie. Ikke uden Velbehag svævede derimod mit Blik omkring ved de øvrige Borde, og Raadstueskrtveren, Hr. Sandler, havde ikke havt Uret i at giøre nogen Ophævelse af Klarenburgerindernes Elskværdighed; thi hvor jeg saae hen, traf jeg paa en smuk Kone, eller paa en skjøn Pige, saa at den Stad, der leverede deslige ædle Metaller i en saadan Overflødighed, slet ikke længer forekom mig saa mørk og afskrækkende som tilforn. Ogsaa det Romantiske ved Stedet selv, bedrog sit til at opmuntre min Sindsstemning. Det var prydet med Blomster og udenlandske Buske; syv smaa Fontainer forepladskede de i de syv Bassins omkringsvømmende Ænder en stille Aften-Underholdning; samtlige Huse vare nye og smagfuldt byggede; udenfor hvert af dem fandtes en liden Blomsterhauge; de smaae Vinduer vare omslyngede af Viinranker eller Blomsterbuske, og de af de flittige Landsbyefolk, der ikke vare sysselsatte paa Marken, sade udenfor Dørene og spandt, eller hamrede og bankede paa deres Avlsredskaber,

eller havde et andet landligt Arbeide for, og Alle, Mænd som Koner, Piger som Karle, Børn som Gamle, Alle gik peent og reenligt klædte, men Alle bare om Hat eller Hue et sort Krepflor eller sort Baand.

„Hvad betyder dette?" spurgte jeg den unge smukke Værtinde, der netop kom hen til mig, og i en lille Sølv-Terrin rakte mig min Koldskaal, og som selv havde et sort Baand om sin Kappe og et dito omkring sin hvide Kiole; „er det Mode her? eller har I en almindelig Sorg her i Byen?"

„Vor Godseierinde, Madam Milborn, er død for et halvt Aar siden," sagde den unge Kone med nedslaaet Blik, „og det var en vakker Kone, hvem vi alle holdt meget af. Der var ingen, som havde sagt til den anden, at de vilde anlægge Sorg, men tidlig om Morgenen døde den gamle Kone, og allerede om Eftermiddagen gik Folkene i den hele Landsbye saaledes som De seer dem her; et saa godt Herskab faaer vi heller aldrig igjen." Hun vilde sige mere, men hendes Stemme bævede, og da hun gik hen ad Huset til, vidskede hun uformærkt Taarer af sine Øine.

Jeg reiste mig, uden at berøre den ziirlige Terrin med den kjølige Lædskedrik, hastig fra min Stoel, og lænede mig, med Ryggen vendt imod de øvrige Gjæster op til Barrieren, paa det at

ingen skulde see, at Vandet var kommet mig i Øinene ved den unge Værtindes simple Ord. Den Tanke, her at staae paa mit Mødrene-Arvegods, og Synet af alle Landsbyens Beboere, klædte i Sorg for den ædle Matrone, greb mig paa en forunderlig Maade. Uden nogensinde i mit Liv at have været her tilforn, forekom jeg mig som hjemme her; fra Ungdommen af uden Brødre og Søstre, vare alle Menneskene her med deres simple Sørgedragt mig mine nærmeste Frænder; jeg havde kunnet fordybe mig endnu mere i mine veemodige Betragtninger, hvis ikke de tilstædeværende Gjæster fra Staden havde virket forstyrrende paa mig. Tilfældigviis saae jeg mig engang om til den Kreds, hvortil den lille tykke Pagode hørte; man stak netop Hovederne sammen, men foer rask fra hinanden, da jeg saae mig omkring, og af den ene Dame, hvem jeg holdt for at være de øvrige yngres Moder, og som saae stivt hen paa mig, hørte jeg tydelig de Ord: „jeg vædder paa, det er ham." Nu kunde jeg for iugen Priis længer see derhen; disse Ord havde aabenbar gjeldt mig, og jeg formodede, at jeg havde en paafaldende Lighed med een, hvem de holdt for mig. I det samme Øieblik svarede Papa: „det skal vi snart faae ud," reiste sig, maneuvrerede, med sin brændende hollandske Bønnestang i Munden, tvertover Kjøreveien, og styrede hen imod min Postillion.

Hvor alvorlig og fortrædelig jeg end i dette Øieblik var tilmode, maatte jeg dog næsten lee høit over den Flanke-Bevægelse, som den lille, tykke Kugel-Mand gjorde, for at omgaae min høire Fløi, og hos min ærlige Postkarl at indbrage nøiere Efterretning om min ringe Person. Men af Postillionens Miner lod sig tydelig udlede, at denne ikke var istand til at give den forønskede Beskeed; den Nysgjerrige gjorde altsaa ufortøvet venstre om, og vraltede, med en dampende Røgsky foran sig, lige løs paa mit Centrum. Et mere comisk Misfoster har jeg næsten aldrig seet. Hovedet indtog en Femtedeel af den hele Figur, Ansigtet lignede en mørkt glødende Fuldmaane; Mundkrogene grændsede lige op til de tvende anseelige Øren; akkurat ligesaa bred var den fladtrykte Tobaksnæse; Haaret reiste sig stivt i Veiret af Pudder og Pomade, og tabte sig i Nakken i en Merleton, som det var Moden engang for tyve Aar siden. Øinene vilde Frands Fontana maaskee knapt have opdaget med det af ham opfundne Mikroscop; dertil stak den lille Øltønde-Figur i en Frakke af askegraa- og hvidstribet Silketøi; Beenklæder og Vest vare af hvidt Silkepiqué, som paa forskjellige Steder var gjennemsvedt af Dagens Hede, og de umærkeligen rundede Undersaatter trampede afsted i et Par speilblankt børstede Smørottinger,

bag ved hvilke der klirrede og skinnede et Par store Sølvsporer.

„Om Forladelse," brølte han mig imøde med et venligt Smiil, „Deres Naade kommer fra Residentsen?"

Jeg bejaede det ved et høfligt Buk, og beed mig i Læberne, for ikke at lee den pudseerlige lille Mand lige i Ansigtet.

„Deres Naade er vel ikke paa Veien kjørt forbi en ung Herre, der ogsaa kommer fra Residentsen, i ethvert Tilfælde ogsaa reiser med Extrapost, og ventes hos os med hver Time."

Jeg svarede, med et andet høfligt Buk, kun med et kort Nei; thi naar Alt kom til Alt, var den unge Herre, hvem han og hans dyrebare Familie ventede med hver Time, ingen anden end mig selv. Sandsynligviis beregnede det lille Tykhoved, at jeg skulde spørge om Personens Navn, og forlange ham nøiere beskreven; men jeg vogtede mig vel for at føre denne Samtale videre, og troede at have afbrudt den med mit korte Nei. Dog, min lille Ven, der længe havde været forpikket paa en Samtale med mig, lod sig ikke forstyrre, og fortalte, at det allerede var den tredie Dag i denne Uge, at de om Aftenen vare kjørte herud til Hertzfeld, for at modtage Madam Milborns Arving, Regjeringsraad Blum, hvem de ligesom betragtede for et Medlem af deres Familie,

fordi de havde staaet i den nøieste venskabelige Forbindelse med salig Madam Milborn, og, som man siger, været eet Liv og een Sjæl med hende. „De kjender," vedblev han, skjemtende paa sin Maade, og loe derved saa smøret, at begge Mundkrogene næsten stødte sammen bagtil ved Parykken, men de tvende smaae bitte Glukker ganske forsvandt, „De kjender maaskee den kjære Herr Regjeringsraad, og kan da formodentlig give os nærmere Efterretning om, naar vi kunne vente ham her?"

Det nyttede nu ikke at fornægte mig reent, og jeg bekjendte mig altsaa deelagtig i den Lykke, ikke alene personlig at kjende bemeldte Herre, men endogsaa at høre blandt hans bedste Venner, og tilføiede, at hvis Alting vilde gaae saaledes som han havde gjort Regning paa, vilde han vist indtræffe her med det første.

Den lille stribede Tykkert dukkede sig, satte sig i Positur som en Frøe, der vil springe over en Grøvt, og med et Ryk var han, medens hans hollandske Landse splittedes i tusinde Stykker, paa den anden Side af Barrieren, havde mig fat med begge Hænder, forsikkrede mig om sin store Henrykkelse over at lære at kjende en saa intim Ven af Regjeringsraaden, forestillede mig i denne Qualité for sin Familie ved det nærmeste Bord, tvang mig til at sætte mig ned ved Siden af den,

bragte selv min Koldskaal-Terrin hen til sit Bord, raabte til Dine, som han kaldte en af sine Døttre, at hun skulde sørge for min Tallerken, præsenterede sig for mig som Geheime-Qvæg-Tiende-Revisor Zwicker, fortalte i en uafbrudt Strøm af Ord, om alt det Gode, han og hans Kone og hans Børn havde salig Madam Milborn at takke for, og inviterede mig til, saalænge jeg opholdt mig i Klarenberg, at tage til Takke med hans Huus, og ganske at ansee det som mit eget.

Jeg frabad mig alle disse i den ængsteligste Hastværk henkastede Høflighedder, af yderste Evne; men den lille Zwicker skreeg: „Kjæreste, bedste Mand! jeg vilde aldrig kunne tilgive mig det, hvis jeg vilde lade Dem, vor kjære Herr Regieringsraads bedste Ven, logere noget andet Sted! Den gamle Moder Milborn — jeg behøver ikke at skamme mig derover — ak, jeg har hende at takke for meget. Og mine Børn, og min Kone og jeg — De kan troe, først som Posekigger og siden som Portcontrolleur havde jeg ikke meget at bide og brænde — og Straalemester-Embedet ved vor store Raad-Sprøite, har jeg ene og alene hendes Indflydelse at takke for; det er rigtignok en besværlig Post, thi jeg maa afsted baade Nat og Dag, saasnart det klemter, og den megen Skraalen fordrer et godt Bryst; men 100 Daler fast er ogsaa værd at tage med, og da jeg ved hver Ildebrand, naar

min Sprøite ikke er den sidste, faaer 20 Daler extra, saa er dette, især i den senere Tid, da der, Gud være lovet, ikke er Mangel paa Ildsvaader, en god lille Hjelp. Siden jeg fik min nærværende Revisorpost, som, Himlen skee Tak, giver mere i Skjeppen, bortfaldt vel den Hjelp, jeg før fik fra den gode Madam Milborn, men hver Juul, saa kunde den Gamle ikke lade det være, saa maatte hver af mine 11 levende Børn have en Erindring af hende. Men især var hun forgabet i vores Bernhardine derhenne; i de sidste tre Aar kom hun der tidt og maatte altid blive en heel Uge hos hende; Alt hvad hendes Hjerte ønskede, fik hun, og de mange Læremestere, som den Gamle holdt til hende, kostede hende ogsaa en kjøn Skilling, ih nu, de ere heller ikke spildte, jeg kan sige det saa at Tøsen hører paa det, at hun engang i Tiden ikke vil gjøre sin Mand ulykkelig. — Hør bedste Ven," begyndte han fortroeligere, sprang med et Sæt ned af sin Stoel, og gav mig et Vink, at jeg skulde træde lidt til Side med ham, „jeg kan gjerne sige Dem, at den Gamle lod til at have ganske særegne Planer med vores Dine; sig mig engang i Fortroelighed, bedste Ven, har Geheimeraadinden maaskee allerede forplumret sig?"

„De mener," begyndte jeg forlegen.

„Bevares, jeg mener Intet," vedblev han endnu sagtere; „jeg siger kun, at hvis vor kjære Regjeringsraad ikke allerede har faaet sin Deel af Verden i Residentsen eller andetsteds, saa kan jeg forsikkre Dem om, at det vilde glæde den Gamle i hendes Grav, hvis han — naa, De er hans Ven, hans gamle Bekjendter; De skal lære at kjende Dine nærmere; jeg veed nok, der er flere hjemme hos os, der tænke paa det samme; men den, der kommer først til Mølle, faaer først malet. Derfor, seer De, sidder jeg hver Dag her i Hertzfeld, som jeg var naglet fast, og venter til han kommer seilende, og naar han først een Gang har seet Dine, saa tænker jeg nok, at de andre skal skyde en hvid Pind efter ham. Han maa logere hos os; vi lægger strax, forstaaer De, af pure, bare Taknemmelighed mod den gamle Bedstemoder, Beslag paa ham; o de andre vil krepere af Ærgrelse! Medens de vente, til han kommer og gjør Visitter, og lader sig forestille, har alt den fiffige Geheime-Qvæg-Tiende-Revisor Zwicker ham fast i Toppen."

Altsaa Bernhardine! — derfor skiftede Pigen Farve, da Samtalen kom paa Regjeringsraad Blum, derfor skjælvede hun, da hun, efter Faderens Befaling maatte øse Koldskaalen op til mig; derfor kom Tallerkenen til at løbe over, da hun, i sit Hjertes Befippelse, ikke kunde holde den lige i Haan-

den! — Hæslig kunde man ikke kalde Pigen; naar man fraregnede den meget store Mund, hun havde arvet fra sin Papa, havde hun noget ret interessant i sine Træk, og den pigeagtige Forvirring, hvis Aarsag jeg først nu forstod, klædte hende ret godt; men, — om hun endogsaa ved nærmere Bekjendtskab skulde blive endnu interessantere for mig — Faderen! — Men det Geheime-Qvæg lod mig ikke komme til at besinde mig, han vendte sig igjen om til Bordet, hvorved hans Familie stod, og jeg blev ubehagelig overrasket ved at see, at under vor Fraværelse, Resten af Koldskaalen i Terrinen var bleven reent opspiist, sandsynligviis af den yngre Deel af den hæderlige Zwickerske Familie.

Dette characteristiske Træk forstemte mig, og jeg takkede min Gud, at Postillionen i det samme kom, og bad mig at skynde mig til Vogns, for at han ikke skulde faae Fortred af Postamtet for sin lange Tøven. Zwicker brød ligeledes op med den mindre Halvdeel af sin Yngel; han vilde, at Dine skulde sætte sig ind i Vognen hos mig, for at vise Postillionen Gaden og Huset, ja han blev yderst krænket, da jeg satte mig derimod med Hænder og Fødder. Han forekastede med nogle kraftige Ord Bernhardine, at hun ikke understøttede hans Bønner hos mig, og qvalte med Møie sin Ærgrelse, da Pigen, til min store Glæde, ikke

heller derved kunde lade sig bevæge til at aabne Munden, men blot betroede et bønfaldende Blik hendes stumme Bøn til mig, om dog at opfylde Faderens Ønsker og tage tiltakke med deres Huus.

Endelig holdt han op med sin Paatrængenhed, da jeg først havde taget ham til Siden og gjort ham opmærksom paa, at han jo havde den Idee, at tilbyde vor Ven Blum Logis hos sig, at denne maaskee vilde komme om faa Dage, og at han da sikkert vilde mangle Plads til at herbergere os begge to; og da han saae, at jeg var urokkelig i min Plan, at stige af i et Værtshuus, og jeg spurgte ham om det bedste Auberge i Klarenburg, anbefalede han mig med en speculativ Mine den forgyldte Oxe. Jeg indvendte vel, at Postillionen havde foreslaaet mig den blaae Engel, men han blev ved sin forgyldte Oxe, og viste sig ikke lidet opbragt paa den fordømte Vært i Engelen, der havde faaet alle Postillioner i den hele Omegn i sin Sold, og afsluttet en formelig Contract med dem om at føre hver Passageer af Distinction hen til ham. Han meente ogsaa derhos, at Oxen var ham nærmest, at jeg derfra kun havde et Par Skridt hen til ham, at han hver Aften tog sig sin Pægel der, og at jeg der var i Logis hos reputeerlige Folk, hvorimod han for ingen Priis vilde logere i den blaae Engel, om ikke for

andet, saa fordi at Værtens Datter var en uud-staaelig Coquette, for hvem han venligst maatte advare enhver ung Fremmed.

Midt under denne noget heftige Tale blinkede han nogle Gange med Øinene ad Bernhardine, og gjorde derhos en Pantomine, som om han vilde give hende at forstaae, at hun dog skulde skrabe sammen hvad der laae paa Bordet og putte det i Tasken. I Begyndelsen forstod Pigen ham ikke, eller vilde ikke forstaae ham; men da han lagde hende sin hemmelige Arrighed for Dagen ved nogle giftige Blik, maatte hun endelig bequemme sig til at lange efter et Stykke Sukker, nogle Kagestumper og nogle gule Blommer, der vare blene tilovers, og at putte dem i sin Taske ved Siden af Strikketøiet, medens han stillede sig tæt hen ved Siden af hende, og med sin brede Figur dækkede hende Flanken, paa det at Marqueuren eller Værtshunskonen ikke skulde bemærke denne udelicate Maneuvre. Han maatte vist læse noget paa mit Ansigt under denne Scene, der ikke saae ud som Bifald; thi han roste smilende Dines Huuslighed, og meente, at det var en Hoved-grundsætning for en tilkommende god Huusmoder, ikke at lade det ringeste forkomme eller spildes, og at den gamle rige Frue Milborn, der paa denne Maade havde forstaaet at gjøre Louisdorer af Halv-skillinger, havde været i Stand til, at tage en

halv brugt bortkastet Fidibus op fra Gulvet, for at spare et Stykke Papiir, naar Een i Selskabet vilde have tændt sin Pibe.

Jeg drog først mit Veir igjen, da jeg sad i min Vogn.

Bernhardine blev strøget ud af Listen; og om hun havde havt alle Verdens Dyder og Yndigheder: den hemmelige Putten i Tasken — dette fatale Billede kunde jeg ikke bringe ud af mine Tanker. Hun havde vel gjort det efter Faderens Befaling; men hun havde ikke skuldet, ikke maattet gjøre det. En Synd var det vel ikke, hvad hun havde begaaet; thi Tingene vare betalte; Uret var det heller ikke; Gjerrighed ikke heller, thi det Hele var ikke to Skilling værd; men Mangel paa Delicatesse var det, og netop denne var i mine Øine en Feil hos en Pige, der blev mig saa meget mere utaalelig, jo mere jeg videre udmalte den med alle dens mulige Følger, og desuden — Svigerpapa, — det Geheime-Revisions Qvæg! hvor vilde han ikke ordentlig systematisk have ædt sig ind i det skjønne Hertzfeld og i den hele Milbornske Arv! — Nei, Dine blev strøget ud.

Borgercapitainens Lotte havde allerede i Forveien faaet sin Afskeed; Adele Tungespillerskeen, Stumpnæsen Prokofjewna, Julie, Distanceblænderen: alle havde allerede efter Beskrivelsen ikke

det ringeste tiltrækkende for mig; det var altsaa allerede fem, hvormed jeg var færdig. De tvende sidste af de forroste syv Vidundere i den Klarenburgske Pige-Verden lærte jeg ventelig slet ikke at kjende; thi i det mindste foresatte jeg mig fuldt og fast, ikke at erkyndige mig om dem hos noget Menneske.

„Kjør til!" raabte jeg til Postillionen, som om jeg vilde skynde mig derhen, for dessnarere igjen at kunne have det mig nu saa ængstende Klarenburg i Ryggen. „Kjør til, at vi kan faae den forgyldte Oxe at see i sin hele Herlighed, førend det bliver bælmørkt." — „Hvad? De vil hen til den forgyldte Oxe?" spurgte Postkarlen forundret, „der bringer jeg, naar jeg kjører den ordinaire Post, i det høieste ved Markedstider et Par böhmiske Traadhandlere hen; men der er endnu aldrig taget noget skikkeligt Menneske derind. Saadan en smuk Herr Passageer, som De, — jeg troer at alle Folk i Gaden vilde pege Fingre af mig, høis jeg satte Dem af udenfor den forgyldte Oxe. — Den hele Ting er ikke andet end en lille elendig Ølkippe, og hvis et Dosin gamle Staabier, som om Aftenen tærske i deres Polskpas, ikke vare der, saa havde Værten forlænge siden maattet tage sin Oxe mellem Benene og redet til Slutteriet paa den. Nei, da lover jeg mig den blaae Engel; der stige baade Grever

og Fyrster af, og alt hvad et Menneskes Hjerte kan ønske sig, staaer strax paa Pinde, naar man fløiter. Det maa man lade den gamle Weinlich, han forstaaer Rummelen, og det, hvorved hans Huus nu først rigtigt er kommet i Flor, det er hans Datter. — Den Pokkers Tøs, — ak jeg har jo kjendt hende førend hun var rigtig kommet til Verden, — hun er nu skudt i Veiret og voxet op som et Lys. Der er ikke nogen skjønnere Pige i hele Klarenburg; de kjøre hele Miles Omveie, blot for at see den blaae Engleværts Florentine, og De, — De vil hen til den forgyldte Oxe?" —

„Nu, saa kjør til Engelen!" raabte jeg selv uvillig, og ærgrede mig, over at være geraadet imellem to lige store Spidsbuber: Zwicker, der havde sine gode Grunde til at ville have mig ind i sin Oxe, og Postillionen, der ikke vilde gaae Glip af Drikkepengene, som Værten i Engelen havde lovet ham.

Da vi dreiede om ad den Gade, hvori det forroste Auberge laae, blæste Postkarlen, som om han kunde gjætte mine Tanker, den gamle Vise: „Ov altid Troe og Ærlighed, indtil din kjøle Grav." Med indbydende Venlighed svævede den af Træe skaarne Seraph over Porten, stærkt oplyst af tvende store Reverberers blændende Glands, med et flagrende Baand i Haanden, hvorpaa hans

Navn stod at læse med store forgyldte Bogstaver, og en Trompet i Munden, hvormed han lod til at accompagnere Postillionens Redeligheds-Hymne; og en anden, virkelig blaa Engel, en blondlokket himmelsk Glut, i en blaa, simpel elegant, huuslig Dragt, stod, med et brændende Voxlys i en Sølvstage i sin venstre Haand, midt imellem tvende, med brillante Armlysestager forsynede Marqueurer paa Trappen, og modtog mig med venlig Anstand. Hun behøvede intet Baand med forgyldte Bogstaver, som hendes Broder, Træklodsen over Porten, thi uden at have det for sig paa Skrift, vidste dog Enhver, der saae hende ind i de blide smægtende Øine, betragtede hendes fyldige friske ungdommelige Figur, og blev det aandfulde Velkomstsmiil vaer paa hendes blomstrende Ansigt, at dette glade Billede af Uskyld og Ynde var den indtagende Florentine, der havde skaffet den blaae Trompeter over Porten i Flor, til Nytte og Gavn for den faderlige Kasse, og bragt Folk hid paa Miles Distance, ligesom den rivende Malestrøm Oceanets største Coffardieskibe.

Ikke som en Fremmed, som en gammel længe ventet Bekjendter modtog den skjønne Florentine mig, dog med jomfruelig Beskedenhed, beklagede mig deeltagende for den hede Dag, jeg havde maattet udholde, og spurgte om det maaskee behagede

mig at spise med dem, da de netop havde sat sig til Bords.

Overrasket af det nydelige Barns fine Artighed, sagde jeg hende, i det jeg bød hende Armen, for at gaae med hende ind i Spiseværelset, i en besynderlig Forvirring, en Mængde smukke Ting, hvis slaue Tomhed jeg følte saasnart de vare slupne mig af Munden; thi den aandrige Pige besvarede dem med en Taushed, som om hun vilde sige, at hun allerede havde hørt det af andre langt bedre og langt finere.

Papa og Mama Weinlich reiste sig fra deres Stole, og complimenterede mig med Gjæstfrihed, og jeg havde et Blik, som Florentine gav Taffeldækkeren, at takke for den Lykke, at faae min Couvert ved Siden af hende.

Jeg tabte Lysten baade til at spise og drikke, thi jeg sad ved Siden af Florentine; hun lagde selv Retterne for mig, hun underholdt sig med mig, medens Forældrene talde med nogle andre tilstædeværende Gjæster, vidste ved hendes Manerer og ved hendes Livlighed, at give de ligegyldigste Ting den høieste Interesse, og blev bestandig skjønnere og skjønnere jo mere hun talde. Den blændende hvide Teint, den fine Rødme, der efterhaanden mere og mere udbredte sig over hendes Lilliekinder, Gratien i enhver af hendes Bevægelser, det guldgule Haar, som i Gjæstebordets nye

Belysning glindsede som en blød Silke, hendes store funklende Øine — — Gud, hvis jeg var kjørt hen til den forgyldte Oxe!

Vi vare, jeg veed ikke selv hvorledes, komne til at tale om Hovedstads-Livet; jeg skildrede hende, uden engang selv ret at vide hvorfor, vor Residents med saa fortryllende Farver, at jeg troede, at hun vilde ansee den for et halvt Paradiis imod hendes Klarenburg; men hun lagde mindre Værd derpaa end jeg havde meent og ønsket, og gav derimod Livet paa Landet langt Fortrinnet derfor. Jeg indvendte spøgende, at hun sandsynligviis ikkun kjendte Landlivet af Bøger, og at Tingen i Virkeligheden saae ganske anderledes ud end i Romanskrivernes Hoveder; dog hun rystede alvorlig sit lille Madonna-Hoved, og meente, at hun dog havde tilbragt de lykkeligste Dage af hendes Liv paa Landet; en meget elskværdig Kone, Madame Milborn," — vedblev hun og vilde tale meve, men Smerten over at have tabt denne moderlige Veninde bragte hende de klare Taarer i Øinene, og jeg havde mit Nummer Sex! — Rigtigt, hun hørte, efter Alt hvad hun, saasnart hun igjen havde fattet sig, fortalte om sit Liv i min Bedstemoders Huus, til den bevidste Syvstjerne, og sladdrede nu med en saadan Hjertelighed om de herlige Dage, hun der havde nydt, at jeg, dybt bevæget af det rørende Malerie, som Florentine

gjorde mig af den Hedengangnes Hjertensgodhed, tog Glasset i Haanden, og, uden at tænke paa min Rolle, stødte det imod hendes, og udbrød: Mad. Milborns Erindring! — „Kjendte De Madame Milb—," ville hun spørge, men Ordet døde paa hendes Tunge, og sikkert foer den Tanke hende gjennem Sjelen, at jeg var den Regjeringsraad Blum, om hvis forventede Ankomst hun sikkert ligesaavel havde hørt tale, som hele den øvrige Stad.

„Blot af Navn," faldt jeg hende, mueligst ligegyldigt i Talen: „Hun har en Dattersøn inde i Staden hos os, og det er en af mine bedste Venner."

„De mener Regjeringsraad Blum?" svarede hun, som det lod, meget behageligt overrasket, vendte sig med et Ansigt, hvorpaa der viste sig den meest spændte Nysgjerrighed, til mig, og spurgte hvad det var for et Menneskebarn, hvor gammel, hvorledes han saae ud, af hvilken Characteer han var o. s. v., men med en saadan Interesse, at jeg ofte midt i Talen maatte gribe til Glasset, for ikke halvt at qvæles af Latter.

„Man siger," begyndte hun, og man kunde høre paa hende, at hun længe havde spekuleret paa at dreie Spørgsmaalet ret fiint; „man siger, at han kommer herhid og bringer sin Kone med sig."

„Sin Kone?" sagde jeg leende — da rin-

gede det i det samme udenfor, og en Marqueur raabte ind af Døren: „En Extra-Post!" — Florentine sprang, med et Ansigt, som om denne Afbrydelse af vor Samtale netop nu kom meget ubeleilig, op fra sin Stoel og ilede ud af Værelset.

Hvor snue og polidske de Piger dog ere! det blaae Englebarn, en lille syttenaarig Glut, der dog bestemt vidste, at jeg ikke var givt, henkastede mig det Spørgsmaal, om jeg var givt, for, naar jeg, som hun kunde forudsætte, havde besvaret det med Nei, at kunne lade følge det andet Spørgsmaal: om jeg da ikke i det mindste var forlovet? — Imidlertid, denne hemmelige Ideegang i det blondlokkede lille Hoved, gav mig den velgjørende Overbeviisning, at det ikke var hende ligegyldigt, om mit Hjerte endnu var frit eller ikke, og derpaa byggede min Forfængelighed sig et ret nydeligt lille Korthuus, hvor, iblandt mange andre Bequemmeligheder, som jeg tænkte mig der ved Siden af dette blaae Englebillede, Brudekammeret naturligviis ikke heller manglede.

Nu blev det mig ogsaa klart, hvorfor mit Geheime-Revisions-Qvæg havde spærret mig Veien til den blaae Engel. Naar jeg først havde seet Florentine, saa tænkte jeg — det havde den lille Mand med den tykke Merleton paa sin brede Pukkel rigtigt calculeret — ikke det ringeste mere paa Zwickers huusholderiske Dine.

Men, hvor kunde Pigen blive af saalænge? En Extra-Post, havde Marqueuren sagt, var kommen; Florentine havde taget det samme Lys, som hun havde, da hun modtog mig. — Bestemt modtog hun de Fremmede, der nu kom, ligesaa venligt som mig; men ikke alle ere saa beskedne som jeg.

En Værts Datter maa taale meget af Passagerernes Raahed. — Stolen begyndte at brænde under mig — med ufravendt Blik saae jeg hen til Døren. Marqueuren bragte den fjerde Ret; Florentine kom endnu ikke. En Følelse, som jeg endnu ikke har kjendt i mit Liv, foer krampagtigt igjennem mit Bryst; jeg kunde ikke spise en Bid, Vinen smagte mig saa bitter som Galde.

Nu aabnedes Døren. Florent — Nei, det var endnu ikke hende; det var Tafseldækkeren, der havde nogle smaae Tallerkener med Bagværk og Frugter, henhørende til Deserten, i Haanden.

Min Uroelighed drev mig som en ond Feber op af Stolen; mig selv ubevidst, ilede jeg hen til Døren. Der kom Florentine, med det slukkede Lys i Haanden, meente, at jeg havde reist mig, for at begive mig til Roelighed, bemærkede, at vi endnu havde et Par Ord at sladdre med hinanden, og, efterat hun havde hvidsket Faderen i Øret, at der var kommen to Englændere, hvem hun havde anviist Værelset No. 7, knyttede hun strax igjen Traaden af vor Samtale, i det hun

satte sig ved Siden af mig ved Bordet og sagde: „Altsaa ikke givt? nu saa er han dog i det mindste, efter hvad man her har sagt os, saa godt som forlovet, eller paa Veien dertil?"

Jeg vilde netop have drevet et lille Spøg med hende, og givet hende at forstaae, at min Ven Blum ganske nylig skulde have fattet den Beslutning, at lægge sit Hjerte for en høistelskværdig Piges Fødder, men — det slukkede Lys, den Efterretning, at man havde anviist tvende Engellændere et Værelse; det ominøse Nummer, dette Værelse havde, hendes forfærdelige lange Udebliven, og — tog jeg ikke Feil, saa var hendes Haar før ordnet i en langt ziirligere Fletning end nu, og den ene lille Skildpaddes Kam, som sad paa den Side af Hovedet, der vendte imod mig, hang kuns endnu fast i Lokkerne med Halvdelen af Tænderne. Jeg kunde ikke undlade med skjult Ondskab at bede hende at sætte sin Kam fast, paa det at hun dog ikke skulde tabe den;" De gjorde vist ogsaa, vedblev jeg, „vel i, igjen at bringe Deres Lokker og Fletninger en Smule i Orden. De klædte Dem saa smukt, saaledes som de sad før," tilføiede jeg, for at forsøde Pillen ved et Slags Smigrerie; thi Uvillien over min Bemærkning, bragte hendes Kinder til at rødme.

„Alle ere ikke saa høflige, som de unge Herrer fra vores Residents," svarede hun, i det

hun med sine smaae Rosenfingre ordnede Lokker og Kam, og slog ved dette Svar to slemme Fluer med eet Smæk: min Tvivl om hendes Sædelighed, og min forfængelige Frygt, at hun kunde have forglemt mig over de tvende Engellændere. „Men De vilde jo fortælle mig om Regjerings —"

„De tvende Engellændere vare uartige?" spurgte jeg, meget for heftigt for en Fremmed.

„De kjender jo den Slags Herrer, som bilde sig ind, at Alting er dem tilladt udenlands for deres Guineer," svarede hun, endnu harmfuld over det Optrin, hun havde havt med dem; „dog," vedblev hun, — „De vilde jo fortælle mig om Regjeringsraaden —"

„Det er en Lykke, at han ikke er her," sagde jeg, „saae han f. Ex. det, og han elskede Dem, saa knækkede han endnu i Aften Halsen paa de to Englændere!"

„Er han saa jaloux?" spurgte hun, med et Bifaldssmiil, „ah, ah! det er charmant; uden Jalousie er der ingen Kjærlighed, og forstaaer en Kone den Kunst, med denne Lidenskab bestandig at holde sin Mand i Schach, saa bliver hendes Spil med hvert Træk interessantere."

„Men Kongen bliver til Slutningen mat," svarede jeg, ikke lidet forbauset over det djævelske System, min lille Engel der viste mig.

„Forstaae mig ikke galt," svarede Florentine, som vel følte det bittre i mine Ord. „Mat maa hun ikke gjøre ham. Det er en gammel Bemærkning, at Sikkerheden af vor Lykke til Slutningen sløver os for dens Nydelse. Saaledes er det f. Ex. med vor herlige Egn her. Vi, som leve i den, agte den langtfra ikke saa høit som de, der komme her for en kort Tid, og besøge den med den Følelse, at de snart igjen maae forlade den. En Mand, der veed, at han klippefast kan bygge paa sin Kone, der aldrig frygter, at hun kan komme til at holde ligesaa meget af en anden som af ham, bliver endelig ligegyldig mod Lykken af en saadan Besiddelse; — jeg veed ikke om min Mening er tydelig nok for Dem."

„Fuldkommen," svarede jeg, og følte hvorledes Angestens Sveed brød ud igjennem alle mine Porer. „Man kunde saaledes sammenligne en smuk ung Kone med klingende Mynt, der skal sættes i Omløb, men Konen skal efter min Mening være en Skuepenge, et Cabinetsstykke alene for Manden."

„Hvem har bildt Dem det ind?" spurgte den bestandig farligere Florentine med et skjelmsk Blik. „Fruentimmerne høre lige saa godt hjemme i Verden som Mændene. Man forlanger af os Patriotisme, Kjærlighed til Fædrenelandet; men naar disse tynde Dyder skal fæste Rod, maa der

i Konens Hjerte, ved Siden af Manden, endnu være Plads for de enkelte Lemmer af Fædrenelandet. Efter Deres Ideer, kunde den hele Verden forgaae for Deres Kones Øine, naar kun den Haandsbred bliver tilovers, hvorpaa De kunde blive med hende. Er det dog ikke alt for egoistisk? alt for egensindigt og herskesygt?"

„Nok en Extra-Post!" raabte igjen Marqueuren ind i Værelset, og Florentine, kjendeligen uvillig, over atter at være bleven afbrudt i Samtalen, ilede, efterat hun havdt tilkastet mig et venligt Blik og den Forsikkring at være her strax igjen, ud, for at modtage de nye Fremmede paa Gangen.

Jeg havde allerede vædet Spidsen af min høire Pegefinger, for ogsaa at slette Florentine ud af Listen; men dette Blik! Hvad formaaer ikke et Par Pige-Øine, og saadanne Øine! Jeg lod det beroe, og meente hos mig selv, medens jeg, af hemmelig Ærgrelse over den dumme Indretning, at Florentine havde det Hverv at hilse paa de Fremmede, knuste en Mængde Krakmandler mellem Tænderne, at Pigen, naar hun var revet ud af disse Værtshuusomgivelser, og sat ved Siden af en fornuftig Mand, dog endnu maatte kunne kureres for sine ugudelige Grundsætninger. — Hun udeblev igjen utilbørlig længe. — Den stakkels Pige var endnu et halvt Barn, hendes Hjerte

var aabent for ethvert Indtryk; blev først den Beslutning moden, der, uden at jeg selv ret vidste det, halvdunkelt svævede for min Sjæl — ikke en Time længer turde hun blive der i Huset; i den stilleste Ingetogenhed skulde Qvindens Pligter vinde Klarhed for hendes Blik, jeg skulde bibringe hende — — men hun udeblev endnu forfærdelig længe! — Jeg vilde reise mig, og see hvor hun blev af; men Forældrene og Gjæsterne kunde da bemærke min overvættes Deeltagelse for hende — jeg blev!

En Husar-Major traadte ind. Florentine var omslynget af hans Arm! Begge loe og spøgede med hinanden. Hun bad mig flytte mig en Smule, og lod lægge en Couvert for Majoren ved Siden af hendes Plads; hun satte sig ned med ham ved Siden af mig, vendte mig Ryggen, og sladdrede nu med ham, under en evig Latter og med stor Fortroelighed, og lod som om jeg slet ikke var tilstæde.

Jeg vædede igjen min Pegefinger, og — slettede hende ud.

Men jeg havde dyppet den i mit Hjerteblod; thi jeg følte det skarpe Stik i mit venstre Bryst, og det smertede mig dybt saaledes at være bleved vakt af mine rosenfarvede Drømme.

Begge lode til at være gamle Bekjendtere. Hun talde om det sidste Bal, paa et i Nærheden

liggende Bad; han kaldte hende hiin Dags Dronning, og gjorde hende de ømmeste Bebreidelser fordi han ikke havde kunnet faae mere end tre Dandse med hende; han fortalte, at en Referendarius nær var kommen op at duellere med hans Adjutant for en Misforstaaelse, der var reist sig over hendes Engagement til den tredie Cotillon; hvor henrykt den hele Sal havde været over hendes Gavotte; hvorledes de andre Piger havde været nærved at briste af Misundelse og Ærgrelse.

Jeg kunde ikke holde det længere ud; jeg reiste mig fra Stolen og vilde til Sengs. Uvilkaarligt faldt mit Blik hen paa Florentine. Nei, hun var dog alt for skjøn! Jeg saae hende vel nu fra Ryggen, men en ædlere, mere indtagende Figur, kunde man ikke tænke sig! Jeg trykkede Øinene til, for at beholde Billedet i min Sjæl og dvæle ved det i salige Drømme.

„De er, som jeg hører af min Datter," raabte Faderen til mig, i det han stod op, og det hele Selskab reiste sig fra Bordet, „en Bekjendter af Hr. Regjeringsraad Blum. Vi haabe snart at see ham. Maatte blot vort Huus staae ham an! Vi ville modtage ham med Glæde. Den salig Madam Milborn har bestandig viist os megen Godhed og Kjærlighed; skriv endelig til ham, at det bedste Værelse i Huset, No. 3, lige ved Siden af min Datters, staaer i Beredskab til ham."

Forstemt, som jeg nu engang var bleven, ærgrede jeg mig dobbelt, fordi jeg ikke strax havde givet mig ud for hvad jeg var; jeg havde da kunnet faae Logemente ved Siden af Florentines Værelse, og maaskee endnu i Aften have begyndt paa min Omvendelse. Men for ogsaa at tilkjendegive Faderen min Uvillie over hans forkeerte Opdragelse, ledede jeg Samtalen ret fiint, fortalte, at min Ven Blum selv udtrykkelig havde anbefalet mig den blaae Engel, at han havde talt med sand Henrykkelse om Datteren i Huset, om hvem han havde hørt meget fortælle, at han imidlertid, naar han kom selv og saae hende, vilde finde sine Forventninger langt overtrufne; men at det var mig meget kjært, at han ikke var kommen med i Dag.

„Dem meget kjært, at han ikke er kommen med i Dag?" gjentog Papa, i en ikke lidet forundret ærgerlig Tone, „hvorledes mener De det?"

„Jeg mener, at han igjen paa den anden Side vilde have funden sig meget skuffet i sine Forventninger."

Papa Weinlich spidsede Øren.

„Saaledes vilde f. Ex. deres Huus's Skik, at Jomfrue Florentine selv skal tage imod enhver Fremmed, mægtigt forstemme min Ven, om jeg kjender ham rigtigt. Han er i det Punkt stræng, maaskee for stræng, men jeg veed at det ikke stem-

mer med hans Synspunkter om Qvindelighedens Grændser."

„Akkurat som hans Bedstemoder" raabte Hr. Weinlich med et tvungent Smil. „Ak, jeg har havt mine tusinde Plager med den gamle Kone om det Punkt."

„Saa?" faldt jeg ham i Talen, og glædede mig dog over, at andre fornuftige, ældre Folk, der ikke saae med Lidenskabens Øine, ogsaa havde funden den Ting anstødelig.

„Ja, det er godt nok at snakke derom" vedblev Papa Weinlich," men tilstaae mig, kjære Hr. Secretair: var det Dem ubehageligt at blive modtaget venligt af en smuk, anstændig Pige strax ved Deres Indtrædelse i mit Huus."

„Ubehageligt?" svarede jeg — „I og for sig selv finder jeg en saadan Modtagelse ganske allerkjæreste, men" —

„Alting her i Verden kommer an paa det første Indtryk" svarede Papa Weinlich; „naar en Fremmed træder ind i en Gjæstgivergaard, og intet Menneske bekymrer sig om ham, eller Folkene staae og maabe med kolde Ansigter: kan man da vel fortænke ham i, at han paa Stedet vender om igjen, og hellere træder af i den usleste Kippe, hvor Herren af Huset i det mindste troehjertet rækker ham Haanden? Før, da min Kone endnu var ung og smuk, maatte hun ud; nu er Raden kom-

men til Florentine, og jeg kan med Sandhed sige, det Middel har altid været probat; hver Gjæst har følt sig hos mig, ligesom hjemme hos sig selv; den, der har været hos os een Gang, er altid kommen igjen, thi han har anseet sig som et Lem af vor Familie."

„Fortræffeligt" svarede jeg, kogende af Harme over den Gamles Seelenverkooper-System; „kun vil maaskee engang i Tiden Deres Jomfru Datters Mand ikke være nogen Ven af en saa stor Familie."

„Naar Tine engang faaer en Mand," sagde Hr. Weinlich, med en Mine, som om han allerede havde denne in Petto," saa kan han bære sig ad med sin Kone som han vil; nu maa hun gjøre hvad jeg vil, og —"

„Meget rigtigt" svarede jeg, med et temmeligt vredt Ansigt; „men De kan dog ikke nægte, at der undertiden maa opstaae uundgaaelige Forlegenheder af saadanne, for en saa ung og smuk Pige upassende Høfligheder. I Aften f. Ex., da de to Englændere kom; Deres Jomfru Datter tilstod selv —"

„Nu, hvad tilstod hun da" svarede Hr. Weinlich, der begyndte at blive kjed af min Hovmestertone og Indgreb i hans Huusregimente, „den hele Ulykke, der kan være passeret, er i det høieste et

Kys, og, du min Gud og Fader! der er endnu ingen Pige død deraf."

Nu havde jeg nok.

Jeg gik, uden at sige god Nat. Florentine sad endnu i en lille Kreds af unge Herrer, der havde ladet sig give en Bolle Champagne-Cardinal, og vare over al Maade høirøstede og lystige.

Hun drak af eet og samme Glas med den grønne Herre, der sad ved hendes venstre Side.

Nu havde jeg meer end nok, — bare hun ikke havde været saa forfærdelig smuk! De mørkeblaae Øine funklede i Hovedet paa den af Champagne-Cardinalen glødende Pige, som om hun havde et evigt flammende Vesuv i sit Hjerte.

Louis, den utrætteligste af de flinke Marqueurer i dette Engleparadiis, lyste mig op ad Trappen. Vi gik over en meget lang Gang, hvortil der paa begge Sider stødte en Mængde Døre, af hvilke hver, som sædvanligt i Værtshuse, var forsynet med et Nummer.

No. 3, det for mig bestemte Værelse, hvis jeg var indtruffen under mit virkelige Navn, stødte, som Faderen havde sagt, til Florentines Kammer, — altsaa maatte dette være No. 2 eller No. 4.

Hvad angik det egentlig mig, især efter hvad jeg allerede havde hørt og seet af Pigen i Aften? Men saa svage Skabninger ere vi Mandsperso-

ner: jeg brændte af Nysgjerrighed efter at vide, hvor Florentine dog egentlig havde sit Logemente.

At falde med Døren i Huset og ligefrem spørge Marqueuren, hvilket der var Jomfru Weinlichs Kammer? — De to Englændere, og Majoren og den grønne Herre og tusinde andre vilde have gjort det — jeg kunde det ikke; jeg gjorde en lang Omvei, for at komme paa Spor derefter.

„Det er ret et vakkert Huus" begyndte jeg, ligesom for mig selv, i det jeg travede bag efter den muntre Monsieur Louis, „her maa vist til høire og venstre være over de tyve Værelser!"

„Tyve?" svarede Monsieur Louis, „Sex og Tredive vil De sige. Ja, ja, min Herre! det taer paa Benene, saaledes at løbe den hele Dag Trappe op og Trappe ned, om Aftenen er man ogsaa som man var mørbanket."

„Sex og Tredive Værelser", gjentog jeg forbauset, som om jeg i min hele Levetid endnu aldrig havde seet et saa stort Værtshuus; „og alle lutter Gjæstekamre?"

„Allesammen Gjæstekamre", gjentog Louis, undtagen No. 1: der boer Herren og Madammen, og i No. 2 Jomfruen."

„Og her i No. 3?" spurgte jeg, i Forventning om at høre at dette Kammer var taget i Beslag for Regjeringsraad Blum.

„Her i No. 3 logerer Husar-Majoren, som

kom sidst i Aften;" svarede Marqueuren, og aabnede mit Kammer, der laae skraas over for dette fordømte Nummer.

Jeg gik, da jeg var alene, høist vranten frem og tilbage i mit Værelse. Denne utaalelige Letsindighed, denne Miskjendelse af hendes eget Værd, denne Blindhed mod mine fine Hyldinger, denne vidtdrevne Opmærksomhed for Majoren, og for Punschegjæsterne, og for Grønkjolen, og nu endogsaa — tæt ved Siden af No. 2, det fordømte No. 3! Faderen var Skyld i Alting: det følte jeg, men hvis endogsaa Skylden var, Florentine var, som Sagerne nu stode, tabt for mig. — Der kom Nogen op ad Trappen; jeg fløi hen til Døren, og aabnede den lidt paa Klem; det var Florentine; hun smuttede ind i sit Værelse, og raabte — hun maatte have seet, at min Dør stod paa Klem — et god Nat tilbage til mig.

God Nat! — hun havde altsaa over Cardinalen, og Majoren og Grønkjolen ikke forglemt mig; hun havde seet hen til min Dør; hun havde ønsket mig et venligt god Nat — saaledes ere vi enfoldige Mandspersoner: Florentine forekom mig nu ikke halvt saa strafværdig som før. Min Dør stod neppe en Fingersbred aaben, og hun havde dog bemærket mig, og i hendes god Nat laae der en ganske egen Hjertelighed; det klang slet ikke, som den sædvanlige Compliment, hvormed man pleier

at hilse Folk naar de gaae til Sengs — ja det forekom mig at der laae en fiin Bebreidelse deri, fordi jeg havde listet mig bort uden at sige hende god Nat. — Hun maatte jo før jo hellere ud af dette Huus — men, kom det mig ikke for som om hendes Dør gik igjen? Maaskee vilde hun see, om min endnu stod aaben, hun vilde med Ord give mig tydeligere Forklaring over hvad der allerede havde lagt i Tonen af hendes god Nat. Jeg havde, uden selv at vide det, Dørgrebet i Haanden, aabnede sagte Døren, og — hun var der ikke. Jeg strakte Hovedet langt ud og lyttede. Lygten, der før havde lyst paa Gangen, var slukket; paa den hele lange Gang var det ganske stille — Nei, der var nogen, som talde — i Egnen ved No. 2 og 3 hørte jeg to Stemmer hvidske ganske sagte, ikke paa Gangen selv, men inde i Værelserne. For det meste ere Stuerne i Gjæstgivergaarde forbundne med hinanden ved Mellemdøre; hvis No. 2 og 3 ogsaa var det! Min Florentine og Majoren! — Som om en ond Aand jagede mig ud af min Stue, saaledes drev det mig ud paa Gangen. Med tilbageholdt Aandedrag, med et Hjerte fuldt af Gift og Galde, listede jeg mig paa Hosesokker, henad den bælmørke Gang, til No. 2 og 3. Jeg havde ikke taget feil — Nei, jeg havde ikke taget feil! Majoren; — jeg havde kunnet dundre løs paa Døren med knyttet

Næve — Majoren talde noget høiere; men Florentine saa sagte, at jeg ikke kunde forstaae et Ord. „Min søde Engel," sagde den djævelske Karl, „o hvor jeg har længtes efter Dig! Nu da jeg har Dig igjen er jeg roelig! Men den Blum knækker jeg Arme og Been itu paa! Den Seelenverkooper skal ikke med en Fod længer komme over Din Dørtærskel."

Jeg havde, overvældet af den skrækkeligste Vrede, allerede udstrakt min Haand efter Dørgrebet til No. 3, da jeg pludselig besindede mig. Hvad vilde jeg hos Majoren og Florentine? Hvad angik de mig? Maatte jeg ikke takke Tilfældet for det Lys, det havde tændt for mig i den bælmørke Gang? Nu saae jeg alting klart og tydeligt. Jeg var helbredet. Nei, den dyrebare Major kunde være ganske roelig for mit Seelenverkooperie; han skulde beholde sin Skat i Fred.

Jeg havde under disse Selvbetragtninger listet mig tilbage til mit Værelse, og gik nu over en Time frem og tilbage i dette med Armene overkors. Hvorfor havde jeg ikke fulgt min Skytsaand, den lille Zwickers Raad, og var taget ind i den forgyldte Oxe; der, hvor de Bøhmiske Traadhandlere lagde deres trætte Markedshoveder til Hvile og nøde Søvnens Vederqvægelse, vilde ogsaa jeg forlængst have funden den Rolighed, som jeg forgjæves søgte her i den forhexede Engel. Men,

det er et Fatum, trøstede jeg mig; det maatte nu engang være saaledes! Den dumme Skjæbnepostillons forføreriske Tiltale maatte have mere Vægt hos mig, end Zwickers velmeente Advarsel. Inden kort eller lang Tid havde jeg dog engang faaet Florentine at see; jeg havde da ikke havt den Leilighed til at lære at kjende hendes falske Hjerte, som udenfor Døren til No. 3. Hendes Udvortes vilde have blændet mig; jeg vilde maaskee endogsaa have givet hende min Haand, og vilde da have været det allerulykkeligste Menneske paa Guds grønne Jord. — Træt, som om jeg havde kjæmpet en stor Kamp, tillukkede jeg Øinene, men for mit Indre stod — o uundgaaelige Fatum! — stod den blaae Engel i sin sødeste Skjønheds Rosenglands; hun svævede foran mig ind i de sælsomste Drømmes lokkende Skyggerige, og jeg fløi efter hende, som om Verden, med dens Cardinalboller, Majorer, Grønkjoler, forskruede Fædre, og alle de hundrede Ærgrelser, der vare vederfarede mig i Aften, laae en Million Mile under mig. Rundt omkring mig løde de himmelske Hærskarers Hymner til den jordiske Kjærlighed mig imøde, og pludselig, som om Himlens Janitscharer stode ved min Side, faldt deres store Trommer og deres Cymbler og Bækkener taktmæssigt ind i Sphærernes Musik, som blev ledsaget af et melodisk Spil af Porcelainsklokker.

Louis, Marqueuren, vakte mig; Vagtparaden trak netop forbi med flyvende Faner og klingende Spil, og min Vækker, der bar et klapprende Porcellains Kaffetøi i sin venstre Haand, og en Billet, som han rakte mig, i den høire, spurgte mig leende, om da Hr. Geheime Secretairen slet ikke vilde staae op i Dag; Klokken var allerede slaget 10, og den Pige, der havde bragt Billetten, havde allerede været to Gange for at hente Svar. Det ziirlige lille Brev var fra en Damehaand; — bestemt fra Jomfru Zwicker.

Nei, det var fra Generalinde v. Waldmar, en Ungdomsveninde af min afdøde Moder.

Hun skrev, tilfældigviis at have hørt, at jeg var ankommen hertil, og var en nøie Bekjendter af Regjeringsraad Blum; hun ønskede særdeles gjerne at tale med mig i hans Anliggender, og bad derfor, at jeg saasnart som mueligt vilde beære hende med et Besøg.

Da jeg traadte ud af Huset, for at gaae hen til hende, kjørte netop Hr. Weinlich med Fru Gemalinde og tvende Damer i een Vogn, og Florentine med Majoren og de to Englændere i en anden, ud af Porten, for, som Louis fortalte mig, at gjøre en lille Lysttour. Jeg havde bildt mig ind, at jeg var helbredet; men begge Vognene gik mig tvers over Hjertet, saa at jeg følte ethvert Hjulsøm. „God Morgen, Hr. Sypsover!" raabte

Pigen til mig med et fortryllende Smiil, og forsvandt omkring Hjørnet, og jeg, fuld af hemmelig Harme over at Florentine saa ganske kunde forglemme sig selv, og at jeg endnu kunde ærgre mig derover, skar Tænder saa stærkt, at jeg blev ganske forskrækket for mig selv.

Høilig forstemt traadte jeg ind i Generalindens Huus.

Det var intet Huus, det var et Pallads; Trapperne vare belagte med fine Tæpper, paa begge Sider stode friske Blomster i Flor, Alt var smagfuldt og elegant decoreret, og i det hele Huus herskede der en Stilhed, som i en Kirke. Denne hemmelige Rolighed, gjorde mit stormende Hjerte uudsigelig vel. En gammel graahærdet Kammertjener havde spurgt om mit Navn, og var derpaa gaaet ind i Forværelset; jeg hørte ham aabne to,— tre Døre, førend han naaede Generalindens Værelse. — En ung Brunette, en Slags Kammerjomfrue, kom ud af Forværelset, bad Hr. Geheime-Secretairen træde ind, og at vente paa Fru Generalinden i det næste Kabinet, som hun aabnede for mig, og lod mig alene.

Alle Væggene i dette Kabinet vare smykkede med Familie-Portraiter, Billeder fra den gode gamle Tid. I alle Matronernes og Pigernes Ansigter udtalte sig deres Tidsalders kydske Tugtighed; der var ikke een, paa hvis Miner man

kunde see en Florentines utvungne Lune, hendes letsindige Væsen. Hvor sædelig og ærbar saae ikke der den fornemme gammel-adelige Skjønne ud i sin æblegrønne Adriane! Hvor dydigt, hvor gedigent var det allerkjæreste lille Ansigt, i den hvide Moors Contusche! hvor fiin og anstændig den stolte Matrone her i det gule grosdetours Fiskebeensskjørt! hvor tugtig og kydsk den hæderlige Huusmoder hist i den vide Kaabe med Brabandske Kniplinger! hvor fromme og dydige var ikke her de milde Engletræk i dette skjønne ungdommelige — min Gud, det var jo min Moder, i hendes Ungdoms første Blomster! Rammen om hendes Portrait var smykket med en Krands af levende Forglemmigeier og Evighedsblomster — hun smilte ned til mig fra sin forklarede Blomsterverden med ubeskrivelig Veemod — jeg stod, overraskket af den gladeste Bevægelse, foran hende, havde foldet begge mine Hænder over Brystet, og kunde ikke tilbageholde mine Taarer. „Min Moder," hvidskede jeg sagte op til hende, og hilste for første Gang efter mange Aars Forløb, den Hedengangne med vaade Blik. Jo længere jeg saae paa Billedet, desmere levende blev det; med from Sands drømte jeg mig tilbage til min Barndoms Tid, da hun var mit Livs eneste Veninde, — siden hun var bortkaldt, havde jeg ingen mere.

Jeg hørte en Dør gaae op; jeg vendte mig

hurtigt hen til Vinduet, tørrede Taarerne af mine Kinder, og vilde fatte mig, for ikke at forraade for Generalinden de Følelser, der her havde overrasket mig; men hun traadte allerede ind og vilde begynde med en Undskyldning, fordi hun havde ladet Hr. Geheimesecretairen vente saalænge. Men neppe havde hun aabnet Munden, førend hun standsede, og, efter et venligt forskende Blik, med et velvilligt Smiil udbrød: „Robert! med mig vil Du dog vel ikke spille Comoedie? Min gode Robert, tusinde Gange velkommen! Ligeover for dette Billede", vedblev hun dybt rystet, „tør Du ikke fornægte Dig. I ere jo begge eet og det samme Ansigt, det er jo, som om jeg saae min Hanne, Din Moder, i Dig lyslevende for mig."

I dette Øieblikks bløde Stemning, ubeskrivelig bevæget af den fortrolige Hjertelighed, i min forklarede Moders billedlige Nærværelse, for hendes fortroligste Ungdomsveninde — hvor havde det været mueligt, at jeg kunde forblive min antagne Rolle troe!

Beskjæmmet og forlegen trykkede jeg, endnu med Taarer i Øjnene, hendes Haand til mine Læber; men hun omfavnede mig med moderlig Kjærlighed, og sagde, i det hun vendte sit taarefulde Blik til det med Blomster smykkede Billede: „O min Hanne, min elskede Hanne, kunde Du dog i dette Øieblik være her iblandt os! — For Mo-

derhjertet gives der jo intet sødere end den Stolthed at kunne skue gode Børn. Ak, at Døden ogsaa saa tidlig skulde røve hende denne Løn for hendes Dyd, denne største jordiske Glæde! — Nei", vedblev hun, i det hun med Velbehag betragtede mig, „der er intet Træk, uden at det jo tilhører hende. De Sønner, der ligne deres Mødre saameget, skulle, siger man, være Mænd af en god og blid Characteer, hos hvem deres Kjøns Strænghed er ligesom afslebet ved vort Kjøns Mildhed. Man vil paastaae, at de have megen Lykke i Verden, og det kan ogsaa gaae ret naturligt til; thi Menneskenes Lykke skabes jo virkelig af sig selv, i Særdeleshed naar det Udvortes strax har noget anbefalende for sig. — „Men Robert," faldt hun sig selv i Talen, „jeg kalder Dig Du — en Regjeringsraad, der skal hjelpe til at regjere Land og Folk?"

„Naadigste Frue," raabte jeg bønfaldende, „lad mig beholde dette fortrolige Du; det er min skjønneste Arvetitel. Deres Velvillie for mig er jo den dyrebareste Arvepart, som min kjære salig Moder har efterladt mig. Indtag De hendes Plads. Vær De den, der erstatter mig hendes Tab; kald mig aldrig andet end Du — lad mig være Deres Søn!"

Hendes første Spørgsmaal, da vor Samtale efterhaanden vendte sig til Øiemedet af min Rei-

se, til Overtagelsen af Arven efter min Bedstemoder, var, hvorfor jeg her var optraadt under et fremmed Navn. Hun syntes i Begyndelsen at misbillige denne Maskerade; men da jeg underrettede hende om hvad Sandler havde fortalt mig, og satte hende ud fra hinanden, hvorfor jeg var optraadt her under Navn af Hr. Straguro, som mit eget Jegs Surrogat, gav hun mig hemmeligt smilende sit Bifald. Jeg ledede, næsten mere beskjæftiget med min Bedstemoders Givtermaals-Idee, end med den hele Arv, Samtalen hen paa den bevidste Seddel. Hun studsede, da hun hørte at jeg vidste noget derom, og klagede over vort Kjøns Sladdervornhed, der end ikke kunde lade sig tæmme i Embedssager; — men om Indholdet selv, om den Pige, som min Bedstemoder fortrinligen havde ønsket at see som min Ægtefælle, vilde hun ikke være nærmere underrettet.

„Lad Dig," begyndte hun, da jeg syntes at lægge fortrinlig Vægt derpaa, noget ængstelig, „lad Dig ikke binde i Valget af Din tilkommende Ægtefælle ved denne testamentariske Bestemmelse af den gode salig Milborn. Hvem hun har tænkt paa, veed jeg ikke bestemt, kun saa meget kan jeg sige Dig med Vished, at hun ikke har efterladt Dig nogen udtrykkelig Forskrivt desangaaende; dertil var hun for klog, dertil kjendte hun Verden og det menneskelige Hjerte for nøie. Er Dit

Hjerte endnu frit, saa vælg hvem Du vil, her eller et andetsteds; Revenuerne af de 50,000 Rd., som endnu tilfalde Dig, i det Tilfælde, at Du vælger efter Din Bedstemoders Ønske, kunne ikke have saa stor Indflydelse i denne Sag, da Du ogsaa uden disse Renter vil kunne have et høist anstændigt Udkomme."

„De kan og skal ingen Indflydelse have i Sagen, naadige Frue," faldt jeg hende i Talen; „selv hvis jeg tilfældigviis valgte den, hun havde tiltænkt mig, vilde jeg udtrykkeligt renoncere paa Renterne af denne Capital til Bedste for de Fattige; men der ligger i den Tanke, i enhver Henseende at handle efter Dens Ønsker, der har grundet min hele jordiske Lykke, noget, som binder mig, uden derfor at være byrdefuldt for mig. Falder mit Valg paa en anden, saa vil bestandig den Bebreidelse, at jeg ikke har handlet efter den Afdødes Villie —!"

„Villie var det ikke," afbrød Generalinden mig, „kun Ønske; men jeg veed ikke noget, der kunde være mig mere fortrædeligt, end Sandlers fatale Sladderagtighed. Du skulde ikke have erfaret et Ord om den hele Historie, førend efter Din Forlovelse. Dog, da Du nu engang har faaet det at vide, og jeg tør formode, at salig Milborn havde sine Øine henvendte paa een af Pigerne her i Staden, saa skal Du lære dem alle at kjen-

de. Jeg havde, allerede før Du kom, i Sinde at foranstalte et Bal, hvorved alle de skulle være tilstæde, der hørte til Kredsen af hendes Bekiendtskab. Det er mig nu, i Henseende til denne Idee, selv ret kjært, at Du er kommen under et fremmet Navn. Altsaa, lad mig see, i Dag otte Dage — Sørgetiden har jo allerede for nogle Uger siden været forbi — og Din Fødselsfest, som netop indtræffer samme Dag, kan jeg ikke høitideligholde paa en bedre Maade, — altsaa i Dag otte Dage er Du hermed formeligt inviteret til vort Bal, hvis egentlige Øiemeed imidlertid intet Menneske, uden os to, maae faae at vide. Du vil blandt vore Klarenburgske Skjønne finde ret interessante Piger; men lad Dig for alting ikke bestikke af den Følelse, at maatte vælge een iblandt dem. Er der ingen, der behager Dig saaledes, at Du ønsker at blive nærmere bekjendt med hende; saa kjør rolig tilbage til Din Residents. Lad som om Du ikke vidste et Ord af Din Bedstemoders Clausul i denne Henseende. Derved, det kan jeg trygt forsikkre Dig i hendes Navn, opfylder Du bedst hendes Hensigt."

For dette store Bal blev jeg gandske angest og bange. Hvis jeg tilfældigviis var kommen ind i en saadan Kreds, saa havde det vel kunnet moret mig, at lade de Klarenburgske Skjønne ganske hemmeligt passere en Specielrevüe for mig; men

paa denne Maade var Generalinden en Slags Inspecteur ved min Mynstring. Naturligviis belurede hun ethvert af mine Blik, ethvert af mine Ord, og derfor, det saae jeg allerede i Forveien, vilde ikke en eneste af Bal-Skjønhederne behage mig. Dog Generalinden havde allerede udviklet sig denne Plan med alt formegen Selvtilfredshed, til at jeg havde kunde bringe hende derfra; ogsaa bortviste hun mit Forslag, blot at invitere de syv Piger, der ugeviis havde været hos min Bedstemoder, til en lille Selskabskreds, leende med de Ord: „de maae alle være tilstæde, alle eller ingen," og jeg sluttede halvt om halvt deraf, at Generalinden, naar Alt kom til Alt, dog navnligen kjendte den af min Bedstemoder udvalgte, og at denne ikke befandt sig blandt de syv Adjutantinder.

Jeg havde tilbragt den hele Dag hos Generalinden. Hendes aanderige Underholdning, og den Hjertelighed, hvormed hun talde om min dyrebare Moder og min Bedstemoder, denne sjeldne Kone havde forkortet den for mig til nogle Timer; jeg maatte love, saalænge jeg opholdt mig her, at komme til hende daglig, og spise hos hende. — Mennesket skulde aldrig paadrage sig den ringeste Forpligtelse for Fremtiden; jeg lovede det, og spiste før Ballet ikke en eneste Gang hos hende.

Ved min Tilbagekomst til den blaae Engel

berettede Louis, paa mit Spørgsmaal om Hr. Weinlich, at denne med Familie og de Fremmede endnu ikke vare komne tilbage, og yttrede sin Bekymring for, at det Uveir, der trak sammen paa Horizonten, skulde overraske dem. Ved denne Leilighed erfarede jeg, at Hr. Weinlich havde en lille Gaard paa Lander, hvorhen han sædvanlig pleiede at medtage sine Gjæster; der indfandt sig flere unge Herrer og Damer fra Staden, og man holdt sig for det meste lystig til langt ud paa Natten; forstaaer sig, alt paa de Fremmedes Bekostning. Jo dybere Papa Weinlich nu sank hos mig, destomere begyndte min Godhjertighed at undskylde Florentine. Hos en saadan beregnende Speculant, for hvem den hele Verden var tilfals, kunde Pigen, selv med den bedste Villie, og de 'ærligste Grundsætninger, ikke holde sig. Jeg gik med Louis, der lyste mig, netop over Corridoren forbi No. 2 og 3. Majoren faldt mig ind, og i mit hemmelige Nag, for dog en Smule at forstørre hans Aftenunderholdning med Florentine, underrettede jeg Louis om at Hr. Regjeringsraaden ufeilbarligen vilde indtræffe endnu i Nat, og at No. 3 derfor maatte rømmes, da dette Kammer, som han vel vidste, i Forveien var bestemt for ham. Louis havde vel hørt tale om denne tidligere Bestemmelse, men han trak forlegen paa Skuldrene, og meente, i det han aabnede Kamme-

ret for mig, at det gik ud til Gaarden, og aabenbart var for lidet for Hr. Regjeringsraaden. Jeg traadte ind med trangt Hjerte, thi jeg skulde see den bevidste Communicationsdør — men jeg trak igjen Veiret; thi der stod en stor Secretair for den. De kunde ikke have flyttet den i Aftes. Medens Louis ryddede op og lagde Majorens Garderobestykker tilside, saa at han netop vendte mig Ryggen, tog jeg, for at faae mathematisk Vished, fat i den og vilde løfte den; men den var altfor massiv, tvende Mennesker vilde ikke kunne flytte den af Stedet. „Det er godt," sagde jeg, som om jeg saae mig om i Kammeret „at den Secretair staaer her, man kan da ikke saa let høre ind i Sideværelset, hvad der bliver talt her."

„O derfor er der sørget", svarede Louis og giorde mig endnu lettere om Hjertet, „ved Siden af, i Jomfruens Kammer, staaer der akkurat lige saadan en Secretair for Døren, saa kan De tale her, saa høit De vil, hun kan ikke forstaae en Stavelse deraf; men," tilføiede han forlegen, „Majoren vil ikke gjerne see, at han skal rykke ud endnu i Aften."

„Ja, da kan jeg ikke hjelpe ham", svarede jeg skadefroe, „jeg betaler Logiet fra i Dag af; thi hvis Regjeringsraaden kom og fandt sit Værelse, hvorom jeg allerede har skrevet ham til, besat — jeg kjender hans Egensindighed, — han vilde

strax vende om igjen og stige af et andet Sted."

„Ja saa," svarede Louis, „saa maae vi vel skaffe Raad; Fru Majorinden vil rigtigtnok sætte et vredt Ansigt op, men" —

„Fru Majorinden," spurgte jeg, studsende.

„Nu ja," svarede Louis, „hun boer her ved Siden af med sin Søster, i No. 4; hun har allerede været her siden Paaske. Regimentsdoctoren Hr. Blum, hvis De kjender ham, har behandlet hende reent galt efter hendes sidste Forløsning; hun kom herhid dødelig syg; vor Distriktslæge har gjort Underværker paa hende. Hver 14de Dag kom Majoren og besøgte hende, og logerer bestandig her i dette Værelse; nu vil han reise og tage hende med om nogle Dage; den lille Kone blomstrer igjen, saa at det er en Lyst at see paa. Saae De hende ikke i Morges med hendes Søster? hun sad i den første Vogn hos de Sæle!"

Hvilken splinter ny Opdagelse! Altsaa ikke Florentine, men Majorinden var det jeg havde hørt tale i Nat. At Majoren, da han i Aftes traadte ind i Værelset, havde sin Arm om Livet af Florentine, saae jeg vel med mine egne Øine; men ved det lange Bekjendtskab mellem begge, og med Hensyn til den Maneer, hvormed de Herrer Husarer pleie at nærme sig det andet Kjøn, kunde dette i al Fald undskyldes. — At hun i Dag var kjørt i samme Vogn som de 2de Englændere,

var mig vel ikke heller ganske rigtigt, men — hvem veed hvorledes det hang sammen. I ethvert Tilfælde havde jeg i Gaar seet alle Ting med altfor mørke Øjne, og jo roligere jeg i Dag satte hendes hele Adfærd ud fra hinanden, destomere havde jeg at bede hende om Forladelse for i Tankerne, og fandt jeg hist og her endnu en Skrupel, som for Exempel hendes Klinken og Drikken med Grønkjolen, saa skrev jeg alt sligt paa Faderens Regning.

Medens Alt dette løb mig om i Hovedet, erklærede jeg for Louis, at jeg, efter nærmere Overlæg, dog holdt det for usandsynligt, at Regjeringsraaden kom endnu i Aften; han kunde derfor indtil nærmere Ordre fra mig, i Guds Navn lade den gode Major forblive i rolig Besiddelse af No. 3.

I dette Øieblik kom begge Vognene igjen tilbage fra deres Landtour. Florentine sad nu hos sin Moder, Majorinden og dennes Søster. Hun gjorde mig, da jeg løftede hende ud af Vognen, venskabelige Bebreidelser, fordi jeg, da jeg havde forsovet mig, ikke siden var kommen efter dem, udslukkede, ved hendes ikke utydelige Besværing over de 2de Englænderes kjedsommelige Selskab, ogsaa den sidste Mistanke hos mig, og viste i det Hele en langt mere solid Opførsel end i Gaar.

Udmattet af Dagens Hede, blev hun ikke

inde ved Aftensbordet; jeg opholdt mig derfor ikke heller længe i Selskabet, og lagde mig, roligere og mere tilfreds end i Gaar, tidlig i min Seng.

Men neppe havde jeg sovet nogle Timer, forend jeg, vakt af et skrækkeligt Uveir, foer op fra mine Drømme. Lyn paa Lyn, Skrald paa Skrald, Hagl og Regn og Storm, Alt rasede vildt imod hinanden og truede rundt omkring med Død og Tilintetgjørelse; og efter en halv Times Forløb var det frygtelige Oprør af det gyseligste Veir endnu ikke ganske trukket forbi, førend Vægterne i alle Byens Gader ved Skraal og Stød i Hornene gave Signal til Ildløs, Stormklokkerne klemtede fra alle Taarne, Allarmtrommen gik igjennem Gaderne, — og det hele frygtelige Spektakel havde maattet kunne vække Døde op af Gravene.

„Hvor er Ilden?" raabte jeg tre a fire Gange ud af Vinduet til de Forbiløbende, uden at faae Svar; nogle raabte dog, i det de løbe forbi, at de selv ikke vidste det. Hist oppe fra Byens Hovedgade, kom en stor Sprøite med flere Fakler raslende i fuld Trav. „Der er Raadstu-Sprøjten!" skrege Folk under mine Vinduer, da Maskinen buldrede forbi; og høit oppe paa den stod, med Slangen i sin venstre Haand og en Beegfakkel i sin høire, den hæderlige Straalemester, min lille tykke Zwicker, iklædt en broget Sloprok, med en hvid rund Hat paa Hovedet, og sin Mer-

leton i Nakken opløst i flagrende Haar. Forstod jeg ret den straalemesterlige Helt, der raabte til den gabende Mængde at man skulde følge ham, saa brændte det i Hertzfeld.

Jeg fløi i Klæderne, stormede ned ad Trapperne, og bad Louis, der kom mig i Møde nede paa Gangen, at skaffe mig Hest og Vogn. Der var ikke andet at faae end Værtens Ridehest, jeg lod den sadle i Hast, og jagede i stærk Gallop efter Raadstu-Sprøiten. Desværre havde jeg forstaaet den lille Zwicker ret. Hertzfeld, den venligste Landsby i den hele Omegn, stod i lys Lue. Hvilket Syn! det første Morgengry i Baggrunden, de sorte, halvtforsvindende Uveirsskyer paa den modsatte Side af Horizonten, Glimtene af de svage Lyn i det Fjerne, de stille Stjerner, som blinkede frem hist og her over os gjennem Taagesløret, den rasende Ild foran os, hvis glubende Flammer stege op imod Himmelen, den mørke, sorte Røg, der hvirvlede sig i Veiret fra eet Huus efter det andet, og væltede sig afsted, dreven af Vinden! — Hvilken Larm, af de rumlende fra Staden ilende Sprøiter og Vandkar paa den lange Chaussee, Vrimmelen af Mennesker, som strømmede ud, Brandraabet og Klokkerne fra Staden og Jammerskriget, som bestandig kom os nærmere og nærmere i Møde fra den brændende Landsby! Hvilken Angst — hvorhen skulde man først

vende sig, hvor skulde man hjelpe først? Hvilken nedtrykkende Tanke her at see flere ulykkelige Menneskers hele Eiendom tilintetgjort; Mennesker, hvis Vel og Vee Skjæbnen havde lagt saa nær ved mit Hjerte! — Jeg gjennemsløi næsten aandeløs den skrækkelige Nats Mørke, fandt, da jeg endeligen naaede Byen, allerede flere Huse i Aske, og havde nu saameget at færdes med, at løbe, at bære, at frelse og at hjelpe, at jeg i flere Timer ikke kunde komme til mig selv igjen.

Imidlertid var det bleven lys Dag, og det oprørte Element var beseiret; 23 store Gaarde og iblandt dem det skjønne Værtshuus, hvori jeg i Forgaars tog ind, laae i Aske. Faa af de Brandlidte havde frelst noget, de fleste havde tabt Alt. Fortvivlede stode de ved Askehoben af deres forrige Boliger, og vrede deres Hænder, og udgjøde de hedeste Taarer over deres uforskyldte Ulykke. Mange af dem havde neppe saameget at de kunde skjule deres Nøgenhed. Nu var det Tid at aflægge min Rolle; jeg vilde, saasnart de stakkels Folk blot nogenlunde vare komne sig af den første Skræk, lade dem hidkalde af Fogden, og samle dem omkring mig; jeg vilde sige dem, at det var mig, der skulde træde i Landsbyens forrige Eierindes Sted, at jeg med hendes Rettigheder ogsaa havde arvet hendes Forpligtelser, og at det derfor skulde være min første og helligste Omsorg, at formilde

dem Skjæbnens haarde Slag, saavidt det stod i min Magt. Jeg gik med denne oplivende Tanke hen til Fogdens Huus. Der havde allerede de Ulykkelige leiret sig tilsammen, som i denne rædselfulde Nat vare overgivne til Kummer og Haabløshed, og midt iblandt dem stod, i Skinnet af Morgensolens første Straaler, en Pige, der, som den mildeste Kjærligheds Engel, bespiste de Hungrige, klædte de Halvnøgne og trøstede de Sørgende med blide Ord. Tre Vogne, fuldtlæssede med Brød, Viin og allehaande Klædningsstykker, stode bag ved hende, og flere Personer uddeelte, efter hendes Anordning, de medbragte Fornødenheder blandt de Lidende, paa hvilke den velgjørende Engels hurtige Hjelp syntes at virke saa meget mere indgribende, da de, bedøvede af Skjæbnens haarde Slag, i de første Øieblikke havde overgivet sig til den meest haabløse Fortvivlelse. Derfor trængte ogsaa Alle sig omkring Pigen og kyssede hendes Klæder og den velgjørende Haand, og udgjøde Taarer, i hvilke Taknemmelighed saa gjerne udtaler sig, naar, i Nødens dybeste Afgrund, den Albarmhjertiges Godhed uventet aabenbarer sig i Forsynets vidunderlige Styrelse.

Hvad der som Beslutning havde hvilet i min Barm, det havde det elskværdige Barn her allerede modnet til Daad, hvad jeg havde villet gjøre, havde hun allerede udført. Velgjørenhedens

Glæde straalte af alle hendes Træk; lige levende greben af de Ulykkeliges Elendighed og af den lykkelige Beridsthed at have formildet den, løbe de klare Taarer ned over hendes friske Kinder; med ydmyg Beskedenhed syntes hun at afværge Yttringen af deres Taknemmelighed, og sagde med ubeskrivelig Hjertensgodhed, at det, hun havde gjort, kun var hendes Pligt som Menneske, at hendes Fader havde lovet at skaffe dem mere, og at de ikke skulde tabe Tillid til Gud og Menneskene. „Inden kort Tid," vedblev hun, vil Eders nye Herre indtræffe her. Han skal, som Rygtet siger, ikke blot have arvet Eders gode salig Mad. Milborns Godser, han skal ogsaa have arvet hendes Hjerte, hendes Sands for Velgjørenhed, hendes Deeltagelse ved fremmede Lidelser; til ham vil min Fader gjerne henvende sig for Eder, og er han, hvad han skal være, saa tør I sikkert af ham vente den hurtigste Bistand, den største Understøttelse. Forsager derfor ikke! opløfter Eders Øine til Gud; hvor Nøden er størst, er han jo altid nærmest."

„Hvem er denne Pige?" spurgte jeg, dybt bevæget, min Naboe, der syntes at være en Borgermand fra Klarenburg. Han vidste det ikke; men Taarerne vare komne ham i Øinene ved Pigens hjertelige, simple Ord, og han meente, at det kom ham for, som om han var i Kirken. Han greb

i begge Lommer, tog alle de Penge ud som han havde hos sig, bar dem, uden at tælle dem, hen og rakte dem til de første, de bedste blandt de Brandlidte.

Ogsaa Pigen, der nu syntes at ville til at gaae hjem, uddeelte, med det Løfte snart at komme igjen, og da at medbringe mere, nogle rede Penge blandt de Trængende; men hun blev kjendelig forlegen, da hun var færdig med Uddelingen, og saae flere Hænder, der vare strakte hende imøde, at trække sig tilbage, uden at have faaet nogen Gave.

Jeg skaffede mig hurtigt Plads, trængte mig hen til hende, og lagde min hele Guldbørs i den velgjørende Seraphs Haand; jeg vilde derhos sige nogen passende Ord; men da jeg nu stod lige over for Pigen, og saae hende ind i de sjælfulde Øine, der syntes at spørge mig med stum Forundring, hvem jeg var, siden jeg saaledes med fulde Hænder udstrøede det blanke Guld for at lindre fremmed Nød, og da hun i huld Forvirring, i de Ulykkeliges Navn, vilde tilhvidske mig sin Tak, og ikke kunde, fordi vore Blik havde mødt hinanden: da nægtede Tungen mig sin Tjeneste, og jeg følte, at Læberne mere ere Hovedet end Hjertet underdanige.

„Hvem er denne Pige?" gjentog jeg endnu

ivrigere, og henvendte mig med Spørgsmaalet til en Bondekone, der stod ved Siden af mig.

„Hun, kjære Herre," svarede den Gamle, „det er Overforstmesterens Hanne, der ovre fra Blumenwalde." Men Hanne henvendte sig i dette Øieblik, med et Ansigt, hvori der laae den høieste Henrykkelse, til de Trængende, og raabte glad til dem, at det Ord, hun nylig havde talt om Hjelp i Nøden, allerede begyndte at gaae i Opfyldelse. Hun uddeelte nu mine Guldstykker med viis Omhu, og henviste, til min ikke ringe Forlegenhed, de Takkende til mig. Men i det disse netop havde faaet Øie paa mig, og vilde komme hen til mig, kom en ung Kone, bleg som Døden, aandeløs styrtende ind i Kredsen, vred Hænderne krampagtig Hanne imøde og skreeg: „Mit Barn, mit Barn! Hjelp! Hjelp! for Himlens Skyld!" Nu først gjenkjendte jeg i den Fortvivlende, den unge Værtinde, som i Forgaars havde bragt mig Koldskaalen. Efter mange Spørgsmaal, hvormed vi bestormede den Engstede, der var saa udmattet, at hun neppe kunde drage Veiret, udbragte vi, at hun i den første Skræk i Nat, havde troet, at hendes Mand, der strax var ilet ud af det brændende Huus, havde frelst hendes lille Pige, der laae i Vuggen; men saasnart hun efter nogle Minutters Forløb havde fattet sig, var det blevet oplyst, at dette ikke havde været Tilfældet. „Jeg

vilde ind i Ilden," sagde den Ulykkelige i korte afbrudte Sætninger, „men de kaldte mig tilbage. — Min Søster var borte med Barnet, sagde de, — inde i Staden hos mine Forældre — jeg lader Huus og Gaard brænde og løber ind til Staden — min Søster er der, — hun har frelst vort Sølvtøi og vore Penge, men mit Barn er der ikke — jeg kommer tilbage — meer end Halvdelen af vort Huus ligger i Aske — jeg spørger alle Naboerne om mit Barn — det er der ikke — jeg vil ind i de brændende Ruiner — der træde de Mennesker i Veien for mig og spørge mig om jeg er rasende; — Hanne, gode kjære Hanne, de gjør nok hvad De siger, — befael dem, at de lade mig komme derind — jeg vil hente mit Barn ud af Asken — død eller levende!" Hun kastede sig ned for Hannes Fødder og omfavnede hendes Knæe og skreeg, i det hun vred sig Huden af Hænderne: „Lad mig komme hen til mit Barn! — Vuggen staaer der bag ved Brandmuren."

„Hvem henter Barnet ud af Huset," spurgte Hanne høit grædende og holdt Resten af min Guldbørs i Veiret. Tyve, Tredive ilede derhen; men da de vilde bane sig Vei igjennem de ulmende Ruiner til Bjelkerne, der lænede sig op til Brandmuren af den endnu staaende Halvdeel af Huset, sloge paa ny Flammerne høit i Veiret og Træværket stod i lys Lue. Ingen havde længer

Mod til at vove det paa Liv og Død. Tre Gange var den ulykkelige Moder derhenne, og tre Gange vendte hun tilbage med brændende Klæder. Hanne raabte, martret af den jamrende Moders qvælende Angest, endnu engang om Hjelp, og løb selv hen imod Brandstedet. Imidlertid havde jeg ikke heller været ørkesløs, men hentet en Sprøite, lod Slangen tage sin Retning imod en Aabning, som jeg havde bemærket i det til Brandmuren lænende Bindingsværk, styrtede nu i Vandstraalen af den uophørligt arbeidende Sprøite ind i Flammen, trængte mig gjennem Ruiner og Aske, og naaede endelig det af Moderen betegnede Sted. Som ved et Guds Under stod Vuggen ubeskadiget tæt op til Muren; de halvt forkullede nedstyrtede Bjelker vare faldne imod hinanden og havde dannet et Slags Tag over Vuggen. Barnet slumrede i den høieste Forbarmers beskyttende Haand; jeg rev det hurtigt ud af Vuggen, bar det, beskyttet af Vandstraalerne for de omgivende Flammers Magt, ud af den nu tæt ved mig bragende og sammenstyrtende Bygning, og lagde det i Hannes Arme, af hvilke den jublende Moder modtog det under de forsamlede Menneskers høie Fryderaab.

Vaad ind til Kroppen og aandeløs af Røg og Qvalm, unddrog jeg mig de Omkringstaaendes Tak, kastede mig paa min Hest, og reed hjem.

Menneskene lægge større Værd paa en Handling end de skulde. Med Haanden paa Hjertet, kunde jeg ikke nægte for mig selv, at Higen efter den elskværdige Piges Bifald, egentlig mere, end ethvert andet Hensyn, havde bragt mig til at trodse den Fare at omkomme i Flammerne. Paa saa løst Sand bygger ofte vor Dyd sig sine Templer! Hanne havde ikke talt et Ord til mig; men det himmelske henrykte Blik, hvormed hun tog Barnet af mine Hænder og trykkede det op til sit Hjerte, udtalte den marterfulde Angst, hvormed hun havde seet mig styrte i Flammerne, den smigrende Stolthed, at hendes Bøn havde været den Priis, hvorfor jeg havde vovet den saakaldte Heltegjerning, og hendes overvættes Glæde, over min og Barnets lykkelige Frelse, lydeligere end Ord vare i Stand dertil.

Efter Bordet, modtog jeg en Billet fra Overforstmester Wilmar fra Blumenwalde. Efter Indledningen, hvori han holdt en vidtløftig Lovtale over min foregivne ædle Daad, undskyldte han sig med et lille Anfald af Podagra, fordi han ikke selv havde kunnet komme, og overbringe mig sin og sin Datters Tak; ikke, for at jeg skulde hente mig denne, men for at jeg, som han udtrykkede sig, skulde skjænke ham den Glæde at gjøre mit Bekjendtskab, bad han mig, at besøge ham ret snart, og jeg vilde vise ham og hans Datter Han-

ne en væsentlig Tjeneste, hvis jeg maaskee endnu i denne Aften vilde glæde dem med min Nærværelse, da hans Datter havde hørt af Zwicker, at jeg var en Ven af Hr. Regjeringsraad Blum, og han endnu i Dag ønskede at gjøre Aftale med mig angaaende den Understøttelse, der skulde ydes de Brandlidte, for med den Post, der afgik i Morgen til Residentsen, at kunne meddele Hr. Regjeringsraaden det nærmere i denne Henseende, saa at de i Aske lagde Bygninger i det mindste for saavidt kunde blive opbyggede igjen, at de Brandlidte endnu kunde komme under Tag førend Vinterens Indbrud.

Ofte havde jeg af den ældre og nyere Tids Digtere med min Phantasies Farver udmalet mig Billedet af den huuslige Fred, saaledes som jeg i Stilhed havde ønsket mig den i Drømmene om mit Fremtids Liv; her i Overforstmesterboligen i Blumenwalde fandt jeg det virkeliggjort. Ikke som Fremmed, som mangeaarig Bekjendt, som Ven, traadte jeg ind i Huset. Hanne havde sikkert fortalt sin Fader meget formeget Godt om mig; han bød mig med rørende Hjertelighed velkommen, og talde i en saa simpel ærlig Tone om vor Broderpligt mod fremmede Lidelser, at jeg havde kunnet høre paa ham i hele Timer, og nu vel begreb, at en saadan Faders Datter maatte være hans Glæde og en Velsignelse for Alle omkring

hende. Saa alvorlig og blødhjertet Pigen i Morges havde været ved den menneskelige Elendigheds Rædsler, saa oprømt og munter var hun i Aften. Hun havde ret levet og bevæget sig i den guddommelige Følelse at kunne gjøre noget Godt og at have gjort det. Med glad Hastværk gik vi strax over til vore Planer til igjen at bringe de Brandlidte paa Fode, og alle Træk i Hannes blomstrende Madonne-Ansigt bleve kjendeligen forklarede, da jeg erklærede, at være befuldmægtiget af Blum til enhver Forretning, og at jeg kun handlede i hans Aand, naar jeg i dette Tilfælde opbød Alt, for at bringe de velgjørende Planer til Bedste for de Forulykkede, muligst hurtigt i Udførelse, hvortil jeg strax vilde anvise de fornødne Summer hos Blums Banqueur i Klarenburg.

„Seer Du, Fader," sagde Hanne triumpherende til den gamle Herre, „jeg har ikke taget Feil; Blum er ganske saaledes som jeg havde tænkt mig ham!"

„Og hvorledes har De da tænkt Dem ham?" spurgte jeg smilende, og vilde høre, hvorfra hun havde den gunstige Meening om mig.

Hanne svarede, at salig Madam Milborn bestandig havde talt med en Slags egen Stolthed om ham, og — tilføiede hun, forlegen venlig ved den fine Høflighed, som hun vilde sige mig — og man skal jo kjende Folk paa deres Omgang, paa

deres nærmeste Venner. Hvis Blum ikke var Deres Venskab værdig, vilde De sikkert ikke have" — ikke have skjænket ham det, vilde hun tilføie, men det var, som om hun følte det Smigrerie, der svævede hende paa Læberne, som om det ikke passede sig, at en Pige sagde en ung Mand et saa forbindtligt Ord lige i Øinene, — hun standsede derfor hurtigt, og sagde, i det hun vendte sig til Faderen: „Din Pibe vil heller slet ikke brænde i Dag" og løb efter en Fidibus. Men Hjertet brændte i lys Lue hos mig; thi Pigens ligefremme, simple Adfærd havde noget ubeskriveligt tiltrækkende. Den friske Ungdoms Fylde, den herlige Harmonie i hendes hele Legemsbygning, hendes ranke Figur, den fine Ynde i hendes Holding og Gang, hendes melodiske Sølvstemme, den egne Tillokkelse, der laae i ethvert Træk af hendes talende Ansigt, det skjelmske Smiil, der svævede om hendes lille Mund, det nødbrune lokkede Haar. Alt dette vare Biting, naar man saae det indtagende Barn ind i hendes blaa Øie: i dette himmelrene Speil af hendes Sjæl laae Aandsdybde, Hjertensgodhed, jomfruelig Sædelighed, ubesmittet Dyd, umørknet Sjælefred, med eet Ord, en Verden fuld af Salighed, saa umiskjendeligen, at jeg ved hvert Blik i denne Himmel blev til Mode, som om jeg selv blev et bedre Menneske, som om de Baand, der fængslede mig til det Jordiske, los-

nedes fra mit Hjerte og min Sjæl, som om mit aandige Jeg blev forædlet.

Vi gik, — den gamle Herre kunde ikke gaae med formedelst sine opsætsige Undersaatter — alene ned i den ved Huset værende Hauge; den kostelige Frugttræplantage var et Værk af hendes tidlig afdøde Moder; men de tusindfarvede Blomsterpartier havde Johanne at takke for deres Tilværelse og Flor. I barnlig Uskyldighed sladdrede hun om Inddelingen af hendes Tid, der bestandig var hende for kort, fordi hun havde sin Faders Pleie, Bestyrelsen over det lille Huusvæsen, Regjeringen over hendes folkerige Fjederkrærepubliqve, Haugens Vedligeholdelse, Opsigten over en Opdragelses-Anstalt for fader- og moderløse Bønderbørn, der var testamenteret hende af Madam Milborn, og hundrede andre smaae Forretninger at besørge, og de faa Fritimer tilhørte hendes Flygel og hendes Bibliothek, i hvilket jeg siden ved nærmere Eftersyn fandt de bedste Classikere af den tydske, franske, engelske og italienske Litteratur. I Løbet af vor Underholdning kom hun iblandt andet ogsaa til at tale om de lykkelige Dage, hun havde levet i min gode salig Bedstemoders Huus, og jeg gjenkjendte den Syvende af det bevidste Cyclus. „Det er den Pige, som min Bedstemoder har meent," sagde jeg næsten høit, da jeg gjorde Opdagelsen, og som om det maatte være hende og

ingen anden, saaledes blev jeg tilmode, jo mere jeg hørte dette muntre uskyldige Væsen tale, og saae hende handle. Jeg vilde om Aftenen tilbage til Staden; men Fader og Datter bade saa venligt, at jeg dog maatte blive der Natten over, at jeg gjerne blev. Ogsaa den følgende og den anden og tredie — og fjerde og femte Dag var jeg endnu hos dem, og jo længere jeg levede med dem, desto fortroligere blev vort Forhold, desto elskværdigere udfoldede den hulde Knop sig for mig, desto muntrere blev hendes Lune, desto hjerteligere hendes hele Adfærd og Væsen. Morgenen tilbragte vi i Haugen; om Dagen havde jeg nok at tale med den gamle Herre og de fra Staden hentede Bygmestere og Haandværkere, om Gjenopbyggelsen af de Hirschfeldske Brandtomter, og Tegninger dertil at revidere, Contracter at afslutte og saadant mere, og om Aftenen, — da var det egentlig mine festlige Frihedstimer, da sang Johanne i det blomstrende Lysthuus, og jeg ledsagede hendes mesterlige Guitarspil med min Fløite, eller vi vandede hendes Blomster, hvorved hendes muntre Overgivenhed ikke undlod ved Leilighed ogsaa at fætte mig under Vand, eller vi gik over den blomsterduftende Eng til Hirschfeld, og uddeelte blandt de Trængende der, de Levnetsmidler, som vi i Forveien havde ladet skaffe derhen med Faderens Heste; og naar da de Taknemmelige kom ud

af de Jordhytter, som de havde skuffet sig sammen i deres Hauger, og trængte sig omkring Pigen, og hver paa sin Viis med fromme Ord ønskede den velgjørende Gavmilde Lykke og Velsignelse, og, styrkede ved ny Troe paa Forsynet, vendte tilbage til Askehoben af deres forrige Bolig, da vandrede Johanne hjem ved min Arm, med en Stemning, der paa ny stadfæstede den Sandhed, at det er saligere at give end at tage.

Mindet om disse Timer, de lykkeligste jeg har levet, vil først med Døden kunne udslettes hos mig. O hvilken ganske anden ædlere, varigere Tillokkelse har dog ikke Aand, et ædelt Hjerte, Uskyldighed og Qvindelighed paa Manden end den, hvormed Sandseligheden fængsler ham. Florentine var ganske glemt af min Erindring.

Om Aftenen efter den sidste Dag jeg opholdt mig der, havde vi igjen været i Hirschfeld. Jeg havde allerede tidligere sagt Johanne, at jeg nu igjen maatte til Staden, og inden kort Tid var nødsaget at reise tilbage til Residentsen; at dette derfor var den sidste Spadseretour, som vi havde gjort med hinanden. Hun forekom mig — vi Mænd ere dog meget forfængelige! — hun forekom mig i Aften at være i en ualmindelig blød Stemning og indesluttet i sig selv, og dette lille Anstød af Melancholie gjorde mit Hjerte ubeskrivelig vel. Hun yttrede, bestandig at have haabet,

at jeg endnu vilde forlænge mit Ophold der nogle Dage; hendes Fader havde vant sig til mit Selskab, saa at han ret hjertelig vilde savne mig, og hun svarede, da jeg forsikkrede hende, at jeg ret snart vilde komme igjen, og da ventelig kunne blive her længere, i det hun rystede med Hovedet: hun befrygtede, at jeg i den larmende Residents kun altfor snart vilde forglemme det stille Liv i Blumenwalde. Hun vendte sig derpaa hurtig til Siden, at jeg ikke skulde see de Taarer, som perlede i hendes Øie, i hvis mørkeblaae Krystalgrund den nedgaaende Sols Aftenguld speilede sig vidunderlig skjønt.

Henrykt indtil min inderste Sjæl af disse blide Taarer svarede jeg smilende, at hvis Talen kunde være om Glemsel, saa havde jeg denne mere at befrygte, end mit kjære Blumenwalde; inden kort Tid vilde min Ven Regjeringsraaden indtræffe her; med det gunstige Rygte, hun allerede havde om ham, og med de Forhold, hvori Skjæbnen havde stillet ham, maatte jeg med al Rette befrygte at Blumenwalde med alle dets Beboere kun alt for snart over ham vilde forglemme mig.

„Med alle?" spurgte hun sagte, og rystede benægtende, det bøiede Hoved. „Folk paa Landet," tilføiede hun neppe hørligt og med et eget Slags Omfindtlighed, „ere ikke saa letsindige, saa foranderlige, som Menneskene i Residentsen, — den

vi engang godt kunne lide, vedblive vi at holde af, og kunne aldrig forglemme ham." De sidste Ord sagde hun, standset af en varm Taarestrøm, saa hemmeligt, at jeg mere maatte gjætte, end jeg kunde forstaae dem. Jeg greb, mig nu ikke længer selv mægtig, det med Længsel ventede Øieblik, og tilstod hende, hvad der længe havde ligget mig paa Hjertet. Kjærlighed laante mig sit Tungemaal; jeg bekjendte for hende det Indtryk, hun fra det første Øieblik af vort Bekjendtskab havde gjort paa mig; jeg fortalte hende hvorledes hver Dag af mit Ophold her havde forstærket det og modnet min Beslutning; jeg forsikkrede hende, at min oeconomiske Stilling var tilstrækkelig sikkret, saa at jeg ved min Side kunne tilbyde hende et for Næringssorg betrygget Liv, og sluttede med det Spørgsmaal, om jeg paa mit raske, ved Tidens Korthed mig maaskee for tidligt undslupne Andragende, i det mindste turde vente den foreløbige Erklæring, ikke at skilles fra hende ganske uden Haab.

Hvo var istand til at male den skjønne Johanne, der under disse vigtige Ord, som angik hendes og mit hele Livs Lykke, stod ligeoverfor mig, omslynget af min venstre Arm, useet af den hele Verden, under Guds frie Himmel, i den dalende Soels sidste Aftenskjær! Hendes høire Haand skjælvede i min. I Begyndelsen havde hun, overrasket af

mine Ords hjertelige Alvor, fæstet Blikket dybt til Jorden; derpaa opløste Stormen af hendes opvakte Følelser sig i en blid Graad. Mildt smilende opløftede hun nu sit taarefulde Øie mod den gyldne Aftenhimmel, lod det jomfruelige Blik med den sødeste Kjærlighed hvile paa mig, lagde med en Bruds Undseelse, sit bruuntlokkede Hoved op til mit Bryst, trykkede sin høire Haand til sit høit bankende Hjerte, og hendes kydske Barm hævede sig som om Luft og Verden var hende for snæver, hun vilde tale og kunde ikke, og gjengjeldte det første Kys, Forloveiseskysset, som jeg trykkede paa hendes Læber, med en Hengivelse, som bedre forraadte hendes Gjenkjærlighed, end noget Sprog i Verden vilde have været i Stand dertil.

Da denne Steen var fra Hjertet, kom hun efterhaanden tilbage til sig selv igjen, og paa de faa Skridt vi havde til hendes Faders Hauge tilbragte vi længere end en halv Time; thi vi havde saa meget at sige, at fortælle hinanden, vi maatte saa ofte see paa hinanden, kysse hinanden, at det var blevet mørkt, da vi kom hjem. Hanne tilhvidskede mig bønligt, at jeg maatte være den første, der talde til hendes Fader derom, men i Dag maatte jeg for alting endnu ikke gjøre det, og smuttede, under Paaskud af huuslige Forretninger, bort fra mig. Jeg kunde imidlertid ikke modstaae mine Følelsers Magt, men udtalde strax

til den ærlige Gamle mine alvorlige Ønsker med beskeden Frimodighed, overraskede ham med den Opdagelse, at hans tilkommende Svigersøn, ikke var nogen Geheimesecretair Straguro, men Regjeringsraad Blum selv, udviklede ham de Grunde, der havde bestemt mig til at træde op her under hiint antagne Navn, bad ham, endnu ikke at fortælle sin Hanne noget derom, fordi jeg netop paa Veien fra Hirschfeld hertil, havde udtænkt mig en anden passende Tidspunkt dertil, og tilføiede, at mit Incognito nu var mig saameget deskjærere, da jeg i den Fremmedes betydningsløse Rolle, havde vunden den Overbeviisning, at hans hulde Barn alene var bleven bestemt af sit Hjerte og ikke af nogen anden Bihensigt, til at give mig sin Haand.

Med stormende Glæde omfavnede Faderen mig, undskyldte, med Hentydning paa hans indskrænkede Formue, at han ikke kunde give sit Barn meget mere med, end hendes gode Hjerte og hendes Dannelse, og syntes med Bifald at høre den Forsikkring, jeg derpaa gav ham, at disse tvende Skatte netop vare de, der havde bestemt mit Valg.

Nu traadte Hanne ind, og for at bringe Samtalen paa et andet Kapitel, spurgte han hende hvor hun havde lagt hendes Smykker; han havde, i den Forudsætning, at hun vilde have dem paa i Morgen paa Ballet hos Generalinden, under

hendes Fraværelse søgt i hendes Secretair, for at give Beate, Pigen, dem at pudse; men de havde intersteds været at finde. Hanne svarede, i det hun med Møie skjulte den store Forlegenhed, hun var kommen i ved Spørgsmaalet, at hun slet ikke havde tænkt paa at tage dem paa, da adskilligt af det, hvor kjært det endogsaa var hende som Erindring om hendes gode salig Moder og Madam Milborn, ikke var ganske moderne indfattet, og det Hele ikke var ret passende til hendes simple Paaklædning. „Da har," svarede Faderen med blødere Stemme, og lagde sin Haand paa hendes Hoved, „da har den gamle Isaak fra Klarenburg fortalt Sagen ganske anderledes; hos ham ligger alle Dine Smykker, og Du har forvandlet dem til Glædes- og Taknemmeligheds Taarer."

„Kjære Fader," afbrød Hanne ham bønfaldende, som om hun ikke vilde at jeg skulde vide, hvad hun saaledes havde fuldbragt i Stilhed; men Faderen sluttede hende i sine Arme og sagde: „saa from og mild var Din Moder ogsaa, og hvad hendes venstre Haand gjorde, maatte hendes høire Haand aldrig vide! See, hvilke Frugter en god Gjerning bærer! den gamle Isaak erklærede: at, siden han af Folk i Staden havde erfaret, at Du havde anvendt de laante Penge til de Brandlidte i Hirschfeld, var det ham umuligt at tage en

Skilling i Renter, om Du ogsaa først om ti Aar igjen indløste Dit Pant."

Dybt greben af dette himmelske Træk af det elskværdige Barn, drog jeg hende for Faderens Øine op til mit Bryst, og den Gamle lagde ogsaa sin velsignende Haand paa mig, og indviede det Forbund, Kjærlighed, Dyd og Uskyldighed havde sluttet, uden Ord og Lyd; thi Hanne skulde jo ikke vide, at jeg allerede havde talt med hendes Fader.

At jeg endnu samme Aften, saasnart jeg indtraf i Klarenborg, igjen indløste Smykkerne hos den gamle Isaak, og føiede flere Bagateller af samme Slags til dem, og at alle disse glimrende Herligheder, tilligemed en heel Samling af de eleganteste Balklædninger, den næste Morgen vandrede ud til den gamle Herre i Blumenwalde, med den Bøn at overrække alt dette til min hulde Hanne i sit Navn, og at sige hende, at jeg om Eftermiddagen vilde komme ud med en Vogn og afhente hende til Ballet, forstaaer sig selv.

Jeg ilede, efter at jeg havde besørget Alt dette, hen til Generalinden, som jeg den hele Uge ikke havde seet for mine Øine, og der, som min nærmeste moderlige Veninde, skulde være den første, som fik noget at vide om min lykkelige Brudgomsstand; men hun havde Hovedet saa fuldt af Arrangementet til Ballet, og saa meget at tale,

at spørge og befale til Kok, Conditor, Taffeldæk-ker, Tjener, at jeg slet ikke kunne komme til et eneste fortroeligt Ord under fire Øine, og maatte beholde min kjære Hemmelighed hos mig selv. Dog benyttede jeg den Omstændighed, at hun, for at blive befriet for den Byrde at hver af de ankommende Gjæster skulde forestilles hende, instruerede sin gamle Kammertjener til at nævne Gjæsterne ved deres Indtrædelse i Salen, som det er Skik i høiere franske Cirkler, høit og lydelig ved Navn, til Udførelsen af min Plan, og forseglede med et Guldstykke Munden paa den Gamle, for at han skulde holde den, indtil Tid var. Og da jeg nu om Aftenen traadte ind i den stærkt oplyste Sal ved Siden af min Johanne, som i sin kostelige Baldragt, med sin stolte Figur og sin ædle Anstand, saae ud som Festens fødte Dronning, raabte min gamle ærlige Kammertjener, ifølge den af mig modtagne Ordre, høit og tydeligt ind i Salen: „Hr. Regjeringsraad Blum med sin Brud, Jomfru Johanne Wilmar" og fra Orchesteret faldt, efter den Gamles egen Idee, en Touche ind med Pauker og Trompeter, og den overraskede Kreds saae med lydelig Forbauselse og Beundring paa den skjønne Johanne, der ved den lydelige Forkyndelse af sin Hemmelighed, og ved den Opdagelse, i min Ringhed at see den vidtomtalte Hr. Regjeringsraad,

kom saaledes ud af sig selv, at hun neppe var istand til at gjengjelde Velkomsthilsenerne, men blussende af Forvirring, næsten uden Bevidsthed, sank i sin moderlige Veninde Generalindens Arme.

„Robert!" raabte denne med glad Bevægelse, og gav ved sine Kys min Hanne tilbage til Livet, „hvor uudsigelig lykkelig gjør Du mig ikke ved dette Valg! Du forskjønner mig ved Hannes Indførelse som Din Brud, mit Bal til en Fest, min Sal til et Brudetempel, og denne Aften til den uforglemmeligste i mit hele Liv."

Hun vilde i Udbruddet af sin for mig ubeskrivelig velgjørende Glæde endnu sige mere; men fra alle Kanter, trængte Hannes Legesøstre og Ungdomsveninder sig frem, og bragte hende Forsikkringer om deres Deeltagelser og deres Ønsker; og jeg blev omringet af en Mængde Herrer og ældre Damer, der med sand Hjertelighed bøde mig velkommen som Dattersøn af deres Veninde, Madam Milborn, eller som Søn af deres fortroelige Ungdomsbekjendter, min salig Moder, og lykønskede mig til Hannes Valg. — Blandt disse fremtraadte ligerviis min lille Geheime-Qvæg-Tiende-Revisor, der faldt mig om Halsen, gav mig et bredt Smask, og derhos trak mig til Side og hvidskede til mig i Fortrolighed, at han ganske hemmelig havde tiltænkt mig sin Dine; „men da

jeg seer," vedblev han ganske lystig, „at Hr. Regjeringsraaden ogsaa in cognito har forplumret sig et andetsteds, saa har jeg i dette Øieblik lovet min Dine bort til den unge Blaafrakke derhenne med de gule Knapper, Hofraad Wachtel, en riig Fyr, der længe har gaaet og snuset om hos mig for at faae fat i Tøsen. „Lille Wachtel!" raabte han til den vakkre unge Mand, „aa kom dog hid; nu har De slet intet mere at frygte af Hr. Regjeringsraaden! I ere begge to Brudgomme, I maa lære at kjende hinanden nøiere; naa! kysser nu hinanden smukt, Børn, værer gode Venner og dermed Basta!" Jeg var nærved at briste i Latter over min lille Tykkert, der i Dag i sin seladongrønne Silkekjole, en lille Pariserkaarde med Porcellainsgreb ved Siden, og et Par gule Silkestrømper om de tykke Stolper, saae altfor pudseerlig ud, men — han havde jo været med i Hirschfeld i hiin Rædselsnat, han havde jo der redelig og tro opfyldt sin Straalemesterpligt, og efter bedste Evner hjulpet til at lindre Elendigheden; det faldt mig ind, og jeg kunde nu ikke længere lee over hans comiske Udenværker, men trykkede ham og hans nye Svigersøn hjertelig i Haanden, da i det samme endnu et bekjendt Ansigt, den nydelige Florentine kom flyvende hid med Grønkjolen, gratulerede mig, og forestillede mig sin grønne Ven, som hendes fra i Gaar Aftes af

forlovede Brudgom, og snart oplyste det sig inden faa Minutter, at ogsaa Lotte Sandler, Adele v. Strahlenthal, Prokofjewna Tschimadunow og Borgemesterens Julie, kort alle de andre sex Piger af min Syvstjerne, deels vare formeligen forlovede, deels saa godt som lovede bort med deres Forældres eller Paarørendes Tilladelse. For altsaa at give Festaftenen sit fulde Kryderie, og behørigen at fordele den glade Overraskelse blandt de Øvrige, stillede jeg mig midt i Salen, bad Selskabet om, gunstigst at ville høre mig, og erklærede nu, at vi vare komne sammen her, ikke for at festligholde e e n, men s y v Forlovelser. — Nu oplæste jeg høit og lydeligt Navnene paa de syv Par, som jeg havde noteret mig, under hele Forsamlingens Jubel, og medens paa et givet Tegn, Trompeter og Pauker tre Gange efter hinanden blæste og hvirvlede, saa man ikke kunde høre sine egne Ord, laae det hele Selskab saa godt som i Armene paa hinanden, thi de vare alle nærmere eller længer ude beslægtede eller blevne beslægtede med de syv unge Par, de vare alle e e n Familie. „Nu Brude-Polonaisen! raabte jeg op til Orchesteret, thi jeg svævede i Angst for at blive trykket ihjel: alle de sex Piger kom med deres Brudgomme, Forældre, Tanter og Oncler og kyssede og omfavnede mig, saa at jeg næsten meente, det var ude med mig. Men da jeg vilde ordne Po-

lonaisen, traadte Fader Wildmar ind i Salen, raabte, at man havde faaet ham til at glemme al Podagra og Smerte, og at han var kommen for at høitideligholde denne festlige Aften med os. Fra alle Kanter bød man ham velkommen med tumultuarisk Glæde. Hanne gik ham imøde, og klagede forvirret over den Forlegenhed, hvori jeg havde sat hende, forsikkrende, at det sandelig ikke var hendes Skyld, og at hun ikke engang ret vidste om hun havde sagt Ja!. „Ih saa stig det nu, Hanne," svarede den Gamle, „lystig hvis Du ellers ikke har noget at erindre; thi Regjeringsraaden og jeg have allerede været i det Rene med hinanden siden i Gaar Aftes."

„Altsaa har Du, Fader, været med i Complotten," raabte Hanne, med en Blanding af comisk Naivitet og glad Bevægelse, „jeg har været ligesom solgt og forraadt af Eder. Jeg burde være vred paa dette farlige Menneske, ak! og jeg kan dog ikke; thi jeg" — her bøiede hun sig smilende over til Faderen og hvidskede sagte — „holder saa forfærdelig meget af ham!"

„Brudepolonaisen, Brudepolonaisen!" lød det fra alle Kanter, og Frue Generalinden bød den gamle Overforstmester op til Dandsen, og den fuldstemmige Musik lød ned fra Orchesteret, og i Spidsen for de lange festlige Rækker, svævede Johanne ved min Side gjennem Salen; huld og

skjøn som en Kjærligheds Engel fra højere Verdener. Neppe var den herlige Dands forbi, førend de sex Brudgomme stormede til, og bade Hanne om Cotillons, Francaiser og Valse, saa at jeg næsten kom i Fristelse for allerede at spille Ægtemand og advare min Hanne for Overdrivelse. Men Generalinden vinkede ad mig, og førte mig ind i et stille afliggende Cabinet, hvor hun forestillede mig for tvende gammelagtige Herrer. Den ene var Overformynderen, Executor af det af min Bedstemoder efterladte Testamente, den anden Fattigvæsens-Directeuren. „Det er maaskee ikke Ret, Robert, at jeg forstyrrer Dig i Din Glæde," begyndte Generalinden, „men, — kald det Nysgjerrighed, Ahnelse, hvad Du vil, — Du kjender vor salig Milborns forseglede Codecil, som er i mine Hænder: Øieblikket, da vi tør aabne Bladet, er der: Du har underrettet os om Din Forlovelse; de tvende Herrer, i hvis Nærværelse det skal skee, ere her ogsaa. Hvis Du altsaa vil, saa viis mig den Tjeneste at lade os strax skride til Værket."

Vel var dette Øieblik mig ikke egentlig det meest passende; — Contrasten fra den lystige Balsal til det stille Cabinet, der figurligt talt endogsaa var et Spring fra Kjærlighedens Arme og ind i Dødens, var ogsaa alt for stærk; dog — Gene-

ralinden ønskede det, og jeg vilde og kunde ikke undslaae mig derfor.

Efterat altsaa Overformynderen havde overbeviist sig og os om at Seglet var ubrudt, erkjendte han med os den Afdødes Underskrivt for rigtig, og begyndte Forelæsningen af Codecillet. Blot fordi Indholdet er noget afvigende fra hvad vores Ven Sandler havde fortalt og for at bringe mine Læsere i nærmere Bekjendtskab med min Bedstemoder, hidsætter jeg det her ordlydende:

„De i mit Testamente § 65 omtalte, i Banken beroende 50,000 Rdr., skal min Dattersøn, Robert Blum, opsige og anvende til milde Legater og Stiftelser efter eget Forgodtbefindende. Men hvis han skulde ægte den, der behager mig bedst blandt de Piger jeg kjender, fordi hun er et smukt, og sædeligt Barn, der sikkert vil gjøre et viist Brug af mit Efterladenskab og ikke glemme de Fattige, saa skal min Dattersøn Robert lade benævnte Capital af 50,000 Rdr. forblive staaende i Banken, og Renterne af den skal komme ham og hans Kone tilgode, saalænge een af dem er i Live; men naar begge ved Døden ere afgangne, da skal denne Capital tilfalde det Klarenborgske Fattigvæsens Kasse og tilhøre denne for bestandig. Den Pige, jeg hermed

mener, hedder ved Navn, ligesom min salig Datter, Hanne, og er eneste Barn af Forstmester Wildmar i Blumenwalde. Og begge haaber jeg de skulde have ret glade Dage med hinanden og leve længe paa Jorden; thi de ere begge gode Børn, der have gjort deres Forældre Glæde, og have Følelse for fremmede Lidelser; derfor giver jeg dem gjerne Midler i Hænde til at lindre deres Medmenneskers Nød, hvor de bedst vide og kunne, og den gode Sæd, som de da udstrøe, vil grønnes og bære Frugter, og disse skulde være mig kjærere, end alle Gravmæler af Steen eller Marmor, som jeg hermed paa det højligste frabeder mig."

„Hun har valgt Hanne!" raabte jeg, glad bevæget, og omfavnede Generalinden med barnlig Kjærlighed, og ilede tilbage til Salen, hentede Faderen og Pigen og lod dem begge vide min Lykke, at have valgt den Pige der ligesom havde været bestemt for mig. Hanne sagde med dyb Bevægelse: „Var det ikke for mig, som om jeg endnu manglede til min Salighed, Velsignelsen fra de Forklaredes Verden, fra min elskede Moders himmelske Bolig! — men, kjære Robert! hvad hiin Summa angaaer, som ved et lykkeligt Tilfælde er falden os til Deel, saa vover jeg herved den før-

ste Bøn til Dit Hjerte. Ulykken i Hertzfeld førte os sammen; skulde de stakkels Brandlidte nogensinde see tilbage til hiin Morgen, vi skylde vor Lykke, som til en Dag, der havde bragt dem Vanheld? Du har sørget for deres Boligers Gjenopbyggelse; men der mangler dem endnu saameget, og der vil endnu længe fattes dem meget, som" — „Du gjætter mine Tanker," raabte jeg, i det jeg afbrød hende, og vi erklærede nu høitidelig for de tre gamle Herrer og Generalinden, at vi formeligen renoncerede paa Renterne af hiin Summa, at fremfor alle de Brandlidte i Hertzfeld skulde have de nærmeste Fordringer paa den, og at de, naar disse med Tiden vare fyldestgjorte, kun skulde tilhøre milde offentlige Indretninger. Den værdige Generalinde bad os nu at komme tilbage til Selskabet, og vi nøde den sjeldne Aftens Fryd, med den Salighed, der kun da er ganske reen og uforstyrret, naar Hjertet er varmt ved den Bevidsthed ikke at have forglemt sin Broders Nød.

Efter Aars Frist afhentede jeg min kjære Frue Regjeringsraadinde til Residentsen, og da vi kjørte gjennem Hertzfeld, stode alt alle Brandtomterne igjen bebyggede med venlige Huse, og over Døren til hver af dem hang til Ære for os, friske Blomsterkrandse, og alle Beboerne havde pyntet sig ret festligt til den veemodige Skilsmisse, og omringede Vognen, og rakte deres Hænder ind

i den, og takkede og velsignede os, og græd høit; thi de tabte deres velgjørende Skytsaand, deres tilbedede Hanne af deres Kreds.

Men Hanne sank, da vi havde Landsbyen bag os, dybt rørt af deres simple Hjertelighed, op til min Barm, og hvidskede, med sine blaae Øine vendte mod Himlen, og de smaae Hænder foldede for Brystet, som til en Bøn: „Lader os, min Robert, altid være gode, paa det at, naar vi engang forlade dette Liv, som jeg nu forlader min Fædrenebolig, saadanne Taarer, saadanne Velsignelser, kunne følge os paa hiin Side Graven!"

Om Napoleon, og de ham omgivende Personer i Felttoget i Sachsen 1813, af et Vidnevidne, Oberstlieutenant Odeleben. Oversat efter andet forbedrede Oplag.

(sluttet).

Overhovedet frembragte den 19de Octobers ulykkelige Resultat en Forlegenhed og Forbauselse hos nogle af Napoleons ivrigste Beundrere, der var høist mærkelig. Uden just at spaae ham Lykkens fuldkomne Ende, eller at bruge bittre Udtryk om

ham, holdt man det dog nu for muligt, at Nationen selv, ved Armeens Tilbagekomst, kunde føle sig stemt imod Keiseren. Napoleon selv ansaae ikke det i Leipzig lidte Tab for saa betydeligt. Maaskee har man her, som næsten overalt, dulgt Sandheden for ham; thi da han ei gierne vilde høre noget om store Tab, viste man ham den Tjeneste, at udfærdige falske Beretninger. Nogle Dage derefter sagde han selv: J'aurois pû sauver six mille hommes, si j'avois brûlé le fauxbourgs de la ville; c'étoit la maxime de la guerre, mais je ne voulois pas le faire. (Jeg kunde have reddet 6000 Mand, naar jeg havde afbrændt Forstæderne; sligt var Krigsbrug, men jeg vilde dog ikke giøre det).

Ogsaa det franske Artillerie leed overordentligt, saavel i Slaget som ved Stormen paa Leipzig. Efter denne Periode bestod sammes bedste Deel i den gamle Gardes 120 Kanoner, der endnu vare fuldstændigt forsynede med Munition. Derimod mistede den unge Garde en stor Deel af sine Kanoner ved Leipzig, og meget Artillerie maatte ogsaa efterlades hos de Tropper, der besatte de befæstede Stæder, som endnu i Tydskland vare i de franskes Magt. Naar man hertil lægger hvad senere mistedes (Slagene ved Katzbach og Kulm toge allene 200 Kanoner); saa kan den franske Armee i Bataillen ved Hanau, den sidste

den leverede i Tydskland, ikke have havt meget over 200 Kanoner. Saameget var efter Vaabenstilstanden det berømte Antal af 1300 Artilleristykker sammensmeltet.

Vertshuset ved Markranstädt modtog i sit Skiød hele det keiserlige og fyrstelig Neuenburgske Huus. Hvo som ikke havde Ret til at opholde sig i de faa Værelser, tog sin Tilflugt til Loftet. Tropperne droge vildt og stormende forbi; Garderne begik Uordener; Hunger og Nød plagede de fleeste; — de ulykkelige Stæder ved Landeveiene bleve næsten ødelagte. De Foresatte kunde og vilde endnu mindre end hidtil holde Orden, Tøileløsheden tog Overhaand, og Nødvendigheden i at iile, hvilken enhver følede, frembragte den største Forvirring i Marschen, der uafbrudt fortsattes om Natten. Saalænge man rykker frem, gaaer det vel an, at en Deel løbe paa deres egen Haand, men den farligste Uorden opstaaer naar paa et Tilbagetog ad en Landevei, alt trænger sig vildt mellem hinanden, og ingen Adskillelse mellem Corps og Regimenter finder Sted.

Den 20de Oct. forlod Napoleon Kl. 3 om Morgenen Markranstädt, ledsaget af sin gamle Garde. Han sad i Vognen, der bestandigt var omgivet af marscherende Tropper; disses mangfoldige Rader tillode ikke at kiøre hurtigt. Natten var mørk; den retirerende Armee dækkedes i ringe Afstand

af Infanterieposter, Kavalleriet var sendt forud. Sletterne mellem Markranstädt og Rippach vilde have givet det fiendtlige Kavallerie den bedste Leilighed til Overfald. Stillingen var altsaa høist farlig, og da Napoleon derfor naaede en tæt ved Lützen værende Bivouaque af franske Tropper, hvilke stode paa høire og venstre Side af Landeveien, saa blev, imedens han en lang Tid maatte holde stille, for at lade de marscherende Tropper passere forbi ved Lützen, i bemeldte Leir uophørlig slaaet og blæst til Marsch. Flere Vagtild vedligeholdtes, og man hørte snart paa den ene, snart paa den anden Fløi Trompeter og Trommer, uden at man blev nogen Hovedbevægelse vaer, men sandsynligen for at afskrække det fiendtlige Rytteri. Endeligen efter længe at have ventet forgiæves, og efterat Kongen af Neapel selv var stegen til Hest, for at tilveiebringe Orden ved Indgangen til Staden, hvor en skrækkelig Trængsel fandt Sted, kunde Napoleon kiøre videre til Lützen giennem denne Stad.

Morgenen gryede; Napoleon steeg ud, beskuede i sin lille Kikkert de tilgrændsende Høider, og gik derpaa i sin simple graa Overkjole, fulgt af hele Generalstaben, taus og eftertænksom hen ad Gaden. Nogle i Følget, af dem, der vare ham varmest hengivne, grebes ved denne Stilhed af dyb Melancholie og udbrød sukkende: Voyez cet hom-

me — voila de la même maniére, qu'il est sorti de la Russie . . . (See engang denne Mand — paa samme Maade forlod han Rusland). I største Taushed gik Alle videre, førende Hestene ved Tøilen. — Ved Huulveien ved Rippach giordes Holdt og Napoleon besaae her 4 — 5000 østerrigske Krigsfanger, tagne af de Franske i de sidste otte Dage, drage forbi. Den gamle Garde førde ogsaa endnu stedse de i Slaget ved Dresden erobrede østerrigske Faner med sig. Men foruden dette frembød Tilbagetoget intet glædeligt Syn. Vel var Orden igien nogenlunde vendt tilbage i Colonnerne ved Dagens Frembrud; men den brogede Blanding af de saa indsmeltede Corps, maatte være ham et høist ubehageligt Syn. Han viste iøvrigt Roelighed og Fatning, men var meget nedslaaet (?) og syntes for første Gang at føle en uopreiselig og uafvendelig Ulykke, som han ofte havde beredet andre. Stemningen i Armeen blev ogsaa mere mørk; de forbidragende Soldater saae med skiæve Øiekast efter ham, da han paa Marken noget fra Landeveien spiste Frokost med Ney, Augereau og nogle andre. Det med den franske Armee følgende lille polske Corps var indsmeltet, Fodfolket til 600 og Kavalleriet til 1500 Mand. Gierne havde de nu skilt sig fra de Franske, men Napoleon paalagde dem, at blive hos ham endnu i 8 Dage. Alle tydske Tropper vare alt gangne

over, og om Baierns Frafald fik han udentvivl allerede Kundskab i Leipzig. Denne Regierings Opførsel gav han et fornedrende Navn og ivrede over at Marschal Wrede med den forenede østerrigsk-bayerske Armee var marscheret imod ham uden forudgaaet Krigs-Erklæring. Ce n'est pas à présent que je crainds, sagde Napoleon, mais à l'avenir cela ma peut faire tort (for nærværende Tid frygter jeg ikke derfor, men i Fremtiden kunde det skade mig). Sachsernes Overgang kaldte han trahison (Forræderie); dog gav han efter, da det sagdes ham, at de Ødelæggelser, Sachsen ved de franske Soldaters slette Opførsel havde liidt, vakte Nationens og Armeens Had og bragte det til Udbrud.

I Weissenfels opholdt Keiseren sig lidet; General Bertrand var allerede for to Dage siden marscheret did og mod Naumburg, for at bemægtige sig Passet ved Kösen i Nærheden af Saale. Paa hiin Side af Broen ved Kösen hæver Landeveien sig jævnt opgaaende til de høie Bredder, og giver, formedelst de fra Siden fast ubestigelige Høider, selv en mindre mægtig Fiende den bedste Leilighed til at skyde Alt ned, der vil nærme sig dette Punkt fra Hassenhausen. Bertrand, som under Slaget ved Leipzig havde været i Fægtning mod den østerrigske General Giulay, der havde trukket sig tilbage henimod Pegau, fandt Naum-

burg besat af Infanterie og stod maaskee i den Formening, at Passet ved Kösen var endnu stærkere dækket. Enten nu Napoleon holdt dets Erobring for alt for vanskelig, eller at han, som nogle af hans Følge meente, vilde føre Fienden bag Lyset — nok, Armeen gik ved Weissenfels over Saale og ved Freyburg over Unstrut. Jeg er overbeviist om, at den første af de anførte Grunde er den rigtige; thi Bertrand havde ladet alle Kanoner og alt Kiøretøi vende om og begive sig ad den nys omtalte Vei. For at lette Overgangen var, foruden den gamle Træebroe ved Weissenfels, endnu nærmere Staden slaaet en Flodbro. Bag samme hæve sig de med Viinranker beplantede Høider. Napoleon gik, strax efter Ankomsten, over til den anden Side, og tilbragte Eftermiddagen (den 20de Oct.) ved en Vagtild ovenpaa et af Viinbjergene. Hele Skarer af Armeen drog med største Jil her forbi i en, næsten en virkelig Opløsning liignende Uorden. De fierntlydende Kanonskud syntes at tilkiendegive Fægtninger ved Mecheln og Kösen, hvor man troede General Bertrand sysselsat.

Napoleon var denne Dag særdeles forstemt, men derhos næsten sagtmodig, saa at han gierne syntes at høre naar Nogen talede om de sidste for ham saa ulykkelige Begivenheder og deres Aarsager. Han gik længe omkring ved Vagtilden lyt-

tede efter Kanonaden, stirrede efter de Forbidragende og vakte ved sin Sindsroelighed Interesse hos dem, der omgave ham. Et usselt, ikkun af en Stue bestaaende Lysthuus paa Viinbjerget tjente ham og Berthier til Sovekammer; alle de Øvrige bivouaquerede mellem Viinstangene. Man manglede Plads, Næringsmidler, Alt; Natten var kold.

Den 21de Octobr. efter Kl. 3 om Morgenen fortsattes Reisen ad den langs med Saalefloden løbende Vei til Freiburg.

Hvo som nogenlunde kiender de bjergige og meget bratte Omegne ved Saale og Unstrut, hvor Thüringens tunge Leer-Jordbund begynder, og hvor en Dags Regn forvandler Veien til Morads, han maae ansee et Tilbagetog i denne Egn paa Sideveie som et vovet Nødmiddel. Freyburg selv ligger dybt nede ved Unstrutfloden omgivet af høie steile Bjerge, paa et af hvilke den gamle Borg er bygget. Ned til den lille Stad føre paa begge Sider snævre slette Veie, der indskrænkes af høie Viinbjerge, af Haver og Huse. Man maae her ikke tænke paa at forlade Veien eller paa at marschere i Roder eller Sectioner. I denne Bugt befandt nu den største Deel af den franske Armee sig og maatte paa den anden Side, med alt Kiøretøi og Bagage, stige opad et ligesaa steilt Bjerg henimod Eckartsberg. Alt en god Fjerdingvei fra

Staden kunde Keiseren, ikke komme frem til Vogns formedelst den blandede Sammenstimlen af Vogne og Tropper; han maatte stige ud og med megen Møie trænge sig ind i Staden. Broen var to Dage iforveien bleven afbrændt af Østerrigerne; man havde i Staden bygget en lettere lille Flydebroe, der af den høit opsvulmede Unstrut bevægedes frem og tilbage. Den anden Broe laae en Fjerdingvei derfra ved en Mølle, og der skal endnu længer borte have været en tredie ved Laucha. Da Napoleon ankom trængde Fodfolk og Rytterie sig over Broen med Iver og Angst. Krigstugten var ophørt; enhver tænkte kun paa at bringe sig selv i Sikkerhed, og dog truede denne regelløse Overgang alle med den største Fare. Det var et nyt Billed af Ulykken ved Beresina. Solen liignede om Morgenen en blodig Kugle, hyllet i Skyer; Troppernes Larm og Trængsel og Kanonaden ved Kösen og Hassenhausen gjorde en rædsom Virkning. Ikkun ved Napoleons personlige Nærværelse kunde Orden igien nogenlunde bringes tilveie. Han begav sig til Broen, under hvilken maaskee endog Nogle i Trængslen havde fundet deres Grav, medens halvforsultne Efternølere sværmede om paa de nærliggende Viinbjerge og søgde efter Druer, eller plyndrede. Ved strenge Forholdsregler fik man den sammeviklede Hob atter klaret og for hvert Troppeslags, Artillerie, Infan-

teri og Kavallerie bestemtes en særegen Broe. Efterat Napoleon havde opholdt sig noget paa forskiællige Punkter, deels frivillig, deels nødsaget ved Trængslen, vendte han efter et kort Ophold tilbage til de snævreste Passager og til en af Broerne, hvor ikkun med største Anstrengelse, ved Slag og Hug af den flade Sabel, hvilke et Par Generaler og nogle Gensd'armer uddeelte, den vilde Stimmel kunde holdes i Ave. Den lette Bygningsmaade og mindre Brede nødte Rytteriet til at gaae over parviis, og dog trængde Alt sig ved Siderne frem med. Endeligen, Kl. mellem 2 og 3 Eftermiddag, da endnu alle Huulveie ved Freyburg vrimlede af Bagage, og efterat Skydningen i Egnen ved Hasselhaufen, hvor Bertrand havde havt Fægtninger, var aftaget, gik Keiseren selv, med sin Generalstab, over til den anden (høire) Bredde af Unstrutfloden. Der var ingen Tid meer tilovers; thi neppe var Napoleon passeret Broen og havde begivet sig ad høire til den lille Landevei mod Burg-Scheidungen, saa viiste sig en Trop fiendtlige Jægere paa en af de franske ubesat Høide, der ligger bag ved Møllen, hvorfra den anden Overgangsbroe var slaaet. Disse Jægere udbredte sig strax og skød efter de forbidragende Tropper. Det var i denne Krig en stor Feil, at de Franske aldeles forsømte de smaae Sikkerheds Midler, der erholdes ved Patrouiller-

nes Observations-Poster; at de i det Store forlode sig paa Keiserens Geni, men ikke ved detailleret Kundskab om Egnen og ved Nøiagtighed i den lille Tjeneste, søgde at oprette de Uagtsomheder, der i det Smaae kom paa hans Regning. Ogsaa her droge derfor Vogne og hele Corps giennem Huulveie og over Strømme, uden at holde de nærliggende Bjerge besatte. Faa Minuter efter denne det fiendtlige lette Infanteries Fremkomst, fløi allerede Kanon-Kuglerne om Napoleon, og et Par Granater sloge ned i Jorden nær ved ham. Det brogede Følge og Kongen af Neapels iøinefaldende Dragt tjende Fienden til Sigte, og Garde-Piquetten saavelsom de Øvrige i Suiten maatte derfor adsprede sig. On tire sur la suite (man sigter efter Følget)! sagde Caulincort til Keiseren, der just saae i sin Kikkert. — Croyez-Vous? (troer De?) svarede han, og dreiede ganske føielig den troe Svedfux om. Angrebet blev meget levende ved den for Fienden heldige Position, endskiøndt han ikke kom frem med meer end fire Batailloner, to Eskadroner og eet ridende Batterie. Men Napoleon mærkede, hvad der til Lykke var undgaaet de Angribendes Opmærksomhed, at der ganske tæt ved Møllen endnu var en lille Bjergtop (med et Viinbjergshuus), hvilken beherskede hele Dalen, og som endnu var ubesat. Didop sendte han hurtigt nogle Kanoner imedens et

Par Bataillioner af de paa den høire Bredde formerede Tropper igien maatte marschere over og angribe Bjerget, hvor Russerne (eller Preusserne) stode. Det lykkedes hine Bataillioner, medens Artilleriet tillige virkede, at forjage dem, og Garderne marscherede imidlertid op dennesides Floden. Marschal Oudinot stod endnu et Stykke paa den anden Side paa Veien fra Weissenfels, for at dække den franske Armee i Ryggen; men hiint fiendtlige Corps var kommet over fra Mücheln. Overhovedet vandt de Allierede paa Sideveiene ved de tidligere forudgangne Corps stedse mere Forspring, thi paa denne Dag vare Weimar samt Arterns og Buttenstädts Egne bleven besatte med Rytterie. I Sangershausen havde det Czernitschewske Corps staaet.

Da Napoleon nu holdt sig overbeviist om at Tilbagetoget, ved Besætningen af hiin Høide, ogsaa fra denne Side var dækket, forlod han det farlige Punkt, syv Aar og syv Dage efter hans Indtrædelse i Sachsen, i Nærheden af det Sted, hvor Davoust dengang havde afgivet det første Jern-Chart. Han gik over Kloster-Hesler, hvor den unge Garde bragde ham et høit og lydeligt Vivat, til Eckartsberg giennem besværlige Huulveie. Han og Kongen af Neapel vare fortrydelige over det dagligen tiltagende Tab, og de ved de slette Veie opstaaende Vanskeligheder. Dog blev Napoleon sig bestandigt selv liig, og hans Humeur jævnt og roeligt.

Bertrand havde renset Egnen om Hassenhausen og Eckartsberg; men jeg kan ikke bestemt sige, om hans Corps var rykket frem hertil over Kösen eller Freyburg. Larmende og støiende, som de Franske vare komne til Sachsen, forlode de det nu. Hele Natten strømmede den rasende Hær forbi Napoleons Boelig, hvor Alt var mørkt og

stille. Hovedqvarteret forblev her i uforstyrret Roe til næste Morgen (22de Octbr.) Kl. 8¹. Ifølge de Beretninger, hvilke Napoleon nu erholdt om Overgangen ved Freyburg, havde samme varet indtil Klokken halv sex, hvorpaa Broen var bleven ødelagt og elleve Kanoner og over hundrede Vogne vare faldne i Fiendens Hænder. Dog kan man af Sagernes Stilling, af den uhyre Uorden, af Vanskelighederne ved den i Hast foranstaltede Overgang, og de bundløse Veie, med Sikkerhed antage, at Tallet maaskee var tre Gange saa stort. Hvad af Artillerie, der ei lod sig redde, blev tildeels itustaaet og nedgravet, thi hine Sideveie egnede sig slet ikke til svært Kiøretøi. Keiseren havde i de følgende Dage, ligetil Armeens Ankomst i Erfurt, det Held, at Veiret var meget tørt. Saa let Regnen i disse Egne fordærver Veiene, saa faste og vedholdende gode ere de i godt Veir. Den nærmeste førte over Buttelstädt til denne Fæstning. Tiden var kostbar og den store Landevei over Weimar sandsynligen allerede naaet og foruroeliget af de Allierede; Napoleon valgte altsaa den første, og kom, efterat have reist snart til Hest snart i sin Vogn, ledsaget af sin Garde, om Eftermiddagen til Buttenstädt. General Dombrowsky havde her en lang Samtale med Keiseren. Troppernes Udmattelse og deres Misfornøielse, som de yttrede i bittre Udladelser og Skieldsord, toge i lige Grad til; de anstrængte de sidste Kræfter for at naae Erfurt. I Eckartsberg angav man, efter Listerne, hele Armeens Antal til 100,000 Mand forsynede med Vaaben. Men jeg troer neppe at dette Tal var fuldstændigt. Napoleon lod sit Hovedqvarteer forlægge til Ottendorf, paa Halvveien mellem Buttenstädt og Erfurt. Mellem Buttelstädt og hiin Bye, paa høire Side af Landeveien, viste sig et Par Kosak-Eskadroner, sandsynligt af det Czernitschewske Corps.

Der udsendtes noget Rytterie imod dem; men man mærkede tydeligt Napoleons Forlegenhed ved dette Tilfælde, og da deres Styrke skjuldes ved Terrainet, og man ikke kunde bedømme, om de maaskee efterfulgdes af flere, saa reed Keiseren udenom Byerne for at forebygge enhver Forvirring.

Man seer heraf det Ubehagelige i et Tilbagetog med store Masser paa een eneste Landevei, ledsaget af lidet eller intet Rytterie. Kosakerne saae Keiserens og hans Garders Marsch, uden at nærme sig eller giøre Mine til Angreeb. I Ollendorf tilberedtes hurtigt det saakaldte Middagsmaaltid; man følte Nødvendigheden i at iile og brød igien op ved Midnatstid, saa at Napoleon med sit Hovedqvarteer naaede Erfurts Porte d. 23de Octobr. Kl. 2½ om Morgenen i Bælmørke.

Den 23de og 24de Octobr. tilbragde han i Palaiet, fuldt syfselsat. Man saae ham sjeldent ved Vinduerne; han ærgrede sig over de forbimarscherende Troppers Tilstand, hvilke med Hungerens Gridskhed kastede sig over de faa Levnetsmidler, de erholdt fra Magasinerne. Det var et ynkeligt Syn at see en Deel af dem ankomme pjaltede og udhungrede; ikkun faa Regimenter, foruden begge Garderne, marscherede med Orden giennem Erfurt. De Klædningsstykker og Levnetsmidler, man uddeelte blandt hine af Mangel paa begge jammerligt tilredte, vare dog ikke tilstrækkelige til Alle, saa at der ingen Ende var paa Skiænden, Støden og Puffen. Napoleon, som siden sin Ophøielse aldrig havde følt enten Hunger eller physisk Udmattelse (?), og i hvis Hovedqvarteer man kaldte dem, der flygtede uden Vaaben: la sacrèe canaillle, indsaae nu hvilket Tab han maatte lide ved Tilbagetoget og svarede paa den Bemærkning, at Tropperne, ved de i Erfurt skeete Foranstaltninger, kom noget i Orden igien: Mais ce sont

de .... il's s'en vont au diable, je perds jusqu'au Rhin 80,000 hommes de cette manière Men der er nogle ...., de løbe Fanden i Vold, jeg mister inden vi naae Rhinen 80,000 Mand paa denne Maade). Dog sysselsatte hans krigerske Aand sig allerede nu med nye Planer: Jusq'au mois de May j'aurai une armée de 250 mille combattans sur le Rhin! (til Maimaaned skal jeg have en Armee paa 250,000 Mand ved Rhinen) sagde han. Hvormeget forandrede Skiebnen disse hans Projecter! — Med alt dette var han ganske utrolig mild, jeg kunde næsten sige sagtmodig. Det syntes stedse at være ham behageligt, at høre Andre, selv naar Talen var om Fredens Gienstande, om hvormeget hele Verden trængte dertil; eller om Frankrigs indre Tilstand og Indretninger. Hans Arbeider gik deres sædvanlige Gang. Berthier, Caulincourt og Maret (Hertugen af Bassano) vare vexelviis hos Keiseren, naar denne ikke arbeidede i Cabinettet. Han bevilgede endnu den 24de mange Befordringer i det Keiserlige Huus og skiænkede Officierer ved samme Ordenen. General Flahault blev udnævnt til Divisionsgeneral, og desuden omtrent en Snees andre Naadesbeviisninger bekiendtgjorte.

Ikkun faa Regimenter, og Garderne, marscherede, som sagt, ordentligt giennem Erfurt. Dette sidste faste Trin for de franske Armeer paa Tilbageveien fra Kaluga til Rhinen, beviste ved sin geographiske Beliggenhed hvorledes den franske Magt var rystet. Intet kan give Efterverdenen et rigtigere Begreb om Opløsningen af denne Kolos, end naar man betragter, at ved Enden af Aaret 1813 strakde den franske Forsvarslinie for Tilbagetoget, hvilken umuligt igien kunde betrædes offensiv, sig fra Fæstningerne Danzig og Modlin, forenede i sig flere Oder- og Elbfæstninger, løb ved Erfurt (og Würtzburg) sammen i en spids-

vinklet Triangel, og endte ved Rhin. Dette er et Exempel paa en systematisk ført Krig, som Fremtiden neppe nogensinde vil faae den at see.

I Erfurt anlagdes nogle Hospitaler. De Anstalter, man traf til Forsvar, ængstede de ulykkelige Indbyggere, der, ligefra Krigens Udbrud i 1806, havde liidt saa uendeligt meget, at den største Deel af Huus-Eierne allerede vare aldeles fattige. Om disse Byrder kan man neppe giøre sig et Begreb. Og nu skulde de ydermeere udholde en Beleirings mangehaande Ulykker! Staden var først i dette Aars Sommer (1813) bleven befæstet med Vand-Grave; men dog hørte den ikke til de stærkeste Fæstninger og kunde maaskee erobres med ikke stor Opoffrelse; thi foruden de Syge blev udentvivl ikkun en svag Besætning tilbage, der snart vilde have trukket sig tilbage til Petersborg. Men dette faste Citadel beherskер Staden, og man kunde altsaa derfra foruroelige og hindre saavel Fienden naar han bemestrede sig Byen, som enhver Transport.

Den 24de October stode Marschal Oudinot og General Bertrand, med Arriergarden, en halv Miil fra Staden paa Landeveien til Weimar. Alt, hvad af den fiendtlige Armee var detacheret, for at forfølge den franske, drog sig i de følgende Dage udenom Staden paa Veien til Gotha. Hoved-Armeen gik over Arnstadt, hvor de allierede Monarcher den 27de havde deres Hovedqvarteer. Erfurt blev ikkun blokeret, under Fyrst Gortschakows og senere under General Grev Witgensteins Commando. Saalænge Napoleon var i Staden, var alt rundtom roeligt. Man mærkede neppe Krigen, og tænkte kun paa Pest og Hungersnød. Hvo der kunde røre sig maatte afsted.

Kongen af Neapel afreiste iforveien, for, som det hed, at bringe friske Tropper fra Mainz; men han gik langs den venstre Rhinbred til Italien.

Endeligen den 25de Octobr. Klokken 3 om Morgenen forlod Napoleon Erfurt, i Mørke, Regn og Blæst, og iilede sin Fremtids uheldsvangre Skiæbne imøde. Han var alvorlig og roelig; Berthier sad i Vognen hos ham; Caulincourt, Maret og Alle, der hørte til det keiserlige Huus, fulgte med efter den sædvanlige Forskrivt.

Fra Klokken 4 til 6 drog Arriergarden giennem Erfurt med Rolighed og Orden. I Staden forblev ikkun en Besætning af nogle hundrede Mand og lidet Artillerie. Det foreenede russisk-preussiske Corps besatte snart derpaa, efter nogle Recognosceringer, alle til Staden førende Landeveie.

Her ender det Skrivt, hvoraf man i det Foregaaende har meddeelt Alt hvad der kunde være danske Læsere interessant og bidrage til nærmere at charakterisere den Mand, hvis forvovne kæmpemæssige Planer, og bestandige ustyrelige Higen efter det foresatte store Maal, lod ham glemme Menneskehedens Lidelser derved, og de menneskelige Følelser, hvilke dog ingenlunde manglede ham. Dette viser sig, ved de i senere Aar for Verdens Øine fremlagte Actstykker, mere og mere, og vi have oplevet det Særsyn, at den almindelige Stemning, der for faa Aar siden var eenig i at fordømme ham, er nu næsten aldeles gaaet over til den modsatte Side. Det er kun i et Par engelske ministerielle Skrifter at en enkelt Stemme af det forrige (Castlereaghske) Ministeriums Parti endnu lade sig høre imod ham. Forfatteren af det her meddeelte Skrivt (men som vel at mærke skrev i den tidligere Periode under hiin, da herskende, Napoleon ugunstige Stemnings Indflydelse) har paa adskillige Steder fremsat meget haarde Yttringer mod ham, der røbe den Mening, at hans Hjerte var det Modsatte af hans
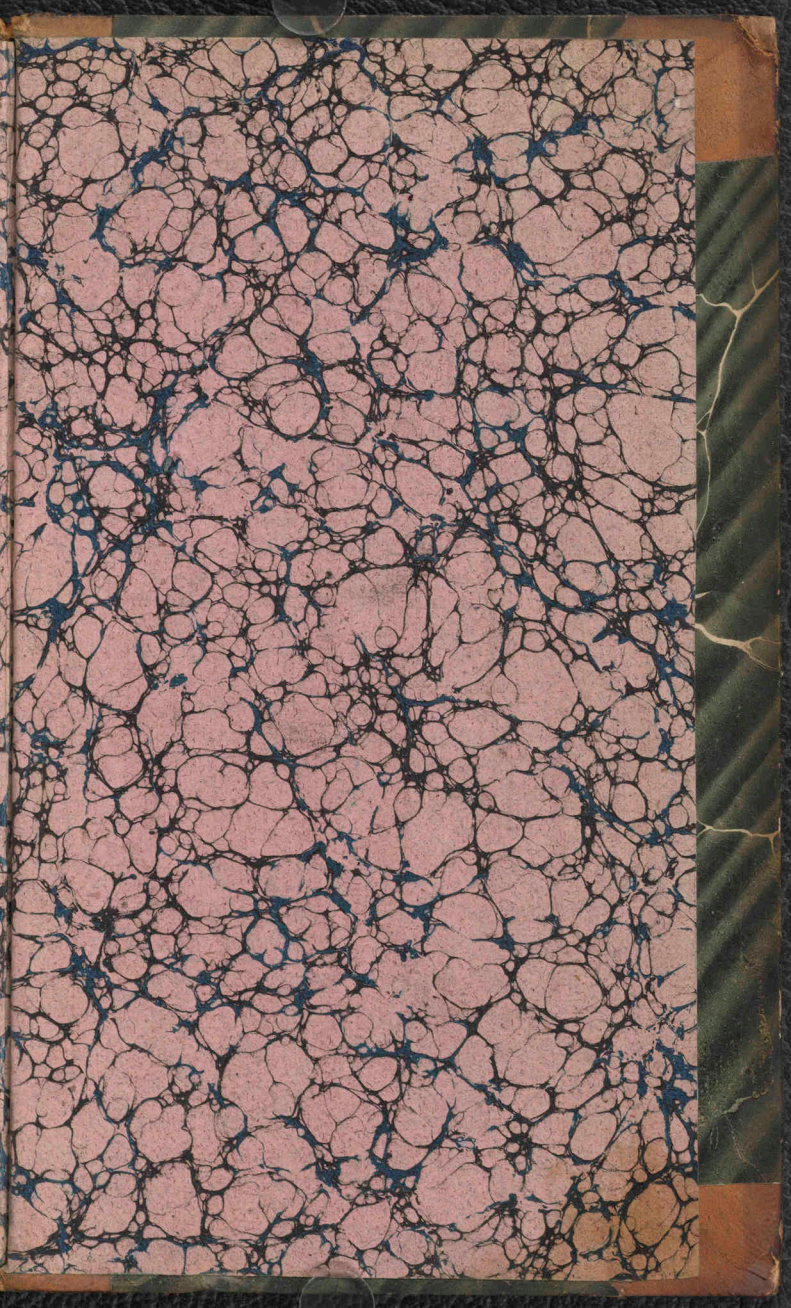
Geni. Man har her for det meste udeladt slige Yttringer, naar de vare iøinefaldende fordomsfulde og aldeles ikke Beretningen selv vedkommende. Men med denne individuelle Mening om Napoleon, som Menneske, har Forfatteren desuagtet lagt en høist agtværdig Upartiskhed for Dagen ved at opbevare adskillige Træk, der ogsaa fra Menneskelighedens Side stille den store Imperator i et fordeelagtigt Lys, og ere ham, af denne Forfatter, saa meget paalideligere Vidnesbyrd. Dertil maa ikke mindst regnes de flere Gange gientagne Bemærkninger om den Fatning, det jævne Sind og den Resignation, hvormed Napoleon bar de store Ulykker, der betegne hans sidste Færd i Tydskland. I den foregaaende Fortælling finder man adskillige Steder anmærket, hvorledes han i Modgang er opfarende og ubillig ved smaae Fortrædeligheder og Vanheld; han er for det meste indsluttet i sig selv, sieldent meddelende sig uden til sine Fortrolige: I de følgende overordentlige Ulykker derimod see vi ham med Roelighed og Værdighed bære Skiæbnen uden at trodse den, at blive mildere, mere meddeelende og mere deeltagende, og i det han ikke skiuler de Indtryk, saa haarde Stød giøre paa ham, dog med Sjælsstyrke og Fatning at udholde og virksom modarbeide dem. — Mon det ogsaa var mueligt at den Mand skulde være et hjerteløst Umenneske, hvem mange ædle og talentfulde Mennesker af reen Hengivenhed tjente, og hvem de bleve troe lige til hans sidste Dage og i hans svare Ulykker; hvem adskillige af dem frivilligen fulgte i den haardeste Landflygtighed, forladende for hans Skyld Familie, Venner og det hele cultiveerte Selskab; og hvem endnu flere af hans fordums Undergivne gierne havde fulgt, om det havde været dem tilladt?